

Sektorschef Barn och utbildning
Helena H. Kronberg
Telefon 0528-56 72 01
helena.kronberg@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Remissvar angående ansökan om godkännande som huvudman för en uppstart av en fristående gymnasieskola vid Dalslands Naturbruksgymnasium AB, Vänersborgs kommun, Dnr 32-2016:867

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att besvara skolinspektionens remiss med följande text: ‘

Färgelanda kommun bedriver idag ingen egen gymnasieskola utan kommunens elever bereds plats inom Fyrbodals gymnasieskolor genom samverkansavtal. Eftersom kommunen köper samtliga platser är det till fördel för kommunens elever med ett brett urval av gymnasieskolor och program.

Om det under samma period sker en kraftig expansion av antalet platser inom samverkansområdet befarar kommunen att det kan leda till avsevärda kostnadsökningar. Skolinspektionen bör därför i sitt beslut tillse att det finns en efterfrågan på platser och därmed rimlighet i att utöka antalet platser inom sökta program

Vi ser med oro på det svåra rekryteringsläget av utbildade och behöriga lärare. Det gäller alla ämneslärare, men särskilt lärare i naturorienterande ämnen. Gymnasieprogramsanordnare kommer sannolikt att få problem med kvalitet i utbildningarna om de få utbildade lärare vi har i regionen ska fördelas på fler gymnasieskolor.

Ärendet

Dalslands Naturbruksgymnasium AB har hos Skolinspektionen ansökt om godkännande som huvudman för en nyetablering av en fristående gymnasieskola vid Dalslands Naturbruksgymnasium, Vänersborgs kommun fr.o.m. läsåret 2017/18.

Ansökan gäller:

Nationellt program
Naturbruksprogrammet

inriktning
Djur
Lantbruk

Den sammanlagda volymen elever från Färgelanda är i genomsnitt 65-75 elever per årskull. Denna volym ser ut att bestå under överskådlig framtid. Huvuddelen av eleverna från Färgelanda kommun går idag i Uddevalla kommun.

Helena H Kronberg

Sektorchef Barn och utbildning

Lars-Göran berg

Kommunchef

Sektorschef Barn och utbildning
Helena H. Kronberg
Telefon 0528-56 72 01
helena.kronberg@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Remissvar angående ansökan om godkännande som huvudman för en utökning av en befintlig fristående gymnasieskola i Uddevalla från Thoren Innovation School , Dnr 32-2016:832

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att besvara skolinspektionens remiss med följande text: ‘

Färgelanda kommun bedriver idag ingen egen gymnasieskola utan kommunens elever bereds plats inom Fyrbodals gymnasieskolor genom samverkansavtal. Eftersom kommunen köper samtliga platser är det till fördel för kommunens elever med ett brett urval av gymnasieskolor och program.

Om det under samma period sker en kraftig expansion av antalet platser inom samverkansområdet befarar kommunen att det kan leda till avsevärda kostnadsökningar. Skolinspektionen bör därför i sitt beslut tillse att det finns en efterfrågan på platser och därmed rimlighet i att utöka antalet platser inom sökta program

Vi ser med oro på det svåra rekryteringsläget av utbildade och behöriga lärare. Det gäller alla ämneslärare, men särskilt lärare i naturorienterande ämnen. Gymnasieprogramsanordnare kommer sannolikt att få problem med kvalitet i utbildningarna om de få utbildade lärare vi har i regionen ska fördelas på fler gymnasieskolor.

Ärendet

Thoren Innovation School AB har hos Skolinspektionen ansökt om godkännande som huvudman för en utökning av en befintlig fristående gymnasieskola vid Thoren Innovation School Uddevalla i Uddevalla kommun fr.o.m. läsåret 2017/18.

Ansökan gäller:

Nationellt program

Naturvetenskapsprogrammet

inriktning

naturvetenskap

Naturvetenskap och samhälle

Teknikprogrammet

Teknikvetenskap

Produktionsteknik

Estetiska programmet

Estetik och media

El och energiprogrammet

Automation

Samhällsvetenskapligt program

Media, information och
kommunikation

Den sammanlagda volymen elever från Färgelanda är i genomsnitt 65-75 elever per årskull. Denna volym ser ut att bestå under överskådlig framtid. Huvuddelen av eleverna från Färgelanda kommun går idag i Uddevalla kommun.

Helena H Kronberg

Sektorchef Barn och utbildning

Lars-Göran Berg

kommunchef

Sektorschef Barn och utbildning
Helena H. Kronberg
Telefon 0528-56 72 01
helena.kronberg@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Remissvar angående ansökan om godkännande som huvudman för en uppstart av en fristående gymnasieskola vid Dinglegymnasiet AB, Munkedals kommun, Dnr 32-2016:823

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att besvara skolinspektionens remiss med följande text: ‘

Färgelanda kommun bedriver idag ingen egen gymnasieskola utan kommunens elever bereds plats inom Fyrbodals gymnasieskolor genom samverkansavtal. Eftersom kommunen köper samtliga platser är det till fördel för kommunens elever med ett brett urval av gymnasieskolor och program.

Om det under samma period sker en kraftig expansion av antalet platser inom samverkansområdet befarar kommunen att det kan leda till avsevärda kostnadsökningar. Skolinspektionen bör därför i sitt beslut tillse att det finns en efterfrågan på platser och därmed rimlighet i att utöka antalet platser inom sökta program

Vi ser med oro på det svåra rekryteringsläget av utbildade och behöriga lärare. Det gäller alla ämneslärare, men särskilt lärare i naturorienterande ämnen. Gymnasieprogramsanordnare kommer sannolikt att få problem med kvalitet i utbildningarna om de få utbildade lärare vi har i regionen ska fördelas på fler gymnasieskolor.

Ärendet

Dinglegymnasiet AB har hos Skolinspektionen ansökt om godkännande som huvudman för en nyetablering av en fristående gymnasieskola vid Dinglegymnasiet i Dingle, Munkedals kommun fr.o.m. läsåret 2017/18.

Ansökan gäller:

Nationellt program

Naturbruksprogrammet

inriktning

Djur

Trädgård

Lantbruk

Den sammanlagda volymen elever från Färgelanda är i genomsnitt 65-75 elever per årskull. Denna volym ser ut att bestå under överskådlig framtid. Huvuddelen av eleverna från Färgelanda kommun går idag i Uddevalla kommun.

Helena H Kronberg

Sektorchef Barn och utbildning

Lars-Göran berg

Kommunchef

Samhällsbyggnad
Säkerhetssamordnare
Elisabet Niklasson
0528-567212
elisabet.niklasson@fargelanda.se

Svar på rapport från kommunrevisorerna angående granskning av Färgelanda kommuns systematiska brandskyddsarbete.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att uppdra till förvaltningen att vidta erforderliga åtgärder för att stärka det systematiska brandskyddsarbetet i kommunen med särskilt fokus på de områden som revisionen har noterat vid sin granskning.

Kommunstyrelsens yttrande på revisionens förslag.

- *Etablera rutiner och strukturer för aktiv styrning, ledning och uppföljning av det systematiska brandskyddsarbetet inom alla delar av kommunen*

Kommunstyrelsens yttrande:

Arbeta för att stärka helhetssynen på det systematiska brandskyddsarbetet i kommunen genom att klargöra roller och ansvar. Starta säkerhets- och riskhanteringsgrupp i kommunen för att skapa en helhet gällande kris och säkerhet där även systematiskt brandskyddsarbete ingår.

- *Etablera en systematisk hantering av tillbuds- och olycksfallsrapportering med tillhörande orsaks- och händelseanalyser kopplade till förekommande tillbud.*

Kommunstyrelsens yttrande:

Stärka tillbuds- och olycksrapportering genom att använda incidentrapporteringssystemet KIA.

- *Uppdatera och aktualisera säkerhetspolicy, brandskyddspolicy och övriga riktlinjer och styrdokument så att de stödjer ett ändamålsenligt systematiskt brandskyddsarbete samt etablera ändamålsenliga dokumentationsrutiner kring dessa.*

Kommunens yttrande:

Revidera och uppdatera av brandskyddspolicy, säkerhetspolicy samt övriga riktlinjer som stödjer det systematiska brandskyddsarbetet.

- *Säkerställa att förekommande styrdokument tillämpas fullt ut.*

Kommunstyrelsens yttrande:

Information via verksamheternas APT angående reviderade styrdokument och övrigt gällande SBA. Vid nyanställning ingår det i introduktionsprogrammet.

- *Säkerställa att samtliga chefer och medarbetare har relevant utbildning och kompetens för att kunna ta ansvar för sina respektive uppgifter inom det systematiska brandskyddsarbetet.*

Kommunstyrelsens yttrande:

Erbjuda utbildningsplan, halvårsvis, för att säkerställa att utbildningsverksamheten får en nystart i kommunen.

- *Säkerställa att samtliga enheter genomför verksamhetsanpassade rutiner för utrymnings-/brandövningar och genomför dessa övningar i tillräcklig grad.*

Kommunstyrelsens yttrande:

Tillsammans med NÄRF regelbundet erbjuda möjlighet till utrymningsbrandövningar, varje år.

- *Säkerställa att alla larmanläggningar fungerar ändamålsenligt och att utrymningslarm hörs/ uppfattas i alla lokaler.*

Kommunstyrelsens yttrande:

Vid ny-, om- eller tillbyggnad är det extra viktigt att fastställa säkerhetsnivåer och genomföra riskanalyser så att larmsäkerheten planeras i ett tidigt stadium.

- *Överväg att höja ambitionsnivån avseende antal och placering av rökdetektorer i kommunens olika lokaler.*

Kommunstyrelsens yttrande:

En översyn gällande kompettering av rökdetektorer i kommunens lokaler ska påbörjas under år 2016.

Finansiering

Ekonomiska förutsättningar för systematiskt brandskyddsarbetet skall finnas inom varje sektor.

Ärendebeskrivning

Revisionen har granskat kommunens systematiska brandskyddsarbete och rekommenderat kommunstyrelsen att vidta ett antal åtgärder för att förbättra detta arbete.

Lars -Göran Berg
Kommunchef

Cecilia Trolin
Samhällsbyggnadschef

Beslutet skickas till:
Säkerhetssamordnare
Krisledningsnämnd

Samhällsbyggnad
Säkerhetssamordnare
Elisabet Niklasson
0528-567212
elisabet.niklasson@fargelanda.se

Krisledningsplan för Färgelanda kommun 2015 - 2018

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige föreslås att anta Krisledningsplan för Färgelanda kommun 2015 - 2018.

Ärendebeskrivning

Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap som tecknats av MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) och SKL (Sveriges kommuner och landsting) reglerar kommunernas ersättning för de uppgifter kommunerna har enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Utifrån överenskommelsen ska kommunen med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, (Enligt beslut KF § 138, 2015) för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur kommunen ska hantera extraordinära händelser som beskriver:

- hur kommunen ska organisera sig under en extraordinär händelse,
- hur kommunens organisation för krisledning leder, samordnar, samverkar samt säkerställer samband för att hantera en extra-ordinär händelse samt,
- vilka lokaler med nödvändig teknisk utrustning för ledning och samverkan som disponeras vid en extraordinär händelse.

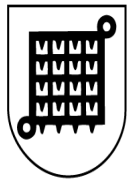
Bilaga

Krisledningsplan för Färgelanda kommun
Ledningsplan för samhällsstörning och extraordinär händelse gäller för
mandatperioden 2015 – 2018.

Lars Göran Berg
Kommunchef

Cecilia Trolin
Samhällsbyggnadschef

Beslut skickas till:
Säkerhetsamordnare
Krisledning

**Färgelanda
kommun**

Krisledningsplan för Färgelanda Kommun

Ledningsplan för samhällsstörning och extraordinär händelse
gäller för mandatperioden 2015 – 2018

Innehåll	Sid
Syfte	3
Inledning	3
Kommunens krishantering	3
Krishanteringssystemet	4
Geografiskt områdesansvar	4
Mål för kommunens krisledning	4
Initiering	5
Organisation	5
Nivåer för kommunens övergripande krisledning	5
Nivå 1 Anpassad krisledningsorganisation	5
Nivå 2 Krisledningsnämnden träder i funktion	5
Avlösning	8
Avveckling	8
Krisinformation	
Informationshantering	8
Organisation	8
Litteratur	9

Syfte

Ledningsplanens syfte är att säkerställa kommunens ledningsförmåga vid en stor samhällsstörning, extraordinär händelse samt vid höjd beredskap.

Ledningsplanen gäller för mandatperioden 2015 – 2018. Larmlistor och checklistor som finns som bilagor i stabspärmen skall regelbundet uppdateras, dock minst halvårsvis.

Respektive sektor och kommunalt bolag fastställer sina ledningsplaner för de störningar som kan uppstå i verksamheten och de ska även vara kommunicerade i verksamheterna. Planerna bygger på den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalys som är tagen i Färgelanda kommun. Planerna utgör ett stöd i en nödlägesituation och innehåller rutiner, viktiga telefonnummer, anhöriglistor etc.

För att hantera en händelse på ett verkningsfullt sätt ska hela krisorganisationen inkl. sektorerna vara utbildade och övade.

Inledning

Denna ledningsplan reglerar hur kommunen krisledningsarbete skall förberedas, planeras, organiseras och på övergripande nivå kräver samordning av kommunens resurser.

Kommunens krishantering

Risk- och sårbarhetsanalysen utgör grunden för kommunens krishantering, för att skapa ett starkt och robust samhälle, inom kommunens geografiska område.

Kommunens krishantering omfattar de åtgärder som vidtas för att eliminera eller minska risker och sårbarhet samt vidta förberedelser för att möta konsekvenserna av de händelser, som trots allt, kan inträffa.

Kommunen ska ha förmåga att kunna ingripa effektivt vid samhällsstörningar och extraordinära händelser.

Med extraordinär händelse (Lag 2006:544) avses en sådan händelse som:

- Avviker från det normala
- Innebär en allvarlig störning, eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner
- Kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting.

Exempel på extraordinära händelser:

- Svåra störningar i försörjningssystemen (el, vatten, värme, information, IT),
- Skred och ras
- Allvarlig smitta
- Kemikalieutsläpp på Riksväg 172
- Terrordåd/vansinnesdåd mot institution eller myndighet
- Desinformation, ryktesspridning
- Allvarlig brand i samlingslokal, institution eller liknande

Krishanteringssystemet

Sedan 1 juli 2002 har Sverige en ny struktur för krishantering vars främsta syfte är att höja samhällets förmåga att hantera fredstida kriser. Grundläggande principer i den nya strukturen för krishantering är:

- *Ansvarsprincipen* som innebär att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden ska ha motsvarande ansvar under kris- och krigssituationer.
- *Likhetsprincipen* som innebär att en verksamhets organisation och lokalisering så långt som möjligt ska överensstämja i fred, kris och krig.
- *Närhetsprincipen* som innebär att kriser ska hanteras på lägsta möjliga nivå i samhället.

Kraven på kommunen i samhällets krishanteringssystem regleras i lagen om kommuners och Landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (lag 2006:544) och kan sammanfattas i följande målbild.

- Kommunen ska ha *kunskap* om risker och sårbarhet, som kan påverka verksamheten.
- Kommunen ska ha *förmåga* att hantera en extraordinär händelse.
- Kommunen ska *verka för samordning* av all krishantering både i det förberedande arbetet och i det akuta skedet.

Geografiskt områdesansvar

Med geografiskt områdesansvar menas att kommunen ska verka för inriktning, prioritering och samordning av åtgärder som behöver vidtas under en extraordinär händelse. Vid behov måste kommunen kunna samverka med berörda myndighet, företag och organisationer för att lösa sina uppgifter.

Sammanfattningsvis innebär det geografiska områdesansvaret att kommunen ska:

- Ha en samlad analys av risker och sårbarhet som kan leda till en extraordinär händelse inom kommunen. Vara sammankallande för att samverka med representanter för de lokala krisaktörerna.
- Verka för att de lokala krisaktörernas förberedelser och åtgärder samordnas.
- Verka för att informationen till allmänheten samordnas.
- Kunna lämna en samlad bild av läget i kommunen till länsstyrelsen. Både vad gäller förberedelser för, samt planerade och vidtagna åtgärder vid, en extraordinär händelse.

Mål för kommunens krisledning

Inriktningsmål

Kommunen ska ha förmåga att hantera och lindra konsekvenserna vid samhällsstörningar, extraordinära händelser och höjd beredskap.

Verksamhetsmål

- Kommunens krisledning har som riktpunkt att inom 2 timmar vara organiserad.
- Funktionerna för krisledning ska kunna upprätthållas under längre tid och uthålligheten kan skapas av en grupp för avlösning och/eller personal från VG-stab. (Se sid 8 under stycke avlösning samt flik 3 i stabspärm).
- Kommunens ledningsplats skall vara ändamålsenligt utrustad.
- Kontaktnät och kommunikationsvägar för samverkan skall hållas öppna och aktuella.
- Korrekt information ska snabbt kunna ges till berörda personer, verksamheter och myndigheter och/eller spridas till allmänheten.

Initiering

När berörd sektorchef, ansvarig från kommunalt bolag eller NÄRF bedömer att en situation kräver mer omfattande åtgärder ska kommunchefen, dennes ersättare samt säkerhetssamordnare informeras. Dessa kan då gemensamt eller var för sig besluta att hela eller delar av krisledningsgruppen ska sammankallas. Kommunchefen informerar krisledningsnämndens ordförande om situationen.

Om en extraordinär händelse inträffat kan beslut fattas av krisledningsnämndens ordförande eller stf om att krisledningsnämnden träder i funktion.

Under höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av det civila försvaret som kommunen ska bedriva.

Organisation

Nivåer för kommunens övergripande krisledning

Kommunens krisledningsorganisation består av krisledningsnämnd (politisk) och en krisledningsgrupp (tjänstemän).

Nivå 1 - Anpassad krisledningsorganisation

Då samlade åtgärder krävs på en övergripande nivå anpassas krisledningsorganisationen efter de ledningsbehov som situationen kräver. Kommunstyrelsens presidium hålls informerad.

Krisledningsgruppen utökas med stödpersoner inom **stabs-, informations, service- och tekniskarbete**. Beroende på händelsens art adjungeras personal ur **sektorstaben**.

Nivå 2 - Krisledningsnämnden träder i funktion

Vid nivå 2 har Krisledningsnämnden har det övergripande ansvaret för att samordna kommunens resurser och upprätthålla de viktigaste samhällsfunktionerna under en extraordinär händelse. (Se vidare krisledningsnämndens reglemente).

Krisledningsnämndens ansvar

- Ange inriktning och omfattning för kommunens krishantering
- Fatta beslut i principiella frågor.
- Fatta beslut om förändrade servicenivåer.
- Fatta beslut om omfördelning av kommunens resurser.
- Vid behov, begära bistånd utifrån,
- Fatta beslut om stöd till enskild.

Delegation

Kommunstyrelsen kan besluta att delegera till kommunchefen att besluta om följande:

- Vid behov, begära bistånd utifrån.
- Fatta beslut om stöd till enskilda.

Enl. lag (2006:544) kap.4 1§.

I krisledningsgruppen ingår:

Ordinarie

Kommunchef
Kommunsekreterare
Säkerhetssamordnare
Informationsansvarig/ITchef
Ekonomichef
Personalchef
Berörda sektorchefer

Krisledningsgruppen svarar för det operativa ledningsarbetet. Krisledningsgruppen står till den politiska ledningens förfogande för samråd och beslut om nödvändiga åtgärder och tillser att erforderliga insatser utförs. Kommunchefen, eller dennes ersättare, fullgör uppgiften som stabschef i krisledningsgruppen. Gruppen samlas i konferenslokal Handlingskraftig i kommunhuset.

Ersättare i krisledningsgruppen skall delta i de utbildningar och övningar som genomförs för den ordinarie krisledningsgruppen.

Krisledningsgruppen **samverkar** med andra berörda myndigheter, organisationer med mera. Förutom befattningshavare i den egna kommunen kan krisledningsgruppen vid behov knyta till sig andra funktioner och expertis från samverkande myndigheter, organisationer etc.

Krisledningsgruppens arbetsuppgifter

- Leda arbetet vid en extraordinär händelse
- Initiera och samordna planeringen av krishanteringen inom kommunens geografiska område
- Samverka med berörda myndigheter och organisationer. Särskilt Polis, Räddningstjänst och primärvård.
- Följa läget och sammanställa beslutsunderlag till krisledningsnämnden.
- Ansvara för information till allmänheten, media och den egna personalen.
- Bedöma behov av och initiera insatser för psykosocialt omhändertagande.
- Dokumentera beslut, händelser och åtgärder under arbetets gång.
- Rapportera lägesbild och händelseutveckling (se flik 6 i stabspärm)
- Ansvara för uppföljning och utvärdering av gjorda insatser vid kriser, katastrofer och större olyckor.

Se checklista för uppstart av krisledning– Stabspärm flik 4

Behovet av **informationsinsatser** skall särskilt uppmärksammas och bevakas. Vid stort informationsbehov upprättas en **informationsstab** till krisledningens förfogande. Ansvar för informationsstaben har Informationsansvarig eller dennes ersättare

Krisledningen på **sektors-** och **verksamhetsnivå** följer samma organisationsmönster som den kommunövergripande ledningen, respektive chefsnivå utövar krisledning inom sitt område.

Posom (psykiskt och socialt omhändertagande), är en grupp som larmas in via Polis eller Räddningstjänst för att ta hand om personer som varit inblandade i en stor olycka. Posomgruppen har sin egen organisation och handlingsplan, men är en del av den totala krisledningsorganisationen

Information via WIS

Färgelanda kommun använder sig av WIS, www.swis.se som informationsverktyg vid samhällsstörningar och vid extraordinära händelser. Informatörer och dokumentationsgruppen ska använda WIS för kommunikation, informationsinhämtning och spridning av informationen.

Upplysningscentralen och kommunens växel kommer i en krissituation att få viktig information genom WIS. Likaså kommer omvärldsbevakning genom WIS vara en viktig informationskälla för krisledningsgruppen.

Rapportering

enl. lag (2006:544) 2 kap 9 §

Kommunen skall vid en extraordinär händelse lämna lägesrapporter, information om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder till Länsstyrelsen. (se flik 6 i stabspärm)

Avlösning

Om situationen kräver ska kommunens krisledningsorganisation kunna tjänstgöra dygnet runt så länge som krävs, detta sker praktiskt genom en avlösningssgrupp

Organisationen olika funktioner ska vara beredda att arbeta i skift, vid varje skiftavlösning ska ledningsgenomgång genomföras. Utöver genomgången svarar varje funktion för löpande överlämning vid skiftavlösning.

Om kommunens personalresurser inte räcker till kan personal ur VG-stab kallas in. (I VG-stab ingår personal från länets räddningstjänster samt säkerhetssamordnare som har kompetens att stödja stabsarbetet i kommunen. Larmas via Länsstyrelsens TIB-funktion. Flik 3 i stabspärm). Är kriterierna för en extraordinär händelse uppfyllda kan kommunen begära hjälp från annan kommun enl. lag (2006:544) kap.4 1§.

Avveckling av krisledning

När ordinarie rutiner för ledning och styrning fungerar ska krisledningsorganisationen avvecklas.

Kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen/ krisledningsnämnden beslutar om avveckling av organisationen. När organisationen avvecklats ska berörda nämnder och styrelser samt samverkande myndigheter snarast meddelas att så skett.

- Slutför dagboken och samla in allt underlagsmaterial.
- Kronologisera och förteckna allt underlagsmaterial
- Gör en första preliminär analys av verksamheten

Krisinformation

Informationshantering

Det är mycket viktigt att informationsinsatserna beaktas initialt och att förberedelser vidtas för att kunna genomföra snabba och korrekta informationsinsatser internt i organisationen samt till allmänhet och media.

Informationshanteringen vid en kris-, eller nödlägesituation måste förberedas och genomföras parallellt med övriga lednings- och operativa insatser, varför särskilda resurser i form av kommunens informationsorganisation vid kris, avdelas enbart för detta ändamål.

Organisation

Kommunens krisledningsgrupp ansvarar för ledning och samordning av all krisinformation. Ansvarig för informationsinsatserna i samband med att krisledningsorganisationen träder i arbete skall vara kommunens **Informationsansvarig**.

Denne förbereder sedan de informationsinsatser som bedöms nödvändiga samt organiserar och svarar för det fortsatta arbetet.

Vid behov kan Informationsansvarig kalla in **informationsstab** och **upplysningscentral**.

Litteratur

Lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap (SFS 2006:544).

Förordning om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (SFS 2006:637).

Lag om skydd mot olyckor (SFS 2003:778)

Förordning om skydd mot olyckor (SFS 2003:789)

Fortsatt förnyelse av totalförsvaret (Prop. 2001/02:10)

Samhällsbyggnad

Säkerhetssamordnare
Elisabet Niklasson
0528-567212
elisabet.niklasson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap 2015-2018

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige föreslås att anta styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap 2015 – 2018.

Ärendebeskrivning

Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap som tecknats av MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) och SKL (Sveriges kommuner och landsting) reglerar kommunernas ersättning för de uppgifter kommunerna har enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Utifrån överenskommelsen ska kommunen med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, (Enligt beslut KF § 138, 2015) för varje ny mandatperiod fastställa ett styrdokument innehållande:

- en beskrivning av det arbete och de åtgärder som ska ske under mandatperioden för att reducera eller ta bort risker och sårbarheter samt för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet.
- en beskrivning av hur kommunen avser att fullgöra åtaganden som beskrivs i dessa överenskommelser samt hur ersättningen ska användas.
- en övnings- och utbildningsplan för mandatperioden.

Bilaga

Styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap 2015 – 2018.

Lars Göran Berg
Kommunchef

Cecilia Trolin
Samhällsbyggnadschef

Beslut skickas till:
Säkerhetssamordnare
Krisledning

Samhällsbyggnad

Säkerhetssamordnare
Elisabet Niklasson
0528-567212
elisabet.niklasson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap 2015-2018

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige föreslås att anta styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap 2015 – 2018.

Ärendebeskrivning

Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap som tecknats av MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) och SKL (Sveriges kommuner och landsting) reglerar kommunernas ersättning för de uppgifter kommunerna har enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Utifrån överenskommelsen ska kommunen med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, (Enligt beslut KF § 138, 2015) för varje ny mandatperiod fastställa ett styrdokument innehållande:

- en beskrivning av det arbete och de åtgärder som ska ske under mandatperioden för att reducera eller ta bort risker och sårbarheter samt för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet.
- en beskrivning av hur kommunen avser att fullgöra åtaganden som beskrivs i dessa överenskommelser samt hur ersättningen ska användas.
- en övnings- och utbildningsplan för mandatperioden.

Bilaga

Styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap 2015 – 2018.

Lars Göran Berg
Kommunchef

Cecilia Trolin
Samhällsbyggnadschef

Beslut skickas till:
Säkerhetssamordnare
Krisledning

Sektor Samhällsbyggnad
Plan- och byggkontoret
Beatrice Hjörn
0528-56 71 66
Beatrice.hjorn@fargelanda.se

Fyrbodals kommunalförbund

Remissvar avseende regionalt trafikförsörjningsprogram 2017-2020.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att lämna remissvar enligt tjänsteskrivelse daterad 2016-02-16 till Fyrbodals kommunalförbund gällande revideringen av trafikförsörjningsprogrammet. Yttrandet innebär i korthet;

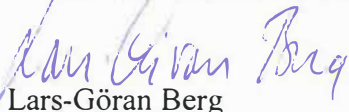
- Färgelanda kommun ser positivt på att "Personkilometer" lyfts in som en ny målindikator.
- Väg 173 bör pekas ut som ett prioriterad kollektivtrafikstråk då vägen fyller en viktig funktion för arbets- och studiependling mellan Färgelanda och Trollhättan/Vänersborg.
- Väg 173 fyller dessutom en viktig funktion för att skapa möjligheter för invånare i Färgelanda att resa vidare med tåg från Öxnered.
- Den grundläggande servicenivån enligt landsbygdsutredningen är inte tillräcklig för att skapa goda pendlingsmöjligheter på landsbygden och nivån bör höjas.

Ärendebeskrivning

Hösten 2012 fastställde Västra Götalandsregionens fullmäktige det första regionala trafikförsörjningsprogrammet för kollektivtrafikens långsiktiga utveckling 2012-2025, med delmål till 2016. Trafikförsörjningsprogrammet är Västra Götalandsregionens övergripande styrdokument för kollektivtrafikens utveckling. Programmet revideras vart fjärde år och remitterat trafikförsörjningsprogram är den första revideringen av programmet.

Bilagor

Skrivelse daterad 2016-02-16

Lars-Göran Berg

Kommunchef

Cecilia Trolin

Samhällsbyggnadschef

Beslutet skickas till:

Fyrbodals kommunalförbud, Christian Martins
Plan-och byggkontoret

Sektor Samhällsbyggnad
Plan- och byggkontoret
Beatrice Hjarn
0528-56 71 66
Beatrice.hjarn@fargelanda.se

Remissvar angående regionalt trafikförsörjningsprogram 2017-2020.

Bakgrund

Hösten 2012 fastställde Västra Götalandsregionens fullmäktige det första regionala trafikförsörjningsprogrammet för kollektivtrafikens långsiktiga utveckling 2012-2025, med delmål till 2016.

Trafikförsörjningsprogrammet är Västra Götalandsregionens övergripande styrdokument för kollektivtrafikens utveckling. Syftet är att peka ut den strategiska inriktningen för kollektivtrafikens utveckling där Västra Götalandsregionens vision ”Det goda livet” utgör grunden för arbetet med trafikförsörjningsprogrammet.

Utvecklingen har gått i rätt riktning inom samtliga mål och delmål som då sattes upp, även om alla delmål inte uppnåtts fullt ut. Programmet revideras vart fjärde år och remitterat trafikförsörjningsprogram är den första revideringen av programmet.

Trafikförsörjningsprogrammet har ett övergripande mål ”Andelen hållbart resande ökar i hela Västra Götaland, och kollektivtrafikresandet fördubblas, för en attraktiv och konkurrenskraftig region”. Det övergripande målet följs av fyra delmål. Därtill finns utpekade prioriterade utvecklingsområden, som ska vara i fokus de närmsta åren för att driva utvecklingen mot det övergripande målet.

Remissvar

Har inriktningen som processats fram under 2015 tagits om hand i det slutliga förslaget

Färgelanda kommun bedömer att remitterat förslag till Trafikförsörjningsprogram överensstämmer den inriktning som presenterats tidigare under 2015.

Synpunkter på måltal och indikatorer

Färgelanda kommun ser mycket positivt på att indikatorn ”Personkilometer” lyfts in i programmet för att inte bara mäta antalet resor utan också hur långa resor som sker med kollektivtrafiken. En ökning av kollektivtrafikutbudet på landsbygden bidrar till att uppnå målet och förhoppningen är därmed att den nya målindikatorn kommer leda till att landsbygden får en högre prioritet än tidigare.

Invånare på landsbygden saknar ofta alternativa färdssätt till bilen för arbets- och studiependling då det ofta är brist på säkra cykelvägar och goda kollektivtrafikmöjligheter. Genom att öka utbudet av kollektivtrafiken på landsbygden skapas fler pendlingsalternativ.

Det är positivt att landsbygdsutredningen lyfts in i trafikförsörjningsprogrammet men den grundläggande servicenivån som anges i utredningen bör höjas. Fem dubbelturer per vardag inom tätorter med 500 – 999 invånare är för lågt. Goda kollektivtrafikmöjligheter är viktigt för landsbygdernas utveckling och överlevnad. Många väljer att bosätta sig där det finns goda pendlingsmöjligheter till arbete och studier på annan ort. Goda kollektivtrafikmöjligheter underlättar dessutom rekrytering av personal från fler kommuner. Fem dubbelturer per vardag är inte tillräckligt för att skapa dessa pendlingsmöjligheter för flera olika behov.

Ett av måltalen i trafikförsörjningsprogrammet berör andelen punkliga bussar. Ytterligare en viktig faktor som påverkar kollektivtrafikens attraktivitet är hur bussar och tågs ankomsttider är synkande med avgångstider vid anslutningar och byten. Det är dessutom viktigt att avgående fordon inväntar ankommande fordon. Ett nytt måltal gällande detta bidrar till att uppnå målen för såväl attraktiv kollektivtrafik som för hållbart resande.

I den tidigare versionen av trafikförsörjningsprogrammet angavs måltalet ”Andel fordonskilometer med biodrivmedel och el”, men i remitterad version har måltalet gällande biogas tagits bort. Det föreslagna målet ”80 procent minskning av koldioxidutsläpp per personkilometer 2006-2020” bör förtydligas med måltal gällande att andelen biogas ska öka vid upphandling så att kollektivtrafiken bättre kan bidra till flera regionala nyttor.

I samband med revideringen av trafikförsörjningsprogrammet anges det att biljett- och zonsystemet kommer att ses över för att hitta nya lösningar som underlättar för resenären. Dagens zonsystem är komplext och det är positivt att nya lösningar kommer att utredas.

Användandet av trafikförsörjningsprogrammet med tillhörande strategier för att påverka i infrastrukturfrågor

Färgelanda kommun ser det som en bra möjlighet att använda trafikförsörjningsprogrammet som ett verktyg för att påverka i infrastrukturfrågor.

Samverkansformerna inom kollektivtrafiken

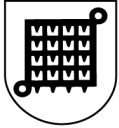
Färgelanda kommun ser positivt på de samverkansformer som föreslås i remissmaterialet.

Övriga synpunkter

Trafikförsörjningsprogrammet pekar ut några prioriterade kollektivtrafikstråk utifrån dess funktioner. Till dessa bör även väg 173 tilläggas då vägen fyller en viktig funktion för arbetspendling mellan Trollhättan/Vänersborg och Färgelanda samt pendling från Färgelanda till Högskolan Väst i Trollhättan. Väg 173 kan dessutom fylla en viktig funktion för att skapa anslutningar mellan Färgelanda och Öxnered och på så sätt öka möjligheterna för vidare resor med tåg såväl inom regionen som utanför. I längden kan det dessutom bidra till att nå målet ”ökat resande” i Målbild tåg 2025.

För att skapa ytterligare möjligheter för anslutningar till tåg bör även tågstopp i Bäckeфорs införas, vilket kan ses som ett led i kommande Västtågsutredning. Västtågsutredningen bör dessutom lyftas in i trafikförsörjningsprogrammet efter att utredningen är färdigställd.

.....
Beatrice Hjörn
Plan- och byggchef

Kommunledningskontoret
Staben
Marianne Martinsson
0528-56 71 04 / 0766-35 25 89
marianne.martinsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Länk till trafikförsörjningsprogram 2017-2020

http://www.vgregion.se/upload/Regionkanslierna/Kollektivtrafikn%c3%a4mnden/TPR/revidering%202016/Trafikf%c3%b6rs%c3%b6rnprogr_VGR_20160201_.pdf

Sektor Samhällsbyggnad
Plan- och byggkontoret
Beatrice Hjarn
0528-56 71 66
Beatrice.hjarn@fargelanda.se

Fyrbodals kommunalförbund

Remissvar avseende Godstransportstrategi för Västra Götaland

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att lämna remissvar enligt tjänsteskrivelse daterad 2016-03-04 till Fyrbodals kommunalförbund gällande förslag till Godstransportstrategi för Västra Götaland. Yttrandet innebär i korthet följande;

- Färgelanda kommun understryker vikten av att samtliga vägar som tidigare pekats ut av Trafikverket som funktionellt prioriterade för godstransporter även tas med som huvudstråk i Västra Götalands godstransportstrategi.
- Väg 172 är den viktigaste länken för transporter till och från Färgelanda kommun och har av Trafikverket pekats ut som funktionellt prioriterad för godstransporter. Väg 172 bör därför även tas med som ett huvudstråk i Västra Götalands godstransportstrategi.
- Kommunen ser positivt på att regionen vill satsa för att utveckla och bevara alternativa transportslag som godståg, sjöfart och flygfrakt, men vill samtidigt understryka vikten av att de vägar inom kommuner som ligger långt från såväl järnvägar, hamnar och flygplatser inte ges en lägre prioritet.

Ärendebeskrivning

Västra Götaland har tagit fram en godstransportstrategi som beskriver hur visioner och mål inom logistik och godstransportområdet ska uppnås utifrån begränsade resurser. Den är också ett hjälpmedel i den nationella och regionala planeringen. Strategin ger vägledning för prioriteringar och satsningar inom ett flertal områden såsom infrastruktursatsningar, lokaliseringsfrågor, logistikutveckling, forskning och utveckling.

Sektor Samhällsbyggnad
Plan- och byggkontoret
Beatrice Hjarn
0528-56 71 66
Beatrice.hjarn@fargelanda.se

Remissvar avseende Godstransportstrategi för Västra Götaland

Bakgrund

Västra Götaland har tagit fram en godstransportstrategi med syftet att fortsätta utveckla regionen som högklassisk och hållbar transport och logistikregion, nationellt och internationellt. Godstransportstrategin är framtagen för att gälla i ett 10 – 15 års perspektiv och beskriver hur visioner och mål inom logistik och godstransportområdet ska uppnås utifrån begränsade resurser. Den är också ett hjälpmedel i den nationella och regionala planeringen. Strategin ger vägledning för prioriteringar och satsningar inom ett flertal områden såsom infrastrukturens satsningar, lokaliseringsfrågor, logistikutveckling, forskning och utveckling. Utmaningen är att införliva godstransporterna i Västra Götalandsregionens utvecklingsarbete så att de kan bidra till att uppnå övergripande vision och målbild.

Remissvar

Godstransportstrategin för Västra Götaland pekar ut ett antal huvudstråk för transporter inom regionen. Även Trafikverket har pekat ut ett antal vägstråk som funktionellt prioriterade för godstransporter. Båda dessa strategier avses att påverka vilka åtgärder som hamnar i nationell och regional infrastrukturplan. I Västra Götalandsregionens remitterade strategi har många av de enligt Trafikverket funktionellt prioriterade vägnäten för godstransporter utslutits. Färgelanda kommun vill understryka vikten av att samtliga vägar som utpekats som funktionellt prioriterade för godstransporter även tas med som huvudstråk i Västra Götalands Godstransportstrategi. I annat fall finns risken att vägar som bedömts viktiga enligt Trafikverket nedprioriteras i kommande regional infrastrukturplan.

Färgelanda kommun ser positivt på att regionen vill satsa för att utveckla och bevara alternativa transportslag som godståg, sjöfart och flygfrakt, men vill samtidigt understryka vikten av att de vägar inom kommuner som ligger långt från såväl järnvägar, hamnar och flygplatser inte ges en lägre prioritet. Att ha goda förutsättningar för transport kan i många fall vara avgörande för val av placering av exempelvis logistikföretag. Det är därför viktigt att vägarna till dessa kommuner har goda förutsättningar för godstransporter och inte nedprioriteras.

Bland de i remissunderlaget utpekade huvudstråken finns bland andra E6 och E45. Väg 172 som ligger mellan dessa har dock inte tagits med som ett huvudstråk, men vägen är utpekad av Trafikverket som funktionellt prioriterad för godstransporter. Dessutom kör det idag många godstransporter längst med denna väg. Färgelanda kommun ligger långt ifrån såväl hamnar, flygplatser och järnvägar. Väg 172 är därmed den viktigaste länken för transporter till och från kommunen. För att säkerställa att väg 172 inte ges en lägre prioritet i kommande infrastrukturplaner bör väg 172 tas med som ett huvudstråk i Västra Götalands godstransportstrategi.

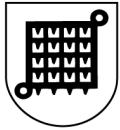
Det är positivt att regionen avser att avsätta regionala utvecklingsmedel som akademier, offentliga aktörer och näringslivet kan söka från för projekt kopplat till transporter. Önskvärt är att dessa medel även ska kunna sökas för åtgärder som förbättrar befintliga transportförutsättningar.

Beatrice Hjörn
Plan- och byggchef

Lars-Göran Berg
Kommunchef

Kommunledningskontoret
Staben
Marianne Martinsson
0528-56 71 04 / 0766-35 25 89
marianne.martinsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Länk till remissmaterialet - godstransportstrategin

<http://www.vgregion.se/sv/Vastra-Gotalandsregionen/startsida/Regionutveckling/Infrastruktur/Program/Godstransporter/Dokument/>

Kommunledningen
Ekonomiavdelningen
Kristina Olsson
0528-567 107
Kristina.olsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

**Årsredovisningen för Färgelanda kommun år 2015 –
kommunstyrelsens godkännande**

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att för sin del godkänna förslaget till årsredovisning för 2015 och överlämna detsamma till revisionen för granskning.

Inga över- eller underskott överförs till 2016.

Beslutade riktade investeringsmedel för 2015 som inte förbrukats överförs till 2016.

Ärendebeskrivning

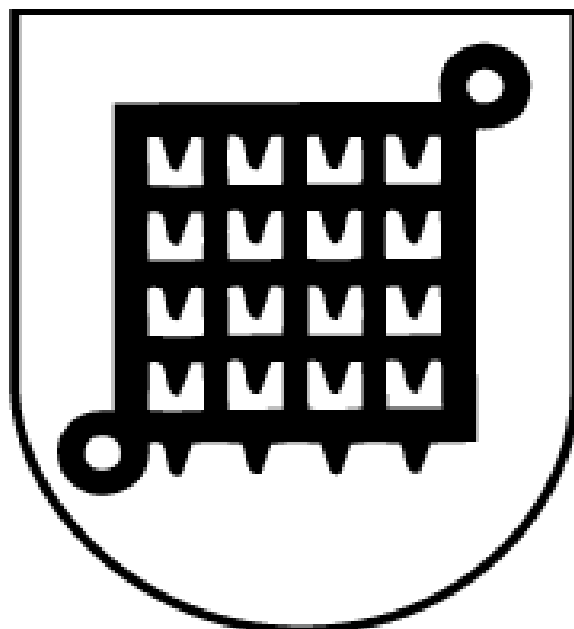
Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en årsredovisning som sedan överlämnas till revisionen för granskning. Årsredovisningen tillsammans med revisionsrapporten/revisionsberättelsen överlämnas därefter till kommunfullmäktige för prövning av frågan om ansvarsfrihet.

Årsredovisningen för år 2015 visar ett blygsamt resultat. Kommunkoncernens plusresultat är 326 tkr.

Lars Göran Berg
Kommunchef

Kristina Olsson
Ekonomichef

Årsredovisning

Färgelanda kommun

Version 0.9_UTKAST_20160307

2015

Version_0.9_20160307/BA

Innehållsförteckning

Färgelanda kommun.....	3
Kommunstyrelsens ordförande har ordet	4
Kommunchefen har ordet.....	5
Organisationsschema	6
Förvaltningsberättelse	7
Personalredovisning	17
Folkhälsa och välfärd	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Miljöredovisning.....	23
Ekonomisk redovisning	25
Resultaträkning	29
Balansräkning.....	30
Kassaflödesanalys	31
Notförteckning.....	32
Investeringsredovisning	37
Verksamhetsåret i siffror; diagram	38
Kommunfullmäktiges förvaltning.....	39
Kommunstyrelsens förvaltning & kommunkontor	41
Sektor Omsorg	45
Sektor Barn & utbildning	54
Sektor Kultur & fritid	64
Sektor Samhällsbyggnad	68
Valbohem AB.....	75
Färgelanda Vatten AB.....	76
Gatersbyn 120 Fastighets AB.....	77
Redovisningsprinciper.....	78
Begreppsförklaringar	80
Revisionsyttrande	81
5 år i sammandrag.....	82

Färgelanda kommun

Sundsbron, södra infarten till Färgelanda kommun

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

2015 har varit ett år som präglats av en rad utmaningar som politiken tillsammans med förvaltningen funderat på hur man skulle hantera. En utmaning var hur bygger vi upp en bra relation till näringslivet en relation som inte fungerat så bra de senaste åren. Första steget var att inrätta ett näringslivsråd som sedan träffats kontinuerligt under året och relationerna är i dag avsevärt bättre. Augusti 2015 anställde vi en näringslivsamordnare som underlättade detta arbete. Under sensommaren arrangerade kommunen näringslivets dag där vi utsåg årets företagare en lyckad och trevlig tillställning.

Nästa utmaning blev hur får vi styrning och ledning att fungera på ett bra sätt. På grund av tidigare års personalomsättning fanns ingen riktig struktur på detta viktiga arbete. En politisk referensgrupp med en politiker från varje parti i kommunstyrelsen tillsattes att tillsammans med kommunchefen ta sig an detta arbete. Arbetet pågår fortfarande och beräknas vara klart i juni 2016.

Sedan visade de sig under våren att vi kommer få svårt att hålla tilldelad budgetram och ett arbete med att ta fram besparingar inleddes. Tyvärr gav vidtagna åtgärder inte den effekt som beräknats då sektor omsorg och utbildnings kostnader liksom tidigare år skenat i väg och utgör tillsammans ett underskott på 11,4 miljoner kronor. December 2015 erhöll Sveriges kommuner ett extra bidrag från regeringen på grund av flyktingsituationen för Färgelandas del var de 13 miljoner. 12 miljoner av dessa medel valde kommunstyrelsen att föra över till 2016 vilket gör att det troligen inte kommer bli några större problem då ekonomiskt men 2017 kommer verkligheten vara i kapp oss om vi inget gör. Arbetet med att hitta åtgärder inför 2017 påbörjades redan under sensommaren 2015 och pågår fortfarande i den budgetprocess som nu inletts vad det gäller mål och resursplan 2017-2019.

Under hösten kom den stora flyktingkrisen där Färgelanda kommun som liten kommun försökt att hjälpa till så mycket vi kunnat. Detta arbete har varit väldigt intensivt sista kvartalet 2015 och tagit mycket fokus från övrigt arbete. Med det har också varit nyttigt för kommunkoncernen genom att samverka mellan alla sektorer och kommunala bolag varit en absolut nödvändighet. Alltså samtidigt som det varit ett ansträngande jobb har de också varit lärorikt. Under augusti besatte vi vår vakanta tjänst som säkerhetssamordnare detta har underlättat arbetet genom att ha någon som hållit ihop arbetet. I arbetet med att aktivera våra nyanlända har föreningslivet, andra frivilligorganisationer, studieförbund och privatpersoner varit en ovärderlig resurs.

Trots alla eller tack vare all utmaningar har det varit ett spännande och lärorikt år. Nu siktar vi in oss på att avsluta vissa processer som vi anser vi har klarat av och troligen startar vi upp nya där vi ser vi måste få förändringar till stånd. Sedan har vi verksamheter som lunkar på där vi inte behöver göra något ting. En av de större utmaningarna 2016 blir nog att få ekonomin att gå i hop 2017 och framåt, denna utmaning delar vi nog med de flesta kommuner i Sverige.

Utan en lojal och kompetent personal i Färgelanda kommun har vi svårighet att klara detta arbete, så ett stort tack alla anställda för ert goda arbete 2015.

Ulla Börjesson

Kommunstyrelsens ordförande

Kommunchefen har ordet

Under mina första åtta månader som kommunchef i Färgelanda har jag insett att kommunen har det mesta som kan begäras av en mindre kommun. Här finns möjligheter till ett gott liv, både för barn, unga och äldre. Rikt förenings- och kulturliv, förskolor och skolor med engagerad och kompetent personal. Mycket hög kvalitet i vård och omsorg, vilket socialstyrelsens årliga mätningar ger bevis på. Dessutom finns tecken på att flera av kommunens företag har planer på att expandera. Alla dessa faktorer – tillsammans med Färgelandas fina natur med sjöar, skogar, slätter och även ett "eget" fjäll (Kroppefjäll) – skapar goda förutsättningar för att vara en framgångsrik kommun.

Kort sagt – Färgelanda har alla förutsättningar att vara en kommun med god kvalitet, en framgångsrik kommun förutsatt att vi alla vill bidra på ett kreativt sätt.

I kommunens verksamheter, gemensamt för politik och förvaltning, har under året ett arbete pågått för att utveckla formerna för kommunens ledning och styrning. Grundläggande i denna process är att kommunens värdegrund och varumärke ska tas fram. Idéerna är många och resultatet av detta arbete kommer att vara inne i sin slutfas under sen vår 2016. Övriga delar som ses över är bla systemet för målstyrning, rollfördelning politik – tjänstemän och kommunens ägarstyrning

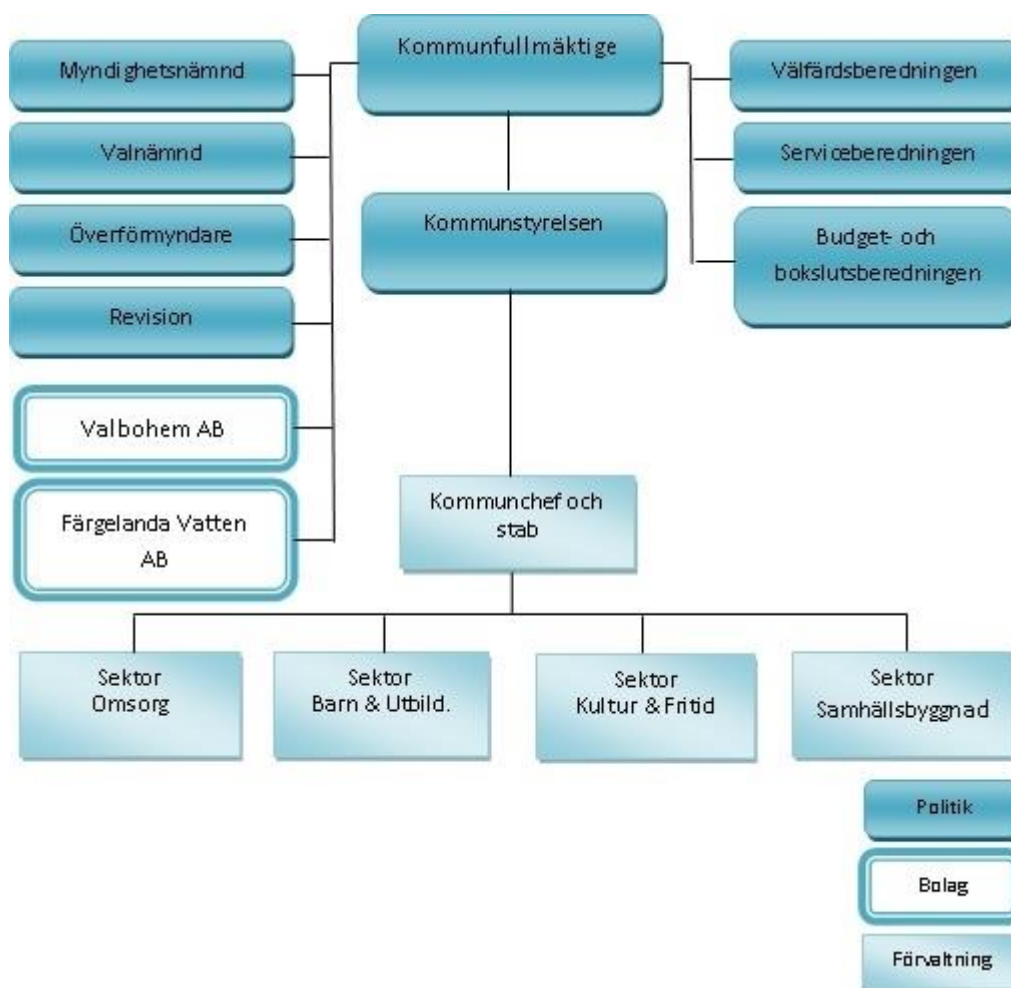
Under året som gått har kommunen ställts inför stora utmaningar, utmaningar som kräver kontroll och styrning och ledning på ett medvetet och effektivt sätt. Liksom de flesta andra kommuner har flyktingfrågorna påverkat kommunen på många olika sätt. För flera yrkesgrupper har arbetet varit väldigt intensivt men intrycket är trots detta att man utfört ett mycket gott arbete och lyckats hitta lösningar även på svåra frågor, frågor som ofta måste lösas väldigt snabbt. Kommunen har utökat boendekapaciteten för barn utan vårdnadshavare och planering finns för att i framtiden kunna ta hand om den allra största delen av dessa barn på hemmaplan. Med mycket kort varsel öppnades ett s.k evakueringsboende för asylsökande i Tallbackens lokaler i Högsäter. Detta skedde på direkt uppmaning från regeringen i ett skede när flyktingar som kommit till Sverige inte alltid kunde erbjudas tak över huvudet.

Förutom utmaningen inom flyktingområdet har det under året som gått visat sig att det finns stor obalans i budgeten för de båda stora sektorerna barn och utbildning samt sektor omsorg. Denna obalans har funnits sedan ett antal år men aldrig åtgärdats utan den har täckts i bokslutet av flera s.k " engångsintäkter " ex. återbetalning från AFA-försäkringen och / eller överskott i andra sektorer. Inför budgetåret 2016 fick därför förvaltningen i uppdrag att ta fram åtgärder för att anpassa verksamheten till givna ekonomiska ramar. I november visade det sig dock att kommunen erhöll ännu en "engångsintäkt", denna gång ett statligt bidrag på cirka 13 mnkr som kompensation för integrationsarbetet. De åtgärdsförslag som togs fram inför 2016 kommer trots detta att behöva verkställas inför budgetåret 2017 , med stor sannolikhet dessutom ett antal ytterligare åtgärder som kommer att tas fram i det nyligen påbörjade mål och resursarbetet med sikte på 2017.

Lars-Göran Berg, kommunchef

Organisationsschema

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och består av 31 ledamöter, valda av folket i de allmänna valen vart fjärde år. Mandatfördelningen i kommunfullmäktige 2014-2018:

- Socialdemokraterna: 11 mandat
- Centerpartiet: 7 mandat
- Sverigedemokraterna: 5 mandat
- Moderaterna: 3 mandat
- Folkpartiet: 2 mandat
- Kristdemokraterna: 2 mandat
- Vänsterpartiet: 1 mandat

Politikerna är uppdragsgivarna

Det är politikerna i Färgelanda kommunfullmäktige, kommunstyrelse och nämnder som är ytterst ansvariga för den kommunala servicen. De anger inriktningen för kommunens verksamheter, vad som ska prioriteras och genomföras. De styr kommunen genom att sätta upp mål, ge uppdrag och genom att fördela resurser till de olika verksamheterna ur kommunens totala budget.

De kommunanställda är verkställande

Det är de anställda, medarbetare och chefer som ansvarar för att politiska beslut genomförs i det dagliga arbetet. De hanterar frågor om ekonomi, kvalitet, planering och arbetsledning. De anställda ansvarar också för att ta fram underlag för politiska beslut, att följa upp verksamheterna och att återredovisa detta till uppdragsgivarna – politikerna.

Förvaltningsberättelse

Inledning

Kommunens årsredovisning avlämnas av Kommunstyrelsen till Kommunfullmäktige och vänder sig i första hand till kommunfullmäktige och förtroendevalda i kommunen.

Syftet med årsredovisningen är att ge information om det gångna årets verksamhet och ekonomi. Den innehåller en förvaltningsberättelse med bland annat avstämning av finansiella mål och mål för verksamheterna, ekonomisk redovisning samt respektive sektors redovisning av sin verksamhet och ekonomi samt en koncernredovisning innefattande kommunala bolag.

Förhoppningen är att årsredovisningen även ska vara av intresse för kommuninvånare och andra intressenter i omgivningen.

Kommunens vision är **Färgelanda – en attraktiv kommun att bo och leva i**

Kommunen leds av målstyrning. Det innebär att Kommunfullmäktige fastställer de övergripande målen samt ger ekonomiska förutsättningar i form av ramar till sektorerna i kommunens samtliga verksamheter. De övergripande målen bygger på kommunens vision och tanken att sträva efter demokrati, delaktighet och öppenhet. De övergripande målen skall vara vägledande för sektorerna i deras arbete.

Målstyrningens struktur är uppdelad i prioriterade inriktningar med uppdrag och direktiv. Inriktningsmålen knyts till Kommunstyrelsen och uppdragen och direktiven fördelas på beredningarna och Kommunstyrelsen. Förvaltningens sektorer fastställer effektmål för att mäta och redovisa hur de arbetar mot de övergripande målen. I årsredovisningen redovisas måluppfyllelsen för de mål där det är möjligt.

Måluppfyllelse

Kommunens verksamheter har arbetat på ett sådant sätt att merparten av Kommunfullmäktiges antagna inriktningsmål, i allt väsentligt, har uppnåtts under året och att en god ekonomisk hushållning kan upprätthållas, även om resultatmålet inte uppnås under det enskilda året. Det genomsnittliga resultatet under den senaste treårsperioden, uppfyller däremot kravet på god ekonomisk hushållning.

Bolag

I koncernredovisningen ingår kommunens helägda aktiebolag, Valbohem AB, Färgelanda Vatten AB och Gatersbyn 120 Fastighets AB.

Från och med 2013 bedriver kommunen VA-verksamheten (Vatten och Avlopp) i Färgelanda Vatten AB, ett separat bolag, som i sin tur samverkar med Uddevalla kommun och Munkedals kommuns VA-bolag, i det gemensamma bolaget VästVatten AB. Gatersbyn 120 Fastighets AB är ett vilande bolag, där ingen verksamhet har bedrivits under året.

Bolagens redovisning återfinns i separata avsnitt.

Kommunen har också minoritetsintressen i Dalslandskommunernas kommunalförbund, Norra Älvsborg Räddningstjänstförbund, Dalslands Turist AB samt Stiftelsen för Dalsland kanals framtida bestånd. Dessa verksamheter redovisas separat och ingår inte i kommunens delårsrapport.

Befolkning

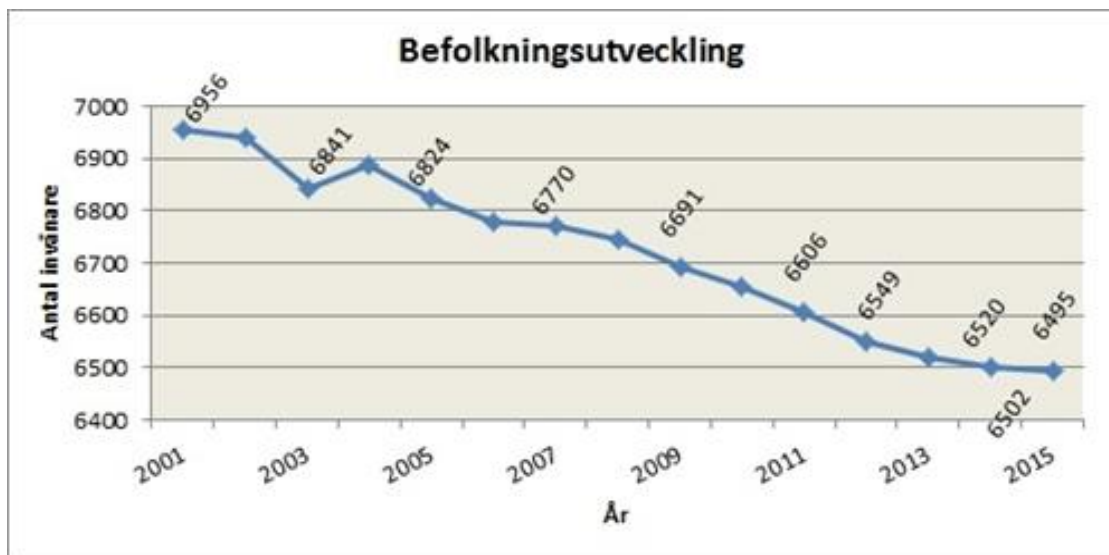
Den sista december 2015 uppgick Sveriges befolkning till 9 851 017 personer, vilket är en ökning med 103 662 personer jämfört med året innan. Folkökningen är den största som någonsin uppmätts mellan två enskilda år.

Färgelandas befolkning uppgick den sista december till 6 495 invånare. Jämfört med 2014 innebär det en minskning med 7 invånare. Under året flyttade 400 personer in till kommunen, vilket var 8 färre än 2014. Av dess kom 274

personer från det egna länet, 34 personer från övriga Sverige samt 92 från utlandet. Antalet personer som flyttade från kommunen under 2015 var 406, vilket var 13 färre än 2014. Av dessa flyttade 314 inom det egna länet, 80 till övriga Sverige samt 12 till utlandet. Totalt innebär detta att kommunens flyttnetto uppgick till - 6 för 2015 vilket var en förbättring från föregående år.

Under 2015 föddes 61 barn, 6 färre än 2014. Antalet avlidna invånare uppgick till 66, 10 färre än 2014. Födelsenetto för Färgelanda kommun var därmed - 5 personer 2015.

Omvärldsanalys

Den internationella tillväxten återhämtar sig gradvis efter några år av långsamutveckling men återhämtningen är relativt trög, enligt SKLs oktoberrapport. Den svenska ekonomin befinner sig sedan några år tillbaka i en konjunkturåterhämtning och de närmaste åren väntas en konjunkturrell balans. Tillväxte i den svenska ekonomin gör att sysselsättningen ökar och att arbetslösheten minskar. SKLs prognos visar trots minskad arbetslöshet, starka inkomstökningar och växande befolkning, så har hushållens konsumtion utvecklats betydligt sämre än förväntat under året som gått.

SCBs senaste befolkningsframskrivning visar på en ökning av befolkningen vilket till stor del förklaras av ökningen av flyktingsinvandring.

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunalagen ska kommunen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Miniminivån i lagkravet är det så kallade balanskravet, vilket innebär att kostnaderna inte får överstiga intäkterna. För att leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning krävs ett positivt resultat, för att också bidra till finansiering av investeringar och framtida pensionsåtaganden.

I god ekonomisk hushållning inryms också att varje generation ska bära kostnaderna för den service den konsumerar samt att bedriva verksamheten på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt.

För Färgelanda kommun innebär god ekonomisk hushållning också att använda befintliga resurser på bästa sätt för att nå fullmäktiges mål samt att hålla det egna kapitalet reellt oförändrat.

Kommunfullmäktige har satt resultatmålet exklusive jämförelsestörande poster till mellan 1,5 och 2,5 procent för att uppnå god ekonomisk hushållning.

Kommunen uppfyller inte målet om god ekonomisk hushållning för 2015. För den senaste treårsperioden uppgår resultatet exklusive jämförelsestörande poster till 2,7 procent, vilket innebär att kommunen kan anses nå god ekonomisk hushållning.

Balanskravet

Kommunallagens balanskrav definieras som att intäkterna ska överstiga kostnaderna för varje år och gäller kommunen, inte koncernen. Balanskravsutredningen i senaste årsredovisning visar att kommunen klarar balanskravet.

Under 2013 beslutades om riktlinjer för att ge möjlighet att reservera och disponera medel i en så kallad resultatutjämningsreserv (RUR). För åren 2010-2012 har 14,5 mnkr avsatts till resultatutjämningsfonden. Inga ytterligare avsättningar till RUR är planerade.

RUR kan användas för att täcka ett negativt balanskravsresultat om det samtidigt råder lågkonjunktur. SKLs bedömning är att 2015 inte kan betraktas som lågkonjunktur, vilket innebär att det inte är möjligt att ta RUR i anspråk under året.

Balanskravsutredning

Belopp i tkr	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Årets resultat enligt RR	123	12 372	22 517	13 344	12 719	-78 401
- Samtliga realisationsvinster	0	-145	-555	-975	-66	-40
+ Realisationsförluster med undantagsmög	0	0	0	0	2 352	688
+ - Synnerliga skäl	0	0	0	0		69 216
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	123	12 227	21 962	12 369	15 005	-8 537
Reservering av medel till RUR				-14 575		
Användning av medel från RUR						
Årets Balanskravsresultat	123	12 227	21 962	-2 206	15 005	-8 537

Kommunens resultat

Färgelanda kommun redovisar ett positivt resultat även för 2015.

Färgelanda kommun redovisar ett resultat för år 2015 på +123 tkr. Resultatet påverkas positivt med 2 690 tkr avseende återbetalning av tidigare års AFA- premier.

Årets resultat är lägre än föregående år, då kommunen redovisade ett positivt resultat på 12 372 tkr. Årets resultat är 6 261 tkr lägre än det budgeterade resultatet på 6 384 tkr.

För koncernen uppgår årets resultat till +326 tkr.

Måluppfyllelse av resultatmål

Årets resultat budgeterades ursprungligen till 6 384 tkr. Årets utfall på 123 tkr motsvarar 0,1 procent av skatteintäkter och bidrag vilket innebär att kommunen inte uppfyller det finansiella resultatmålet för 2015.

Framtidsutsikter

Förutsättningarna för den kommunala verksamheten är både förutsägbara och oförutsägbara på samma gång, vissa faktorer utvecklar på ett sätt som kan planeras medan andra faktorer kan variera kraftigt. Den långsiktiga demografiska förändringen och befolkningsförändringar som en följd av årets ökning av flyktingmottagning samt förväntningar på innehållet och kvaliteten på välfärdstjänster innebär att kommunen står inför stora utmaningar framöver.

Kommunens har under de senaste åren lyckats stärka sitt ekonomiska resultat och är därför relativt väl rustat för att möta kommande utmaningar.

De senaste årens relativt låga investeringsnivå gör att det finns en risk för att investeringsbehovet kan komma att öka de närmaste åren.

Kostnadstrycket på kommunsektorn beräknas att öka starkt de kommande åren, vilket gör att det kan komma att krävas både nya åtgärder och skattehöjningar.

Driftsredovisning

Belopp i tkr	Kostnad	Intäkt	Netto 2015	Budget 2015	Avvikelse
Nämnd/Förvaltning/Sektor/Enhet					
Kommunfullmäktige	-2 991	320	-2 671	-3 342	671
Kommunstyrelse och Stab	-32 564	1 906	-30 658	-32 468	1 810
Sektor Barnomsorg / Utbildning	-168 818	19 339	-149 479	-144 716	-4 763
Sektor Omsorg	-191 759	70 560	-121 199	-114 568	-6 631
Sektor Kultur och Fritid	-13 327	1 668	-11 659	-12 049	390
Sektor Samhällsbyggnad	-69 591	44 983	-24 608	-27 265	2 657
Summa verksamheten	-479 050	138 776	-340 274	-334 408	-5 866
Finansiering	-68 134	68 525	391	-1 513	1 904
- Arbetsgivaravgifter m.m.	-48 280	0	-48 280	-45 588	-2 692
- Pensionskostnader	-19 804	0	-19 804	-17 675	-2 129
- Personalomkostnadspåslag (PO)	0	61 689	61 689	57 940	3 749
- Intern ränta	0	3 655	3 655	3 867	-212
- Övrigt	-50	3 181	3 131	-57	3 188
Summa efter finansiering	-547 184	207 301	-339 883	-335 921	-3 962
Skatteintäkter	0	245 752	245 752	247 366	-1 614
Inkomst-/Kostnadsutjämningsbidrag	-7 509	89 902	82 393	83 611	-1 218
Kommunal fastighetsavgift	0	11 365	11 365	11 729	-364
Regleringsbidrag	-251	488	237	1 187	-950
Finansiella intäkter	0	929	929	1 412	-483
Finansiella kostnader	-670	0	-670	-3 000	2 330
TOTALT	-555 614	555 737	123	6 384	-6 261

Driftsredovisningen visar verksamheternas resursförbrukning och avvikelser i förhållande till budget.

I sektorernas redovisning ingår både externa kostnader och avskrivningar samt interna poster såsom interna debiteringar, personalkostnadspålägg och internränta.

En viktig förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning är en god budgetföljsamhet i verksamheten. Budgetföljsamheten mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar.

Verksamhetens nettokostnader överstiger budgeten med 1,2 procent..

Kommunens målarbetare

Kommunen arbetar med att styra mot uppsatta mål utvecklas kontinuerligt och uppföljningen av måluppfyllelsen av de olika målnivåerna är integrerat i årsredovisningen enligt nedanstående struktur.

Kommunens vision är **Färgelanda – en attraktiv kommun att bo och leva i**

Kommunen leds av målstyrning. Det innebär att Kommunfullmäktige fastställer de övergripande målen samt ger ekonomiska förutsättningar i form av ramar till sektorerna i kommunens samtliga verksamheter. De övergripande målen bygger på kommunens vision och tanken att sträva efter demokrati, delaktighet och öppenhet. De övergripande målen skall vara vägledande för sektorerna i deras arbete.

Målstyrningens struktur är uppdelad i inriktningsmål med uppdrag och direktiv. Inriktningsmålen

knyts till Kommunstyrelsen och uppdragen och direktiven fördelas på beredningarna och Kommunstyrelsens förvaltning. Kommunstyrelsen fördelar aktiviteter kopplade till inriktningsmålen till berörda sektorer. Förvaltningens sektorer fastställer effektmål för att mäta och redovisa hur de arbetar mot de inriktningsmålen.

På kommunnivå redovisas inriktningsmål kopplade till övergripande mål med en sammanfattande kommentar. För sektorerna redovisas de aktiviteter och de effektmål, som är kopplade till inriktningsmål, där respektive sektor har ett riktat ansvar. Följande symboler visar vilken status respektive sektor bedömt de tilldelade aktiviteterna har.

 Pågående

 Vänteläge

 Försenad

 Ej påbörjad

 Avslutad

Övergripande mål:

Boendeutveckling i hela kommunen

Beskrivning

Människor med engagemang är grunden för att en kommun som Färgelanda skall kunna utvecklas. Boendemiljö företag och föreningsliv är viktiga för utvecklingen. Det engagemang som finns, ska tas till vara för att driva kommunen framåt. Attraktiva boendemiljöer ökar förutsättningarna för inflyttning till kommunen. Planen för landsbygdsutvecklingsområden i strandnära (LIS) områden ger nya möjligheter att skapa attraktiva boenden för kommunens invånare.

Kommunen skall se föreningslivet som en viktig faktor för kommunens framtida utveckling. Fokus skall ligga på barn och ungdomar. Valbohem AB skall erbjuda ett attraktivt boende för alla genom att höja boendekvaliteten på Valbohems befintliga fastighetsbestånd och nybyggnation

Inriktningsmål:

Skapa förutsättningar för fler attraktiva boenden

Kommentar

Översiktsplanen har aktualiserats och planering pågår för att prioritera och genomföra den fortsatta planprocessen, bland annat med att ta fram en bostadsförsörjningsplan samt att förtydliga ägardirektiven till Valbohem.

Utbyggnaden av fibernät på landsbygden har fortsatt under året.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Arbeta aktivt för att öka tillgängligheten till bredband och mobiltelefoni i hela kommunen	Samhällsbyggnad	Fibernätverk utbyggt, täcker hela kommunens landsbygd och drivs lokalt.
Aktualisera översiktsplanen i samråd med kommuninvånarna	Samhällsbyggnad	En aktualiserad översiktsplan

Inriktningsmål:

Öka invånarantalet

Kommentar

Till och med 1 november halvåret 2015 har invånarantalet ökat med 13 personer jämför med samma tidpunkt 2014. Dialog har inletts för att hitta exploatörer till de planlaga områden som finns i Översiktsplanen. Arbete pågår för att ta fram en bostadsförsörjningsplan.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Skapa förutsättningar för fler attraktiva boenden	Samhällsbyggnad	Detaljplanerat nytt bostadsområde i Ellenö. Detaljplanerat nytt bostadsområde i Östersjö-/Sundsbro-området.

Inriktningsmål:

Stimulera föreningslivet och det lokala engagemanget så att fler aktiveras

Kommentar

Under 2014 togs ett nytt regelverk för föreningsbidrag fram. Regelverket gäller från 2015 och har utformats för att stimulera aktiviteter genom höjd aktivitetsersättning.

Antalet aktiviteter har ökad både bland barn, ungdomar och äldre under perioden, vilket visar att regelverket redan har haft avsedd effekt.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Utforma föreningsbidragen så att de bidrar till utveckling i kommunen och aktiverar fler barn och ungdomar.	Kultur & fritid	Fler barn och ungdomar aktiveras. Föreningsaktiviteterna ökar i hela kommunen.

Övergripande mål:

Företagarkommun

Beskrivning

Företagen är motorn i samhället och det lokala entreprenörskapet är avgörande för en livskraftig kommun med många arbetstillfällen. Kommunen skall arbeta med entreprenörskap som förhållningssätt och se det som ett naturligt alternativ. Vi vill att bärkraftiga småföretag skall utgöra en viktig del av Färgelandas framtid.

Inriktningsmål:

Kommunens verksamhet konkurrensutsätts och brukaren får ökad valfrihet

Kommentar

Under året har målet inte varit prioriterat.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Utreda möjliga verksamheter för konkurrensutsättning.	KS förvaltning & stab	Utredning klar. Verksamheter klara för att konkurrensutsättas. Minskad kommunal förvaltningsorganisation.

Inriktningsmål:

Bli en mer attraktiv företagarkommun med rättvisa villkor för näringslivet

Kommentar

En tjänst som näringslivs-/landsbygdssamordnare har inrättats och rekrytering har skett under perioden. Ett antal aktiviteter för att förbättra företagsklimatet i kommunen har genomförts under hösten 2015.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Undersöka företagsklimatet lokalt.	Samhällsbyggnad	Enkätundersökning har genomförts.
Hålla forum för dialog med kommunens näringsliv, såsom frukostmöten och Färgelanda dagar. Skriftlig information till näringslivet kvartalsvis med relevant info	Samhällsbyggnad	Färgelanda kommun skall klättra i Svenskt Näringslivs ranking.
Jobba aktivt med kompetensförsörjningsfrågor tillsammans med näringslivet.	Samhällsbyggnad	Ökad nivå av kompetensförsörjning

Övergripande mål:

Utvecklande skola & barnomsorg

Beskrivning

Alla barn ska få en trygg uppväxt och ett lärande som leder till goda resultat och ett självständigt liv. Utbildningen ska anpassas så att varje elev ställs inför höga positiva förväntningar och uppmuntras uppnå och sätta nya mål. Det finns inget tak för hur långt våra elever kan nå. Alla elever i grundskolan ska nå sina individuella mål i samtliga ämnen.

Inriktningsmål:

Elever och personal skall ha en trygg miljö

Kommentar

Samarbete sker mellan Barnomsorg och Utbildning och framför allt IFO. Regelbundna möte sker med Västbus (BUP, VC, IFO och Habiliteringen). Nya rutiner för skyndsam uppföljning av frånvaro har införts. Årlig revidering av likabehandlingsplanen och planen mot kränkande behandling genomförs på varje enhet.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Sektorsövergripande samverkan för att på ett aktivt sätt motverka mobbing, förtryck och rasism	Barn & utbildning	Eleverna känner sig trygga under sin skolgång. Höjd närvaro i skolan.

Inriktningsmål:

Alla elever som slutar grundskolan ska ha behörighet till ett gymnasieprogram

Kommentar

Familjecentralen är igång och har blivit mycket uppskattad. Tillsammans med representanter för näringslivet har en minimiässa med fokus på entreprenörskap genomförts under våren. Det pågår också projektarbete med inriktningentreprenöriellt lärande. Andelen elever som slutade grundskola vårterminen 2015 med behörighet till ett gymnasieprogram uppgick till 49 %.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Familjecentral i Färgelanda kommun	Barn & utbildning	Familjecentral i drift, FO, Öppen förskola, BVC, MVC, mm ingår
Ta fram en plan för ikt-pedagogik inom skolan	Barn & utbildning	Plan antagen. Skolorna är förberedda för att elevdatorer sätts in i undervisningen.
Implementera entreprenöriellt lärande i kommunens grundskolor.	Barn & utbildning	Entrepreneuriellt lärande tillämpas. Plan finns för implementering.
Erbjuda tre språkval.	Barn & utbildning	Språkval erbjuds.
Öka samarbetet mellan skola och näringsliv.	Barn & utbildning	Elever informeras tydligare om det lokala näringslivet. Plan finns för hur samarbete skall stärkas.
Välfärdsberedningen: Utarbeta skol- och barnomsorgstrategi som bidrar till utveckling enligt kommunens övergripande mål.	KS förvaltning & stab	Strategi finns för hur utbud och efterfrågan ser ut samt hur valfrihet skall tillgodoses på 10 års sikt.

Inriktningsmål:

Erbjuda valfrihet inom skola och barnomsorg i hela kommunen

Kommentar

Policydokumentet har under året utvecklats och reviderats i samverkan med kommunens fristående verksamheter.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Nya avdelningar skall i första hand drivas av externa utförare.	KS förvaltning & stab	Barnomsorgen liksom valfriheten stärks upp i södra kommundelarna.
Upprätta ett policydokument över ersättnings till fristående verksamhet för att underlätta	KS förvaltning & stab	Policydokument finns antaget

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
etablering av dessa.		

Övergripande mål:

Omsorg med valfrihet och värdighet

Beskrivning

Framtidens äldreomsorg bygger på att man ges möjlighet att bo kvar i sin hemmiljö så länge som möjligt. Vi ska via hembesök, förebyggande arbete och ökad kompetens i ett tidigt skede upptäcka ev. behov. Det skall finnas trygghets/seniorboende för de som vill flytta till en anpassad bostad som ett komplement till det särskilda boendet. Den enskilde individen i behov av hjälp skall mötas med respekt och värdighet.

Inriktningsmål:

Utveckla det förebyggande arbetet för att möta brukarens behov på bästa sätt

Kommentar

Förstärkning har gjorts inom sektor Omsorg för skapa fler hemmaplanslösningar genom att öka förebyggande insatser och insatser för att öka antalet familjehem i kommunen.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Utveckla arbetet med förebyggande insatser inom IFO	Omsorg	Insatser förebyggs/undviks. Finansiella mål uppnås.
Arbetar långsiktigt strategiskt för hemmaplanslösningar inom IFO	Omsorg	Minskat antal institutionsplaceringar
Långsiktig plan för familjehem och jourhem	Omsorg	Plan finns antagen

Inriktningsmål:

Utveckla aktivitetsformer tillsammans med de äldre

Kommentar

Kommunens nya regelverk för föreningsbidrag som också innefattar aktiviteter för personer som är 65 år och äldre och bedöms ha ökat antalet aktiviteter för denna grupp.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Erbjuda utevistelse	Omsorg	Alla ska ha möjlighet till utevistelse inom äldreomsorgen
Utvecklat arbete med sysselsättning och naturliga mötesplatser för kommunens äldre.	Omsorg	I samarbete med pensionsorganisationerna erbjuds sysselsättning och mötesplatser.

Inriktningsmål:

Äldre erbjuds alternativa boendeformer

Kommentar

Boendeformer anpassade för olika behov finns i kommunen

Övergripande mål:

Miljökommun

Beskrivning

Det är viktigt att väga in miljöfrågorna i alla delar av kommunens verksamhet. Riksdagens har 16 övergripande miljömål bör beaktas i arbetet. Kommunen har minskat sin energiförbrukning men arbetet behöver fortsätta. Visionen är att mer förnybar el kan produceras i kommunen men även konsumeras av kommunen.

*Inriktningsmål:***Samhällsplanera långsiktigt och överlämna ett hållbart arv till kommande generationer***Kommentar*

Arbetet med bostads- och lokalförsörjningsplaner samt underhållsplaner har varit föremål en översyn och har påbörjats under året.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Ta fram en fastighetsplan tillsammans med en långsiktig plan för underhåll och lokalförsörjning	Samhällsbyggnad	Planer finns fastställda
Vid samhällsplanering och bygglovsgivande skall hänsyn tas till riksdagens antagna miljömål	Samhällsbyggnad	I alla beslut tas hänsyn till riksdagens 16 miljömål

*Inriktningsmål:***Främja ett långsiktigt hållbart samhälle samt en giftfri miljö***Kommentar*

Arbete med framtagande av VA-strategi och revidering av avfallsplanen att påbörjats under året.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Kommunens egen måltidsverksamhet ska utvecklas för att minska klimatpåverkan	Barn & utbildning	Andelen krav- och rättvisemärkta samt ekologiska varor i måltidsverksamheten skall ha ökat. Utbudet skall matcha säsongsutbudet.
Uppdatera energi- och klimatplanen	Samhällsbyggnad	Antagen uppdaterad plan med nya miljömål för kommunen.

*Inriktningsmål:***Färgelanda kommun ska verka för att fossilfri och miljövänlig energi används i kommunen***Kommentar*

Revidering och uppdatering av klimat- och energiplaner har påbörjats under hösten.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Kontinuerlig energieffektivisering ska ske i kommunens egna lokaler och verksamheter	Samhällsbyggnad	Vid ny-, om och tillbyggnader av kommunens egna lokaler ska energiförbrukningen understiga byggnormens krav med minst 20%
Införa fler cyklar i de kommunala verksamheterna som komplement till bil i tätorterna	KS förvaltning & stab	Cyklar finns att tillgå för verksamheten i tätorterna.

*Övergripande mål:***Demokrati & delaktighet****Beskrivning**

Vår kommun skall präglas av ömsesidigt förtroende, jämställdhet, inflytande och ansvar. Dialog, delaktighet och inflytande i samhället är en grundläggande förutsättning för folkhälsan. Inflytande och möjligheter att påverka den egna livssituationen har ett starkt samband med hälsa och livskvalitet. All verksamhet skall genomföras av ett barnperspektiv enligt FN:s barnkonvention.

*Inriktningsmål:***Vara en attraktiv arbetsgivare***Kommentar*

Andelen heltidsanställda har ökat med fem procentenheter jämfört med föregående år. En översyn av samtliga personalpolitiska policys har påbörjats.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Varje skola ska ta fram en plan för hur elev- och	Barn & utbildning	Plan finns framtagen

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
föräldrainflytande ska stärkas		
Ta tillvara personalens kunskaper och utvecklingsidéer	KS förvaltning & stab	Ökad delaktighet för personalen. Verksamheterna har profileringsmöjlighet och kan friare fördela resurser inom resultatenheten
Jämställda arbetsvillkor och löner för kvinnor och män	KS förvaltning & stab	Ökad jämställdhet bland arbetsvillkoren samt en ökad trivsel
Fler erbjuds heltidstjänster	KS förvaltning & stab	Ökad trivsel

Inriktningsmål:

Ökad dialog med kommuninvånarna

Kommentar

De nya beredningarna har påbörjat sitt arbete och där är medborgardialogen en viktig beståndsdel. Medborgardialog kommer också att ske i olika kommundelar.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Ökat brukarinflytande i kommunens verksamheter	Kultur & fritid	Brukare kan och vill påverka kommunens verksamhet i högre grad
Beredningarnas arbete med utvecklingsplaner skall ske i dialog med kommuninvånarna	Samhällsbyggnad	Dialog i olika former förs med kommuninvånarna kring planarbete

Övergripande mål:

Ekonomi i balans

Beskrivning

En stabil ekonomi är nödvändig för att få reformutrymme, bättre möjligheter att utveckla kommunen och nå uppsatta mål.

Inriktningsmål:

Årets resultat skall vara 1,5-2,5 % av skatter och avgifter

Kommentar

Under perioden uppnås inte resultatmålet och resultatet för helåret uppgår till 0,04 procent, vilket är sämre än budget.

Verksamheterna inom Barnomsorg och Utbildning samt Omsorg visar på underskott jämfört med budget.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Att anpassa varje verksamhet till ekonomin	KS förvaltning & stab	Verksamheterna håller angivna budgetramar

Inriktningsmål:

En långsiktigt hållbar verksamhet med ekonomi i balans

Kommentar

Kommunens har ett positivt resultat för året, bland annat beroende på engångsintäkter i form av återbetalning av AFA-premier.

De finansiella målen för likviditet och soliditet uppnås under 2015.

Aktivitet	Ansvarig sektor	Förväntat resultat
Utveckla resurs-fördelningsmodeller och möjligheter till resultatenheter	KS förvaltning & stab	Resursfördelningsmodeller har införts liksom ett ökat antal resultatenheter
Ta fram en strategi för en långsiktigt hållbar ekonomi i balans med utvecklingsmöjlighet för kommunen	KS förvaltning & stab	Resultat skall vara 2-3 % av skatter och avgifter och kommunens soliditet skall på sikt uppnå 40 %
Se över reglerna för investeringar och avskrivningar	KS förvaltning & stab	Tagit fram nytt regelverk och policy för investeringar samt avskrivningar

Personalredovisning

Anställda

Med anställda avses i detta avsnitt antalet tillsvidareanställda och visstidsanställda. Vi utgår från fysiska personer och om en person har flera anställningar inom kommunen, så räknas personen bara en gång. Timavlönade är exkluderade.

Antal anställda

St	2015	2014	2013	2012	2011
Tillsvidare	426	409	420	421	421
<i>Kvinnor</i>	366	352	342	374	373
<i>Män</i>	60	57	42	47	48
Visstid	55	42	37	47	38
<i>Kvinnor</i>	41	31	23	28	23
<i>Män</i>	14	11	14	14	15
Total	481	451	457	463	459
<i>Kvinnor</i>	407	384	401	402	396
<i>Män</i>	74	68	56	61	63

Antal anställda per sektor den 31 december 2015 var enligt nedan:

Antal anställda per sektor

St	Total	Tillsvidare	Visstid
Barn & Utbildning	191	170	21
<i>Kvinnor</i>	164	147	17
<i>Män</i>	27	23	4
Omsorg	222	196	26
<i>Kvinnor</i>	206	185	21
<i>Män</i>	16	11	5
Samhällsbyggnad	25	18	7
<i>Kvinnor</i>	8	7	1
<i>Män</i>	17	11	6
Kultur & Fritid	17	16	1
<i>Kvinnor</i>	10	9	1
<i>Män</i>	7	7	0
Stab	26	26	0
<i>Kvinnor</i>	18	18	0
<i>Män</i>	8	8	0
Total	481	426	55

Sysselsättningsgrad

Den 31 december 2015 arbetade 67% av kommunens tillsvidare- och visstidsanställda heltid, vilket är 5% bättre än 2014.

Sysselsättningsgrad

St	2015	2014	2013	2012	2011
Heltid	322	280	276	284	296

St	2015	2014	2013	2012	2011
<i>Kvinnor</i>	256	221	220	227	221
<i>Män</i>	66	59	56	57	75
75 - 99%	118	118	116	108	125
<i>Kvinnor</i>	112	114	111	104	120
<i>Män</i>	6	4	5	4	5
< 75%	41	53	52	58	72
<i>Kvinnor</i>	38	49	47	52	66
<i>Män</i>	3	4	5	6	6
Andel (%) heltid av totalt antal anställda	67	62	62	63	60

Färgelanda kommun har som målsättning att öka sysselsättningsgraden och på sikt även andelen heltidstjänster. Flest deltidstjänster återfinns inom sektor Omsorg, men andelen heltidstjänster inom sektorn har glädjande nog ökat från 42% till 49% 2015 jämfört med föregående år.

Sysselsättningsgrad sektor Omsorg

St	2015	2014	2013	2012	2011
Heltid	109	86	85	93	91
<i>Kvinnor</i>	94	75	73	81	75
<i>Män</i>	15	11	12	12	16
75 - 99%	90	94	90	81	86
<i>Kvinnor</i>	89	92	88	79	84
<i>Män</i>	1	2	2	2	2
< 75%	23	29	30	36	41
<i>Kvinnor</i>	23	29	30	36	41
<i>Män</i>	0	0	0	0	0
Andel (%) heltid av totalt antal anställda	49	42	44	44	42

Åldersstruktur

Medelåldern för kommunens tillsvidareanställda är 50 år och för visstidsanställda 39 år.

Åldersfördelning per sektor

Sektor	<39 år	40-49	50-59	>60 år
Barn & Utbildning	44	48	59	41
<i>Kvinnor</i>	37	43	51	33
<i>Män</i>	7	5	8	8
Omsorg	45	63	68	43
<i>Kvinnor</i>	39	62	62	41
<i>Män</i>	6	1	6	2
Samhällsbyggnad	10	4	5	7
<i>Kvinnor</i>	3	1	2	2
<i>Män</i>	7	3	3	7
Kultur & Fritid	4	3	7	4
<i>Kvinnor</i>	4	0	4	2
<i>Män</i>	0	3	3	2
Stab	5	7	8	6
<i>Kvinnor</i>	3	4	6	5

Sektor	<39 år	40-49	50-59	>60 år
<i>Män</i>	2	3	2	1
Total	108	125	147	101
Andel (%) av totalt antal anställda	22	26	31	21

Löner

Medellönen i kommunen den 31 dec 2015 är 27 342 kronor, en höjning med 690 kronor eller 2,59% jämfört med föregående år. Medellönen bland männen är 30 098 kronor och har ökat med 941 kronor eller 3,23% och bland kvinnorna är medellönen 26 881 kronor, vilket innebär en höjning med 616 kronor 2,35%. Chefer samt arbetsterapeuter och fysioterapeuter var prioriterade grupper vid 2015 års löneöversyn och gav ett utfall på 4% resp 6%.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron bland kommunens anställda har ökat över tid. Mellan 2014 och 2015 har den totala sjukfrånvaron ökat med 0,9%. Långtidsfrånvaron utgör en stor andel av den totala sjukfrånvaron och satsningen på rehabilitering fortgår, men 2015 har även korttidsfrånvaron varit i fokus. Den korta sjukfrånvaron med många sjuktillfällen är dyr för arbetsgivaren och nya rutiner för sjukanmälan samt tidiga insatser har införts under året.

Sjukfrånvaro i förhållande till ordinarie arbetad tid

%	2015	2014	2013	2012	2011
Sjukfrånvaro totalt	8,1	7,7	6,7	6,6	5,4
<i>Kvinnor</i>	8,3	7,6	7,1	7,6	5,9
<i>Män</i>	6,8	4,9	4,1	3,9	2,1
varav korttidsfrånvaro	2,6	2,6	2,6	2,5	2,4
<i>Kvinnor</i>	2,7	2,7	2,7	2,6	2,5
<i>Män</i>	2,5	2,5	2,5	2,4	2,3
Sjukfrånvaro					
<i>29 år och yngre</i>		4,2	3,3	4,0	4,7
<i>30 -49 år</i>		5,6	6,4	6,8	4,5
<i>50 år och äldre</i>		9,0	7,3	7,4	5,9
Total	8,1	7,7	6,7	6,6	5,4

Arbetsmiljö

Det ekonomiska utfallet för företagshälsovårdstjänster har under 2015 varit 558 tkr.

Med anledning av den stigande sjukfrånvaron har merparten använts till rehabilitering. Den korta sjukfrånvaron har varit i fokus och medarbetare med flera sjuktillfällen har varit föremål för tidiga insatser.

	Rehabilitera	Förebygga	Främja	Totalt
Organisation	2%	11%	1%	15%
Grupp	0%	1%	0%	1%
Individ	74%	9%	2%	84%
Totalt	76%	21%	3%	100%

Personalrörlighet

Med personalomsättning menas här det totala antalet tillsvidareanställningar som upphört under den senast 12-månadersperioden ställt mot antalet tillsvidareanställda under samma period. Den totala personalomsättningen var 10,2%

Personalavgångar

Av totalt 49 avgångar under 2015 var 10 p g a ålderspension. 3 av de 49 var chefer.

Sektor	Stab	Barn & utb	Samhällsbygg	Omsorg	Kultur & Fritid
Total	2	22	1	22	2

Folkhälsa och välfärd

Hälsa och välfärd kan ses som en resurs för individen och som ett välfärds mål för samhället.

Vi vet att denna resurs är ojämnt fördelad och det övergripande målet med folkhälsoarbetet är därför att skapa samhällseliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa för hela befolkningen.

Människors hälsa och välbefinnande bestäms av många faktorer i en komplex helhet med dels individuella faktorer såsom ålder, kön, arv, socialt sammanhang, livsstil och levnadsvanor, och dels påverkan från det samhälle vi lever i. Det är därför nödvändigt att se människan i sitt totala livssammanhang och i hela sin omgivning. Den nationella folkhälsopolitiken med nedanstående 11 målområden, tillika bestämningsfaktorer och indikatorer, bidrar med vetenskapliga underlag och är en strukturell utgångspunkt för både Västra Götalandsregionen och kommunens folkhälsoarbete. De sex första målområdena handlar om livsvillkoren, dvs. de förhållanden i omgivningen och samhället som i första hand påverkas av opinionsbildning och politiska beslut. De fem sista målområdena rör livsmiljöer och levnadsvanor, vilka är faktorer som individen själv i hög grad påverkar men där den sociala miljön ofta spelar en mycket stor roll. De nationella folkhälsomålen är:

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomiska och sociala förutsättningar
3. Barn och ungas uppväxtvillkor
4. Hälsa i arbetslivet
5. Miljöer och produkter
6. Hälsöfrämjande hälso- och sjukvård
7. Skydd mot smittspridning
8. Sexualitet och reproduktiv hälsa
9. Fysisk aktivitet
10. Matvanor och livsmedel
11. Tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel.

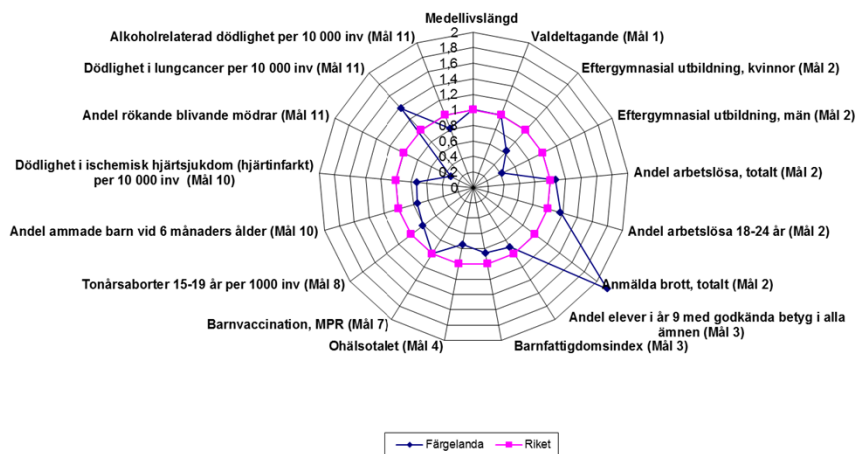
Diagrammet nedan, som utgör Välfärdsindex för 2015, är baserat på de nationella folkhälsomålen. Statistikuppgifterna är hämtade från bl. a. Folkhälsomyndigheten och visar utvecklingen av välfärden och folkhälsan i kommunen inom några utvalda områden. De nyckeltal i diagrammet som för Färgelanda kommun ur hälsosynpunkt är bättre än rikets får värden högre än 1 och hamnar utanför den markerade ringen för riket. Tal som hamnar innanför denna ring tyder på sämre folkhälsa eller utgångspunkt för folkhälsa. Det är viktigt att ha i åtanke att när det gäller all statistik som visar resultatet i en liten befolkningsgrupp så kan ett fåtal personer ge ett relativt stort procentuellt utfall.

Invånarantalet i Färgelanda kommun var den 31 december 2015 6 495 personer, vilket är en minskning med endast 7 person under 2015. Glädjande nog så håller trenden med en allt ökande generell medellivslängd i sig och ligger under perioden 2010-2014 i kommunen på 82,4 år, jämfört med rikets 81,8 år. Männens förväntade antal levnadsår vid födseln är i kommunen 80,5 år jämfört med rikets 79,9 år, medan motsvarande siffror för kvinnorna i kommunen har ökat med 0,9 år och ligger på 84,3 år, vilket även det är högre än rikets 83,7 år.

Ytterligare positiva trender i Välfärdsindexet för 2015 är bl. a. att arbetslösheten fortsatt ligger på en lägre nivå än riket, både när det gäller ungdomar 18-24 år och för samtliga åldersgrupper 16-64 år, att andelen anmälda brott minskar och ligger långt under rikets nivå, samt att andelen barnvaccinationer (MPR) är fortsatt hög och ligger på rikets nivå.

Välfärdsindex för 2015
med utgångspunkt från de nationella folkhälsomålen

En god folkhälsa är en av byggstenarna när det gäller tillväxt och hållbar samhällsutveckling. Utmaningen på samhälls nivå är att skapa stödjande miljöer och goda livsvillkor som kan utjämna skillnaderna i hälsa, så att kommuninvånarna i alla åldrar ges förutsättningar för en god hälsa och hög livskvalitet.

Folkhälsorådets beslutade inriktningsmål är att utveckla det tvärssektoriella folkhälsoarbetet med hälsofrämjande insatser kring de tre prioriterade insatsområdena övervikt och fetma, psykisk ohälsa samt barn och ungdom, och under 2015 har totalt tjugotvå olika projekt bedrivits med bidrag från Folkhälsorådet.

Miljöredovisning

Miljöledning

Den miljörevision som genomfördes under 2015 har sammanställts och rekommendationer till att ta fram förbättringsåtgärder har presenterats för verksamheternas ledningsgrupper. Främst visade revisionen att förbättringar finns att göra inom området inköp. I de flesta fall följs de avtal som har slutits. Problemet ligger i att utbudet av produkter hos leverantören är så stort och mångfacetterat att det är mycket svårt för den enskilde inköparen/beställaren att vid varje enskilt avrop följa fastställda visioner, policys och rutiner. Exempel på områden som vid inköp påverkar miljö och befolkningen i tillverkningsländerna är IT och elektronik, exempel som direkt påverkar oss i vår verksamhet är förekomsten av skadliga kemikalier - inte minst i textilier, möbler, leksaker och elektronik.

I princip är allt papper som köps in ute i verksamheterna miljömärkt. Endast undantagsvis har vi funnit papper där miljömärkning saknas. Allt kaffe som köps in centralt är miljömärkt. De vanligast förekommande kemisk/tekniska produkter som handtvål och diskmedel i huvudsak miljömärkta. Andelen ekologisk/närproducerad mat har ökat i och med högre ställda krav i livsmedelsupphandlingen. All el som köps in till kommunens fastigheter är förnyelsebar.

En utställning, på temat "Rättvis handel", togs fram under hösten och visades på "Expo" i biblioteket.

Rekommendationer för 2015/2016:
En inköpsgrupp bör skapas med fokus på avrop. Detta för att policydokument och inköpsrutiner ska kunna följas. Personal som har inköps-/avropsfunktion i verksamheterna behöver stöd.
Leverantörerna bör tillhandahålla en nettoprislista där information om varornas miljö- och etiska märkning finns tydligt angiven.
Genomföra miljökonferens våren 2016 med särskilt fokus på kommunens policy för inköp och upphandling samt miljöriktlinje för inköp. Alla verksamhetsansvariga och inköpsansvariga medverkar.
Planera miljöutbildning för verksamheterna med inriktning på inköp/avrop.
För att effektivt hantera miljöåtgärder i den ordinarie verksamheten bör dessa införlivas i den ordinarie verksamhetsplaneringen och med regelbundenhet behandlas i kommunchefens ledningsgrupp.
En ansvarig miljösamordnare (systemansvarig) bör utses på kommunledningskontoret för att hantera samtliga moment i miljöledningssystemet i enlighet med framtaget årshjul.

Naturvård

Arbetet inom detta område har under året dominerats av LONA-projektet; *Vägledning till naturen i Dalsland*, i vilket Dalslands miljökontor är projektledare. Projektet, som beviljades medel av Länsstyrelsen under våren, ska presentera naturen i Dalsland både i bokform och på nätet. Samarbete sker med Naturinformation Ramneverk AB. Alla sex dalslands kommunerna deltar liksom Dalslands Turist AB. Projektet kommer att bli klart våren 2017.

LONA-projektet **Värna skyddsvärda träd**; slutrapporterades och godkändes. Projektet, där 16 kommuner samverkade under flera år, innebar bl.a. utbildning av personal respektive politiker i Dalsland, och informationsfoldrar till markägare respektive allmänheten. Projektet avslutades med att ett symbolträd, en äldre lind, skyddades som naturminne av Bengtsfors kommun och invigningen skedde under våren på Enebackens förskola i Dals-Långed.

LONA-projektet **Inventering av skyddsvärda träd**; slutrapporterades och godkändes. Projektet som administrerades av Dalslands miljökontor med stöd från naturskyddsföreningen resulterade i att 356 skyddsvärda träd inventerades i fem Dalslandskommuner.

LONA-projektet **Insådd av vilda blommor**; slutgodkändes och beviljades en mindre förlängning i projekt **Odling och plantering av vilda blommor i Dalsland** t.o.m. 2017.

Några åtgärder enligt naturvårdsprogrammen återstår men många åtgärder har genomförts bl.a. **Naturkalendern** som sammanställdes i kommunanpassade versioner.

Vattenplanering

Miljökontoret har medverkat i kommunernas remissarbete över Vattenmyndighetens förslag till nytt åtgärdsprogram för sjöar, vattendrag och grundvatten. Regeringen kommer under 2016 att besluta om det nya åtgärdsprogrammet. Miljökontoret har även samordnat kommunernas årliga åtgärdsrapportering till Vattenmyndigheten.

Vatten- & avloppsplanering pågår i Bengtsfors, Dals-Ed och Färgelanda kommuner.

Medverkan sker i Gullmarns vattenråd som arbetar med vattenvårdsfrågor i Örekilsälven och Valboån. Under året har vattenrådet startat projektet Vattnet i skolan som syftar till att stödja skolorna i området att arbeta med vattnet i undervisningen.

Medverkan sker även i Dalbergså/Holmsåns vattenråd. Vattenrådet arbetar bl.a. med att inventera vandringshinder för fisk i hela avrinningsområdet och att förbättra statusen i Teåkersälven och Dalbergsån.

Energi och klimat

Samverkan sker mellan DKKF:s klimat- och energirådgivare och Dalslands Miljökontor genom bl a Dalslandskommunernas ansökan om det nya klimatinvesteringsstödet Klimatklivet.

Under 2015 har Energi- och klimatrådgivningen prioriterat företagsrådgivning och solenergi. Verksamheten arbetar aktivt för att göra energi- och klimatrådgivningen mer tillgänglig för målgrupperna. Detta genom information på hemsidan (www.dalsland.se), samtal, utskick, utredningar, artiklar, annonser m.m.

I samordnarrollen har Energisamverkan Dalsland stöttat och samordnat arbetet med kommunens energieffektiviseringsstrategi. Åtgärder och insatser har initierats, utförts och följts upp. Inrapporterad statistik visar att från 2009 till 2014 har Färgelanda kommun:

- minskat energianvändningen i sina fastigheter från 173 kWh/m² år 2009 till 150 kWh/m² år 2014. En minskning med 13 %.

total energianvändning för fastigheter, transporter och teknisk försörjning har i Färgelanda kommun minskat med 15 % mellan år 2009 och år 2014.

EES-projektet avslutades efter denna inrapportering eftersom det statliga stödet (EES) försvann from 2014-12-31.

Mat och miljö

Uppföljning av miljökraven i gällande livsmedelsavtal har påbörjats. Bearbetning sker av leverantörernas årsstatistik för 6 kommuner (mandat även från Åmål och Säffle) där bl.a. andel ekologiskt, andel fairtrade samt mått på minskad klimatpåverkan tas fram. Verifikationer har krävts in från leverantörerna över hur djurskydds krav och uthålligt fiske har uppfyllts för levererade varor. Resultatet ska presenteras under våren 2016.

Kostcheferna har erbjudits stöd för ytterligare klimat- och miljöanpassning av måltidsproduktionen. Information gavs inför Fairtrade Challenge 15 oktober, varefter flera arbetsplatser/kommuner anmälde sitt deltagande. Generellt sett har rättvisemärkt te och kaffe blivit vanligare på de kommunala arbetsplatserna i Dalsland. Utställningen om Fairtrade i Färgelanda har ytterligare inspirerat till detta.

Ekonomisk redovisning

Övergripande mål

God ekonomisk hushållning är ett lagstadgat krav och kommunens riktlinjer för god ekonomisk hushållning tar sin utgångspunkt i att varje generation ska bekosta den kommunala service som konsumeras och därigenom lämna över en kommun med ett oförändrat finansiellt utrymme till kommande generationer. För att leva upp till detta har kommunen beslutat om tre finansiella mål. Uppföljning av de verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning återfinns under respektive avsnitt som redovisar sektorernas verksamhet.

Finansiella mål

För planperioden 2015-2017 har tre finansiella mål fastställts i budgetarbetet.

- För att klara balanskravet samt uppnå en långsiktigt sund ekonomi ska resultatet uppgå till minst 1,5-2,5 procent av totala skatteintäkter och statsbidrag.
- För att uppnå en hög betalningsberedskap ska likviditeten överstiga 10 mnkr.
- För att ha en tillräcklig stabilitet och förmåga att motstå förluster är målsättningen att soliditeten på längre sikt bör uppgå till 50 procent.
- Under planperioden ska soliditeten vara minst 40 procent.

Årets finansiella mål	Utfall	Budget
Resultat, %	0,0	1,9
Resultat, mnkr	0,1	6,4
Likviditet, mnkr	25,4	> 10,0
Soliditet, %	42,6	40

Under året uppnås inte resultatmålet. För den senaste treårsperioden uppgår resultatet exklusive jämförelsestörande poster till 2,7 procent, vilket innebär att kommunen kan anses nå god ekonomisk hushållning över perioden.

För målen om likviditet och soliditet är utfallet bättre än det kortsiktiga perspektivet i budgeten för 2015.

Periodens resultat

Målsättning:

Resultatet ska uppgå till mellan 1,5 och 2,5 procent av skatter och bidrag. 2015 års resultat budgeteras till 6 384 tkr eller 1,9 procent.

Resultatet för 2015 uppgår till 123 tkr (2014 uppgick resultatet till 12 372 tkr). Resultatet är 6 261tkr sämre än budget. Resultatet motsvarar 0,04 procent av skatter och bidrag.

Kommunen redovisar fortsatt ett positivt resultat, vilket bland annat förklaras av återbetalning av AFA-premier med 2 690 tkr.

Kommunens verksamhetsintäkter uppgår totalt till 95 036 tkr, inklusive AFA återbetalning, (81 235tkr), vilket är 22 272 tkr bättre budget och 13 801 tkr bättre än föregående år.

Verksamhetens kostnader uppgår till 423 994 tkr, (fg år, 392 942 tkr).

Personalkostnaden utgör 230 208 tkr (213 773tkr) och är 14 883 tkr högre än budget. Kostnadsökningen, utöver lönekostnadsökning, beror på en förhållandevis stor, 30 st, ökning av antalet anställda.

Övriga kostnader uppgår till 193 786 tkr (179 169 tkr) vilket är 10 983 tkr mer än budget.

Årets avskrivningar uppgår till 10 924 tkr (10 709 tkr). De senaste årens investeringsnivåer medför endast små förändringar av kostnaden för avskrivningar, vilket har varit 367 tkr över än budget.

I respektive sektorsavsnitt redovisas förklaringar till budgetavvikelser mer detaljerat.

Resultatet för 2015 har påverkats positivt med 2 690 tkr mnkr avseende återbetalning av tidigare års AFA- premier. Återbetalningen av försäkringspremier utgör en jämförelsestörande post vid jämförelser vid utveckling över tid, vid jämförelse med föregående år så påverkar den i samma omfattning och ingår i jämförelsen. Efter justering för denna jämförelsestörande post är resultatet för året -2 567 tkr, vilket är 8 951 tkr sämre än budget.

Koncernen

Koncernen redovisar ett positivt resultat med 326 tkr. Föregående år uppgick koncernens resultat till 12 648 tkr.

Valbohem AB redovisar ett positivt resultat med 210 tkr efter skatt. Färgelanda Vatten AB redovisar ett nollresultat, efter ett underuttag på 190 tkr från VA-kollektivets fond. Det vilande bolaget Gatersbyn 120 Fastighets AB redovisar ett negativt resultat på -7 tkr.

Nettokostnader och nettokostnadssandel (%)

	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Bokslut 2014
Verksamheten	89,9	93,1	96,8
Avskrivningar	3,2	3,2	3,2
Finansnetto	0,1	0,0	-0,1
Resultat	6,9	3,7	0,0

Verksamheternas nettokostnader uppgår till 339 882 tkr. Det är en ökning 17 466 tkr jämfört med föregående år. För 2015 innehåller nettokostnaderna återbetalning från AFA med 2 690 tkr.

Nettokostnadsökningen är 5,4 procent för 2015. Under perioden 2012-2015 har nettokostnadsökningen varit i genomsnitt 2,2 procent per år, vilket är något högre än SKLs prisökningsindex för perioden.

Årets ökning av skatteintäkter och bidrag uppgår till 1,6 procent.

Nettokostnadsandelen visar hur stor andel av skatteintäkterna som den löpande driftsverksamheten tar i anspråk. Det utrymme som finns kvar kan användas för amortering av lån eller finansiering av investeringar.

Skatter och statsbidrag

Skattesatsen för 2015 har uppgått till 22:26 per skattekrona.

Skatteintäkter, fastighetsavgifter samt skatteutjämningsbidrag uppgår totalt till 339 747 tkr, vilket är 4 146 tkr mindre än budget och 5 020 tkr högre än föregående år.

Skatteintäkterna och skatteutjämningsbidrag har under året ökat med 5 420 tkr jämfört med föregående år och uppgår till 328 382 tkr. Det är en minskning med 3 782 tkr jämfört med budgeten, främst beroende på en sämre befolkningsutveckling än budgeterat.

Fastighetsavgiften uppgick till 11 365 tkr, vilket är 364 tkr lägre än budget och 400 tkr lägre än föregående år.

Finansnetto

Finansnettot är positivt och uppgår till 259 tkr (61 tkr, fg år) vilket är i bättre än budget. De finansiella kostnaderna uppgår till 670 tkr, vilket är 2 330 tkr lägre än budget och de finansiella intäkterna uppgår till 929 tkr, vilket är 483 tkr lägre än budget, varav 437 tkr är ränteintäkter från Färgelanda Vatten AB och 352 tkr är borgensavgift från Valbohem AB. Kommunen har utfärdat en revers till FVAB i samband med att VA-verksamheten fördes över till bolaget.

Räntekostnader och ränteintäkter har på kommunens lån och utlåning till Färgelanda vatten har

minskat i takt med sjukande räntenivåer. Genomsnittsräntan på kommunens lån var vid årsskiftet 1,0 procent.

Kommunen tar ut borgensavgift och räntor på lån och reverser av de kommunala bolagen. Avkastningskrav på insatt kapital i de kommunala bolagen tas inte ut.

Anläggningstillgångar

Budgeterade och påbörjade investeringar redovisas i separat tabell. Årets investeringar uppgår till 9 764 tkr. Merparten av investeringarna sker inom sektor Samhällsbyggnad som har fortsatt med åtgärder för energieffektivisering med 2 328 tkr, i huvudsak på Valboskolan. Under året har också bredbandsutbyggnaden på landsbygden fortsatt och 1 945 tkr har investerats. Projekt har påbörjats med att anpassa Björnhuset för nya hyresgäster. Detta medför investeringar som hyresgästerna betalar i form av ökad hyra.

Årets investeringsutrymme på 20,0 mnkr varav beslutade investeringar på 22,6 mnkr. Flera av de beslutade investeringarna har inte genomförts eller påbörjats under året, utan investeringsmedlen behöver föras över till 2016.

Planenliga avskrivningar av kommunens tillgångar har under året skett 10 924 tkr jämfört med 10 709 tkr föregående år. Beloppet påverkas av när under året investeringsobjekten är färdigställda.

Från med 2014 har nya investeringar i befintliga anläggningstillgångar hanterats enligt komponentavskrivningsmetoden. Befintliga anläggningstillgångars restvärde har inte delats upp i olika komponenter, då de har bedömts att inte utgöra väsentliga värden. Kommande investeringar i anläggningar kommer att hanteras enligt Redovisningsrådets rekommendationer.

Likviditet

Målsättning:

Kommunens likviditet ska överstiga 10 miljoner kronor.

Likviditet är ett mått på kommunens kortfristiga betalningsberedskap.

Kommunens likviditet är fortsatt god. Likviditeten vid årsskiftet uppgick till 25 360 tkr, vid förra årsskiftet uppgick den till 19 768 tkr.

Det innebär att den kortfristiga betalningsberedskapen är god och att målet uppnås med god marginal.

Koncernens likviditet uppgår till 31 829 tkr (37 010 tkr), inklusive bolagen.

Eget kapital

Kommunens egna kapital har genom årets resultat ökat med 123 tkr till totalt 110 714 tkr. Av det egna kapitalet avsattes under 2013 avsattes 14 575 tkr till en resultatutjämningsreserv.

Syftet med en resultatutjämningsfond är att kunna täcka eventuella balanskravsunderskott som kan uppstå vid en lågkonjunktur.

Koncernen

Pensionsskuld och övriga avsättningar

Pensionsskulden består dels av pensioner intjänade för 1998 som redovisas som ansvarsförbindelser och pensioner intjänade från 1998 som redovisas som skuld i balansräkningen.

Kommunens kostnader för pensioner uppgick till 19,7 mnkr, jämfört med 16,1 mnkr föregående år, inklusive avsättningen för löneskatt..

Ansvarsförbindelsen d.v.s. pensionsskulden som ligger utanför balansräkningen uppgick vid årsskiftet till 161,1 mnkr (165,9), vilket är en minskning med 4,8 mnkr.

Förändringen mellan åren beror främst på avslutade och tillkommande anställningar, största delen förklaras av ökad pensionsavsättning. Orsaken är att aktiva förtroendevalda är med i beräkningen. Dessutom har försäkringspremien ökat då nya uppgifter angående anställningar och löner bearbetats.

Beräkningen bygger på modellen i RIPS07 och är en prognos över skuldens storlek.

Låneskuld

Under året har inga nya lån upptagits och kommunen har följt den planerade årliga amorteringen på 4,6 mnkr. Totalt uppgår kommunens låneskuld till 64,2 mnkr och den genomsnittliga skuldräntan uppgick för året till 1,0 procent.

Koncernen

Soliditet

Målsättning:

Kommunens soliditet ska långsiktigt uppgå till 50 procent och under året till minst 40 procent

Soliditeten är ett mått på kommunens finansiella handlingsfrihet på längre sikt.

	Bokslut 2015	Bokslut 2014	Bokslut 2013	Bokslut 2012	Bokslut 2011
Soliditet	42,6%	45,1%	39,5%	27,8%	22,9%
Skuldsättningsgrad	57,4%	54,9%	60,5%	72,2%	77,1%
varav avsättning	1,0%	0,9%	1,0%	5,8%	5,0%
varav kortfristig skuldsättning	25,6%	25,2%	23,3%	25,6%	28,6%
varav långfristig skuldsättning	30,8%	28,8%	36,2%	40,8%	43,5%

Kommunens soliditet överstiger det för året satta målet och uppgår vid periodens slut till 42,6 procent och skuldsättningsgraden uppgår därmed till 57,4 procent. Soliditeten inklusive ansvarsförbindelse för pensioner är dock negativ.

Resultaträkning

Belopp i Tkr	Not	Kommunen			Koncernen	
		Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2015	Bokslut 2014	Bokslut 2015
Verksamhetens intäkter	1	81 235	95 036	72 764	121 026	137 983
Verksamhetens kostnader	2	-392 942	-423 995	-398 128	-423 044	-455 927
Avskrivningar	3	-10 709	-10 924	-10 557	-16 231	-18 000
Verksamhetens nettokostnader		-322 416	-339 883	-335 921	-318 249	-335 944
Skatteintäkter	4	237 106	245 751	247 366	237 106	245 751
Generella statsbidrag och utjämning	5	97 621	93 996	96 527	97 621	93 996
Finansiella intäkter	6	1 324	929	1 412	374	181
Finansiella kostnader	7	-1 263	-670	-3 000	-4 494	-3 731
Resultat före extraordinära poster		12 372	123	6 384	12 358	253
Extraordinära intäkter		0	0	0	290	225
Extraordinära kostnader		0	0	0	0	-152
Periodens resultat		12 372	123	6 384	12 648	326

Balansräkning

Belopp i Tkr	Not	Kommunen		Koncernen	
		Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2014	Bokslut 2015
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar	8 a, 8b, 9a, 9b	150 311	149 199	325 581	335 598
Finansiella anläggningstillgångar	10	44 930	44 930	2 756	2 459
Summa anläggningstillgångar		195 241	194 129	328 337	338 057
Omsättningstillgångar					
Förråd, lager och exploateringsfastigheter		0	0	92	98
Fordringar	11	29 981	40 019	30 608	41 965
Kassa och bank	12	19 768	25 360	36 960	31 829
Summa omsättningstillgångar		49 749	65 379	67 660	73 892
SUMMA TILLGÅNGAR		244 990	259 508	395 997	411 949
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
därav periodens resultat		110 591	110 713	111 587	111 913
	13	12 372	123	12 648	326
Avsättningar					
Avsättningar pensioner		1 618	2 116	1 863	2 396
Avsättningar löneskatt		393	513	453	513
Övriga avsättningar	14	84	70	839	620
Summa avsättningar		2 095	2 699	3 155	3 529
Skulder					
Långfristiga skulder	15	70 562	66 308	211 562	207 308
Kortfristiga skulder	16	61 742	79 788	69 693	89 199
Summa skulder		132 304	146 096	281 255	296 507
S:A EGET KAPITAL OCH SKULDER		244 990	259 508	395 997	411 949
Soliditet		45,1 %	42,7 %	28,2 %	27,2 %
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser per 31 december	17	165 856	161 100	165 856	161 100
Borgensförbindelser	18	141 330	141 287	330	287

Kassaflödesanalys

Belopp i Tkr	Kommunen		Koncernen	
	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2014	Bokslut 2015
Den löpande verksamheten				
Periodens resultat	12 372	123	12 648	326
Justering för av- och nedskrivningar	10 709	10 924	16 231	18 000
Justering för gjorda avsättningar	-214	603	-228	374
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	-29	0	-414	0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	22 838	11 650	28 237	18 700
Ökning(-)/minskning(+) kortfristiga fordringar	187	-10 038	-19	-11 357
Ökning(-)/minskning(+) förråd, lager och exploateringsfastigheter	0	0	29	-6
Ökning(+)/minskning(-) kortfristiga skulder	3 662	18 046	1 920	19 506
Kassaflöde från den löpande verksamheten	26 687	19 658	30 167	26 843
Investeringsverksamheten				
Investering i materiella anläggningstillgångar	-7 547	-9 812	-15 573	-28 017
Bidrag till materiella anläggningstillgångar	0	0	0	0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0	0	2 200	0
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-3 894	0	-76	0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0	0	0	297
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-11 441	-9 812	-13 449	-27 720
Finansieringsverksamheten				
Nyupptagna lån	0	0	6 000	0
Amortering av skuld	-19 590	-4 600	-19 621	-4 600
Ökning av långfristiga fordringar	0	0	0	0
Minskning av långfristiga fordringar	0	0	0	0
Inlösen av pensionskuldavsättning	0	0	0	0
Ökning av långfristig skuld (NÄRF)	175	346	175	346
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-19 415	-4 254	-13 446	-4 254
Periodens kassaflöde	-4 169	5 592	3 272	-5 131
Likvida medel från årets början	23 937	19 768	33 688	36 960
Likvida medel från periodens slut	19 768	25 360	36 960	31 829
Periodens förändring av likvida medel	-4 169	5 592	3 272	-5 131

Valbohem upprättar inte kassaflödesanalys, det innebär att koncernkassaflödet är beräknat

Notförteckning

Belopp i Tkr	Kommunen		Koncernen	
	2014	2015	2014	2015
Not 1 Intäkter				
Statsbidrag	31 546	47 668	31 546	47 668
Övriga bidrag	6 218	5 210	7 525	7 460
Konsumtionsavgifter	9 999	9 674	16 933	17 598
Huvudavgift (Bo-/vård-/musikskoleavgift/färdtjänst m.m.)	4 832	4 370	4 832	4 370
Kostersättning	0	0	0	0
Avgifter från andra kommuner	0	0	0	0
Övriga avgifter	2 096	2 293	2 096	2 293
Försäljning	8 817	8 116	8 817	8 138
Hysesintäkter	12 356	11 683	43 708	44 055
Övriga intäkter	5 371	6 022	5 569	6 401
Summa	81 235	95 036	121 026	137 983
Not 2 Kostnader				
Personalkostnader	213 773	230 208	220 970	238 200
Material	29 026	28 089	29 626	28 699
Köpta tjänster	47 796	45 511	66 324	66 453
Entreprenader	76 739	91 408	80 516	93 789
Övriga kostnader/Bidrag	25 608	28 779	25 608	28 786
Summa	392 942	423 995	423 044	455 927
Not 3 Avskrivningar				
Inventarier	3 149	3 135	3 463	3 549
Fastigheter	7 560	7 789	12 768	14 451
Summa	10 709	10 924	16 231	18 000
Not 4 Skatteintäkter och bidrag				
Kommunalskatt	237 824	246 211	237 824	246 211
Slutavräkning skattemedel	-718	-460	-718	-460
Summa	237 106	245 751	237 106	245 751
Not 5 Generella statsbidrag				
Inkomstutjämnning	79 748	79 891	79 748	79 891
Kostnadsutjämnning	10 537	9 825	10 537	9 825
Fastighetsavgift	11 765	11 365	11 765	11 365
Utjämningsavgift LSS	-6 627	-7 508	-6 627	-7 508
Strukturbidrag/Införandebidrag	680	674	680	674
Regleringsbidrag/avgift	1 518	-251	1 518	-251
Summa	97 621	93 996	97 621	93 996
Not 6 Finansiella intäkter				
Ränteintäkter	917	528	-47	-235
Räntebidrag	0	0	0	0
Övriga finansiella intäkter	407	401	421	416
Summa	1 324	929	374	181

Belopp i Tkr	Kommunen		Koncernen	
Not 7 Finansiella kostnader				
Räntekostnad lån	1 177	567	4 400	3 625
Räntekostnad pensionsskuld	0	0	0	0
Övriga finansiella kostnader	86	103	94	106
Skatt pga bokslutsdisposition	0	0	0	0
Summa	1 263	670	4 494	3 731
Not 8a Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
<i>Ingående anskaffningsvärde</i>	322 048	327 135	575 154	585 812
Ackumulerad avskrivning	-181 100	-188 630	-262 172	-273 934
Årets investeringar	5 087	6 253	13 392	24 378
Utrangering	0	0	-201	-40
Försäljning	0	0	-2 942	0
Reavinst	0	0	0	0
Reaförlust	0	0	0	0
Nedskrivning	0		0	-892
Avskrivning	-7 530	-8 289	-11 694	-14 059
Redovisat värde vid årets slut	138 505	136 469	311 537	321 265
<i>Avskrivningstider 10 - 50 år</i>				
Not 8b Specifikation mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Markreserv	13 248	13 248	32 594	33 400
Verksamhetsfastigheter	74 843	72 192	74 843	72 192
Fastigheter för affärsverksamhet	5 372	5 068	5 372	5 068
Publika fastigheter	10 854	11 289	132 463	144 709
Fastigheter för annan verksamhet	27 807	27 507	27 807	27 507
Övriga fastigheter inkl VA-anläggningar	5 514	6 798	36 829	37 805
Pågående arbeten	867	367	1 629	584
Exploateringsmark	0	0	0	0
Summa	138 505	136 469	311 537	321 265
Not 9a Maskiner och inventarier				
<i>Ingående anskaffningsvärde</i>	49 424	50 940	52 874	55 544
Ackumulerad avskrivning	-35 985	-39 134	-39 158	-42 500
Årets investeringar*	2 460	4 059	4 785	4 901
Utrangering	0	0	0	-63
Försäljning	0	0	0	0
Reavinst	0	0	0	0
Reaförlust	0	0	0	0
Nedskrivning	0	0	0	0
Avskrivning	-4 093	-3 135	-4 457	-3 549
Redovisat värde vid årets slut	11 806	12 730	14 044	14 333
<i>Avskrivningstider 3 - 10 år</i>				
<i>*Inköp av inventarier redovisas enligt SKL 's rekommendationer</i>				
<i>Linjär avskrivning tillämpas för samtliga tillgångar. Pågående investeringar avskrivs ej.</i>				

Belopp i Tkr	Kommunen		Koncernen	
Not 9b Specifikation maskiner och inventarier				
Maskiner	962	1 614	3 152	2 714
Inventarier	10 249	10 214	10 297	10 717
Bilar och andra transportmedel	64	54	64	54
Konst	180	180	180	180
Övriga maskiner och inventarier	351	668	351	668
Summa	11 806	12 730	14 044	14 333
SUMMA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	150 311	149 199	325 581	335 598
Not 10 Finansiella tillgångar				
Valbohem AB	7 500	7 500	0	0
Färgelanda Vatten AB	2 500	2 500	0	0
Gatersbyn 120 Fastighets AB	50	50	50	0
Västvatten AB	0	0	413	375
Vindenergi Väst AB	15	15	15	15
Dalslands Turist AB	253	253	253	253
Kommuninvest Ekonomiska förening	1 300	1 300	1 300	1 300
Ödeborg Folkets Hus	48	48	48	48
Kommuninvest Ekonomiska förening	264	264	264	264
Revers Färgelanda Vatten AB	33 000	33 000	0	0
HBV	0	0	413	204
Summa	44 930	44 930	2 756	2 459
Not 11 Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	6 028	4 066	7 885	5 094
Förutbetalda kostnader/upplupna intäkter	21 325	33 369	20 095	34 020
Mervärdesskatt	2 628	2 584	2 628	2 584
Övriga fordringar hos staten	0	0	0	0
Övriga fordringar	0	0	0	267
Kortfristiga placeringar	0	0	0	0
Summa	29 981	40 019	30 608	41 965
Not 12 Kassa och bank				
Handkassa	5	5		5
Kassa och bank	19 763	25 355	36 960	31 824
Summa	19 768	25 360	36 960	31 829
Not 13 Eget kapital				
Årets resultat	12 372	123	12 648	326
Resultatutjämnings reserv	14 575	14 575	14 575	14 575
Övrigt eget kapital	83 644	96 015	84 364	97 012
Summa	110 591	110 713	111 587	111 913
Not 14 Övriga avsättningar				
Framtida underhåll av våtmarker	84	70	84	70
Övriga avsättningar	0	0	755	550
Summa	84	70	839	620

Belopp i Tkr	Kommunen		Koncernen	
Not 15 Långfristiga skulder				
<i>Långfristiga lån</i>				
Ingående skuld	83 828	64 238	218 858	205 238
Nya lån	0	0	6 000	0
Amorteringar och lösen av lån	-19 590	-4 600	-19 620	-4 600
Utgående skuld	64 238	59 638	205 238	200 638
<i>Övriga långfristiga skulder</i>				
Ingående skuld	6 149	6 324	6 149	6 324
Norra Älvsborgs räddningsförbund	175	346	175	346
Utgående skuld	6 324	6 670	6 324	6 670
Summa Långfristiga skulder	70 562	66 308	211 562	207 308
Not 16 kortfristiga skulder				
Kortfristig del av långfristiga lån	4 600	4 600	4 600	4 600
Leverantörsskulder	9 999	13 344	11 224	15 748
Övriga skulder	4 758	6 410	5 744	7 975
VA kollektiv	0	0	1 048	858
Löneskatter	3 271	3 614	3 271	3 614
Mervärdesskatt	419	307	455	318
Upplupna löner	2 826	2 038	2 826	2 038
Upplupna semesterlöner	9 541	10 462	9 541	10 462
Upplupna sociala avgifter	8 493	8 958	8 493	8 958
Upplupna pensionskostnader	6 395	7 021	6 395	7 021
Upplupna räntekostnader	63	24	63	24
Övriga interimsskulder	11 377	23 010	16 033	27 583
Summa	61 742	79 788	69 693	89 199
Not 17 Pensionsförpliktelser				
Ansvarsförbindelse	133 475	129 647	133 475	129 647
Löneskatt	32 381	31 453	32 381	31 453
Summa	165 856	161 100	165 856	161 100
Not 18 Borgensförbindelser				
Egna Hem*	330	287	330	287
Kommuninvest	141 000	141 000	0	0
Summa	141 330	141 287	330	287

* Egna Hem Avser SBAB och BKN

Färgelanda kommun har i mars 1998 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 280 kommuner som per 2015-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomiska förening har ingått likalydande borgensförpliktelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomiska förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt i anspråkstagande av ovan nämnda borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storlek på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest

ekonomiska förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Färgelanda kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2015-12-31 uppgick Kommuninvest i Sveriges AB:s totala förpliktelser till 325 620 650 tkr och totala tillgångar till 319 573 677 tkr. Färgelandas kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 219 006 tkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 215 232 tkr.

Investeringsredovisning

Beslutade Investeringar. Belopp i tkr	Sektor	Plan 2015	Utfall 2015
Cykelväg Stigen-Färgelanda	Samhällsbyggnad	4 189	105
Bredbandsutbyggnad	Samhällsbyggnad	3 000	1 945
Högalid industriplan	Samhällsbyggnad	443	50
Högalid anslutningsväg	Samhällsbyggnad	1 493	0
Energieffektiviseringar Etapp 1 + 2	Samhällsbyggnad	3 000	2 328
Mobil tandvård Högsäter	Samhällsbyggnad	200	93
Ombyggnation Björnhuset 1 + 2	Samhällsbyggnad	317	258
Förskola, projektering	Samhällsbyggnad	250	0
Upprustning badplatser	Samhällsbyggnad	200	165
Redskapsbärare	Samhällsbyggnad	700	439
Skatepark i Högsäter	KoF	100	0
Dränering av grusplan Valbo	KoF	700	0
RFID Bibliotek	KoF	100	56
IT-utrustning gemensamma system, VK	KS/Stab	550	173
Uppgradering av arbetsstationer	KS/Stab	900	0
Fiberanslutning av vht utanför tätort	KS/Stab	1 300	328
IKT-plan	BoU	490	490
Inventarier ny avd Hemulen	BoU	105	77
Summa beslutade projekt		18 037	6 507
Grundram fastigheter oförutsett	Samhällsbyggnad	400	647
Grundram IT	KS/Stab	720	262
Grundram	KS/Stab	130	0
Grundram	Samhällsbyggnad	310	94
Grundram	BoU	1 450	1 136
Grundram	Omsorg	1 000	256
Grundram	KoF	80	71
Summa beslutade årliga grundramar		4 090	2 466
Skalskydd Kommunhuset	KS/Stab	200	164
Skrivarbyte	KS/Stab	310	325
Skurmaskin	BoU	24	24
Björnhuset Uthyrningsanpassning	Samhällsbyggnad	1 500	278
Summa nya beslutade investeringar		2 034	791
TOTALT BESLUTAT och PLAN		24 161	9 764

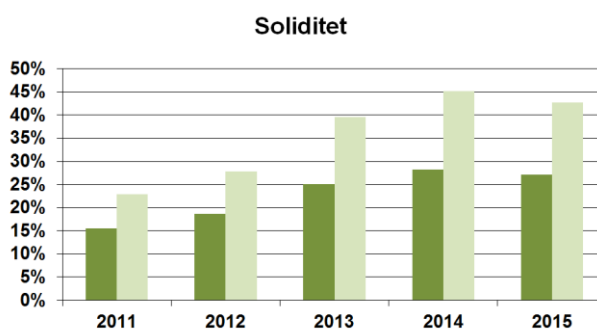
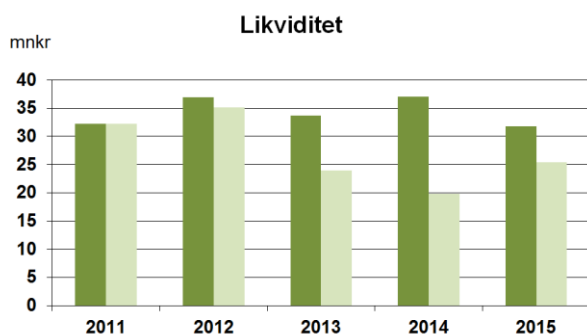
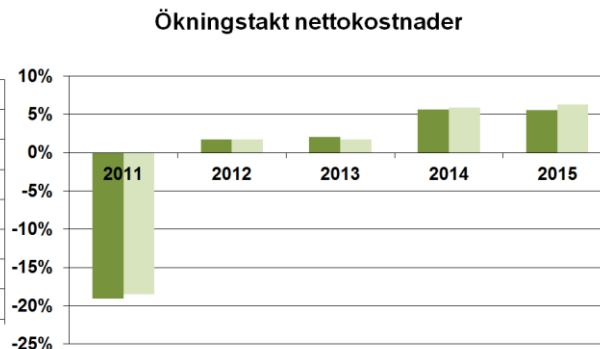
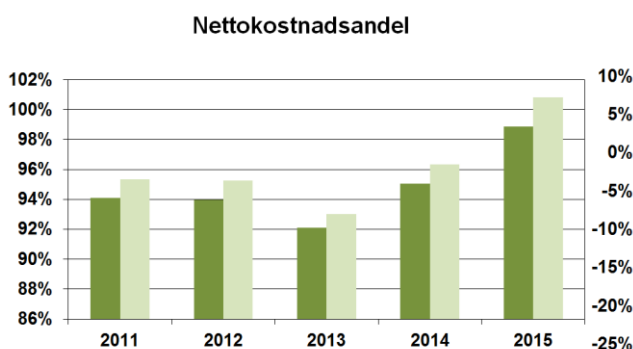
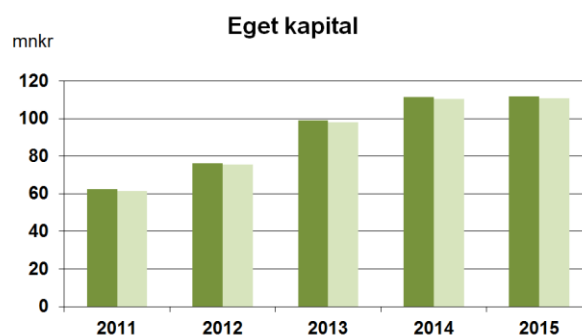
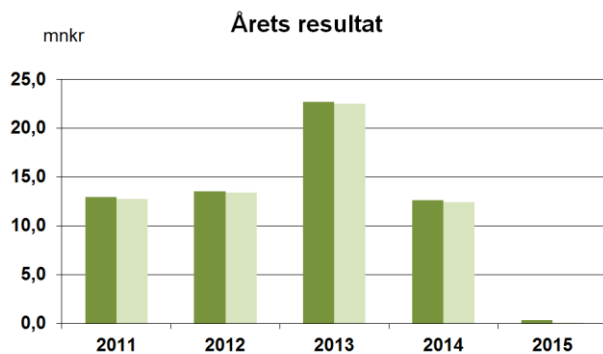
Årets investeringar uppgår till 9,8 mnkr vilket är en fortsatt låg nivå. Förutom nödvändiga återinvesteringar i verksamheterna har investeringarna främst bestått i fortsatt arbete med energieffektivisering av kommunens lokaler samt fortsatt utbyggnad av fibernät på landsbygden.

Under året har åtgärder vidtagits för att förbättra säkerheten i kommunhuset. Under höste har också arbete påbörjats med att anpassa lokalerna i Björnhuset för nya hyresgäster.

Verksamhetsåret i siffror; diagram

Koncernen i mörkt grön och kommunen i ljus grönt. Ökningen av nettokostnader för 2012, 2013 och 2015 har justerats med återbetalningen av AFA-premier, vilket ska redovisas som jämförelse störande post.

Kommunfullmäktiges förvaltning

Verksamhetsbeskrivning

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ med ansvar för bland annat de övergripande strategiska frågorna.

Fullmäktige väljs direkt av folket i de allmänna valen vart 4:e år, vilket skedde i september 2014.

Kommunfullmäktige skall vara kommunalpolitikens viktigaste mötesplats.

Exempel på beslutsärenden i kommunfullmäktige: budget och kommunalskatt, taxor och avgifter, fysisk planering, grunder för ersättningar till partierna och de förtroendevalda, den politiska organisationen, ansvarsfrihet för förtroendevalda.

Revision

Revisionen, som består av fem förtroendevalda ledamöter, är kommunfullmäktiges organ för objektiv och förutsättningslös granskning och kontroll av hela den kommunala organisationen. Granskningen skall genomföras i en sådan omfattning att revisorerna varje år kan lämna ett underlag för kommunfullmäktiges ställningstagande i frågan om ansvarsfrihet kan lämnas för kommunstyrelsen och nämnderna.

Sakkunnigt biträde till de förtroendevalda revisorerna är företaget Deloitte.

Beredningar

Beredningarnas struktur har förändrats i samband med att en reviderad politisk organisation träder i kraft inför 2015. Det innebär att den tidigare Budget- och bokslutsberedningen har upphört och att övriga beredningar arbetar med specifika uppdrag.

Myndighetsnämnd

Myndighetsnämnden arbetar bl a med tillsyn, tillstånd och myndighetsutövning mot enskild.

Nämnden är också trafiknämnd.

Exempel på ärenden som handläggs av nämnden: Bygglov och strandskyddsdispenser, Insatser till stöd och hjälp för enskilda, lokala trafikföreskrifter

Överförmyndare

Om någon på grund av sjukdom, psykiska störningar, försvagat hälsotillstånd eller liknande, behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller behöver hjälp med sin ekonomi för sin egen del, kan domstol förordna en god man eller förvaltare. Tillsynen över gode män och förvaltare sköts av en överförmyndare. 2010 träffades avtal med Uddevalla kommun om handläggarstöd till överförmyndaren.

Partistöd

Kommuner och landsting får ge ekonomiskt bidrag och annat stöd till politiska partier för att stärka deras ställning i den kommunala demokratin (partistöd). Det finns ingen skyldighet att lämna partistöd men alla kommuner, landsting och regioner gör det. Storleken på stödet varierar dock mellan kommunerna.

Verksamhetsberättelse

Verksamheten under året följer i stort sett den lagda planen. Fullmäktiges nya beredningar är nu igång och arbetar med uppdrag Vision och uppdrag Demokrati?

Resultaträkning för sektor

Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2015	Avvikelse
Intäkter	401	320	0	320
Kommunbidrag	3 454	3 342	3 342	0
Summa intäkter	3 855	3 662	3 342	320
Kostnader:				
Personalkostnader	-2 317	-1 883	-2 011	128
Övriga kostnader	-995	-1 107	-1 331	224
Kapitalkostnader	0	0	0	0
Summa kostnader	-3 312	-2 990	-3 342	352
Periodens resultat	543	672	0	672

Ekonomisk översikt

Verksamhetsområde. Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2015	Avvikelse
Kommunfullmäktige	852	1 009	1 161	152
Kommunrevision	383	533	449	-84
Nämnder och beredningar	989	371	870	499
Överförmyndare	687	757	862	105
Totalt	2 911	2 670	3 342	672

Analys av utfall per verksamhetsområde

Kommunfullmäktiges har under året ställt in ett möte vilket bidrar till en lägre kostnad än budget.

Kommunrevisionen har utfört fler löpande granskningar än planerat vilket medför en högre kostnad än budget.

Fullmäktiges förändrade struktur för beredningar har inte startats upp i den tänkta omfattningen, främst under våren, vilket innebär lägre kostnader än budget.

Överförmyndarverksamhet fick utökat ram på grund av bedömda volymökningar, vilket har medfört att de klarar sin verksamhet inom ramen.

Investeringar

Inom kommunfullmäktiges ansvar sker som regel inga investeringar.

Kommunstyrelsens förvaltning & kommunkontor

Verksamhetsbeskrivning

Kommunstyrelsen består av 13 ledamöter och är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den ska leda och samordna planeringen av kommunens ekonomi och verksamhet. Kommunstyrelsen ska leda kommunens övergripande verksamhet enligt fullmäktiges riktlinjer och övriga styrdokument. Den ska också bereda ärenden till fullmäktige.

Den nya politiska organisationen innebär att ett Ekonomiråd har etablerats under Kommunstyrelsen för att hantera processen för verksamhetsplanering och budget.

Kommunstyrelsen ska ha uppsikt över övriga kommunala organs verksamhet, över det kommunala bolaget, samt över de kommunalförbund med mera, som kommunen är medlem i.

Kommunstyrelsen ansvarar för hela kommunens verksamhet förutom myndighetsutövningen som myndighetsnämnden ansvarar för.

Kommunledningskontor

Staben fokuserar på strategiska frågor samt arbetar som internkonsulter för de löpande verksamheterna. Staben är en resurs för samtliga fyra sektorer och stabens verksamhet kommer hela organisationen till gagn. I staben ingår förutom kommunchefen även personalchef, ekonomichef, kanslichef/kommunsekreterare.

Ekonomi-, personal- och administrativavdelning

Kommunen har en samlad administration som understödjer den politiska verksamheten, staben samt de fyra sektorerna. Enheten består av ekonomi och administrativa avdelningen, inklusive personalenhet.

Inköp och upphandling

Den dalslandsgemensamma inköpsorganisationen har förstärkts och ett system för upphandlingsstöd och avtalsregister har införts. För att ytterligare säkerställa att ökade krav i samband med inköp och upphandlingar hanteras effektivt och att befintliga avtal följs behöver inköpsfunktionen fortsätta att förstärkas och utvecklas. Det är viktigt att kommunen säkerställer att det finns tillgång på varor och tjänster av hög kvalitet och till låga priser.

Näringsliv

Kommunens näringslivsverksamhet består av riktade åtgärder mot målgrupper såsom befintligt näringsliv, företagare utanför kommunen med intresse för samarbete, potentiella företagare samt kommuninvånare och turister.

Folkhälsoarbete

Folkhälsoarbetet syftar till att utjämna skillnader i hälsa mellan olika grupper i samhället och att skapa förutsättningar för människor att känna trygghet till sig själva och sin omgivning och att kunna göra hälsosamma val i livet.

Folkhälsoarbetet bedrivs med utgångspunkt från det avtal som finns mellan Färgelanda kommun och Hälso- och sjukvårdsnämnden i Dalsland och har sin utgångspunkt i lokala behov och förutsättningar. I kommunen finns ett Folkhälsoråd med deltagare från Kommunstyrelsen i Färgelanda och Hälso- och sjukvårdsnämnden i Dalsland.

Verksamhetsberättelse

Året har inneburit att Kommunstyrelsen och Ekonomirådet har kommit igång med arbete enligt den nya organisation som infördes efter valet 2014.

Inom kommunkontoret har arbetet med att implementera Handlingsplanen för en god arbetsmiljö, tagit ny fart efter att en ny kommunchef har tillträtt. Det innebär också att vissa övriga organisatoriska förändringar har skett.

Resultaträkning för sektor

Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2015	Avvikelse
Intäkter	1 573	1 906	1 832	74
Kommunbidrag	26 307	32 468	32 468	0
Summa intäkter	27 880	34 374	34 300	74
Kostnader:				
Personalkostnader	-15 873	-15 670	-16 776	1 106
Övriga kostnader	-11 547	-15 576	-16 110	534
Kapitalkostnader	-1 221	-1 318	-1 414	96
Summa kostnader	-28 641	-32 564	-34 300	1 736
Periodens resultat	-761	1 810	0	1 810

Ekonomisk översikt

Verksamhetsområde. Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2015	Avvikelse
Kommunstyrelse	2 771	3 800	3 728	-72
Kommunchef	4 783	8 264	9 147	883
Ekonomiavdelning	6 794	6 264	5 834	-430
Personalkontor	3 963	4 398	4 763	365
Kansliavdelning	2 019	1 345	2 283	938
Folkhälsoenhet	328	338	435	97
IT & Kommunikation	6 410	6 249	6 278	29
Totalt	27 068	30 588	32 468	1 810

Analys av utfall per verksamhetsområde

Avvikelserna i de olika enheterna beror i huvudsak på personalförändringar och vakanser under delar av året.

Sektorns målarbete

Bedömningen är att målen för den kommunövergripande verksamheten i allt väsentligt har uppnåtts. Viss aktivitet och åtgärder har fått en annan prioritering och utformning än planering. Detta har skett i dialog mellan kommunstyrelse och kommunförvaltning

Inriktningsmål:

Kommunens verksamhet konkurrensutsätts och brukaren får ökad valfrihet

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
U Utreda möjliga verksamheter för konkurrensutsättning.	Utredning klar. Verksamheter klara för att konkurrensutsättas. Minskad kommunal förvaltningsorganisation.	Uppdraget har inte varit prioriterat under året och ingen utredning har påbörjats.

Inriktningsmål:

Bli en mer attraktiv företagarkommun med rättvisa villkor för näringslivet

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
Undersöka företagsklimatet lokalt.	Enkätundersökning har genomförts.	
G Hålla forum för dialog med kommunens näringsliv, såsom frukostmöten och Färgelanda dagar. Skriftlig information till näringslivet kvartalsvis med relevant info	Färgelanda kommun skall klättra i Svenskt Näringslivs ranking.	Under året har en tjänst som näringslivs/landsbygdsutvecklare inrättats och bemannats. Det har medfört att ett antal aktiviteter har genomförts i samverkan med kommunens näringsliv.
Jobba aktivt med	Ökad nivå av kompetensförsörjning	

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
kompetensförsörjningsfrågor tillsammans med näringslivet.		

Inriktningsmål:

Alla elever som slutar grundskolan ska ha behörighet till ett gymnasieprogram

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
II Välfärdsberedningen: Utarbeta skol- och barnomsorgstrategi som bidrar till utveckling enligt kommunens övergripande mål.	Strategi finns för hur utbud och efterfrågan ser ut samt hur valfrihet skall tillgodoses på 10 års sikt.	Denna beredning har upphört och kommunen har infört en ny politisk organisation under året.

Inriktningsmål:

Erbjuda valfrihet inom skola och barnomsorg i hela kommunen

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
II Nya avdelningar skall i första hand drivas av externa utförare.	Barnomsorgen liksom valfriheten stärks upp i södra kommundelarna.	Planering pågår om det framtida behovet och strukturen på barnomsorgen.
II Upprätta ett policydokument över ersättnings till fristående verksamhet för att underlätta etablering av dessa.	Policydokument finns antaget	Regelbundna dialogmöten genomförs med de fristående verksamheterna. I det forumet förs dialog om förutsättningarna för ersättningar mm.

Inriktningsmål:

Färgelanda kommun ska verka för att fossilfri och miljövänlig energi används i kommunen

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
II Införa fler cyklar i de kommunala verksamheterna som komplement till bil i tätorterna	Cyklar finns att tillgå för verksamheten i tätorterna.	Inga nya cyklar har införskaffats under året.

Inriktningsmål:

Vara en attraktiv arbetsgivare

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
▶ Ta tillvara personalens kunskaper och utvecklingsidéer	Ökad delaktighet för personalen. Verksamheterna har profileringsmöjlighet och kan friare fördela resurser inom resultatenheten	Under året har stort fokus varit på fortsatt genomförande av de aktiviteter som har beslutats i 'Handlingsplanen för en god arbetsmiljö'.
▶ Jämställda arbetsvillkor och löner för kvinnor och män	Ökad jämställdhet bland arbetsvillkoren samt en ökad trivsel	Under året har medellönen för män ökat med 3,2 procent och för kvinnor med 2,3 procent.
▶ Fler erbjuds heltidstjänster	Ökad trivsel	Andelen medarbetare med heltid har ökat med fem procentenheter, till 67 procent av kommunens tillsvidare- och visstidsanställda.

Inriktningsmål:

Årets resultat skall vara 1,5-2,5 % av skatter och avgifter

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
✓ Att anpassa varje verksamhet till ekonomin	Verksamheterna håller angivna budgetramar	Uppföljning sker varje månad i kommunledning och kommunstyrelsen. Under försommaren togs en handlingsplan för åtgärda prognosticerad budgetavvikelse. Handlingsplanen har inte kunnat följas i sin helhet, vilket innebär att detta mål inte uppnås.

Inriktningsmål:

En långsiktigt hållbar verksamhet med ekonomi i balans

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
<p>II</p> <p>Utveckla resurs-fördelningsmodeller och möjligheter till resultatenheter</p>	<p>Resursfördelningsmodeller har införts liksom ett ökat antal resultatenheter</p>	<p><i>Resursfördelningsmodeller finns för sektor Omsorg respektive Barnomsorg och Utbildning. I arbetet med att utveckla planeringsprocessen förs en dialog om resursfördelningsmodell på kommunövergripande nivå. Inga nya resultatenheter har skapats under året.</i></p>
<p>III</p> <p>Ta fram en strategi för en långsiktigt hållbar ekonomi i balans med utvecklingsmöjlighet för kommunen</p>	<p>Resultat skall vara 2-3 % av skatter och avgifter och kommunens soliditet skall på sikt uppnå 40 %</p>	<p><i>Strategin är att utveckla planeringsprocessen, för att därigenom skapa en långsiktigt hållbar ekonomi.</i></p>
<p>II</p> <p>Se över reglerna för investeringar och avskrivningar</p>	<p>Tagit fram nytt regelverk och policy för investeringar samt avskrivningar</p>	<p><i>Arbetet har påbörjats och beräknas att kunna färdigställas under 2016.</i></p>

Investeringar

Årets investeringar uppgår till 489 tkr och består av utbyte av gemensamma skrivare och införande av skalskydd i Kommunhuset.

Sektor Omsorg

Verksamhetsbeskrivning

Sektor Omsorg ska bidra till att främja kommuninvånarnas ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktivt deltagande i samhällslivet. Sektor Omsorg har tre huvudsakliga lagrum att förhålla sig till; Socialtjänstlagen (SoL), Lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

Verksamheten bygger på frivillighetens grund men under vissa förutsättningar kan vård- och behandlingsinsatser ske med tvång.

Verksamheten planeras och styrs av sektorns ledningsgrupp som består av socialchef, enhetschefer inom äldreomsorgen, individ- och familjeomsorgen, enheten för stöd och service, integrationsenheten, utveckling/omsorgskontoret och medicinskt ansvarig sjuksköterska.

Omsorgs- och utvecklingskontoret

På omsorgskontoret arbetar avgiftshandläggare, anhörigstödare, handläggare för bostadsanpassning, medicinskt ansvarig sjuksköterska, två biståndshandläggare, bemanning/rekryteringsassistent för äldreomsorgen samt utredare som i del av tjänst arbetar med utredningsuppdrag för sektorn.

Individ- och familjeomsorgen

Verksamheten ansvarar för att främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktivt deltagande i samhällslivet. Socialtjänstlagen reglerar kommunens skyldighet att hjälpa invånarna i kommunen. Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som bor i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Huvudprincipen är att utifrån den enskildes behov ge hjälp till självhjälp. Grundläggande principer för arbetet är helhetssyn och den enskildes delaktighet och ansvar. De olika stöd-, vård- och behandlingsinsatser som förmedlas syftar alla till att stärka förmågan till förändring och oberoende. Verksamheten bygger på frivillighet, men under vissa omständigheter kan även vård- och behandlingsinsatser ske med tvång. Individ- och familjeomsorgen (IFO) arbetar med myndighetsutövning. Verksamheten är indelad i en enhet för vuxna och en enhet för barn och ungdomar. Personalen arbetar med att utreda behov av insatser utifrån ansökningar och anmälningar samt fattar beslut om insatser. Kommunen ingår i samarbete gällande gemensam socialjour som leds av Uddevalla kommun. Inom enheten arbetar även familjebehandlare och behandlingsassistent, som dels verkställer beslut om insatser som socialsekreterarna fattat beslut om och dels utför icke biståndsbedömda insatser så som samtal med föräldrar och deltagande i föräldragrupper inom primärvårdens barn- och mödrahälsovård.

Integrationsenheten

Från 150101 har kommunen en sammanhållen integrationsenhet som leds av en enhetschef. På integrationskontoret arbetar en flyktingsamordnare och en assistent. Kontoret hjälper till med bosättningsfrågor och individ och familjeomsorgen utreder rätten till försörjning i de fall den enskilde inte är berättigad till etableringsersättning eller i avvaktan på att den ska komma igång. Enheten har även ansvar för samordning internt och externt. Kommunen har ett avtal med Migrationsverket om mottagande av barn utan vårdnadshavare. Kommunen tillhandahåller boende på flera platser i kommunen.

Enheten för stöd och service

Enheten för stöd och service består av kommunens socialpsykiatri och den verksamhet som lyder under LSS, lagen om stöd och service till vissa människor med funktionsnedsättning. Kommunen ansvarar för de sociala insatser som personer med psykisk funktionsnedsättning behöver för att klara sin dagliga livsföring. Ansvaret innefattar även att hjälpinsatser samordnas och att olika aktörer kring brukaren samverkar. Verksamheten tillhandahåller boende och boendestöd, sysselsättning/fritid, habilitering och rehabilitering samt daglig sysselsättning enligt Socialtjänstlagen (SoL). Lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är en rättighetslag. Kommunen har två olika bostäder med särskild service, en gruppboende och en serviceboende enligt LSS. Verksamheten tillhandahåller daglig verksamhet enligt LSS. Gällande assistansärenden är kommunen utförare men det finns även brukare som valt privata utförare. Beslut om ledsagare, kontaktperson och förlängd barnomsorg verkställs i verksamheten. Övriga insatser såsom korttidsplatser, boende för barn och ungdomar som studerar på annan ort verkställs genom köp av annan utförare.

Äldreomsorgen

Äldreomsorgen utför insatser inom hemtjänst, hemsjukvård (sjuksköterskor, arbetsterapeuter och sjukgymnaster), daglig verksamhet för personer med demenssjukdom och icke demenssjukdom, särskilt boende samt demensboende. Sektorn har anställd personal som arbetar i köken på äldreboendena och levererar måltider till brukarna på de särskilda boendena samt i hemtjänsten. Hemsjukvårdens sjuksköterskor och rehabpersonal ansvarar för och utför hälso- och sjukvård på kommunens särskilda boenden samt för brukare i ordinärt boende. Kommunen är med i Närsjukvårdsprojektet när det gäller medborgare över 65 år och utanför kontorstid. Sjukgymnaster och arbetsterapeuter utför bedömningar, erforderlig träning och rehabilitering utifrån individuellt perspektiv. Daglig verksamhet för personer med demenssjukdom finns i Håvestensgårdens lokaler och för personer som inte har demenssjukdom finns verksamheten i Lillågårdens lokaler. Särskilt boende finns på Lillågården och Solgården och demensboende finns på Solgården och Håvestensgården. Kommunen tillhandahåller även korttidsplatser. I lokalerna på Solgården och Lillågården inryms även trygghetslägenheter. På varje särskilt boende finns det ett tillagningskök som levererar måltider till brukarna i huset. I köket på Solgården tillagas även de portioner som levereras till personer som bor i ordinärt boende.

Verksamhetsberättelse

Sektor omsorg: - 6 631 tkr

Sammanfattningsvis kan vi säga att det största underskottet ligger på individ och familjeomsorgen. Trots ett framgångsrikt arbete utifrån handlingsplanen gör verksamheten ett kraftigt underskott som i huvudsak orsakas av konsultkostnader avseende handläggning, institutionsplaceringar och ökat ekonomiskt bistånd.

Den kommande stora utmaningen för Sverige och Färgelanda kommun är den stora flyktingströmmen som pågår. Den snabba förändringen i antalet nyanlända personer ställer stora krav på nya arbetssätt, stor uthållighet, samordning och samarbete över sektorsgränserna för att lyckas med integrationsarbetet. Centralt är också behovet av samordning av kommunens och övriga samhällets resurser avseende sysselsättning och arbete för personer som idag står utanför arbetsmarknaden.

Utveckling/omsorgskontor 549 tkr

Avseende myndighetsutövning inom LSS-lagstiftningen hade verksamheten under större delen av året behov av konsultinsats då kompetens saknades inom organisationen. Efter genomförd utbildning handlägger sedan senhösten handläggarna ärendena och konsultinsatsen är avslutad. Handläggning inom socialpsykiatri flyttade till individ och familjeomsorgen i april. Biståndsenheten har påbörjat arbetet med biståndsbedömda insatser på särskilt boende för äldre. Utveckling av kvalitetsledningssystemet har fortgått. Enheten har, i samverkan med verkställande enheter, genomfört riskanalyser i samband med verksamhetsförändringar som ett led i sektorns kvalitetsarbete. Utvärdering och utveckling av sektorns verksamhetssystem Magna cura har påbörjats. Ett omfattande arbete har genomförts, i samverkan med ett flertal kommuner inom Fyrbodal, gällande upprättande av förfrågningsunderlag, upphandling samt påbörjan av arbetet med övergången till digitala trygghetstelefoner för personer boende i ordinärt boende. Tre personer har genomfört högskolestudier avseende nationell utbildning för LSS-handläggning, en person har genomfört högskolestudier avseende ledarskap och verksamhetsutveckling inom vård och omsorg och en person har genomfört högskolestudier avseende kvalitets- och verksamhetsutveckling.

Äldreomsorgen -499 tkr

På särskilt boende har verksamheten en högre bemanning än budgeterat. Under årets fyra sista månader har verksamheten fått ett stimulansbidrag på 800tkr för kvalitetshöjande åtgärder. Balansen av tillgång och efterfrågan på boendeplatser under 2015 har varit bra. Beträffande korttidsplatserna har beläggningen varit högre än budgeterat, vilket innebär ett medelvärde på 121 % i beläggning under året. Kommunen har inte haft några betal dagar för färdigbehandlade personer på sjukhus, detta tack vare en effektiv organisation och samarbete mellan biståndsenheten, korttidsenheten och hemtjänsten/hemsjukvården. Kommunrehab har varit underbemannat eftersom det är mycket svårt att rekrytera både sjukgymnaster och arbetsterapeuter. Personalen har under året arbetat mycket med att få in aktiviteter på enheterna. All mat lagas på varje enhet från grunden, vilket är mycket uppskattat och ger en större möjlighet till att individanpassa kost efter smak och näringsbehov. Målet under året har varit att personalen jobbar aktivt tillsammans med HSL personalen med kvalitetsregistren Senior Alert, BPSD och Palliativregistret. Hemtjänsten har sedan april månad en gemensam chef med syftet att få en helhetssyn på verksamheten samt om möjligt dela resurser. Grupperna har haft en gemensam utvecklingsdag i syfte att utveckla samarbetet.

Verksamheten har haft i snitt 167 brukare per månad och verkställt 31048 timmar under året.

Enhet för stöd och service -1 749 tkr

Verksamheten har gjort ett underskott de senaste åren och 2014 var det drygt -600 tkr. Oförändrad ram 2015. De senaste åren har det skett en successiv volymökning i verksamheten samtidigt som kvalitetskraven från staten har ökat, vilket har genererat en kostnadsökning. Under året har insatser avseende främst daglig sysselsättning och servicebostäder ökat. Lokalfrågan gällande dagligsysselsättning har varit svårlöst vilket har stört verksamheten och kvaliteten på den. Gruppboenden har renoverats och under renoveringstiden användes Håvesten 5 som tillfällig bostad.

Integrationsenheten 6 972 tkr

Kommunen har, sedan hösten då Mira öppnade på Håvesten 5, tre boende för barn utan vårdnadshavare. Kommunens uppdrag är att erbjuda trygga boende med hög kvalitet för ungdomarna. Boendena ska så mycket som möjligt efterlikna ett "vanligt" hem och skapa en främjande utveckling för ungdomarna. Verksamheten ska arbeta aktivt med att ge ungdomarna en så god integration som möjligt i det svenska samhället och samtidigt förbereda dem på ett självständigt liv. Avsikten med boendena är att varje ungdom på sikt blir självständig och integrerad i det svenska samhället. Boendet ska uppmuntra ungdomarna till skolgång och en aktiv fritid samt finnas som stöd i vardagliga situationer. Verksamheten finansieras helt av statliga medel.

Kommunen har en överenskommelse med Migrationsverket att ta emot 20 nyanlända vilka ingår i etableringsinsatserna. Kommunen ska erbjuda svenska för invandrare, sfi, och samhällsorientering till nyanlända flyktingar medan Arbetsförmedlingen har huvudansvaret för etablering i arbetslivet. Samtliga nyanlända i Färgelanda erbjuds information/bosättning inför sin etablering i Färgelanda via Integrationskontoret. Integrationskontoret finansieras av statliga medel. Under 2015 mottogs 23 personer från anläggningsboende/kvot flyktingar och 41 med egen bosättning/anknytning. Kommunen har nu totalt med föregående år 104 nyanlända i etableringsinsatser. Ökad utbetalning av 'glappeng' ekonomiskt bistånd som betalas ut av kommunen innan den nyanlände skrivs in på arbetsförmedlingen och därmed kommer igång med etableringsinsatserna. Arbetsförmedlingen har för närvarande hög arbetsbelastning så det kan dröja upp till fem månader innan etableringsinsatserna kommer igång vilket tidigare enbart tog en månad. Kommunen får schablonpeng för den första månaden men kan inte eftersöka kostnaden för ytterligare månader fram till att etableringsinsatserna startar. Utökning av personalbemanning beror på att kommunen måste utarbeta fungerande system för att eftersöka pengar från migrationsverket och en ökad volym av nyanlända. Då även asylmottagandet har ökat kraftigt till vår kommun ger det direkt en högre arbetsbelastning för integrationskontoret då många söker sig dit för information.

Individ och familjeomsorg -11 934 tkr

Verksamheten har gjort ett underskott de senaste åren och 2014 var det drygt -7 mkr. Oförändrad ram 2015. För att lösa det ökade trycket inom myndighetsutövningen har utökning av tjänster både inom barn och vuxna varit nödvändig. Familjerätt/familjehemssekreterare anställdes i augusti för att kunna nå målsättningen med att rekrytera egna familjehem i kommunen och minska kostnaderna på sikt. Det är en nationell brist på socionomer och enheten har därmed rekryterat nyexaminerade socionomer, samt beteendevetare, socialpedagoger på barn- familjeenheten, vilket inneburit att de behöver en bra introduktion, stöd i handläggningen och därmed mindre ärende per handläggare. Rekrytering har pågått under hela året. Målet att avsluta konsultinsatser har inte uppnåtts pga den stora volymökningen. Konsultkostnader för handläggare samt tolk i samband med ökat mottagande av nyanlända uppgår till ca 1,7 mkr.

Fortlöpande kompetensutveckling har skett under året; handläggning och dokumentation för handläggarna samt BBiC-utbildning till nyanställda handläggare barn- och familjeenheten. Familjeteamet har genomfört utbildning i ICDP med mål att utveckla det förebyggande arbetet. Förbättringar i arbetsmiljön har skett utifrån Previas rekommendationer. Arbeta med att effektivisera verksamheten genom att skapa flödesschema för den interna organisationen har pågått under året. Under året har ett kvalitetsarbete pågått i nära samarbete med ekonomkonsult för att få en ökad struktur och en bättre redovisning.

Ekonomiskt bistånd

Under året har det varit i genomsnitt 90 hushåll/månad som haft ekonomiskt bistånd och summan är 620 tkr/mån. Ökningen har flera orsaker:

- Volymökning utifrån större hushållsbilder

- Tillfällig volymökning av gruppen unga vuxna.
- Volymökning utifrån omplaceringar av barn/unga till eget ungdomsboende samt till det egna föräldrahemmet eller närstående.
- Staten ansvarar för försörjning avseende nyanlända personer som ingår i etableringen, men för att uppnå normen för större familjer måste kommunen bevilja ekonomiskt bistånd som inte täcks av etableringsersättningen.

Målet att utveckla det sociala arbetet vid försörjningsstöd är uppnått. Ett utvecklingsarbete har pågått under året med att kvalitetssäkra handläggningen kring försörjningsstöd. Som stöd för det fortsatta kvalitetsarbetet har en metodutvecklare anställts, som bygger upp samverkan med andra aktörer i kommunen gällande sysselsättning samt förebyggande insatser för utsatta grupper.

Insatser till barn och unga

Under året har det varit en mycket hög arbetsbelastning för handläggarna. Under början av året var det en volymökning gällande orosanmälningar för barn och totalt under året har det inkommit 275 anmälningar. Med start under tredje kvartalet har det varit en kraftig ökning av barn utan vårdnadshavare och vid årets slut ansvarade kommunen för 88 barn. Verksamheten har uppnått målet att minska antal institutions- och familjehemsplaceringar under året, dock under förutsättning att barn utan vårdnadshavare räknas in. Dock har några av placeringarna varit av sådan karaktär att specialinsatser varit nödvändiga och därmed extra kostsamma. Verksamheten har under året arbetat med att inventera och implementera öppna, förebyggande insatser, nätverksmöten, hemmaplanslösningar och andra öppenvårdsinsatser. Familjecentralen med öppna förskolan är i drift och utvecklar samverkan med andra aktörer där skolan är en viktig del. Volymökning har skett gällande kontaktfamilj och kontaktperson. Målet med att strukturera upp öppenvårdsenheten för att öka förebyggande insatser inom verksamheten har delvis uppnåtts under året.

Barn utan vårdnadshavare

Konsekvensen av den kraftiga volymökningen i hela landet är stora svårigheter att hitta familjehem i närområdet. Barnen har därför blivit placerade långt bort från kommunen vilket leder till ökade kostnader i form av personalresurser för att säkerställa handläggning, utredning och uppföljning. Dessutom har det blivit brister i kvalitet gällande handläggning, dokumentation samt kontroll av boende vilket i sin tur har lett till flera omplaceringar av barnen då handläggaren inte hunnit träffa barnet i samband med placeringen i hemmet, utan att det har dröjt innan enskilt barnsamtal har kunnat genomföras. Kommunen har kort tid på sig från anvisning från migrationsverket till att ansvaret överflyttas till kommunen (1-2 dagar). Den stora volymökningen skedde med start under hösten och under fjärde kvartalet anvisades kommunen 33 barn. Ökningen har medfört hög arbetsbelastning och bemanningen har varit tvungen att förstärkas med framför allt konsulter. Trots personalförstärkningar som skett räcker inte resurserna för att hålla en god kvalitetssäker nivå. Bristande handläggning i form av senarelagda besök i familjehemmet samt att dokumentation brister har lett till beslut att lämna in en Lex Sarah-anmälan till IVO, Inspektionen för vård och omsorg. Utöver placering i familjehem och institution har barn utan vårdnadshavare placerats i s.k. närståendeplaceringar. Viss ersättning ska utgå enligt SKL:s riktlinjer som medför merkostnader för kommunens öppna insatser.

Insatser till vuxna

Målet gällande att arbetet är påbörjat avseende missbruksvård är uppnått. Under året har det arbetats med motiverande samtal med missbrukshandläggare i verksamheten, provtagning, livsstilscoach samt kortare placeringsperioder på behandlingshem. Handläggarna arbetar aktivt med att få samtycke till SIP, samordnad individuell plan. Samverkande insatser mellan regionen och kommunen för att ge missbrukare med dubbeldiagnos vård har pågått. Vid årets slut fanns inga pågående institutionsplaceringar. Två kortare placeringar av skyddat boende utifrån våld i nära relationer under året har skett. Tidigare pågående familjehemsplacering för vuxen avslutades efter sommaren och därefter har inga nya placeringar tillkommit.

Resultaträkning för sektor

Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2015	Avvikelse
Intäkter	56 165	70 560	49 911	20 649
Kommunbidrag	110 668	114 568	114 568	0
Summa intäkter	166 833	185 128	164 479	20 649
Kostnader:				
Personalkostnader	97 724	104 906	94 844	-10 062
Övriga kostnader	71 216	85 839	68 523	-17 316
Kapitalkostnader	1 089	1 014	1 112	98
Summa kostnader	170 029	191 759	164 479	-27 280
Periodens resultat	-3 196	-6 631	0	-6 631

Intäkterna för året överstiger budget 2015 samt utfall 2014, till huvuddel beroende på ökade bidrag från migrationsverket. Dock har personal och övriga kostnader ökat i större omfattning än intäkterna vilket skapat ett underskott för sektorn.

Ekonomisk översikt

Verksamhetsområde. Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2015	Avvikelse
Omsorgs- och utvecklingskontor	0	16 635	17 214	579
Äldreomsorg	69 841	55 824	55 325	-499
Individ & Familjeomsorg	30 747	35 587	23 653	-11 934
Enheten för Stöd & Service	18 329	19 986	18 237	-1 749
Integrationsenheten	-5 053	-6 833	139	6 972
Totalt	113 863	121 200	114 568	-6 631

Volymer

Verksamhet	2013	2014	Prognos 2015	Utfall 2015
Äldreomsorg:				
Belagda säboplatser	73	78	80	80
Måltider, dagsportioner	141	135	140	140
Trygghetslägenhet	17	17	17	17
Hemsjukvård, antal brukare	176	167	175	175
Hemtjänst, antal tim	31 515	27 479	32 000	31 048
Enhet för stöd och service:				
Daglig vht, antal brukare	10	12	13	15
Personlig assistans, antal brukare	3	0	0	1
SFB (LASS), antal brukare	3	3	3	3
Soc psykiatri, antal brukare	18	20	17	17
Gymnasieboende ungdom, antal insats	8	8	9	8
Boende vuxen enl LSS, antal brukare	10	10	10	13
Integration:				
Personer, antal	63	51	55	104
Hushåll, antal	19	21	21	24
Barn utan vårdnadshavare, antal	19	19	21	88
Individ och Familjeomsorg:				
Institutionsplacering Unga, antal	8	8	5	6

Verksamhet	2013	2014	Prognos 2015	Utfall 2015
Familjehemsplacering, antal	18	19	22	59
Utbet ek bistånd/månad, antal	39	65	41	90
Institutionsplacering Vuxen, antal dygn	1 069	724	726	334
Omsorg/Utvecklingskontoret:				
Antal beslut SoL				896
Antal beslut LSS				52
Antal ärenden skuldrådgivning under året				17
Antal utskickade fakturor				3 362
Antal beställda turer via bemanning				4 002
Antal besök uppsökande verksamhet				12
Antal ansökningar bostadsanpassning				69

Analys av utfall per verksamhetsområde

Utfall 2015 -6631tkr

Omsorg och utvecklingskontor 579tkr

- Stora kostnader för bostadsanpassningsbidrag har beviljats under perioden.
- Konsultkostnader för handläggning av ärenden inom Lag om stöd och service.

Äldreomsorg -499tkr

- På särskilda boenden har en högre bemanning än budgeterat lett till ett underskott.
- Det negativa resultatet inom hemtjänsten orsakas till stor del av att schablonen för utförda hälso- och sjukvårdsinsatser inte motsvarar faktisk tid för att utföra uppdragen samt att antal beviljade hemtjänsttimmar varit lägre än budgeterat. I övrigt har verksamheten en hög effektivitet.
- Underskott gällande äldreomsorgsmåltider beror på att det inte budgeterats för ob-ersättning eller vikarier för kökspersonalen.
- Högre matintäkter än budgeterat.
- I resultatet finns även kundförluster, dvs obetalda hyror och måltider på särskilt boende på drygt 100tkr.
- Stimulansmedel för ökad bemanning inom särskilda boende har utbetalts från socialstyrelsen.
- Kommunen har mycket svårt att rekrytera leg.sjukgymnaster och leg. arbetsterapeuter, ett problem som vi delar med angränsande kommuner. Under en lång period har enheten därför varit kraftigt underbemannad.

Enhet för stöd och service -1749tkr

- Volymökning avseende daglig verksamhet, kontaktperson och korttidstillsyn efter skoltid.
- I budget 2015 för LASS, personlig assistans, saknas budget för 2 brukare.
- En utökning av korttidsboende för barn och boende i samband med studier på annan ort.
- Ökade personalkostnader bl a i samband med projektet " en väg in".

Individ och familjeomsorg -11934tkr

- Ökande kostnader för placering på institution för barn
- En volym ökning av utredningsplaceringar av föräldraförmågan av minderåriga föräldrar.
- Kraftig ökning av barn utan vårdnadshavare som har tredubblats under året från strax under 30 i början av året till 88 vid årets slut, som ökat arbetsbelastningen på hela kontoret och behovet av konsultinsatser.
- Ökade personalkostnader på grund av behov av konsultinsatser för att kunna lösa det akuta läget med kraftig volymökning av ärendemängd.
- Utfallet för ekonomiskt bistånd är högre än budget pga fler hushåll med långvarigt behov av försörjningsstöd, större hushåll med flera barn samt volymökning av ensamhushåll.

Integrationsenheten 6972tkr

- Fler barn utan vårdnadshavare än avtalat har blivit anvisade till kommunen vilket ger ökade intäkter. Därutöver får kommunen enligt överenskommelse ersättning för obelagda platserna för barn som fått uppehållstillstånd, detta ger direkt plus i utfallet.
- Mindre köp av externa tjänster samt samordningsvinster mellan verksamheterna skapar ett överskott.
- Uppstartskostnad för nytt hem för vård och boende ca 500 000kr totalt.
- Integrationskontoret budget är beräknad på 31 individer men faktiskt antal har varit 104 boende därmed blir intäkterna högre.
- Utbetalning av försörjningsstöd har dock ökat markant under året vilket beror på att arbetsförmedlingen inte hinner handlägga alla nyanlända i etableringsuppdraget månaden efter kommunplacering.
- Ekonomichefen har beslutat att flytta 1 miljon kr från ett balanskonto som har förbättrat resultatet ytterligare.

Sektorns målarbete

Inriktningsmål:

Utveckla det förebyggande arbetet för att möta brukarens behov på bästa sätt

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
Utveckla arbetet med förebyggande insatser inom IFO	Insatser förebyggs/undviks. Finansiella mål uppnås.	Riktad kompetensutveckling. Föräldragrupper. Sysselsättningsprojekt tillsammans med arbetsmarknadsenheten.
Arbetar långsiktigt strategiskt för hemmaplans-lösningar inom IFO	Minskat antal institutionsplaceringar	Anställt familjehemssekreterare. Nätverksmöten innan placering utanför egna hemmet sker. Aktivt arbete med tillbakaflytt till hemkommunen.
Långsiktig plan för familjehem och jourhem	Plan finns antagen	Plan finns antagen.

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
Omsorg, IFO - Antalet placeringsdygn skall minska jämfört med föregående år	14 557	8 410	8 411	10 280	12 792
IFO - Antalet biståndsbedömda insatser i öppenvården på hemmaplan skall öka jämfört med föregående år	93	46	45	42	39,5
IFO - Antal hushåll som uppbär försörjningsstöd skall inte öka jämfört med föregående år*	241	115	168	117	116
IFO - Utbetalat belopp för ekonomiskt bistånd skall inte öka jämfört med föregående år	5 321	4 625	4 626	3 047	3 044
ÄO - Samtliga boende på SÄBO/Demensheten skall erbjudas riskbedömning enligt senior Alert vad gäller risk för trycksår, undernäring, fall och munhälsa minst var 6:e månad	100%	100%	100%	100%	94%
ÄO - Samtliga boende på Demensenheten skall erbjudas skattning enligt BPSD-registret för att hitta och sätta in åtgärder mot beteendemässiga och psykiska symtom vid demens	100%	90%	100%	40%	
ÄO - Samtliga brukare som avlider och har kommunal hälso- och sjukvårdsinsatser skall registreras i det nationella kvalitetsregistret för palliativ vård	100%	100%	100%	100%	

*Utfall "Antal hushåll som uppbär försörjningsstöd skall inte öka jämfört med föregående år" för 2014 justerat utifrån socialstyrelsens register.

Inriktningsmål:

Utveckla aktivitetsformer tillsammans med de äldre

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
Erbjuda utevistelse	Alla ska ha möjlighet till utevistelse inom äldreomsorgen	Alla erbjuds utevistelse.
Utvecklat arbete med sysselsättning och naturliga mötesplatser för kommunens äldre.	I samarbete med pensionsorganisationerna erbjuds sysselsättning och mötesplatser.	Bör utvecklas vidare då målet inte uppnåtts.

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
ÄO - Samtliga brukare skall ha en genomförandeplan	100%	100%	100%	81%	

Inriktningsmål:

Övrigt

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
ESS - Är du nöjd med hur tydligt man informerar dig om vilket stöd du ska få	92%	100%	95%	91%	
ESS - Är du nöjd med hur väl stödet stämmer med det du är beviljad	93%	100%	91%	96%	
ESS - Är du nöjd med hur personalen bemöter dig	100%	100%	100%	100%	
ESS - Är du nöjd med hur väl personalen vet vad du behöver stöd med	100%	100%	91%	100%	

Investeringar

Reinvestering har skett under perioden, möbler och annan inredning.

Framtid

Den stora utmaningen för Sverige och Färgelanda kommun är den stora flyktingströmmen som pågår. Den snabba förändringen i antalet nyanlända personer ställer stora krav på nya arbetssätt, stor uthållighet, samordning och samarbete över sektorsgränserna för att lyckas med integrationsarbetet. Centralt är också behovet av samordning av kommunens och övriga samhällets resurser avseende sysselsättning och arbete för personer som idag står utanför arbetsmarknaden. Som ett led i detta kommer projektet "en väg in" starta under året. Sektorn har ett akut behov av att rekrytera socialsekreterare och ett ökat behov av habiliteringspersonal, boendecoacher samt vård och omsorgspersonal.

Individ- och familjeomsorgen

Anpassa verksamheten till det stora antalet barn utan vårdnadshavare för att kunna leva upp till gällande lagstiftning. 2016 fortsatt arbete utifrån handlingsplanen som varit en framgångsfaktor under året som gått. Dock kommer det att krävas stora insatser framöver. Tät uppföljning och fortsatt dialog mellan verksamhet och politik är viktigt för ett lyckat resultat. Implementera Missbruksvården utifrån SOS nya nationella riktlinjer. Fortlöpande arbete med att säkerställa myndighetsutövningen för att tillgodose kvalitetssäkra insatser, vård och behandling. Öka samverkan med andra aktörer i kommunen kring förebyggande insatser. Sysselsättning, aktivitet för nyanlända unga vuxna i samverkan med integrationsenheten, AME. Samverka kring DUA projektet, unga vuxna med AME. Öka samverkan med andra aktörer i kommunen kring gemensamma insatser på familjecentralen, öppenvårdsenheten

Integrationsenheten

Ny överenskommelse gällande barn utan vårdnadshavare med Migrationsverket på 60 asylplatser. Start av nya hem för vård och boende, HVB för att kunna bereda boende utifrån det nya fördelningstalet. Planen är att kommunen skall ta hem sina externt placerade ungdomar till dessa boende och på så sätt minska kostnaden för placeringar. Ny lag från 160301 att alla kommuner skall ta emot nyanlända kommunplacerade personer. Alla kommuner får därmed ett fördelningstal på hur många personer som ska tas emot och Färgelanda har fått fördelningstalet 10. Utöver fördelningstalet kommer dessutom personer bosätta sig på egen hand i kommunen.

Enheten för stöd och service

Från 2016 och framåt är de stora utmaningarna inom boendefrågan och daglig sysselsättning. Boendefrågan är ett prioriterat arbetsområde då behovet av bostäder ökar. Daglig sysselsättning med den nya unga målgruppen måste arbeta mer med sysselsättning, arbete utbildning utanför "enheten" vilket ställer krav på att samhället och den egna organisationen vill ta emot och handleda målgruppen. Ökade kvalitetskrav vilken bla innebär införande av ny titel med en bestämd kompetens som är framtagen med tanke på befintlig och kommande målgrupper. Översyn av organisationen kommer att ske under året.

Äldreomsorgen

Från mars 2016 anställs vård- och omsorgspersonal med särskilt ansvar för metodstöd med ersättning från statens stimulansmedel. Personerna kommer arbeta på de särskilda boendena med syfte är att skapa ökad trygghet och kvalitet för den enskilde. Fokus samtliga verksamheter kommer under året att vara kontaktmännens ansvar, social dokumentation, riskbedömningar i hemmet samt fortsatt arbete utifrån kvalitetsregistren. I början av 2016 kommer nya digitala larm att installeras till personer i ordinärt boende. Införa steg 2 i samverkande sjukvård.

Omsorgskontoret

Betalningsansvarslagen kommer att ersättas med ny lagstiftning. Revidering av äldreomsorgsplanen. Revidering och implementering av handlingsplanen kring våld i nära relationer med tillhörande rutiner.

Nyckeltal

Verksamhet	2012	2013	2014	2015
Individ- och familjeomsorg, IFO:				
Antal anmälningar	268	i.u	183	275
Antal öppnade barnavårdsutredningar	93	i.u	118	267
Ekonomiskt bistånd i tkr	3 044	3 047	4 782	5 321
Nettokostnad per vård dygn vuxen	3 077	837	2 100	2 787
Enheten för stöd och service, ESS:				
Invånare med insats enligt LSS/LASS	62	59	59	59
Antal insatser	83	77	90	102
Antal insatser exkl. dagcenter/boende	49	56	66	70
Bruttokostnad per insats	259 494	273 974	367 475	244 784
Antal personer med insatser soc psyk	18	16/20	20	27
Bruttokostnad/insats/socialpsykiatri	107 778	93 833	77 179	73 019
Äldreomsorg:				
Särskilt boende:				
Särskilt boende antal platser	69 ***	79	79	79
Personaltäthet per vårdtagare, Somatik	0,68	0,73	0,74	0,80
Personaltäthet per vårdtagare, Demens	0,72	0,73	0,75	0,78
Antal platser per invånare >65 år (inkl. korttid)	0,04	0,05	i.u	i.u
Bruttokostnad per plats	604 495	538 889	549 689	555 941
Nettokostnad per plats	521 297	449 612	458 447	475 302
Bruttokostnad per plats exkl. fastighetskostnad	473 334	436 685	432 035	435 040
Nettokostnad per plats exkl. fastighetskostnad	389 776	331 990	404 266	354 401
Hemtjänst:				
Vårdtagare hemtjänst	185	223	231	234
Bruttokostnad per utförd hemtjänststimma	767	683	738	735

Sektor Barn & utbildning

Verksamhetsbeskrivning

Förskola inkl. pedagogisk omsorg

Verksamhet för barn 1-5 år i fyra förskolor i norr och syd samt två förskolor i Färgelanda tätort. Vi har 245 antal barn och 48 personal i verksamheten.

Det finns också två fristående förskolor och en pedagogisk omsorg i kommunen.

Fritidshem

Verksamhet utanför skoltid för grundskoleelever 6-12 år. Samtliga F-6 skolor organiserar denna verksamhet.

Vi har 211 antal elever och 10 personal i verksamheten.

Det finns också fritidshem på de båda fristående F-6 skolorna.

Grundskola

Kommunen är huvudman för tre F-6 skolor: Valboskolan, Bruksskolan och Högsäter samt en 7-9 skola på Valboskolan.

Vi har 630 antal elever och 62 antal personal i verksamheten.

Det finns också två fristående F-6 skolor i kommunen.

Grundsärskola

På Valboskolan finns grundsärskola år 1-9, både grundsär och träningskola.

Vi har 13 antal elever och 7 personal i verksamheten.

Elevhälsa

I kommunen har vi: två centralt placerade specialpedagoger och en på Valboskolan 7-9, en kurator och två skolsköterskor. Socialpedagog är anställd och kopplad till särskild undervisningsgrupp. Lyckad rekrytering av skolläkare och skolpsykolog har genomförts.

Gymnasium

Merparten av kommunens gymnasieelever går genom avtal på Uddevalla gymnasieskola, men ett antal går också på andra utbildningsorter.

Vuxenutbildningen

Vuxenutbildningen organiserar i kommunen Svenska för invandrare och vuxengymnasiekurser via distansutbildning. Man köper också in olika utbildningar inom grundläggande vuxenutbildning, lärlingsutbildning och yrkesvux.

Måltid och lokalvård

Enheten har övergripande ansvar för måltidsrutiner och matsedlar i kommunen samt all köksverksamhet i kommunens grundskolor från augusti-15.

Lokalvården för skolor, omsorgsenheter och kommunhus organiseras inom enheten.

Skolskjuts

En skolskjutshandläggare arbetar 50 % med att organisera grundverksamheten och hantera avvikande önskemål och behov.

Verksamhetsberättelse

Helheten

Under våren 2015 gjorde Skolinspektionen en granskning av alla våra F-6skolor samt grundsärskolan och huvudmannens ansvar, styrning och ledning. Ett utvecklingsområde har varit att utveckla elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete på skolorna. Ett annat utvecklingsområde var

att ge stöd till alla elever som är i behov av det. Dessa områden har därför varit i fokus och präglat vårt arbete. På central nivå har skolläkare anställts och en skolpsykolog som nu deltar i elevhälsoteamets konferenser på våra skolor. Vi har även anställt fler studiehjälpare så att vi nu kan ge ökat studiestöd till våra nyanlända elever i arabiska, polska och somaliska.

Rekrytering av behöriga och legitimerade lärare och förskollärare blir allt svårare. Vår goda nivå på legitimerade lärare sjunker, även om vi i riksperspektiv fortfarande har hög nivå. Vi har flera pensionsavgångar framför oss, vilket ytterligare försvårar. Lönekostnaderna ökar då efterfrågan överträffar tillgången på lärarpersonal.

Förskolor och skolor i ytterområdena har små möjligheter att samordna så det är ekonomiskt tuffare och svårare att bibehålla kvalitet i verksamheten vid sjukdom och annan personalfrånvaro såsom kompetensutveckling. Vi har via Arbetsförmedlingen haft praktikanter inne i verksamheterna.

Vi har via statsbidrag genomfört Matematiklyftet för alla lärare som undervisar i matematik. Vi avslutade en genomförd utbildning i Utomhuspedagogik för förskole- och fritidshemspersonal genom bidrag från Folkhälsorådet. Samarbetet med Framtidsfrön och utbildningen i entreprenörskap och entreprenöriellt lärande för personal 7-9 avslutades efter vårterminen. Samtliga kompetensutvecklingsinsatser ger avtryck i verksamheterna för våra barn och ungdomar. Genom Specialpedagogiska skolmyndigheten har vi erhållit medel för införande av Skoldatarek för att med hjälp av digitala verktyg och programvara ge individanpassat stöd till elever med olika behov för sitt lärande.

Under 2015 har som en del i den, av KS i augusti 2014, antagna IKT-pedagogiska planen genomförts följande. KS beslöt i januari att ge berörd tjänsteman i uppdrag att teckna ett personuppgiftsbiträdesavtal med Google. Det var ett nödvändigt beslut för att i grundskolan kunna införa tjänsten GAFE, Google Apps for Education. Under våren genomfördes ett pilotprojekt med en klass ur årskurs 8 på Valboskolan 7-9. Eleverna och de mest berörda lärarna utrustades med varsin dator av typen "Chromebook". Pilotprojektet utvärderades i maj av elever och berörd personal med gott resultat. Ett beslut togs att fortsätta med samma typ av dator och för att tillgodose det utökade behovet av nätverkskapacitet krävdes en utbyggnad av nätverket på Valbo 7-9 vilken genomfördes under sommaren. Beställning av datorer gjordes till varje elev i årskurs 8 och 9 vilka delades ut i augusti 2015. Personalen på Valbo 7-9 fick i augusti och på kompetensdag i september fortbildning för att kunna starta det pedagogiska arbetet med datorerna som ett komplement i undervisningen. Arbetet har under hösten fortskridit i en positiv och entreprenöriell anda. Det är även planerat ett inköp av datorer till samtliga elever i årskurs 7 som skall delas ut i januari 2016.

Förskola

I januari permanentades en ny förskoleavdelning på Höjdens förskola. Barn från hela kommunen har erbjudits plats där, då alla övriga avdelningar varit fullbelagda. I huvudsak har det varit barn i ett-årsåldern som föräldrarna har haft behov av plats för.

Förskolan har arbetat med att införa UNIKUM, samma dokumentationsverktyg som skolan. UNIKUM är ett dokumentationsverktyg för det pedagogiska systematiska kvalitetsarbetet och uppföljningen av barnens lärprocesser. Personalrepresentanter från alla förskolor har gått en pilotutbildning i UNIKUM under våren. Med förskolans läroplan Lpfö 98, reviderad 2010, har förskolan fått ett tydligt kunskapsuppdrag där man skall synliggöra lärandet och sträva efter ett tydligt barnperspektiv. I Unikum Dokumenteras barns utveckling på ett tydligt sätt genom planering, reflektion och utvärdering.

All pedagogisk personal inom förskolan har under vårterminen utbildats i förskolans systematiska kvalitetsarbete, utbildningen har skett i lärgrupper med en av våra egna lärledare som ledare.

I augusti ansökte vi och fick stadsbidrag för minskade barngrupper. Vi har satsat på att använda bidraget så att femårsgrupper bildas med fokus utomhuspedagogik, vilket innebär mindre barngrupper för de allra minsta. Vi har inte fullt ut kunnat använda oss av bidraget under året då rekrytering idag är svårt.

Vi har påbörjat ett arbete med att erbjuda föräldrar med obehövsbara arbetstider, barnomsorg på obehövsbar arbetstid. Den verksamheten startar upp under våren 2016.

Grundskola inkl. grundsärskola

Sektorns tidigare sjunkande elevunderlag på ytterskolorna förändras stadigt. Förberedelseklassen på Bruksskolan har ökat med många nyanlända elever som vi då också fördelat till Högsäters skola. Nu planeras för ytterligare förberedelseklass där. Migrationsverkets bidrag täcker inte kostnaderna för ökat behov av elevhälsoinsatser, tolk, modersmålsundervisning och studiehandledning. Personal kartlägger elevernas kunskapsnivåer för inplacering i rätt klass och med rätt stöd. Ytterskolorna kan inte göra sammanslagningar av grupper eftersom samtliga klasser måste ha utrymme för nyanlända elever som successivt ska integreras och ingå i ordinarie klasser.

Valboskolan F-9 är trångbodda, fördröjning i upphandlingen av moduler påverkar mycket. I år 7-9 gäller att för nyanlända elever har gruppen ökat stadigt under året och även här ska eleverna tidigt integreras och vara klassplacerade, vilket ställer krav på utrymme i klasserna och sammanslagningar av grupper försvåras.

Vi dokumenterar elevernas kunskaper i UNIKUM och utreder när vi befarar att eleverna inte når målen. Samtliga elever i år F- 9, genomgår ett screeningprogram i matematik och svenska för att fånga upp vilket stödbehov som finns så tidigt som möjligt. Vi analyserar kunskapsresultat i alla åk och i nationella prov år 3, 6 och 9 och betyg år 6-9 och beslutar om individanpassade åtgärder. Vi har många elever som är i behov av särskilt stöd och elever som har F i ett eller flera ämnen.

För att sköta vårt åtagande om närvarokontroll med uppföljning vid behov har vi implementerat ett nytt digitalt frånvarorapporteringssystem till år 7-9.

Vi har ansökt om bidrag från Skolverket för lågstadiesatsningen och fått det beviljat. Vi satsar då på pedagoger med speciallärar/specialpedagogisk kompetens.

Valboskolan väntar på att upphandlingsavtal ska bli klart för hyra av moduler, vilket inte blev klart under 2015. Markarbetena är gjorda under sommaren.

Gymnasieskolan inkl gymnasiesärskolan

Flera elever på gymnasiet har behov av tilläggsbelopp som stöd för sitt lärande. Gruppen IMspråkelever har ökat under året, men alla får inte studieplats omedelbart i Uddevalla då gymnasiet har svårigheter med rekrytering och lokaler för verksamheten

Vuxenutbildningen

Förhållandevis stor personalomsättning under året. Köpt deltidstjänst som Studie- och Yrkesvägledare från Uddevalla kommun upphör. Tjänsten utannonserades för tillsättning under 2016 i kombination med att rektor kommer att ha 25% tjänstledigt.

Högt söktryck till Vuxenutbildningen. Fortsatt högt söktryck till framförallt SFI men också från ungdomar som saknar gymnasiekompetens. Vuxenutbildningen hyr lokal av Dalslands folkhögskola och har behov av större salar.

WESTUM. Vuxenutbildningen är medlem i Westum, ett samarbete för Lärcentra regionen. Genom EU-projektet Erasmus+ besökte vår vårdlärare en vårdutbildning i Spanien.

Statsbidrag. Statsbidragsansökningarna för bidrag till Komvux och Yrkesvux har nu sökts som enskild kommun. Samarbetet med Uddevalla kommun kvarstår.

Distansutbildning. Vuxenutbildningen har upphandlat ny leverantör till vår distansutbildning på grundläggande- och gymnasial nivå samt SFI vid behov.

Skolskjuts

Nytt skolskjutsavtal startade HT-15 så vårens kostnader är fortfarande höga. Skolskjutshandläggare anställd 50 %.

Måltid och lokalvård

Folkhälsorådet har genom projektet "matglädje i skolan" gett bidrag för medlemskap i skolmatsakademien för 2015 för att öka kunskap och nätverka med andra verksamheter inom samma yrkesgrupp.- Kvalitetshöjande åtgärd, kostnad 10 000 kr.

Överflyttning av ansvar och personal, måltidsverksamhet och lokalvård för Högsäter och Ödeborgs skolor, till Måltid och lokalvårdsenheten

Utveckling och implementering av kostdataprogrammet Matilda där näringsberäkningar överensstämmer med riktlinjer för skola, förskola och äldreomsorg

1 september startade nytt upphandlingsavtal av städkem, papper och engångsprodukter. I första hand används material och metoder som inte kräver kemikalier, i andra hand används biokemiska produkter och i tredje hand används hälso-, miljöanpassade produkter.

Utökad uppdrag lokalvård för Familjecentral och Solgården.

Resultaträkning för sektor

Sektorschef: Helena Kronberg

Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2015	Avvikelse
Intäkter	18 582	19 339	15 908	3 431
Kommunbidrag	138 719	144 716	144 716	0
Summa intäkter	157 301	164 055	160 624	3 431
Kostnader:				
Personalkostnader	-77 943	-84 007	-80 208	-3 799
Övriga kostnader	-82 334	-83 554	-79 391	-4 163
Kapitalkostnader	-1 066	-1 256	-1 025	-231
Summa kostnader	-161 343	-168 817	-160 624	-8 193
Periodens resultat	-4 042	-4 762	0	-4 762

2014 års siffror är justerade för att kunna vara jämförbara med 2015 års verksamheter.

Sektor Barn & Utbildning har en nettokostnadsökning mellan 2014 och 2015 på 4,7 %, ca 6 700 tkr.

Personalkostnaderna har ökat med 6 milj från föregående år och kan förklaras till 1 tjänst, 500 tkr utöver ram. 3 milj är bidragsfinansierade tjänster och resterande kan härledas till 2015 års lönerrevision.

Övriga kostnader har ökat med 1 200 tkr från föregående år vilket kan förklaras med ökade elevvolymmer. Ett nytt skolskjutsavtal minskar dock den negativa avvikelsen.

Ekonomisk översikt

Verksamhetsområde. Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2015	Avvikelse
Barnomsorg	18 677	21 440	21 197	-243
Grundskola inkl grundsär	58 146	59 955	58 868	-1 087
Gymnasieskola inkl gymnasiesär	33 680	33 426	33 355	-71
Ledningskontor	7 143	8 826	8 602	-224
Skolskjuts	9 247	7 837	7 720	-117
Vuxenutbildning	3 126	3 514	3 360	-154
Måltid & Lokalvård	-133	-331	139	470
Utomkommunal verksamhet fsk - åk 9	12 876	14 811	11 474	-3 337
Totalt	142 762	149 478	144 716	-4 762

Volymer

Verksamhet	2013	2014	Prognos 2015	Utfall 2015
Antal barn				
Förskolor	281	285	301	276
Pedagogisk omsorg	21	19	19	23
Vårdnadsbidrag	8	8	10	10
Summa	320	323	330	309
Antal elever				
Grundskolor	671	700	708	725
Grundskärskola	11	11	15	13
Summa	682	711	723	738
Antal elever				
Gymnasiet	281	263	255	250
Gymnasiesär	12	12	10	10
Summa	293	275	265	260
Antal kursdeltagare				
Vuxenutbildning	175	225	200	205

Analys av utfall per verksamhetsområde

Förskola: -243 tkr

Barnomsorg har ökat med 2 700 tkr, 14,8 % från föregående år. Denna ökning kan härledas dels till den för året nyöppnade avdelningen Hemulen, dels en omorganisation av elevhälsan där kostnaden för specialpedagog nu ligger rätt. Verksamheten har även under året haft en tjänst utöver normal bemanning som stöd till barn med stort medicinskt behov. Färre antal barn än budgeterat har gjort att det har gått åt mindre mat och förbrukningsmaterial. Dock har bemanningen inte kunnat minskas trots färre barn, då öppettider måste hållas oavsett barnantal. Betalningsförmågan för vårdnadshavarna är låg och verksamheten har därför kundförluster på obetalda barnomsorgsavgifter som varit mer än förväntat. Barnomsorgen har gått in i skolverkets projekt; mindre barngrupper i förskolan. Planeringsarbetet har påbörjats under 2015 men förväntas implementeras januari 2016.

Antal barn i våra verksamheter har ökat under året, från mätningen i september till slutet på året.

Vårdnadsbidraget upphör från 2016 och antalet kommer därför att sjunka successivt så att någon enstaka kvarstår 2017. Vi kan därför räkna med fler barn till barnomsorgskön.

Grundskola inkl. grundsär: -1 087 tkr

Verksamhetens totala utfall ökade från föregående år med 1 800 tkr, en ökning med 3,2 %. En stor del av detta består av lönerrevision på 1 200 tkr. Den negativa avvikelsen från budget består dels i att Resursgruppen under året har haft behov av en elevassistent utöver budget. Ytterskolornas småskalighet gör att det inte finns täckning för den tjänstegrad på pedagogisk personal och kök- och städ personal som krävs. Möjligheten att göra sammanslagning av klasser som tidigare har varit begränsat då samtliga åldersgrupper måste ha utrymme för att klassplacera nyanlända barn, vilket det under året har varit ökat behov av.

Volymförändringen mellan 2014 och 2015 i den kommunala verksamheten är 636 till 643, dvs. 7 fler totalt, men fler elever till Valboskolan och färre i ytterskolorna. För att avhjälpa problematiken med ökat elevantal och lokalbrist, planeras inhyrning av moduler på Valboskolan från och med sommaren 2016. Som ett led i detta har markberedning gjorts för en kostnad på 225 tkr under 2015.

Förberedelseklasserna i Ödeborg och på Valboskolan har en negativ avvikelse på 350 tkr. Behovet av resurs i form av studiehjälpare har överskridit de 3,0 tjänster som budgeterats för. Eftersök av bidrag från Migrationsverket görs för extraordinära kostnader, men det ses som en osäker intäkt.

Måltider har fått utökade kostnader med mattransporter till ytterskolorna som tidigare gått med skolskjutsar, 100 tkr för höstterminen.

Antalet elever stiger år från år och det budgetsystem vi har tar inte hänsyn till förändring i antal. Samtliga skolor har ökande elevunderlag då vi har gått från 27 st asylsökande kvartal 1 2015 till 62 st kvartal 4. Detta är då exklusive de nyanlända med uppehållstillstånd.

Många elever har behov av extra stöd både kopplat till inläring och till sociala svårigheter.

Gymnasieskolan inkl gymnasiesärskolan: -71 tkr

Gymnasieskolans elever minskar från 263 föregående år till 250 elever 2015. Nettokostnaden har ökat från 115,9 tkr per gymnasieelev 2014 till 123,1 tkr per gymnasieelev 2015, en ökning med 6,2 %. Sektorn ser att minskningen av gymnasieelever som skett under flera år börjar plana ut och prognosen för 2016 är 245 elever. Andelen elever som klarar gymnasiet inom 4 år blir färre, och andelen som går IM och Imspråk ökar. Att sätta in extra stöd i form av elevassistenter för att hjälpa elever i riskzonen har varit en av lösningarna.

Gymnasiesärskolan är en fyraårig utbildning har en positiv avvikelse för året då ingen av särgymnasieeleverna i nuläget är i behov av extra stöd.

Vi har något färre elever än föregående år men gruppen nyanlända ökar successivt under året.

Vi har under året haft 2 elever som går ett fjärde år och 9 elever som går ett femte år i gymnasiet.

Ledningskontor: -224 tkr

En satsning på det Systematiska kvalitetsarbetet har gjorts och implementering av ett kvalitetsledningssystem har genomförts under året. Även introduktion i Unikum för förskolan och frånvarosystemet Dexter i skolan har gjorts och detta har bidragit till ökade kostnader i form av konsultkostnader. Pensionsavgångar och rekryteringsinsatser har delvis skett utöver ram.

Skolskjuts: -117 tkr

Under 2015 har ett nytt skolskjutsavtal tecknats och ett nytt skolskjutssystem införts. En skolskjutsamordnare anställdes på 50 % först i slutet av april och dämpar därmed den negativa avvikelsen. Effekten av det nya avtalet kommer att synas i sin helhet först 2016.

Vuxenutbildningen: -154 tkr

Den stora verksamheten i vuxenutbildningen är svenska för invandrare (SFI). Samtliga nyanlända vuxna med permanent uppehållstillstånd har rätt till SFI. Vi har ökat från två studiegrupper till tre under året.

Vi har under året genomfört upphandling och har ett nytt företag som tillhandahåller distanskurser för grundvux och vuxengymnasiet.

Måltid & Lokalvård: 470 tkr

Verksamheten lokalvård har under året fått utökade städområden inom kommunen. Nytt städmaterialavtal har inneburit minskade kostnader och som miljöaspekt arbetas det mycket med att använda mindre mängd kem.1 tjänst har inte bemannats. Under hösten har ansvaret för personal inom måltid och lokalvård på ytterskolorna flyttats från rektor till att ligga under denna centrala verksamhet, för att samordna kompetensen effektivare.

Utomkommunal verksamhet fsk - åk 9: - 3 337 tkr

Utomkommunal verksamhet fsk - åk 9 innebär att alla barn- och elevplatser kommunen köper av andra aktörer, dvs. fristående förskolor- skolor, fristående pedagogisk omsorg och andra kommuner. Verksamheten ökade från föregående år med ca 2 000 tkr. Antalet barnomsorgsplatser minskade med 9 platser från föregående år, 65 till 54, grundskoleplaceringar ökade med 20 platser från föregående år, från 75 till 95 stycken. Ökat antal i grundskolan leder också till ökade fritidshemsplaceringar från 52 till 65 st. Resultatet för verksamheten var väntat då helårsprognosen redan vid ingången av året hade en negativ avvikelse på 3 300 tkr.

Sektorns målarbete

Sektor Barn & Utbildning har i all väsentligt uppnått målen.

Inriktningsmål:

Elever och personal skall ha en trygg miljö

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
<p> Sektorsövergripande samverkan för att på ett aktivt sätt motverka mobbing, förtryck och rasism</p>	<p>Eleverna känner sig trygga under sin skolgång. Höjd närvaro i skolan.</p>	<p>Vi arbetar för ett gott samarbete med framförallt IFO och har kommit en bra bit på väg. Vi har också regelbunda möten med Västbus (BUP, VC, IFO och någon gång Habiliteringen.) Nya rutiner för skyndsam uppföljning av frånvaro samt årlig revidering av likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling genomförs på varje enhet. Uppföljning av anmälningar av diskriminering/kränkande behandling görs periodvis. Ny rutin för anmälningar genomförd.</p>

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
Förskola - Andelen föräldrar som känner sig trygga med att lämna sina barn på förskolan	100%	100%	100%	100%	100%
Grundskola - Andelen elever som känner sig trygga	98%	100%	94,5%	97%	97,3%
<i>Kommentar</i> Mätningens resultat kommer från SKL's årliga enkät - mjuka värden för år 5 och 8.					
Grundskola - Alla elever ska uppleva en skola fri från mobbing eller annan kränkande behandling	98%	100%	94,5%	84,9%	76,4%
<i>Kommentar</i>					
<p>Ett antal elever har via enkäter känt sig utanför, retad eller illa behandlad under året, men den största gruppen upplever sig kränkta via internet eller mobil. Allt som framkommit i enkäten har man lyft med eleverna enskilt vid behov och i grupp och arbetat igenom. Vi har under året haft 79 anmälningar om kränkande behandling/diskriminering, samtliga dessa genomförs vid behov innan de kan avslutas. Fyra ärenden har anmälts vidare till socialtjänsten. Då frågan i enkäten inte ställts tydligt är det svårt att sätta en siffra. Jag väljer samma siffra som SKL-enkäten ger ang. om man känner sig trygg i skolan.</p>					
Måltid & Lokalvård - Andelen elever som är nöjda med skolmaten och miljön i matsalen		75%		76%	84%

Inriktningsmål:

Alla elever som slutar grundskolan ska ha behörighet till ett gymnasieprogram

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
<p> Familjecentral i Färgelanda kommun</p>	<p>Familjecentral i drift, FO, Öppen förskola, BVC, MVC, mm ingår</p>	<p>Genomfört, status avslutat.</p>
<p> Ta fram en plan för ikt-pedagogik inom skolan</p>	<p>Plan antagen. Skolorna är förberedda för att elevdatorer sätts in i undervisningen.</p>	<p>Digitala verktyg har inköpts för en till en i år 8 och 9, år 7 från januari 2016. Implementering av IKTpedagogik genomförs i alla skolor och förskolor för att ge stöd för alla barns och elevers lärande. Skoldatatek har upprättats genom medel från SPSM och specialpedagogerna sprider kunskaperna till skolorna. Nätutbyggnad har skett framförallt på Valboskolan. Ytterområdenas nät är inte full funktion på men det ska åtgärdas 2016.</p>
<p> Implementera entreprenöriellt lärande i kommunens grundskolor.</p>	<p>Enprenöriellt lärande tillämpas. Plan finns för implementering.</p>	<p>Skolutvecklingsarbetet i samtliga grundskolor innebär fokus på formativt och entreprenöriellt lärande. Processen fortsätter med samlade kompetensutvecklingsinsatser förskola-skola-fritidshem genom utomhuspedagogik, matematiklyft och entreprenörskap-Visioner för landsbygd samt ökad kunskap om digitala verktyg.Handledning och kompetensutveckling har genomförts i personalgruppen år 7-9 genom föreningen Framtidsfrön och Skolverksmedel.</p>
<p> Erbjud tre språkval.</p>	<p>Språkval erbjuds.</p>	
<p> Öka samarbetet mellan skola och näringslivet.</p>	<p>Elever informeras tydligare om det lokala näringslivet. Plan finns för hur samarbete skall stärkas.</p>	<p>Vi har deltagit med Skolverksbidrag i ett projekt i entreprenörskap/entreprenöriellt lärande, Visioner för landsbygd. Projektet pågår fortsatt även om Framtidsfrön som samarbetspartner är avslutat. Merparten av lärarna på år 7-9 deltar i arbetet fortsättningsvis. Dessutom arbetar man för att utveckla samarbetet med det lokala näringslivet. År 7-9 genomförde en minimässa i</p>

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
		maj-15 med fokus entreprenörskap/entreprenöriellt lärande tillsammans med lokala näringslivsrepresentanter.

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
Grundskola - I ett entreprenöriellt förhållningssätt i skolan är elevernas inflytande en viktig komponent. Andelen som upplever att de ges möjligheter att vara med och bestämma om skolarbetet	92%	100%	93%	90%	91,6%
<i>Kommentar</i> Utfallet har tagits från SKL enkät mjuka värden för år 5 och 8.					
Grundskola - Andel elever som har fullständigt slutbetyg efter skolår 9	49%	100%	68,6%	68,3%	64%

Inriktningsmål:

Vara en attraktiv arbetsgivare

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
  Varje skola ska ta fram en plan för hur elev- och föräldrainflytande ska stärkas	Plan finns framtagen	Under året har skolorna tillsammans med Individ och familjeenheten ansökt och beviljats medel för föreläsningar om gott föräldraskap och till dessa bjudit in alla vårdnadshavare. Sektorerna Barn och utbildning tillsammans med omsorg har ansökt och beviljats medel från Folkhälsorådet för att starta upp ett projekt där eleverna ska stärkas och förstå innebörden av att äga sitt liv och sin framtid genom goda livsval.

Inriktningsmål:

Övrigt

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
Måltid & Lokalvård - Brukarna och personalens upplevelse av att det är städlat och välordnat		50%		78%	

Investeringar

Sektor Barn & Utbildnings har 2015 utnyttjat 1 727 tkr av totala investeringsramen på 2 090 tkr. Följande har investerats:

Inventarier:

Under perioden har 572 tkr investerats i först och främst elevbänkar och stolar men även symaskiner, skötbord och köksblandare. Utöver skolskogarna har ett vindskydd byggts med grillplats på en förskola för att kunna bedriva verksamhet oavsett väder för de yngsta barnen. Iordningställande av lokaler på Valboskolan efter fönsterbyte med solskydd. Efter elevernas önskemål har även ståbord till teorisalarna och speglar till toaletter prioriterats.

It:

För 493 tkr har det under året investerats i bärbara datorer samt skrivare.

Höjdens fsk Hemulen:

Avdelningen öppnade i januari och har nyinvesterat i möbler och andra inventarier för 77 tkr.

Vux:

Har investerat i datorer.

Måltider & Lokalvård:

Investering av bord i bullerdämpande material för att få ner ljudvolym i skolmatsrestaurang och ett fåtal nya stolar. 2 nya skurmaskiner, varav en nyinvestering, har inhandlats de då de äldre maskinerna börjar kosta mycket pengar i renovering.

IKT-plan:

Inköp av en uppsättning Chroombooks gjordes i våras som pilotprojekt. Under hösten gick IKT-planen in i nästa utvecklingskede och resterande chroombooks för år 8 och 9 är på plats, totalt 490 tkr.

Framtid

Måluppfyllelse

- Fortsatt skillnader mellan flickors och pojkars resultat, även om avståndet minskar
- Att det är viktigt att skaffa sig en utbildning är inte självklart för alla våra elever och deras vårdnadshavare, vilket vi har projekt igång för att försöka förändra.
- Vi arbetar fortsatt för tydlighet om kunskapsuppdraget från förskola till skola och fritidshem, med uppföljning, analys och åtgärder på grupp- och individnivå.
- Kompetensutveckling för våra personalgrupper för spridning av forskning och beprövade metoder, bl.a. genom samarbetet i V8 och Fyrbodäl.

Integration

- Vi har svårt att göra prognoser för hur många barn, elever och studenter som Färgelanda kommun ska ta emot i verksamheterna under 2017. År 2015 tog vi emot många elever i alla verksamheter.
- Samma sak gäller för SFI (svenska för invandrarundervisning) på vuxenutbildningen
- För SFI gäller att kommunen har ansvar för de som är i etableringsfasen och har permanent uppehållstillstånd. Asylsökande kan tas emot i mån av plats vilket inte varit aktuellt hittills.
- För elever i förskoleklass och skola gäller samma som för svenska barn när de har permanent uppehållstillstånd, men även asylsökande har rätt till skolgång, men inte skolplikt
- Alla elever i skolan, med annan bakgrund än svensk, har rätt till modersmålsundervisning och studiehandledning samt undervisning i svenska som andraspråk, men vi har svårt att rekrytera.
- Vi har förberedelseklasser för nyanlända elever på Bruksskolan och Valboskolan 7-9 sedan tidigare, men kommer under januari 2016 också starta en förberedelseklass på Högsäters skola
- Det stora antalet nyanlända elever påverkar också möjligheterna att göra samordningsvinster där ordinarie klasser är små. Vi påbörjar integrering i klass tidigt för nyanlända. De klassplaceras och börjar delta i ordinarie undervisning tillsammans med svenska kamrater först i praktisk-estetiska ämnen, men successivt också i övriga ämnen.

Rekrytering

- Samtliga lärarkategorier är svåra att rekrytera
- Alldeles för få utbildar sig till lärare, förskollärare och fritidspedagoger. Särskilt svårt att rekrytera är grundskollärare.
- Kommuner på pendlingsavstånd rekryterar från varandra.
- Vi har pensionsavgångar för gamla lärarkategorierna där de hade behörighet i alla ämnen, vilket inte är fallet för de nyutbildade lärarna.
- Lönekostnaderna ökar. Nyrekryterade lärare kräver högre lön än de som går i pension hade.
- Skolledares löner måste följa lärarkollektivets löneökningar
- Att rekrytera skolläkare nästan omöjligt.

Lokaler

- Allmänt underhåll behöver uppraderas
- Två nya avdelningar förskola i Högsäters är under utredning 2015-16 för byggnation 2017
- Ytterligare två nya avdelningar förskola i Ödeborg ska utredas under 2017 för ev. byggnation

2018

- Idrottshall/gymnastiksal i Högsäter ska utredas 2016 som kan påverka 2017
- Valboskolan har tre tillfälliga moduler från 2016 och utredning bör ske under 2017 vilket alternativ som ska ge mer skolyta permanent under 2018-19
- Vuxenutbildningen har fler studerande, framförallt på SFI, så ytterligare lokal eller byte av lokal kan komma i fråga.
- Tillfälliga lösningar kan komma ifråga för alla verksamheter beroende på antal nyanlända och inflyttade

Nyckeltal

Verksamhet	2012	2013	2014	2015
Grundskola:				
Meritvärde år 9	190	191	194,5	174,2
Resultat i nationella prov år 9 (%):				
Svenska	95,7	91,1	95	96,4
Matematik	72,1	89,3	81	91,5
Engelska	94,2	95	94	88,1
Gymnasieskola:				
Gymnasiebehörighet % (yrkesprogram)	83,3	82,5	78,6	51,6
Andel som fullföljt utb. inom 4 år	79,8	84,6	75,5	
Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%)				63,7
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)				51,6

Andelen som fullföljt utb. inom 4 år har utgått och ersatts av de två nyckeltalen Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, och Gymnasieelever med examen inom 4 år.

Sektor Kultur & fritid

Verksamhetsbeskrivning

Kultur- och fritidssektorn har som uppdrag att bedriva och tillhandahålla följande verksamheter

Kultur

Kulturverksamheten tillhandahåller ett programutbud för barn och vuxna. Ansvar för utställningsverksamheten i Centrumhusets konsthall och Färgelanda Expo. Samverkar med Barn och utbildningssektorn inom ramen för arbetet med Skapande skola. Kulturverksamheten är placerad i Centrumhuset

Bibliotek

Biblioteket är en öppen verksamhet som utöver böcker tillhandahåller olika typer av media. Genomför uppsökande och utåtriktad verksamhet. Biblioteket är placerat i Centrumhuset

Medborgarkontor & Turism

Medborgarkontoret med placering i Centrumhuset ansvar för offentlig service och andra tjänster för medborgarna. Vägledande samhällsfunktion. Arbetar med färdtjänst och utfärdar parkeringstillstånd. Ombud för Västtrafik. Turism Färgelanda kommun är delägare i Dalslands Turist AB för den externa marknadsföringen. Deltar i projekt kopplat till Dalslands Turist AB. Turistbyråverksamhet i kommunen på helårsbasis.

Musikskolan

Musikskolan erbjuder undervisning från åk 2 till och med gymnasiet. Deltar aktivt i Färgelanda kulturliv genom utåtriktad verksamhet. Delar lokaler med Fritidsgården i Allhem Färgelanda men undervisar även på skolenheterna. Samverkar med grundskolan, friskolor, föreningar och företag.

Fritid

Föreningsstöd ger ekonomiskt stöd till föreningsdrivna verksamheter. Stöd till studieförbund omfattar bidrag till studiecirkelverksamhet. Simskolan bedrivs under sommaren vid badplatserna Sandviken, Stigen och Ragnerud. Fritidsgården en samlingspunkt för tonårsungdomar, målgrupp 13-19 år. Placering i Allhem Färgelanda. Erbjuder en aktiv och meningsfull fritid. Genomför projektverksamhet.

Verksamhetsberättelse

Måluppfyllelse har i allt väsentligt uppnåtts.

Ekonomi resultat för 2015 +390 tkr p.g.a. återhållsamhet vid tillsättning av tjänster, m.m.

Volym i nivå med verksamhetsåret 2014.

Händelser implementering av nytt regelverk för föreningsstöd, förberedelser inför uppstart av RFID, etablering av Färgelanda Expo, införandet av ett företagarpis under arrangemanget Näringslivets dag, Världens Barn-galan m. 500 besökande, Färgelanda Cup 25-årsjubileum, sommarutställningen Ödeborgs bruk ca 1500 besökare.

Framtiden utveckla jämförelsetal, integration, fortsatt arbete med RFID, utveckla Centrumhuset som möteplats.

Resultaträkning för sektor

Sektors chef: Thomas Lassehag

Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2015	Avvikelse
Intäkter	1 542	1 668	1 513	155
Kommunbidrag	11 367	12 049	12 049	0
Summa intäkter	12 909	13 717	13 562	155
Kostnader:				
Personalkostnader	-6 610	-6 301	-6 767	466
Övriga kostnader	-6 278	-6 913	-6 696	-217
Kapitalkostnader	-112	-113	-99	-14
Summa kostnader	-13 000	-13 327	-13 562	235
Periodens resultat	-91	390	0	390

2014 års siffror är justerade för att kunna vara jämförbara med 2015 års verksamheter.

Nettokostnadsökningen för sektorn mellan 2014 och 2015 är 200 tkr vilket motsvarar lönerrevisionen på 235 tkr. Återhållsamhet med vakanser och bemanning vid tjänstledighet är grunden till minskning av personalkostnader. Övriga kostnader har ökat med 625 tkr och kan härledas till de nya föreningsbidragsregler som infördes i mitten av 2015.

Ekonomisk översikt

Verksamhetsområde. Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2015	Avvikelse
Bibliotek & Kultur	4 017	3 783	4 107	324
Medborgarkontor & Turism	2 055	1 855	2 007	152
Musikskolan	1 708	1 777	1 891	114
Fritid	2 888	3 614	3 378	-236
Ledning Kultur & Fritid	787	630	667	37
Totalt	11 455	11 659	12 049	390

Volymer

Verksamhet	2013	2014	Prognos 2015	Utfall 2015
Kultur & Fritid:				
Simskola, antal deltagare	217	231	215	203
Fritidsgård, antal besökare	25	35	35	35
Musikskolan antal, deltagare	214	203	205	182
Boklån, antal per inv	6	4,6	4,6	6,1
Aktivitetsbidrag, antal deltaganden		27 800	48 900	39 691

Ålder 0-20 år

Vt 14 16.997

Vt 15 18.458 deltagare

En ökning med ca 1500 deltagare

Analys av utfall per verksamhetsområde

Bibliotek & Kultur: 324 tkr

Biblioteket har minskat antal krav och därmed mindre intäkter på taxor och avgifter än budget. Biblioteket är återhållsam med vikarier. Det finns en svårighet att bemanna vakanser med rätt kompetens, därför försiktighet vid återbesättning.

Kultur har utöver den ordinarie verksamheten, bedrivits i stor utsträckning av externa medel i form av projektpengar.

Medborgarkontor & Turism: 152 tkr

Antalet sålda busskort har minskat vilket påverkat både kostnader och intäkter för Medborgarkontoret. En justering har skett inför 2016. Det finns en svårighet att bemanna vakanser med rätt kompetens även här, därför försiktighet vid återbesättning.

Antalet besökare till medborgarkontoret/turistbyrå ökar under sommarsäsongen jämfört med föregående år.

Det nya konsortialavtalet från mars 2015 för Dalsslands Turist AB har under året inneburit ökade kostnader med 60 tkr. Detta har resulterat i återhållsamhet med kommunens marknadsföringsmedel.

Musikskola: 114 tkr

Antalet elever var över prognos vilket genererar ökade intäkter av musikskoleavgiften.

Återhållsamhet med vakanser.

Fritid: -236 tkr

Verksamhetens stöd till fritidsföreningar gäller både de gamla bidragsreglerna i form av retroaktiva utbetalningar samt de nya bestämmelserna för 2015. Vi ser en tendens att föreningarna inte har kommit in i de nya bidragsreglerna än trots information och påminnelser, därav den mindre negativa avvikelsen än förväntat.

Simskolan anställde under sommaren en extra resurs, utöver de utbildade simlärarna och arbetsmarknadsenhetens feriepraktikant, för att trygga verksamheten. Nyanlända barn och ungdomar har deltagit i simskolans undervisning vilket finansieras av integration.

Fritidsgården har inte justerat sin personalkostnad vid omställningen 2011 från uppehålls- till semesteranställning. En justering har gjorts inför 2016.

Ledning Kultur & Fritid: 37 tkr

Mindre kostnad för ledning än tidigare.

Sektorns målarbete

Sektor Kultur & Fritid har i allt väsentligt uppnått målen.

Inriktningsmål:

Stimulera föreningslivet och det lokala engagemanget så att fler aktiveras

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
✓ Utforma föreningsbidragen så att de bidrar till utveckling i kommunen och aktiverar fler barn och ungdomar.	Fler barn och ungdomar aktiveras. Föreningsaktiviteterna ökar i hela kommunen.	Nya bidragsregler genomförda under 2015.

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
Fritid - Andelen brukare som upplever att kvaliteten är bra/mycket bra	96%	90%	92%	82%	80%
Kultur - Brukarnas upplevda helhetsintryck	71%	85%	75%	85%	81%
Musikskolan - Elevernas helhetsomdöme	96%	100%	99%	91%	94%

Inriktningsmål:

Ökad dialog med kommuninvånarna

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
✓ Ökat brukarinflytande i kommunens verksamheter	Brukare kan och vill påverka kommunens verksamhet i högre grad	Målet är avslutat redan 2014. Gäller åsiktsformulär hemsidan.

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
Bibliotek - Helhetsomdömet enligt besökarna (utifrån en femgradig skala)	4,6	4,7	4,3	4,7	4,6
Medborgarkontor - Helhetsomdömet enligt besökarna (utifrån en femgradig skala)	4,7	4,7	4,3	4,5	4,7

Investeringar

Utav sektor Kultur & fritids total investeringsram på 980 tkr har 71 tkr investerats i möbler till bibliotek/medborgarkontor samt instrument och teknik till musikskolan.

Systemet Rfid till biblioteket har implementerats vid årets slut och uppgick till 56 tkr.

Valboskolans grusplan 700 tkr är en investering som inte längre är aktuell. Skateparken i Högsäter utgår även den.

Framtid

Framtiden

Utveckla jämförelsetal fler nyckeltal för utökad analys och nationell jämförelse.

Integration åtgärder har arbetats fram och genomförs successivt per verksamhet under 2016.

Radio-frequency identification (RFID) ny teknik tas i bruk under våren 2016 med syfte att utveckla verksamheten och servicen för brukarna.

Utveckla Centrumhuset som möteplats en flexibla planlösning i biblioteket öppnar upp för möjlighet till utökad arrangemang- och eventverksamhet.

Lokaler fritidsgård/musikskola uppstart av processen gällande framtida placering av verksamheterna.

Sektor Samhällsbyggnad

Verksamhetsbeskrivning

Sektor Samhällsbyggnad består av verksamheterna plan- och bygg, teknik- och arbetsmarknad samt mark- och exploatering.

Inom plan- och byggenheten arbetar vi i huvudsak med myndighetsutövningsfrågor såsom bygglovsprövningar, strandskyddsprövningar, trafikfrågor samt bedriver tillsynsarbete för ovårdade tomter inventering av allmänna lokaler ur tillgänglighetssynpunkt samt enkelt avhjälpna hinder mm. Enheten ansvarar även för planeringen av hur mark och vatten skall användas i kommunen. Vidare ajourhåller enheten kommunens avtal för adresser, byggnader och topografi.

Teknik- och arbetsmarknadsenheten ansvarar för att förvalta och sköta kommunens byggnader och lokaler, utföra grönyteskötsel och skogsförvaltning samt fungera som kommunens arbetsmarknadsenhet.

Inom Mark- och exploateringsenheten hanteras alla frågor berörande markförvaltning, näringslivsfrågor, säkerhetsfrågor, kart/GIS-frågor. Enheten ansvarar även för renhållningen i kommunen.

Verksamhetsberättelse

Verksamhetsåret 2015 har präglats av strukturarbete. Vi har genomfört en översyn och strukturering av sektorns organisation. För att skapa förutsättningar för att fullfölja vårt uppdrag med att samhällsplanera för Färgelanda kommuns medborgare har vi även arbetat för att tillsätta vakanta tjänster. Genom att förändra våra arbetssätt inom sektorn har vi möjliggjort för nyanställningar och därmed kunnat öka effektiviteten.

Parallellt med det strategiska arbetet har det löpande arbetet inom de respektive enheterna utförts.

Plan- och byggenheten har bland annat arbetat med strandskydds-, bygglovs- och trafikföreskriftsärenden. Även arbetet med planeringen inför genomförandet av industriplanen på Dyrtorp har tagit mycket tid i anspråk. Under året har dessutom diariehanteringssystemet för plan- och byggenheten bytts ut.

Teknik- och arbetsmarknadsenheten har bland annat arbetat med upprustning av kommunala badplatser, utfört en omfattande renovering av gruppboendet Soläng, bytt fönster på Valboskolan, utfört markförberedande åtgärder för kommande modulbyggnader, rustat upp evakueringsboendet Tallbacken, arbetat med en lokal överenskommelse med arbetsförmedling avseende delegation för unga till arbete med fokus på ungdomar mellan 16 och 24 år med mera.

Mark- och exploateringsenheten har handlat upp ett nytt GIS-system, påbörjat arbetet med att återskapa en fungerande krisledningsorganisation med tillhörande krisledningsarbete, uppstart av ett fungerande näringslivsarbete med fokus på att skapa rätt samarbetsplattformar och arbetsstrukturer, upprättande av en kommunkalender, uppstart med att anta en ny avfallsplan samt arbete med en ny VA-strategi för Färgelanda kommun. Utöver detta har arbetet med att besvara diverse omfattande samråd med mera genomförts under året.

Resultaträkning för sektor

Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2015	Avvikelse
Intäkter	45 041	44 983	42 729	2 254
Kommunbidrag	27 813	27 265	27 265	0
Summa intäkter	72 854	72 248	69 994	2 254
Kostnader:				
Personalkostnader	-9 837	-11 378	-9 396	-1 982
Övriga kostnader	-46 805	-47 279	-49 824	2 545
Kapitalkostnader	-10 849	-10 931	-10 774	-157
Summa kostnader	-67 491	-69 588	-69 994	406
Periodens resultat	5 363	2 660	0	2 660

Sektor Samhällsbyggnads visar ett överskott på 2660 000 kr mot budget.

Den främsta anledning är att mycket av sektorns planerade arbete inte kunnat utföras på grund av personalbrist samt politiska ställningstagande avseende vår industrifastighet innebärande återhållsamhet med det planerade underhållsarbetet.

Jämfört med verksamhetsåret 2014 har kostnaderna ökat med 3,5 % medan intäkterna minskat med 0,9%. Anledningen till intäktsförändringen är att vi under verksamhetsåret 2015 inte har haft några inkomster från skogen vilket vi hade 2014. Under året har även den statliga bidragsandelen för arbetsmarknadsåtgärder sjunkit med ca 20%. Vidare har vi ett hyresbortfall för vår industrilokal som innebär en lägre intäkt för sektorn. Kostnadsförändringen under 2015 beror till viss del på att vi har anställt en bygglovshandläggare, en säkerhetssamordnare på heltid (tidigare 50 %) samt en näringslivssamordnare/landsbygdsutvecklare vilket har lett till ökade personalkostnader. I gengäld har vi kunnat hålla nere kostnader för köp av tjänst då vi utfört mycket arbete i egen regi istället. Eftersom vi endast har haft täckning i budget för personalkostnaden för näringslivsfrämjande åtgärder men inte för den verksamhet som utförts har denna post genererat ett underskott. Då vi använt oss av konsulter i arbetet med omställningen inför den förändrade hyresgästsituationen i vår industrilokal har vi fått ökade konsultkostnader för den delen av verksamheten.

Ekonomisk översikt

Verksamhetsområde. Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2015	Avvikelse
Teknik & arbetsmarknad	7 227	8 701	10 606	1 905
Plan & Bygg	1 566	1 759	2 435	676
Renhållning	-1 415	347	885	537
Räddningstjänst	11 877	9 592	9 616	24
Mark & exploatering	3 195	4 205	3 723	-482
Totalt	22 450	24 604	27 265	2 660

Volymer

Verksamhet	2013	2014	Prognos 2015	Utfall 2015
Plan o Bygg, kostnad/ärende	-	6 420	6 420	5 296
Plan o Bygg, antal ärende	-	100	100	125
Renhållning, abonnemang	2 373	2 370	2 370	2 375
Renhållning, antal tömningar	44 809	51 547	51 547	48 178
Räddningstjänst, kostnad/invånare	1 231	1 827	1 484	1 476
Arbetslöshet 18-24 år, %	-	12,8	12,8	11,2 %
Total yta internfastighet (m2)	31 033	31 033	31 033	30 794
Internfastighet kostnad /m2 (kr)	584	578	578	546
Outhyrd yta internfastighet i m2 (%)	13	12,7	12,7	11,1

Analys av utfall per verksamhetsområde

Plan- och byggenheten

Det ekonomiska utfallet innebär för Plan- och byggenheten ett överskott på 676 000 kr. Den största orsaken till avvikelserna är att verksamheten under året inte arbetat med den fysiska planeringen vilket innebär att det inte uppstått några kostnader för diverse utredningar som krävs i samband med framtagande av detaljplaner.

Under 2015 har enheten fått in 91 000 kr mer i bygglovsavgifter än budgeterat samtidigt som den genomsnittliga kostnaden per bygglov har sänkts till 5 296 kr per bygglov jämfört med 2014 då motsvarande kostnad var 6 429 kr. Den genomsnittliga handläggningstiden under året totalt ligger på 4,6 veckor. Exklusive transformatorstationer hamnar den genomsnittliga handläggningstiden på 1,2 veckor. Under året har ett ärende blivit överklagat men överklagan återförvisades av Länsstyrelsen.

Teknik- och arbetsmarknadsenheten

Det ekonomiska utfallet innebär för Teknik- och arbetsmarknadsenheten ett överskott på 1 906 000 kr.

Beträffande verksamheten fastighet har vi inte utfört det planerade underhållet på våra fastigheter då vi istället fått arbeta med sådant underhåll som inte varit planerat i förväg, till exempel renovering av gruppboendet Soläng, iordningställandet av evakueringsboendet Tallbacken, iordningsställande av moduler med mera. Under året har verksamheten även påverkats av en långtidsjukskrivning vilket innebär att vi inte kunnat ha samma takt på underhållsarbetet som vi önskat.

Vår industrilokal visar ett överskott på 1 600 000 kr vilket beror på uteblivet planerat underhållsarbete.

Mark- och exploateringsenheten

Det ekonomiska utfallet innebär att Mark- och exploateringsenheten som helhet har ett resultat i balans.

Verksamheten renhållning går med ett överskott på ca 500 000 kr vilket beror på ett förmånligare avtal med Ragnsells. Då vi efter avräkning fick en faktura från Västtrafik resulterade det i att kostnaden för färdtjänstverksamheten gick med ett underskott på ca 300 000 kr. Under året tillkom tjänsten som näringslivssamordnare/landsbygdsutvecklare. Då vi fick täckning för personalkostnaden men inte för de aktiviteter som utfördes generade verksamheten ett underskott på ca 100 000 kr. Under verksamhetsåret 2015 togs även en kostnad för skolskjutsverksamheten som egentligen borde belastat verksamhetsåret 2014 på ca 100 000 kr på grund av en oplanerad avräkning från Västtrafik.

Sektorns målarbete

På grund av förändringar i organisationen och svårigheter med att implementera målen i den dagliga verksamheten är många av målen svåra att utvärdera.

Inriktningsmål:

Skapa förutsättningar för fler attraktiva boenden

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
 Arbeta aktivt för att öka tillgängligheten till bredband och mobiltelefoni i hela kommunen	Fibernätverk utbyggt, täcker hela kommunens landsbygd och drivs lokalt.	Förvaltningen har fått 9 miljoner kr att dela ut till feberföreningarna varav 2 miljoner kr finns kvar att fördela. Under år 2015 har förvaltningen hittills delat ut 1945 tkr till föreningarna i Högsåter och Torp/Ellenö med ungefär lika stor del vardera.
 Aktualisera översiktsplanen i samråd med kommuninvånarna	En aktualiserad översiktsplan	ÖP:n skall aktualiseras varje mandatperiod. ÖP 14 antogs inom föregående mandatperiod och behöver således aktualiseras om innan år 2018.

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
Plan och bygg - Andel bygglovsärenden med kort hanteringstid		100%	100%	80%	81%
Teknik & Arbetsmarknad - Andel av kommunens fastighetsbestånd som är uthyrt		95%	87%	87%	87%
<i>Kommentar</i> Målvärdet för 2015 är 95 %.					

88,9% är för tillfället uthyrt.

Inriktningsmål:

Öka invånarantalet

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
 Skapa förutsättningar för fler attraktiva boenden	Detaljplanerat nytt bostadsområde i Ellenö. Detaljplanerat nytt bostadsområde i Östersjö-/Sundsbro-området.	Under år 2015 arbetar sektorn med att skapa en struktur och ett flöde för att kunna möta behovet av mark och bostäder. Parallellt med detta arbete utvecklar vi den antagna plankalender till att även avse en plankatalog där de olika områdets genomförandeprocesser finns beskrivna utifrån tid och kostnader. Utifrån dessa underlag kan politiken prioritera vilket område som bör genomföras i vilken ordning.

Nya direktiv under verksamhetsåret. Ej längre aktuellt.

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
Teknik & Arbetsmarknad - Den öppna ungdomsarbetslösheten skall vara minst 1 procentenhet lägre än riksgenomsnittet			11,1%	15,4%	21,5%
<i>Kommentar</i> Målvärde för 2015 är 10 %.					

11,2% arbetslösa människor i åldrarna 18-24 år.

Vilken ålderskategori som avses är oklart i målen.

Inriktningsmål:

Bli en mer attraktiv företagarkommun med rättvisa villkor för näringslivet

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
Teknik & Arbetsmarknad - De som genomgått utbildning på Lärcentra			75%	75%	

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
skall tycka att förväntningarna uppfyllts					

Ej ansvarig för detta längre. Mål ej aktuellt.

Inriktningsmål:

Samhällsplanera långsiktigt och överlämna ett hållbart arv till kommande generationer

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
<p></p> <p>Ta fram en fastighetsplan tillsammans med en långsiktig plan för underhåll och lokalförsörjning</p>	Planer finns fastställda	<p>Under år 2015 arbetar sektorn med att skapa en struktur och ett flöde för att kunna möta behovet av mark och bostäder. Parallellt med detta arbete utvecklar vi den antagna plankalender till att även avse en plankatalog där de olika områdens genomförandeprocesser finns beskrivna utifrån tid och kostnader. Utifrån dessa underlag kan politiken prioritera vilket område som bör genomföras i vilken ordning.</p> <p>Nuläget: Vi har genomfört en inventering av kommunens samtliga fastigheter. Verksamheterna har beskrivit sina behov i nuläget.</p> <p>Framtiden: <u>Undershållsplan</u> Arbetet påbörjas under hösten med ett pilotprojekt för att upprätta en underhållsplan som även skall innefatta komponentavskrivningsarbetet. Vår ambition är att det skall finnas en färdig underhållsplan för en fastighet under 2015. <u>Lokalförsörjning</u> En resurs är anställd som skall arbeta som lokalstrateg. På kort sikt behöver vi ser över utvalda hyreskontrakt samt planera lokalerna. Detta skall vara utfört inom 2015. På lång sikt skall vi veta vilket behov av lokaler det finns för de olika verksamheterna vilket kommer att presenteras i ett framtida lokalförsörjningsprogram enligt det processflöde som sektorn arbetar med att anta.</p>
Vid samhällsplanering och bygglovsgivande skall hänsyn tas till riksdagens antagna miljömål	I alla beslut tas hänsyn till riksdagens 16 miljömål	<p>De 16 miljömålen: Är lagstadgade tillsammans med bla miljö kvalitetsnormerna och utförs löpande i verksamheterna över tid. Vi föreslår att det här målet utgår.</p> <p>Ökat samarbete i Dalsland: För närvarande samarbetar de tekniska cheferna i ett nätverk runt de övergripande verksamhetsstrågorna regelbundet. Informellt sker ett samarbete kontinuerligt i särskilda frågor, tex strandskyddsöversynen. Vi har vissa gemensamma IT-system tillsammans med övriga dalslandskommuner. Det pågår även ett samarbete runt renhållningsfrågorna och då bland annat med arbetet att ta fram en avfallsplan under 2016. Målet är svårt att utvärdera.</p>

Arbetet med planerat underhåll är påbörjat. På grund av den hårda belastning med anledning av flyktingsituationen har vi inte nått i mål gällande lokalhanteringen.

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
Teknik & Arbetsmarknad - Invånarna skall vara nöjda med kommunens park- och grönområden					
<i>Kommentar</i> Saknar mätningar kring detta mål.					

Inriktningsmål:

Främja ett långsiktigt hållbart samhälle samt en giftfri miljö

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
✓ Kommunens egen måltidsverksamhet ska utvecklas för att minska klimatpåverkan	Andelen krav- och rättvisemärkta samt ekologiska varor i måltidsverksamheten skall ha ökat. Utbudet skall matcha säsongsbudet.	Utgår från sektor samhällsbyggnad. Ligger numera inom Barn och utbildning.

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
Renhållning - Andelen invånare som tycker att renhållningen är bra					
<i>Kommentar</i> Saknar mätningar kring detta? Vad innebär bra?					
Västvatten AB - Invånarna skall tycka att kommunens Vatten och Avlopp är bra					
<i>Kommentar</i> Saknar mätningar kring detta? Vad innebär bra?					
Västvatten AB - Alla abonnenter i det kommunala VA-nätet skall ha en trygg vattenförsörjning vilket innebär att det finns reservvatten till alla nät					
<i>Kommentar</i> Färgelanda kommun får sitt dricksvatten från sju stycken grundvattentäkter. Uttaget ur täkterna är förhållandevis litet. Västvatten som delvis ägs av Färgelanda Vatten AB äger ett antal vattentankar som används för att säkra reservvattenförsörjningen i kommunen.					

Inriktningsmål:

Färgelanda kommun ska verka för att fossilfri och miljövänlig energi används i kommunen

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
▶ Kontinuerlig energieffektivisering ska ske i kommunens egna lokaler och verksamheter	Vid ny-, om och tillbyggnader av kommunens egna lokaler ska energiförbrukningen understiga byggnormens krav med minst 20%	Arbetet med energieffektivisering pågår kontinuerligt. I de ombyggnationer som är genomförda utförs arbetet med energieffektivisering enligt gällande byggnormer. Eventuellt saknas mätningar för respektive ombyggnation.

Det gäller olika byggnormer för olika byggnationer vilket gör det omöjligt att redovisa ett enda resultat.

Effekt mål	Utfall 2015	Målvärde 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012
Teknik & Arbetsmarkand - Andel av kommunens energiförbrukning för uppvärmning av egna fastigheter som sker med hjälp av fossila bränslen	4	2	4	4	6

Inriktningsmål:

Ökad dialog med kommuninvånarna

Aktivitet	Förväntat resultat	Kommentar
Beredningarnas arbete med utvecklingsplaner skall ske i dialog med kommuninvånarna	Dialog i olika former förs med kommuninvånarna kring planarbete	<i>I dagsläget har behovet inte funnits eftersom planarbetet inte kommit igång ännu.</i> <i>Inför respektive detaljplanearbete bjuder planerheten in till medborgardialoger inför uppstarten av respektive detaljplan. Vi avser att bjuda in de olika samhällena enligt en given prioriteringsordning för att rusta upp de olika samhällena årsvis med punktinsatser med start inför budget 2017.</i>

Investeringar

Följande investeringar har utförts under året i sektor Samhällsbyggnads regi:

- Nybyggnation av ett skalskydd för kommunhuset, utfall 163 500 tkr.

- Renovering av Solängs gruppboende som uppgick till 647 000 kr.
- Nya fönster på Valboskolan som en energibesparande åtgärd med utfallet 2 328 000 kr.
- Centralförrådet investerade i en ny traktor som kostade 439 000 kr
- Upprustning av badplatser med ett utfall på 165 000 kr.
- Industriplan Högalid fram till och med 20151231, 95 000 kr.
- Gång- och cykelväg mellan Stigen och Färgelanda fram till och med 20151231, 104 000 kr.
- Ombyggnation industrilokal till och med 20151231, 401 500 kr.

Framtid

Den absolut största utmaningen ligger i att skapa ordning och reda i de arbetsområden som är organiserade inom enheten. Allt från att skapa tydliga riktlinjer för hur mark exploateras, avyttras, köps in, arrenderas ut till att skapa korrekta arbetssätt med näringslivet, skapa erforderliga krisledningsdokument, upprätta handlingsplaner för det systematiska brandskyddsarbetet, lokalstrategier till en ajourhållen renhållningsordning. Eftersom arbetet varit eftersatt under en längre tid är vägen lång till en rättsäker och effektiv organisation.

Konkreta exempel på är arbeten som står för dörren år 2016 är: Bostadsförsörjningsprogram, mark- och bostadsstrategier, avfallsplanearbete, diverse krisledningsdokument, brandskyddsdokument, VA-strategier med mera.

Vi arbetar aktivt med att fånga in näringslivets intressen för att förutse deras markbehov genom att skapa bra dialoger med både det lokala näringslivet och "externa" sammarbetspartners. Vad gäller GIS-verksamheten i kommunen har vi tack vare det nyinköpta systemet stora möjligheter att medverka till att regeringens uttalade inriktning att kommunen i första hand skall välja att tillhandahålla digital information infrias. Arbetet med att skapa digitala arbetssätt och förutsättningar för det kräver dock personal som vi idag inte har tillgång till.

Enligt Länsstyrelsens bedömning råder det balans på bostadsmarknaden i Färgelanda. Boverket visar dock på att det råder brist på boenden för integrationen. Enligt SCB:s statistik visar befolkningstrenden de närmaste fem åren på en liten ökning (0,6 %). I kommande bostadsförsörjningsprogram behöver ovanstående siffror analyseras för att vägvisa oss hur planerandet för bostäder i kommunen skall se ut i framtiden.

I Färgelanda finns det många gamla detaljplaner som är oexploaterade. Vårt primära fokus ligger på att anpassa dem utefter nutid.

Under 2016 upprättas en ny detaljplan för flerfamiljshus på Sågverksvägen som kan innebära att det uppstår en rotation på bostadsmarknaden då villaägare kan lämna sina fastigheter till förmån för Valbohems lägenheter i centrum. Byggnation beräknas ske under 2017.

Arbetet med tillsynsplaner och tillgänglighetsanpassningarna kommer att starta under året.

Ett stort arbete med inventering och digitalisering av kommunens planerade fastighetsunderhåll står för dörren. Underhållsplanen skall syfta till att dels kunna planera och prioritera fastighetsunderhållet över tid men även för att skapa ett underlag för arbetet med komponentindelningar som krävs sedan 2014 års upprättade regelverk berörande komponentavskrivningar.

Vi ser att behovet av det planerade fastighetsunderhållet är stort de kommande åren och kommer att kräva mer resurser än vi har idag om vi skall kunna höja standarden på våra fastigheter.

Inom en tvåårsperiod har vi en kommande generationsväxling i stora delar av enheten. Detta kräver planering för kompetensöverförning till ny personal.

Övriga sektorer och deras verksamheter behöver mer stöd i lokalförsörjningsfrågor än vad de fått tidigare vilket kräver ytterligare arbetsinsatser för vår befintliga personal. Arbetet med att avyttra de fastigheter som inte har något kommunalt ändamål kan underlätta arbetssituationen och möjliggöra en annan arbetsinriktning för befintlig personal som på sikt kan främja det kommunala ändamålet.

Valbohem AB

Verksamhet Valbohem AB

Verksamhet

Valbohem AB är ett helägt dotterbolag till Färgelanda kommun. Bolaget förvaltar 616 lägenheter och

c:a 5100 m² lokaler i kommunens tätorter Färgelanda, Högsäter, Ödeborg, Stigen och Ellenö. Företaget ingår i SABO-organisationen och bolagets ambition är att erbjuda bra bostäder med hyresrätt, nära till service.

Undre året har en trend kunnat skönjas av att antalet outhyrda lägenheter kan komma att minska. samtidigt fortsätter arbetet med att bygga ikapp det eftersatta underhållet och satsningar på minskning av driftskostnader, värdesäkring och kundnöjdhet.

Ekonomi

Nettoomsättningen för året uppgår till 38 080 tkr, vilket är en ökning jämfört med föregående år på 1 195 tkr. Bolaget redovisar ett resultat efter skatt på 210 tkr.

Framtiden

Prioritering framöver kommer fokus att ligga på att effektivisera förvaltningsorganisationen, bland annat genom att utföra mer arbeten i egen regi. Kundnytta och värdesäkring av bolagets tillgångar ska ligga till grund för hela verksamheten.

Resultaträkning Valbohem AB

Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015
Intäkter	37 721	39 085
Kostnader	-29 922	-30 020
Avskrivningar	-4 353	-5 603
Rörelseresultat	3 446	3 462
Finansiella poster	-3 170	-3 252
Periodens resultat	276	210

Balansräkning Valbohem AB

Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015
Anläggningstillgångar	142 496	152 025
Omsättningstillgångar	14 125	5 912
Summa Tillgångar	156 621	157 937
Eget kapital	9 252	9 237
Långfristiga skulder	141 305	141 280
Kortfristiga skulder	6 064	7 420
Summa eget kapital och skulder	156 621	157 937

Färgelanda Vatten AB

Verksamhet Färgelanda Vatten AB

Organisation och året som gått

Färgelanda kommun är en glesbefolkad kommun med förhållandevis långa avstånd mellan tätorterna. Terrängen är lätt kuperad med mycket lera och berg i dagen. Den kommunala vattenförsörjningen kommer uteslutande från mindre grundvattentäkter.

Avloppsreningen klaras med hjälp av flera mindre verk som inte är sammankopplade.

Året i sammandrag – Ekonomi

År 2015 har ett underuttag skett gentemot abonnenterna på 190 tkr. Sedan innan finns ett överuttag gentemot abonnenterna.

2015 har varit ett år med låga räntor vilket har gynnat Färgelanda Vatten AB med betydligt lägre räntekostnader för lånat kapital än budgeterat.

Färgelanda Vatten AB har investerat för

2 861 tkr. Den största investeringen har skett på Högsäters reningsverk som har renoverats under året.

Året i sammandrag – Verksamhet

Under året har bland annat utredningar angående översvämningar genomförts och Högsäters reningsverk har renoverats.

Resultaträkning Färgelanda Vatten AB

Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015
Intäkter	12 226	13 481
Kostnader	-10 336	-11 524
Avskrivningar	-1 169	-1 473
Rörelseresultat	721	484
Finansiella poster	-721	-484
Periodens resultat	0	0

Balansräkning Färgelanda Vatten AB

Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015
Anläggningstillgångar	33 600	34 953
Omsättningstillgångar	5 107	3 139
Summa Tillgångar	38 707	38 092
Eget kapital	2 500	2 520
Långfristiga skulder	33 000	33 000
Kortfristiga skulder	3 207	2 572
Summa eget kapital och skulder	38 707	38 092

Gatersbyn 120 Fastighets AB

Verksamhet i Gatersbyn 120 Fastighets AB

Bolaget är vilande och ingen verksamhet har bedrivits under året.

Resultaträkning Gatersbyn

Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015
Intäkter	0	0
Kostnader	0	-3
Avskrivningar	0	0
Rörelseresultat	0	-3
Finansiella poster	0	0
Periodens resultat	0	-3

Balansräkning Gatersbyn

Belopp i tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015
Anläggningstillgångar	0	0
Omsättningstillgångar	50	47
Summa Tillgångar	50	47
Eget kapital	50	47
Långfristiga skulder	0	0
Kortfristiga skulder	0	0
Summa eget kapital och skulder	50	47

Redovisningsprinciper

Allmänt

Årsredovisningens utformning följer Lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. God redovisningssed inom den kommunala sfären utarbetas bl.a. av Rådet för kommunal redovisning (RKR).

Koncernredovisning

Koncernen består av kommunen och bolagen Valbohem AB (org.nr. 556527-9485) och Färgelanda Vatten AB (556901-9630) som ägs till 100 % av kommunen. Koncernredovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att Valbohem AB:s aktiekapital är eliminerat mot kommunens aktieinnehav i bolaget. I övrigt har elimineringar gjorts för interna mellanhavanden inom koncernen.

Skatteintäkter

Prognosen för den kollektiva slutavräkningen av kommunalskatt för redovisningsåret följer RKR:s rekommendation 4.2.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivningar och nedskrivningar. Anskaffningsvärdet utgörs av anskaffningsutgiften minskad med eventuella investeringsinkomster. Avskrivningar enligt plan sker fr.o.m. efterföljande kvartal som investeringen tas i bruk. Avskrivningar görs linjärt under investeringens bedömda ekonomiska livslängd. Nedskrivning av anläggningstillgång sker vid behov när värdet varaktigt gått ner. Pågående investeringar beläggs inte med någon internränta. De avskrivningstider som tillämpas är enligt den vägledning som finns från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Komponentavskrivning

RKR:s rekommendation 11.4 ställer krav på en avskrivningsmetod som syftar till dela upp anläggningstillgångar i komponenter, som har olika nyttjandeperioder och utgör ett väsentligt värde. Komponenterna ska redovisas och skrivas av som separata enheter.

Från och med 2014 års investeringar tillämpas metoden med komponentavskrivning. Anläggningstillgångar anskaffade före 2014 har inte delats upp i komponenter, då återstående nyttjandeperiod på dessa anläggningars komponenter bedöms att inte utgöra ett väsentligt värde.

Kommunen tillämpar i allt väsentligt RKR:s rekommendation 8.2 om sammanställd redovisning dock görs ingen anpassning av de kommunala bolagens avskrivningsprinciper till kommunens. Detta gäller framförallt Valbohem AB som redovisar enligt K2 där komponentavskrivning inte tillämpas

Fordringar

Fordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

Pensionsskuld

Pensionsskulden redovisas enligt den s.k. blandmodellen. Detta innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas inom linjen som ansvarsförbindelse medan pensioner intjänade från 1998 redovisas i resultaträkningen som en kostnad och den del som avser framtida utbetalningar redovisas under avsättningar i balansräkningen.

Allmänt

Årsredovisningens utformning följer Lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. God redovisningssed inom den kommunala sfären utarbetas bl.a. av Rådet för kommunal redovisning (RKR).

Koncernredovisning

Koncernen består av kommunen och bolagen Valbohem AB (org.nr. 556527-9485) och Färgelanda Vatten AB (556901-9630) som ägs till 100 % av kommunen. Koncernredovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att Valbohem AB:s aktiekapital är eliminerat mot kommunens aktieinnehav i bolaget. I övrigt har elimineringar gjorts för interna mellanhavanden inom koncernen.

Skatteintäkter

Prognosen för den kollektiva slutavräkningen av kommunalskatt för redovisningsåret följer RKR:s rekommendation 4.2.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivningar och nedskrivningar. Anskaffningsvärdet utgörs av anskaffningsutgiften minskad med eventuella investeringsinkomster. Avskrivningar enligt plan sker fr.o.m. efterföljande kvartal som investeringen tas i bruk. Avskrivningar görs linjärt under investeringens bedömda ekonomiska livslängd. Nedskrivning av anläggningstillgång sker vid behov när värdet varaktigt gått ner. Pågående investeringar beläggs inte med någon internränta. De avskrivningstider som tillämpas är enligt den vägledning som finns från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Komponentavskrivning

RKR:s rekommendation 11.4 ställer krav på en avskrivningsmetod som syftar till dela upp anläggningstillgångar i komponenter, som har olika nyttjandeperioder och utgör ett väsentligt värde. Komponenterna ska redovisas och skrivas av som separata enheter.

Från och med 2014 års investeringar tillämpas metoden med komponentavskrivning. Anläggningstillgångar anskaffade före 2014 har inte delats upp i komponenter, då återstående nyttjandeperiod på dessa anläggningars komponenter bedöms att inte utgöra ett väsentligt värde.

Fordringar

Fordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

Pensionsskuld

Pensionsskulden redovisas enligt den s.k. blandmodellen. Detta innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas inom linjen som ansvarsförbindelse medan pensioner intjänade från 1998 redovisas i resultaträkningen som en kostnad och den del som avser framtida utbetalningar redovisas under avsättningar i balansräkningen.

Begreppsförklaringar

Anläggningstillgångar

Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav.

Ansvarsförbindelser

Förpliktelser i form av pensionsåtaganden, borgensåtaganden och dylikt. Om förpliktelsen måste infrias belastas resultatet.

Avskrivningar

Planmässig nedsättning av anläggningstillgångars värde.

Avskrivningar är kostnader som uppkommit genom att maskiner, inventarier och fastigheter har använts och förslitits under året. En i förväg bestämd procentsats av anläggningstillgångens värde redovisas som kostnad under året.

Balanskrav

I kommunallagen fastställt krav om att kommunens intäkter skall överstiga kostnaderna. Fr.o.m. 1 december 2004 gäller att ett negativt resultat skall regleras inom 3 år och gäller fr.o.m. 2005 års resultat.

Balansräkning

Visar den ekonomiska ställningen vid bokslutsdagen. I balansräkningen framgår vilka tillgångar som finns och hur dessa finansierats i form av skulder och eget kapital.

Driftredovisning

Redovisar kostnader och intäkter för den löpande verksamheten under året ställt mot budget.

Eget kapital

Utgör den del av de samlade tillgångarna som finansierats av egna medel. Förändringen av det egna kapitalet påverkas främst av årets resultat.

Finansieringsanalys

Finansieringsanalysen visar hur finansiering av investeringar med medel från verksamheten och lån och hur likviditeten förändrats under året.

Finansnetto

Utgör skillnaden mellan ränteintäkter och räntekostnader.

Investeringsredovisning

Avser kommunens anskaffningar av anläggningstillgångar i form av t.ex. fastigheter, maskiner och inventarier.

Kommunbidrag

Till nämnd och sektorer tilldelade budgetanslag i form av skatteintäkter och statsbidrag.

Kortfristiga fordringar och skulder

Avser fordringar och skulder som har förfallodag mindre än ett år efter bokslutsdagen.

Likviditet

Kassa- och bankmedel som utgör kommunens betalningsberedskap på kort sikt.

Långfristiga fordringar och skulder

Avser fordringar och skulder som har förfallodag senare än ett år efter bokslutsdagen.

Omsättningstillgångar

Tillgångar som på kort tid kan omsättas till likvida medel och som inte är avsedda för stadigvarande bruk.

Periodisering

Fördelning av kostnader och intäkter till den redovisningsperiod de uppstått.

Rörelsekapital

Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Visar kommunens finansiella styrka.

Soliditet

Egna kapitalets andel av det totala kapitalet uttryckt i procent. Visar långsiktig betalningsförmåga.

Utdebitering

Anger hur stor del per intjänade hundra kronor som betalas i kommunalskatt

Revisionsyttrande

5 år i sammandrag

Kommunen					
Belopp i mnkr	2015	2014	2013	2012	2011
Omsättning*	434,8	416,0	411,5	415,5	403,3
Resultat	0,1	12,4	22,5	13,3	12,7
Resultat exkl jämförelsestörande poster (AFA)	-2,6	12,4	17,1	7,8	
Balansomslutning	259,5	245,0	225,9	272,7	268,3
Ställda panter och ansvarsförbindelser	302,4	307,2	309,0	292,8	294,4
Investeringsvolym	9,8	7,5	11,5	12,0	10,7
Soliditet, %	42,7	44,5	39,5	27,8	22,9
Antal anställda**	481	451	457	463	493
Antal årsarbetare**	i.u	i.u	i.u	436	432
Sysselsättningsgrad** (Andel heltidsanställda)	67%	62%	62%	63%	60%
Antal invånare	6 495	6 502	6 520	6 549	6 606
Skattesats	22,26	22,26	22,76	22,76	23,19
Resultaträkning					
Verksamhetens intäkter	95,0	81,2	82,3	94,5	82,4
Verksamhetens kostnader	-424,0	-392,9	-376,2	-387,7	-375,5
Avskrivningar	-10,9	-10,7	-10,5	-11,5	-11,9
Verksamhetens nettokostnader	-339,9	-322,4	-304,3	-304,7	-305,0
Skatteintäkter	245,8	237,1	244,0	239,0	239,5
Generella statsbidrag	94,0	97,6	83,2	80,9	80,4
Finansnetto	0,2	-0,1	-0,3	-1,9	-2,2
Årets resultat	0,1	12,4	22,5	13,3	12,7
Balansräkning					
Anläggningstillgångar	194,1	195,2	194,5	200,1	197,3
Omsättningstillgångar	65,4	49,7	54,1	72,6	71,0
Summa tillgångar	259,5	245,0	248,6	272,7	268,3
Eget kapital	110,7	110,6	98,2	75,7	61,5
Avsättningar	2,7	2,1	2,3	15,9	13,5
Långfristiga skulder	66,3	70,6	90,0	111,3	116,6
Kortfristiga skulder	79,8	61,7	58,1	69,8	76,7
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	259,5	245,0	248,6	272,7	268,3
Nettoinvestering (Nyinvest - Avskr)	-1,1	-3,2	1,0	0,5	-1,2
Ställda panter och ansvarsförbindelser	302,4	307,2	309,0	292,8	294,4
Finansiella nyckeltal för kommunen Mål2015					
Resultat / Skatter & bidrag	2,3%	0,0%	3,7%	6,9%	4,2%
Soliditet	40%	42,7%	44,5%	39,5%	22,9%
Likviditet	>10 mnkr	25,4	19,8	23,9	32,2
Räntabilitet på eget kapital %		0,1%	11,2%	22,9%	17,6%

* Omsättning är definierad som summan av verksamhetens intäkter, skatteintäkter och generella statsbidrag
 ** Nytt personalsystem 2010, kommunen följer nu SKL:s rekommendationer.

Kommunledningen
Ekonomiavdelningen
Kristina Olsson
0528-567 107
Kristina.olsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Anvisningar för komponentavskrivning

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna anvisningar för komponentavskrivning.

Ärendebeskrivning

Det har skett en förändring i det regelverk för redovisning som Sveriges kommuner och landsting följer. Ett krav på komponentredovisning har införts och gäller från och med 2014.

Syftet är en mer rättvisande kostnadsredovisning, dels beroende på att underhållsutgifter som är betydande och har lång nyttjandeperiod aktiveras i balansräkningen och skrivs av, dels eftersom avskrivningarna baseras på respektive komponents nyttjandeperiod i stället för tillgångens nyttjandeperiod som helhet.

Lars Göran Berg
Kommunchef

Kristina Olsson
Ekonomichef

2016-03-09

Komponentavskrivning

Bakgrund

Det har skett en förändring i det regelverk för redovisning som Sveriges kommuner och landsting följer. Ett krav på komponentredovisning har införts och gäller från och med 2014.

Komponentredovisning innebär enkelt uttryckt att en tillgång delas in i ett antal komponenter som sedan skrivs av var för sig utifrån den enskilda komponentens förväntade nyttjandetid. När en komponent ersätts så betraktas detta som en ersättningsinvestering som skrivs av utifrån den aktuella komponentens förväntade nyttjandetid.

Kommuner och landsting har många olika typer av materiella anläggningstillgångar som kommer att bli föremål för komponentredovisning. Detta gäller bland annat fastigheter, infrastruktur och tekniska anläggningar.

Syfte/ Mål / Konsekvens

- Mer rättvisande kostnadsredovisning dels beroende på att underhållsutgifter som är betydande och har lång nyttjandeperiod aktiveras i balansräkningen och skrivs av, dels eftersom avskrivningarna baseras på respektive komponents nyttjandeperiod istället för tillgångens nyttjandeperiod som helhet.
- Det bokförda värdet på tillgången blir mer relevant då väsentliga underhållsåtgärder och byten av komponenter redovisas som tillgång istället för som kostnad.
- I förlängningen innebär detta att kommunen med en komponentredovisningsmodell kan göra en mer rationell planering av underhållsinsatser utifrån ett ekonomiskt och tekniskt perspektiv.
- Konsekvensen blir att medel måste flyttas från driftbudgetens planerade underhåll till kapitalkostnader. Denna konsekvens i sig innebär att investeringsbudgeten måste ökas iframtiden, då det som tidigare ansetts som planerat underhåll i framtiden blir reinvestering.

Avgränsning

Komponentavskrivning kommer att användas för framtida investeringar samt historiska investeringar där dokumentationen bedöms som god. Fördelning % kommer att användas där fördelning direkt på komponent nivå inte är möjlig.

Driftskostnad eller investering?

Investering

Grundregeln är att ett inköp av en vara eller en tjänst är att betrakta som en investering när kostnaden överstiger ett halvt prisbasbelopp (2015 = 22 250 kr) samt att nyttjandetiden för inköpet uppgår till minst tre år.

Driftskostnad

Utgifter för drift och underhåll är åtgärder som syftar till att vidmakthålla eller säkerställa *en tillgångs alternativt en komponents* (del av tillgång) funktion under den uppskattade nyttjandeperioden.

Vidmakthållande av en tillgångs egenskaper ska inte ses som återställande till ursprungligt skick, utan att upprätthålla och avhjälpa fel så att tillgången ska vara i fortsatt driftdugligt skick.

Var ska komponentavskrivning tillämpas?

Följande områden inom kommunen kommer att tillämpa komponentavskrivning:

Fastighet

- Verksamhetsbyggnader
- Näringsbyggnader

Gata/ Väg

- Lokalgata
- Gång och cykelvägar
- Gatubelysning (en enda komponent med nyttjandetid på 30 år)

Indelning i komponenter:

Verksamhet och näringsbyggnader

Komponent	Nyttjandetid (år)	Fördelning % (generell)
Markanläggning	100	10
Stomme	100	40
Tak	30	8
Fasad	30	5
Ventilation	30	8
Maskiner och utrustning	20	2
Elinstallation och belysning	30	8
VS	30	8
Golvbeläggning	20	5
Övriga komponenter	20	6

Not: Inventarier såsom ex. vitvaror ingår inte i byggnadsinvestering utan redovisas som inventarie.

Lokalgata/ Gång och cykelvägar

Komponent	Nyttjandetid (år)
Slitlager	20
Bärlager	50
Grundbädd	oändlig

Hur hantera utbyten?

- Ersättningsinvestering i befintlig anläggning – byte av särredovisad komponent. Den befintliga komponenten utangeras och om komponenten har ett kvarvarande bokfört värde kostnadsförs detta värde. Utgiften för den nya komponenten bokförs som en tillgång (ny komponent) med tillkommande avskrivningar baserat på bedömd nyttjandeperiod.
- Nyinvestering i befintlig anläggning – ny komponent. Vissa investeringar i anläggningar kan innebära att en ny komponent tillkommer. Investeringen ökar anskaffningsvärdet på tillgången och bildar en ny komponent.
- Övriga tillkommande utgifter för materiell anläggningstillgång ska läggas till anskaffningsvärdet till den del tillgångens prestanda och/eller servicepotential förbättras jämfört med prestandanivån och/eller servicepotentialen vid anskaffningstillfället.

Den fastställda nyttjandetiden för en tillgång kan behöva omprövas. Omprövning sker årligen via den interna kontrollplanen.

[Skriv text]

Kommunledningskontoret
Lars-Göran Berg
kommunchef
0528-56 71 20
lars-goran.berg@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att anta handlingsplan för att främja integrationsarbetet i Färgelanda kommun.

Ärendebeskrivning

Förvaltningen har sedan tidigare ett pågående arbete med att ta fram handlingsplaner och åtgärder för att hantera följderna av den ökande tillströmningen av nyanlända.

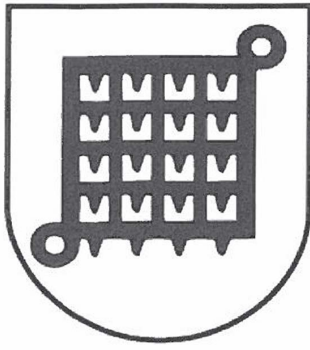
Med anledning av det rådande läget inom flyktingområdet har också Per Krokström (M) och Linda Jansson (M) i en motion påpekat behovet av en god handlingsberedskap och föreslagit följande:

” Med anledning av den rådande flyktingsituationen bör omedelbart en strategi och handlingsplan tas fram som hanterar situationen på kort och lång sikt. Kommunstyrelsen ordf. bör ha det övergripande ansvaret tillsammans med kommunchefen.”

Kommunfullmäktige beslutade 2015-12-16 KF § 161 att uppdra till kommunstyrelsen att upprätta en strategi med handlingsplan för kommunens arbete med flyktingmottagning.

Lars-Göran Berg, kommunchef

Färgelanda kommun

Handlingsplan för att främja Integrationsarbetet i Färgelanda kommun

Dnr 2016-178

**(Antaget av Kommunfullmäktige 20XX-XX-XX § XX)
Beslutsförslag Kommunstyrelsen 20XX-XX-XX § XX**

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Bakgrund	3
Mål och syfte med handlingsplanen	4
Fokusområden	5
Bemötande	5
Mottagande	5
Utbildning/Språk	7
Arbete och sysselsättning	8
Bostäder	8
”Samhällsliv” – delaktigheten i samhället och i all verksamhet som bedrivs i kommunen Fel! Bokmärket är inte definierat.	
Fortsatt arbete och uppföljning.....	11
Källor:	11
Bilagor:	11
EU:s elva grundprinciper för integration.....	
Integration i Färgelanda kommun, Integrationsplattformen.....	

Inledning

Färgelanda kommun vill vara en öppen och välkomnande kommun vilket återspeglas bland annat i kommunens vision ”Färgelanda – en attraktiv kommun att bo och leva i” (Färgelanda kommun i detta dokument är inte endast förvaltningen Färgelanda kommun utan avser hela kommunens geografiska område).

Den värdegrund som för närvarande tas fram i ett gemensamt arbete politik och förvaltning och som ska präglade kommunens alla verksamheter, utgår från den grundläggande principen om alla människors lika värde. Detta innebär att kommunens integrationsarbete ska bygga på jämlikhet, samförstånd och respekt för människor. Integrationsarbetet ska bidra till ett samhälle där våra demokratiska värderingar stärker alla invånares möjligheter till inflytande, delaktighet och till att leva ett liv i trygghet.

Bakgrund

Vad menas med integration

Integration i den politiska världen är mer etablerat och det finns en överenskommelse i stort om betydelsen av integration:

”En process där två olika men likställda parter möts och tillsammans bildar något nytt med drag av båda parter och där man har respekt för olikheterna och lever jämlikt och fritt från diskriminering”.

Det finns metoder för att arbeta med integration i olika i steg där det slutliga målet är att bli samhällsligt integrerad, det vill säga alla människor lever med samma rättigheter och skyldigheter.

Bakgrund – ökad invandring osv

Sedan andra världskriget har Sverige varit ett invandringsland. Det var inte endast oroligheter i vår omvärld som gjorde att människor från andra länder kom till Sverige utan även bristen på arbetskraft.

Den utrikes födda befolkningen har stadigt ökat och idag är ca 15 procent av Sveriges befolkning född utomlands. I ett samhälle med ökad mångfald är främjandet av integration viktigt och berör många delar av vårt samhälle. Integration är ett ämne som därför bör belysas ur flera perspektiv (ur ”Integration - En beskrivning av läget i Sverige”, Statistiska Centralbyrån 2013).

Invandringen innebär inte endast att flyktingar söker en fristad och ett nytt hem. För Sverige har detta inneburit att nationen har kommit närmare andra delar av världen då hantverk, musik och inte minst mat har medfört nya upplevelser och företag samt personalförsörjning till den offentliga sektorn och näringslivet.

Övergripande nationellt mål för integrationspolitiken ”lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund”

Regeringens övergripande mål är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund (Regeringens Budgetproposition 2015/16:1, Utgiftsområde 13).

I regeringens strategi för integration från 2008 ingår följande sju områden:

- ett effektivt system för mottagande och introduktion för nyanlända,
- fler i arbete och fler företagare,
- bättre utbildningsresultat och likvärdighet i skolan,
- bättre språkkunskaper och utbildningsmöjligheter för vuxna,
- en effektiv bekämpning av diskriminering,
- en positiv utveckling i stadsdelar med utbrett utanförskap, och
- en gemensam värdegrund i ett samhälle som präglas av en tilltagande mångfald.

Utöver detta finns inom Europeiska Unionen (EU) elva europeiska grundprinciper för integration som antogs av kommissionen 2005, Bilaga 1.

Integrationspolitiken är samhällsövergripande och handlar om hela befolkningen

Den 10 december 1948 antog Förenta Nationerna "Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna". De mänskliga rättigheterna är universella och gäller för alla och envar. De slår fast att alla människor, oavsett land, kultur och sammanhang, är födda fria och lika i värde och rättigheter.

Integration handlar om att känna sig delaktig i samhället. Detta förutsätter ömsesidig respekt och förståelse mellan människor samt kunskap om varandras kultur, synsätt och samhälle. Ett samhälle med god integration måste ses som en tillgång för idéer, inspiration och tillväxt där alla medborgare har lika möjligheter till delaktighet i samhället. (Länsstyrelsen Gotlands läns hemsida, 2015-01-25, "Vad är integration").

Hur skapas integration

Framgångsfaktorer i integrationsarbetet är först och främst en grundläggande syn att alla ska ha samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Det är också helt avgörande att utbildningssystemet fungerar och har kapacitet att erbjuda alla god undervisning. För arbetslivet gäller att, genom allt från praktik till ordinarie arbeten, se till att människor sysselsätts och inte behöver känna utanförskap. Att få möjligheter till egen försörjning är fullständigt centralt för en lyckad integration. Under närmaste åren kommer behovet av rekrytering till kommunens verksamheter att öka och inom näringslivet aviseras också ökat behov av personal. Ökade ansträngningar måste därför göras för att matcha de ökande personalbehoven med tillgång till arbetskraft, såväl bland nyanlända som bland inrikes födda. Genom en medveten bostadspolitik med tillgång till olika former av boenden i olika delar av kommunen skapas också förutsättningar för en lyckad integration.

Mål och syfte med handlingsplanen

I Färgelanda kommuns Integrationsplattform, som antogs av kommunstyrelsen den 26 november 2014, § 32, (bilaga 2) står att Färgelanda kommuns integrationsarbete ska:

1. genom ett bra mottagande leda till stadigvarande kommuninvånare, som därmed blir en resurs i kommunen samt tillför nya influenser i samhället.
2. Kommunens mottagande ska möjliggöra såväl trygghet för de nyanlända som välfärd för alla kommuninvånare.
3. Kommunen ska, genom god samverkan internt och externt, skapa goda förutsättningar för utbildning, sysselsättning och framtida försörjning för de nyanlända samt ett ändamålsenligt boende och deltagande i samhällslivet.
4. Målet med ett bra mottagande är också att de, som av olika anledningar, under en tid i livet väljer annan bostadsort ska återvända till kommunen.

Syftet med handlingsplanen är att förtydliga och fastställa insatser och ansvar inom den kommunala verksamheten och deras samarbetsparter för att på detta sätt uppnå ovanstående mål.

Fokusområden

Färgelanda kommun har valt att arbeta utifrån sex fokusområden:

1. Bemötande (värdegrund)
2. Mottagande
3. Utbildning/språk
4. Arbete och sysselsättning
5. Bostäder
6. "Samhällsliv" – delaktigheten i samhället och i all verksamhet som bedrivs i kommunen.

Bemötande

Ett framgångsrikt integrationsarbete bygger på ömsesidig respekt men också på kunskap om mångfald och de utmaningar som gäller. Genom att stärka kunskapen kring integration och mångfald kan förutfattade meningar bearbetas och på så sätt medverka till att ett positivt förhållningssätt skapas. Kommunens alla verksamheter har ett ansvar för att motverka främlingsfientlighet. Kommunen har också ett ansvar för att genom information öka allmänhetens kunskap om integration och mångfald. På så sätt kan synsätt påverkas och eventuella barriärer, vi-och-dom-känsla, minska.

Aktiviteter/Åtgärder (kort/lång sikt)

1. Under våren kommer kommunkoncernens värdegrund att arbetas fram. Den kommer att vara styrande för allt arbete i kommunens verksamheter och kommer därmed att ha stor betydelse även för integrationsarbetet. Under hösten kommer värdegrunden att implementeras och ger då tillfällen till samtal om våra värderingars betydelse för ett framgångsrikt integrationsarbete.
2. Stödja lokala insatser och initiativ från allmänheten, exempelvis stödja det ideella nätverket för integration.
3. Fortsätta att arbeta och utveckla förskolans och skolans värdegrund vad det gäller mångfald, demokrati och likabehandling enligt skolans nationellt lagstadgade uppdrag som skall genomsyra alla våra verksamheter.
4. Utbyta information om migration och flyktingmottagning inom kommunens egna verksamheter och till allmänhet.
5. Utveckla skolornas integrationsarbete med utgångspunkt i planen mot diskriminering och kränkande behandling.

Mottagande

Som kommun vill Färgelanda upplevas som öppen och mottagande och det är viktigt att personer som kommer/flyttar till kommunen känner detta, vilket på sikt leder till att Färgelanda är den kommun man vill bo kvar i. Att vara någon i ett större sammanhang är ett sätt att stärka personen och få denne att utveckla sig och samhället vi lever i. Att på ett vardagligt sätt träffa andra människor i samhället gör att integrationen blir naturligt och inte något eget arbete.

Kommunens Integrationskontor är idag placerat en bit från centrum. En samlokalisering i Centrumhuset med Medborgarkontoret skulle kunna innebära att vi inte särskiljer våra kommuninvånare när det gäller frågor, information m m.

Det är viktigt att information finns på det egna språket för att på så sätt på egen hand kunna lära sig mer om sitt nya hemland och platsen man bor på.

För ett bra mottagande behöver ett samarbete ske mellan berörda myndigheter som kommunen, arbetsförmedlingen m fl. Detta för att på ett så snabbt sätt som möjligt kunna komma in i det svenska samhället, till exempel när det gäller sysselsättning.

Till kommunen kommer ett antal barn utan vårdnadshavare. Att kunna erbjuda dessa barn boende inom kommunen skapar större förutsättningar för att nå målen i handlingsplanen och integrationsplattformen (antagen av KS 2014-11-26 § 321). Men det innebär också att kommunen kan leva upp till kraven i Socialtjänstlagen; att kunna säkra uppföljningen av vården och omsorgen om den enskilde.

Aktiviteter/Åtgärder (kort/lång sikt)

1. Integrationskontoret flyttas till Centrumhuset vilket leder till ökad tillgänglighet utökade öppettider och fysisk placering i Färgelanda centrum.
2. Vid särskilt ärende bokas tid med personalen på Integrationskontoret. Medborgarkontorets personal är de som möter den nyanlände som kommer utan att beställt tid. Hänvisas till rätt verksamhet såsom vid övriga frågor.
3. Det finns Drop-in-tider till Integrationskontoret vissa dagar, övrigt är bokade tider.
4. Arbetsförmedlingen kommer till Färgelanda en gång per vecka. Kommunen tar kontakt för att diskutera önskemålet. Skulle gynna fler områden än integration.
5. Skapa checklistor gällande vem som ansvarar för vad vid mottagande av nyanlända kommunplacerade personer.
6. Skapa ett välkomstpaket med information om kommunen, företagare, föreningar m m. som den nyanlända personen får vid inflyttning. Förslag på innehåll:
  - Information om vart man vänder sig med olika frågor.
  - Karta över tätorterna där viktiga platser är utmärkta. Ska finnas på svenska, engelska, arabiska och ev något mer språk.
  - Information av typen "hur ska man veta om ingen berättar".
  - Information kring vissa lagar, våld i nära relationer, barnaga m m.
  - Information kring fritidsaktiviteter, skolan, förskolan, vårdcentral m m.
  - Barnperspektivet; det ska finnas ett särskilt kapitel i informationspärmen som vänder sig till barnen. Information till dig som barn: familjecentralen, öppna förskolan, skola, förskola, bibliotek, vad du kan göra på din fritid, barnens rättigheter, BRIS, känner du dig utsatt, att vara barn i Sverige: skolplikt, barnaga m m.
7. Information på hemsidan som riktar sig till nyanlända personer, olika språk.
8. Utökad boendekedja för barn utan vårdnadshavare; HVB-hem, satellitboende, utsluss-lägenheter. Tillgång till lämpliga lokaler/bostäder är en förutsättning.

9. Att så många som möjligt av de barn utan vårdnadshavare som kommunen ansvarar kan placeras i Färgelanda kommun. Det skapar större förutsättningar för att nå målen i handlingsplanen och integrationsplattformen. Men också för att kommunen ska kunna leva upp till kraven i Socialtjänstlagen; att kunna säkra uppföljningen av vården och omsorgen om den enskilde.
10. Det antal barn utan vårdnadshavare som kommunen tecknat avtal om ska relateras till det antal boendeplatser som kommunen kan tillhandahålla.
11. Elever som mottas i skolan skall enligt lag kartläggas utifrån ett socialt, språkligt och numeriskt perspektiv, detta för att kunna anpassa undervisningen till den kompetens som eleven besitter då den anländer.

Utbildning/Språk

För att kunna integreras i samhället krävs det att man har ett rikt språk så att man kan tillgodogöra sig utbildning, bli anställningsbar och delta i kultur- och samhällslivet. För att medverka till förbättrad kunskap i svenska språket krävs det att miljöer finns där man pratar svenska och får vara med att ta del av den svenska kulturen. Några av dessa plattformar för barn och ungdomar är förskolan och skolan där det som en naturlig del av verksamheten arbetas med att alla är lika mycket värda och att alla har samma rättigheter. Dessa miljöer är viktiga förutsättningar för kulturutbyte och möjlighet att kommunicera och träna sitt språk.

För oss är demokrati, yttrandefrihet och mänskliga rättigheter självklarheter. Många av våra nyanlända kommer från samhällen där detta inte existerar och kunskap om detta bör ingå som en del i integreringen.

Aktiviteter/Åtgärder (kort/lång sikt)

1. Alla nyanlända barn i förskolan integreras i grupper så att det främjar en mångfald och god språkutveckling.
2. Elever som är analfabeter utan skolbakgrund kan ges fritidshemsplats för att få språkträning och lära sig vardagsbegrepp någon dag/vecka.
3. Vi köper in/lånar böcker på elevernas modersmål för att de skall kunna finnas att tillgå på skolan. En del elever är inte vana att läsa skönlitteratur och behöver få läsflyt och läsförståelse. Vuxenutbildningen har kontakt med Biblioteket för att diskutera lämplig lånelitteratur på olika språk.
4. Vi erbjuder modersmålsundervisning för våra elever för att de skall bli duktiga på sitt modersmål och på så sätt kunna tillgodogöra sig det svenska språket.
5. Vi arbetar med studiehandledning på modersmålet för eleverna i olika ämnen och behöver utveckla detta ytterligare.
6. Vi har förberedelseklass för nyanlända på Bruksskolan och Högsätters skola åk (1) 2-6 och Valboskolan åk 7-9. Förskoleklass och åk 1 går ofta direkt in i klass.
7. Vi tar emot språkpraktikanter för att hjälpa till med integrationen på skolorna. Mer vuxenstöd på raster, vid luncher och på lektioner för att skapa trygghet. Språkpraktikanterna får tillfälle att träna svenska och vi kan fånga upp de som har pedagogisk bakgrund.

8. Utveckla arbetet med föräldrautbildningar vad det gäller till exempel att vara förälder/tonårsförälder, gränssättning och mer specifika frågeställningar som handlar om den svenska skolan.

Arbete och sysselsättning

Forskare konstaterar att det är vanligare att vänskapsband knyts mellan svenskfödda och invandrare på arbetsplatsen än i uppblandade bostadsområden. Det visar sig att det är viktigare att personer med olika bakgrund möts på arbetsplatsen än att de bor grannar. Grannar kan man undvika men de flesta tvingas att förhålla sig till sina kollegor.

I Sverige har utrikes födda generellt lägre sysselsättningsgrad än inrikes födda. Bland flyktingar och anhöriginvandrare som nyligen kommit till Sverige är det få som börjar arbeta direkt. Den vanligaste sysselsättningen är studier.

Arbetsförmedlingen har ett samordnande ansvar för att ge nyanlända rätt förutsättningar för att så snabbt som möjligt lära sig svenska, komma i arbete och klara sin egen försörjning. Under 2014 har Arbetsförmedlingen genom ett särskilt regeringsuppdrag arbetat med att utveckla metoderna för och öka omfattningen av validering av nyanlända invandrades kompetens.

Kommunens direkta ansvar när det gäller rätten till arbete är begränsad. Det finns dock mycket som kommunerna kan göra för att underlätta för personer att komma in på den ordinarie arbetsmarknaden. Det är viktigt att den kommunala verksamheten i sin helhet bidrar till att skapa förutsättningar för arbete, exempelvis näringslivsutveckling, och att människor har de kunskaper och kompetenser som krävs på arbetsmarknaden. Kommunerna har också ett direkt ansvar när det gäller att anställa personer och påverka andra arbetsgivare från alla grupper i samhället och att ha ett icke diskriminerande förhållningsätt.

Aktiviteter/Åtgärder (kort/lång sikt)

1. Vägleda elever och studenter och yrkesförbereda dem utifrån deras möjligheter och mål-sättningar.
2. Informera om yrken och utbildningars betydelse för möjligheten till högre anställningsbarhet.

Bostäder

I dagsläget finns det balans på tillgång och efterfrågan inom kommunen. Planering finns i dagsläget för 24 nya lägenheter inom Valbohem AB, 18 stycken på Sågverksvägen och sex stycken på Hermelinvägen i Färgelanda tätort. Dessa lägenheter möjliggör för de som klarar att bära en högre nyproduktionshyra att de kan flytta till centrala moderna lägenheter vilket skapar möjlighet för andra som av någon anledning vill sänka sina hyreskostnader att flytta in på andra bostadsområden. Även villor kommer sannolikt att komma ut på den öppna marknaden.

För att undvika segregation och för att underlätta integration bör inte för många nyanlända placeras inom samma byggnad i ett bostadsområde eller i en tätort. Valbohem AB har idag en rotation på mellan tio och femton lägenheter per månad som byter hyresgäst av olika anledningar som till exempel dödsfall, skilsmässor och arbetsplatsrelaterade skäl. Detta gör att man alltid har något att erbjuda särskilt prioriterade hyresgäster.

Tio lägenheter har renoverats med bidrag från Länsstyrelsen vilka samtliga är anvisade till nyblivna svenskar fram till och med 31 december 2020.

Aktiviteter/Åtgärder (kort/lång sikt)

1. Inför överskådlig framtid kan ses att behovet av bostäder kan komma att öka vilket innebär att vi måste planera för nybyggnation, bland annat för att möjliggöra en rotation på bostadsmarknaden där alla kan få en egen boendekarriär.
2. Under våren 2016 ska det bedrivas marknadsföringsinsatser bland annat genom deltagande på bomässor och medborgarmöten. Målet är att den mark som för närvarande är oexploaterad och detaljplanelagd ska bli bebyggd.
3. Under verksamhetsåret 2016 kommer arbetet med att ta fram ett bostadsförsörjningsprogram att påbörjas. På längre sikt kommer detta att vara ett stöd i kommande samhällsplanering på en kommunövergripande nivå.

Samhällsliv - delaktigheten i samhället och i all verksamhet som bedrivs i kommunen

En lyckad integration innebär att alla får tillfälle att delta fullt ut i samhällslivet. Det handlar därför om att efterleva FN:s mänskliga rättigheter och EU:s grundprinciper och omsätta ord till handling genom definierade strategier för ett välintegrerat samhälle.

Förhållningssättet är att varje individ är en tillskjutande resurs och det uppkomna läget en utvecklingsmöjlighet för fortsatt välfärd i Färgelanda kommun.

Ett rikt och aktivt kultur och fritidsliv är som mötesplats betraktat en viktig parameter och en av framgångsfaktorerna för ett välmående samhälle. Ett tillfälle att lära känna och förstå varandra under meningsfulla, inspirerande, utvecklande och välstrukturerade former.

Utvecklandet av olika mötesplatser är i sig en viktig parameter och bidrar i stor uträkning till upplevd glädje, lust, social sammanhållning och ökad attraktivitet för Färgelanda som boendekommun.

Sektor Kultur och fritid har i sin handlingsplan valt arbetsmodellen Co-production som innebär att individer som brukar olika tjänster också är med och skapar tjänsterna.

Arbetsmetoden ”med brukaren som aktiv medskapare” genomsyras av ett inkluderande, välkomnade och respektfullt bemötande.

Anpassning av verksamheten efter individens behov och förutsättningar är i egentlig mening ett utökad fokus på brukaren och leder till ökat medbestämmande, tillgänglighet, social och kulturell delaktighet, demokratiutveckling och ytterst bidragande till samhällsutveckling i stort.

Förhållningssättet ger ett mervärde på individ, organisations och samhällsnivå och kan implementeras tvärssektoriellt i organisationen samt i övriga samhällslivet.

Aktiviteter/Åtgärder

Inom kommunens kultur- och fritidsverksamheter:

Bibliotek

- Språkkurs på dator
- Studierum
- Utökning av medier på olika språk
- Utökad programverksamhet; bokprat, filmvisning, författarbesök

Medborgarkontor

- Samhällsinformation för nyanlända
- Kurslitteratur om Sverige
- Konsumentverkets broschyrmaterial
- Västtrafiks informationsfolder
- Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen - blanketter, faktablad m.m.
- Övriga myndigheters blanketter och informationsmaterial

Kultur

- "Kulturgarage" arbete i workshopform

Musikskola

- Musik/dansarrangemang i Centrumhuset - allmänheten bjuds in till medverkan
- Ukuleleprojekt

Fritidsgård

- Tematiskt arbete
- "Öppet Hus" arrangemang i extern lokal
- Aktivitetsresor i utbudet för sommaraktiviteterna

Fritid

- Arrangemanget "Föreningens Dag" i syfte att marknadsföra föreningslivet
- Samverkan med idrottsföreningarna och SISU Idrottsutbildarna Väst

Övrigt

- Öka samverkan i alla skolformer med det lokala företags- och föreningslivet.
- Verka för ökat samarbete mellan individ- och familjeomsorg, skola och kultur och fritid såsom till exempel kring familjecentralen, musikskolan och annat.
- Stödja föreningslivet i Färgelanda i deras insatser inom integration. Deltagande i föreningslivet är en av de allra mest framgångsrika vägarna till integration.
- Medverka till att fler mötesplatser skapas där människor kan träffas för samtal och för aktiviteter.

Fortsatt arbete och uppföljning

Efter att kommunstyrelsen/kommunfullmäktige godkänt handlingsplanen kommer arbetet med att genomföra presenterade aktiviteter att fortsätta inom förvaltningen. Kommunchefen kommer inom sin ledningsgrupp besluta om ansvarig/-a för respektive aktivitet och tidplan för genomförandet.

Uppföljning av handlingsplanen kommer att ske en gång per år i samband med att planen revideras. Revidering kan bestå av att aktiviteter är genomförda och med detta ska avslutas och nya aktiviteter tillföras handlingsplanen.

Källor:

Rapporten Integration - En beskrivning av läget i Sverige, Statistiska Centralbyrån 2013, ISBN: 978-91-618-1470-1

Egenmakt mot utanförskap – redovisning av regeringens strategi för integration, Skr 2009/10:233

Regeringens Budgetproposition 2015/16:1, Utgiftsområde 13

Länsstyrelsen Gotlands läns hemsida, 2015-01-25, ”Vad är integration”;

<http://www.lansstyrelsen.se/gotland/Sv/manniska-och-samhalle/integration/Pages/index.aspx>

Bilagor:

- 1.EU:s elva grundprinciper för integration
- 2.Integration i Färgelanda kommun, Integrationsplattform (KS 2014-11-26 § 321, dnr 2013-205)
- 3.Översiktlig bedömning av flyktingsituationen 2016, gällande Färgelanda kommun.

EU:s elva grundprinciper för integration

1. Integration är en dynamisk dubbelriktad process med ömsesidigt tillmötesgående mellan alla invandrare och invånare i medlemsstaterna.
2. Integration innebär respekt för Europeiska unionens grundläggande värderingar.
3. Sysselsättningen är en väsentlig del av integrationsprocessen och är avgörande för invandrelaktighet, för invandrarnas bidrag till värdsamhället och för att synliggöra dessa bidrag.
4. Grundläggande kunskap om värdsamhällets språk, historia och institutioner är absolut nödvändig för integrationen. Att ge invandrarna möjlighet att förvärva denna grundläggande kunskap är viktigt för en framgångsrik integration.
5. Utbildningsinsatser har avgörande betydelse för att göra invandrarna, och i synnerhet deras efterkommande, beredda att bli mer framgångsrika och aktiva deltagare i samhällslivet.
6. Invandrades tillträde till institutionerna samt till offentliga och privata varor och tjänster på samma grund som inhemska medborgare och utan diskriminering har grundläggande betydelse för en bättre integration.
7. Ofta förekommande samspel mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare är en grundläggande mekanism för integration. Gemensamma forum, en interkulturell dialog, utbildning om invandrare och invandrarkulturer och stimulerande levnadsförhållanden i stadsmiljön ökar samspelet mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare.
8. Utövändet av olika kulturer och religioner garanteras i stadgan om de grundläggande rättigheterna och måste tryggas, om utövändet inte strider mot andra okränkbara europeiska rättigheter eller den nationella lagstiftningen.
9. Invandrarernas medverkan i den demokratiska processen och i utformning av integrationspolitik och integrationsåtgärder, särskild på lokal nivå, som stöder deras integration.
10. Att integrera integrationspolitiken och integrationsåtgärdena i alla relevanta politikområden och myndighetsnivåer och offentliga tjänster är en viktig faktor vid utformningen och genomförandet av den allmänna politiken.
11. Att utarbeta tydliga mål, indikatorer och utvärderingsmekanismer är nödvändigt för att anpassa politiken, utvärdera framstegen när det gäller integrationen och göra informationsutbytet effektivare.

Färgelanda
kommun

Dokumentnamn	Integrationsplattform
Kapitel	
DNR	
Ersätter DNR	2011/285
Utgåva	
Utfärdad	
Datum för senaste ändring	2014-10-02
Utfärdare	
Granskare	
Godkännare	Kommunstyrelsen

Integration i Färgelanda kommun, Integrationsplattform

Postadress
458 80 Färgelanda
Besöksadress
Allhemsvägen 5, Färgelanda

Telefon
0528-56 70 00
Fax
0528-714 76

E-post
kommun@fargelanda.se
Hemsida
www.fargelanda.se

Bankgiro
890-9269
Organisationsnummer
212000-1421

Innehållsförteckning	Sid
1. Bakgrund	3
2. Lagstiftning	3
3. Mål	3
4. Syfte	3
5. Ansvarsfördelning nyanlända	4
6. Ansvarsfördelning ensamkommande barn	5
7. Lokal ansvarsfördelning Färgelanda kommun och samverkande externa verksamheter	7
8. Lokal samordningsgrupp	9
9. Lokal organisation	9

Bilagor:

Bilaga 1.

Överenskommelser om mottagande av samt anordnande av boende för barn utan legal vårdnadshavare i Sverige, s.k. ensamkommande barn, diariernr 2013/1

Bilaga 2.

Överenskommelse om mottagande av flyktingar och andra skyddsbehövande m.fl., diariernr 2011/507

1. Bakgrund

Färgelanda kommun har sedan 2006 avtal med Migrationsverket(Länsstyrelsen) om åtagande att ta emot nyanlända personer som anvisas plats genom Arbetsförmedlingens eller Migrationsverkets försorg. Kommunen har en integrationssamordnare och integrationsenhet vars uppgift är direkt arbete med stöd och vägledning för enskilda individer samt övergripande, strukturellt arbete i samverkan med verksamheter inom kommunens organisation och externa samarbetspartners.

Kommunen har även sedan 2010 en överenskommelse med Migrationsverket om mottagande av asylsökande barn utan legal vårdnadshavare, s.k. ensamkommande barn. Kommunens uppdrag gällande ensamkommande barn är att erbjuda ett tryggt boende med hög kvalitet. Boendet ska så mycket som möjligt efterlikna ett "vanligt" hem och skapa en främjande utveckling för ungdomarna. Verksamheten ska arbeta aktivt med att ge ungdomarna en så god integration som möjligt i det svenska samhället och samtidigt förbereda dem på ett självständigt liv. Boendet ska uppmuntra barnen till skolgång och en aktiv fritid samt finnas som stöd i vardagliga situationer.

2. Lagstiftning

Verksamheten regleras av ett flertal lagar och förordningar, bland annat

- Socialtjänstlagen(2001:453)
- Socialtjänstförordningen(2001:937)
- Lag om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare(2010:197)
- Skollagen(2010:800)

3. Mål

Färgelanda kommuns integrationsarbete ska genom ett bra mottagande leda till stadigvarande kommuninvånare, som därmed blir en resurs i kommunen samt tillför nya influenser i samhället. Kommunens mottagande ska möjliggöra såväl trygghet för de nyanlända som välfärd för alla kommuninvånare. Kommunen ska, genom god samverkan, underlätta för Arbetsförmedlingen i sitt arbete med att skapa sysselsättning och framtida försörjning för de nyanlända. Målet med ett bra mottagande är också att de, som av olika anledningar, under en tid i livet väljer annan bostadsort ska återvända till kommunen.

4. Syfte

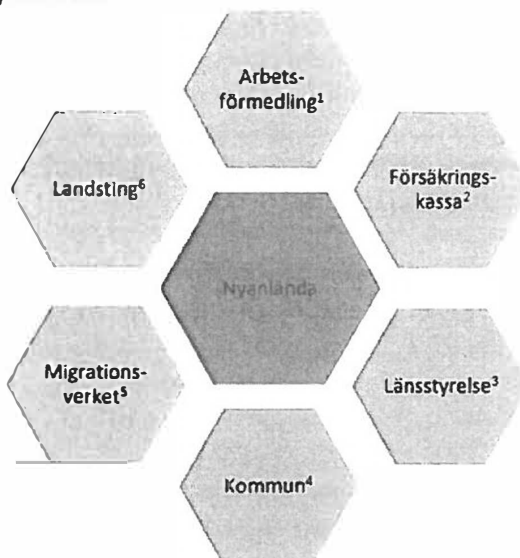
Genom integrationsplattformen skapar man möjlighet för ett samarbete mellan kommunens interna verksamheter samt med övriga berörda aktörer i samhället.

En samlad kunskap kring integrationsverksamheten skapar en lärande organisation och ger möjlighet till en god integrering i samhället.

Genom integrationsplattformen ges möjlighet till en långsiktig planering med fokus på god kvalitet, kunskapsutveckling samt en ekonomi i balans.

5. Ansvarsfördelning nyanlända*

Arbetsförmedlingen¹ ansvarar för att

- bosättning sker för personer som har rätt till en etableringsplan. I det ingår att samordna etableringsinsatserna och att fungera både stödjande och pådrivande i förhållande till andra parter.
- en etableringsplan upprättas och att etableringssamtalen genomförs samt är uppdragsgivare åt lotsar och beslutar om etableringsersättning
- fastställa länstal efter samråd med länsstyrelsen och Migrationsverket

Försäkringskassan² ansvarar för att

- betala ut den etableringsersättning som Arbetsförmedlingen beslutar om
- fatta beslut om och betala ut etableringsersättning och bostadsersättning

Länsstyrelserna³

- medverkar till att det finns beredskap hos kommunerna att ta emot nyanlända
- tecknar överenskommelser med kommunerna om mottagande
- stödjer kommunerna i samordningen av kommunal verksamhet såsom SFI, svenska för invandrare, och samhällsorientering
- ska främja regional samverkan mellan kommuner, myndigheter, företag och organisationer som anordnar aktiviteter för nyanlända
- följer upp organisering och genomförande av insatser för nyanlända på både regional och kommunal nivå

Färgelanda kommun

Kommunerna ansvarar för⁴

- mottagande och bostadsförsörjning enligt lag(2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar och ska vid behov ge praktisk hjälp i samband med bosättning.
- undervisning i SFI, samhällsorientering och annan vuxenutbildning
- skola, förskola, barnomsorg och andra insatser för barn och ungdomar
- försörjning för de som inte har rätt till etableringsplan

Migrationsverket⁵

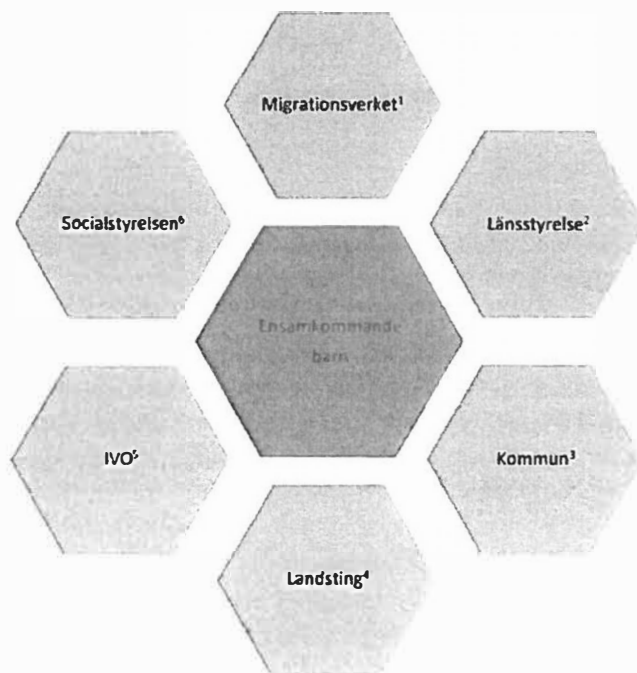
- kartlägger den nyanländes bakgrund under asyltiden
- tar fram en nationell prognos för nyanlända
- ansvarar för bosättning av vissa nyanlända
- beslutar om statlig ersättning till kommuner och landsting

Landstingen⁶

- erbjuder hälso- och sjukvård

*Källa: Migrationsverket; www.migrationsverket.se

6. Ansvarsfördelning ensamkommande barn*

Mottagande av ensamkommande barn och ungdomar

Migrationsverket¹ ansvarar för att

- ta emot och pröva ansökan om asyl

Postadress
458 80 Färgelanda
Besöksadress
Allhemsvägen 5, Färgelanda

Telefon
0528-56 70 00
Fax
0528-714 76

E-post
kommun@fargelanda.se
Hemsida
www.fargelanda.se

Bankgiro
890-9269
Organisationsnummer
212000-1421

- vid behov göra åldersbedömningar
- efterforska barnets familjemedlemmar under asyltiden
- handlägga frågor som rör ekonomiskt bistånd till barnen
- arbeta för att de barn som inte får uppehållstillstånd ska kunna återvända
- göra prognoser och beräkna behovet av boendeplatser i kommunerna
- teckna överenskommelser med kommunerna om mottagande av både asylsökande ensamkommande barn och barn som har fått uppehållstillstånd
- anvisa en kommun som ska ansvara för barnets boende och omsorg
- administrera ersättningar till kommuner

Länsstyrelserna² ansvarar för att

- under Migrationsverkets ledning förhandla lokalt och regionalt med kommuner, kommunalförbund och andra berörda aktörer om mottagande av ensamkommande barn
- ha ett övergripande ansvar för beredskap och kapacitet för mottagande av skyddsbehövande med uppehållstillstånd i kommunerna, vilket inkluderar mottagningsplatser för barnen
- utöva tillsyn över överförmyndarnas verksamhet

Kommunen³ ansvarar för att

- utreda barnets behov och fatta beslut om insatser och placering i lämpligt boende. Detta innebär också att t.ex. utreda om en anhörig är lämplig och har förutsättningar att ta emot barnet
- utse god man. Migrationsverket eller socialnämnd lämnar in en ansökan till överförmyndaren
- barnet får skolundervisning
- ge fortsatta insatser under barnets uppväxt samt för barnets integration om barnet får uppehållstillstånd. Kommunen ansvarar för att efterforska var barnets familjemedlemmar finns

Landstinget⁴ ansvarar för att

- de asylsökande barnen får samma hälso- och sjukvård inklusive barnpsykiatrisk vård och tandvård som övriga barn bosatta i Sverige. När barnen har fyllt 18 år betraktas de som vuxna och kan då endast få omedelbar vård eller vård som inte kan anstå under tiden Migrationsverket prövar asylansökan.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO)⁵ ansvarar för

- tillsyn över hälso- och sjukvård, socialtjänst och verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt viss tillståndsprövning

Socialstyrelsen⁶ ansvarar för

- att ta fram föreskrifter, allmänna råd, vägledning med mera för att stödja socialtjänsten och hälso- och sjukvården i deras arbete

*Källa: Migrationsverket; www.migrationsverket.se

Postadress
458 80 Färgelanda
Besöksadress
Allhemsvägen 5, Färgelanda

Telefon
0528-56 70 00
Fax
0528-714 76

E-post
kommun@fargelanda.se
Hemsida
www.fargelanda.se

Bankgiro
890-9269
Organisationsnummer
212000-1421

7. Lokal ansvarsfördelning Färgelanda kommun och samverkande enheter

Färgelanda kommun:

Sektor Samhällsbyggnad

Arbetsmarknad

Sektor Barn- och utbildning

Barnomsorg

Grundskola

Gymnasieskola

Vuxenutbildning, SFI och samhällsorientering

Sektor Omsorg

Strukturell nivå

- Samordna det interna och externa informations- och uppdragsflödet i kommunen gällande alla nyanlända, dvs flyktingar, anhöriginvandring, arbetskraftsinvandring och ensamkommande barn.
- Omvärldsbevakning
- Ansvara för att integrationsplattformen efterlevs och utvecklas i dialog med ansvariga enheter, internt och externt
- Ansvara för uppföljning och återkoppling till alla berörda parter

Indirekt nivå

- Ansvara för att de enskilde får det han/hon har rätt till enligt lagen, exempelvis SFI och samhällsorientering
- Vara sammankallande till samverkansmöten
- Kvalitetssäkra verksamheten
- Ansvara för samordningen av kommunens ansvarsområden
- Integrations- och samordningsenheten har ansvar för kontakter och samordning med de verksamheter som inte ligger inom kommunens ansvarsområde, såsom Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Länsstyrelsen och Migrationsverket.

Direkt nivå

- Bistå med information, bosättning, ansökningar, kontakter med myndigheter samt försörjningsstöd i väntan på etableringsersättning
- Anordna boende för asylsökande ensamkommande barn och ensamkommande barn som fått permanent uppehållstillstånd
- Utredning, beslut gällande ensamkommande barn, vårdplan och genomförandeplan

Kultur- och fritid

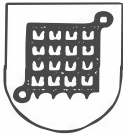
- Föreningsliv
- Kultur- och fritidsaktiviteter

Postadress
458 80 Färgelanda
Besöksadress
Allhemsvägen 5, Färgelanda

Telefon
0528-56 70 00
Fax
0528-714 76

E-post
kommun@fargelanda.se
Hemsida
www.fargelanda.se

Bankgiro
890-9269
Organisationsnummer
212000-1421

Överförmyndare

- Utse god man och särskild förordnad vårdnadshavare till ensamkommande barn

Valbohem

- Tillhandahållande av bostäder för kommunanvisade personer
- Har ett separat avtal med Migrationsverket gällande 23 lägenheter

Samverkande enheter

Arbetsförmedlingen

- Etableringssamtal efter beslut om uppehållstillstånd eller då personen anlant till kommunen
- Individuell etableringsplan med insatser på heltid, dock utifrån individuella förutsättningar
- Etableringsplanen ska utformas tillsammans med den enskilde och i samverkan med kommun, myndigheter, företag och organisationer
- Planen ska omfatta aktiviteter under högst 24 månader och innehålla bla SFI, samhällsorientering, aktiviteter för att påskynda etablering i arbetslivet
- Ska ta fram bosättningsunderlag samt anvisa till en kommun
- Ska anvisa till en kommun som har en god arbetsmarknad för den nyanlände
- Ska tillhandahålla valfrihetssystem som ger möjlighet att välja en etableringslots, vilken är en fristående aktör som arbetar på uppdrag av Arbetsförmedlingen
- Beräknar och kontrollerar rätten till etableringsersättning, vissa nyanlända kan därutöver få etableringstillägg och bostadsersättning

Försäkringskassan

- Beslutar om tilläggsersättningarna (etableringstillägg och bostadsersättning) samt utbetalar dessa ersättningar liksom etableringsersättningen.

Västra Götalandsregionen

Hälsoundersökningar, vaccinationsprogram

Hälso- och sjukvård, tandvård

Migrationsverket

- Ta fram nationell prognos för nyanlända
- Ansvarar för bosättning av vissa nyanlända
- Besluta om statlig ersättning till kommuner och landsting

Länsstyrelsen

- Medverka till att det finns beredskap hos kommunerna att ta emot nyanlända
- Tecknar överenskommelser med kommunerna om mottagande av nyanlända
- Främja regional samverkan och följa upp organisering och genomförande av insatser för nyanlända på regional och kommunal nivå

8. Lokal samordningsgrupp

En lokal samordningsgrupp finns inom kommunen och i gruppen deltar ansvariga för:

Vuxenutbildning, skola och barnomsorg

Ensamkommande barn

Individ- och familjeomsorg

Kultur och fritid

Arbetsmarknadsenheten

Folkhälsosamordnare

Valbohem

Överförmyndare

Integrationsamordnaren

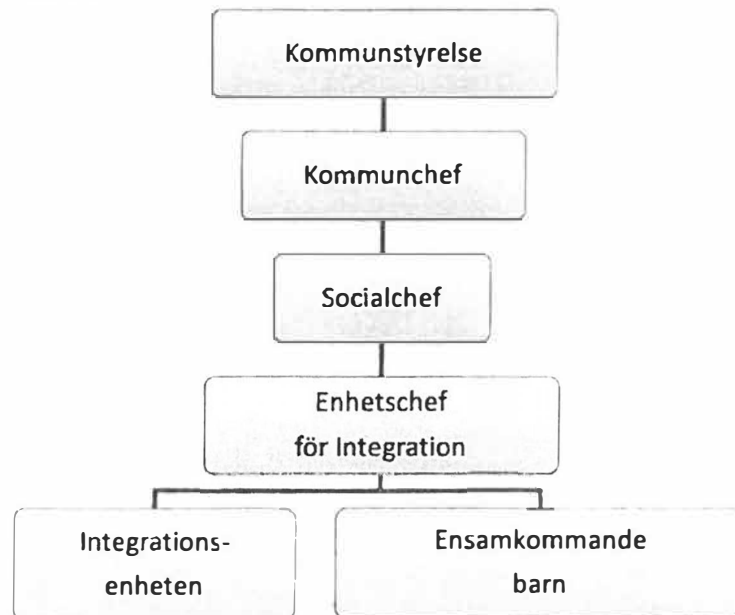
Arbetsförmedlingen

Försäkringskassan

Primärvården

Integrationsamordnaren är sammankallande och även den som tar emot frågor inför möten samt skriver protokoll. Dagordningen utgår från Integrationsplattformens innehåll och ansvarsfördelning. Deltagarna i gruppen ska vara beslutsfattande och i protokollet ska framgå vad som beslutats. Gruppen har möte fyra gånger/år.

9. Lokal organisation

Bilaga 3

Översiktlig bedömning av flyktingsituationen 2016, gällande Färgelanda kommun.

Migrationsverket baserar sin prognos om antalet asylsökande på tre beräkningsalternativ.

A: 140 000 varav 27 000 ensamkommande barn

B: 100 000 varav 18 000 ensamkommande barn

C: 70 000 varav 12 000 ensamkommande barn

Detta eftersom det råder en mycket stor osäkerhet kring kritiska omvärldsfaktorer och effekter av politiska åtgärder på olika nivåer. Skillnaden mellan dem är olika antaganden om gränsåtgärdernas effektivitet från maj-december.

Antal sökande år 2015.

- Totalt antal asylsökande 162 877 varav 114 101 september – december.
- Totalt antal ensamkommande barn 35 369 varav 26 076 september-december.

Vad som hände under hösten, är att när gränserna blev mer öppna än tidigare, tog fler chansen att ta sig till Europa. Detta kunde inte någon förutse. Under sommaren 2015 sattes EU:s gemensamma grundprinciper för en reglerad asylmigration ur spel när kontrollen av den yttre Schengengränsen upphörde att fungera. Höstens akuta och snabbt eskalerande flyktingsituation var utan motstycke i Europa och av en omfattning som inte kunnat förutses. Aldrig förr har så många som över en miljon människor tagit sin tillflykt till EU. Enligt UNHCR väntas antalet som söker sig till Europa, inte minska under 2016.

Kontrollåtgärder väntas leda till färre asylsökande inledningsvis – men osäkerheten är stor för andra halvåret. Även om EU, dess medlemsländer och Sverige på olika sätt försöker minska antalet flyktingar och migranter, är det i dagläget inte möjligt att fastställa en säker bedömning kring antal asylsökande i Sverige under 2016 och framåt. Det beror på att drivkrafterna att flyt blivit ännu starkare, antalet oregistrerade potentiella asylsökande som redan finns i Europa. Men framför allt beror det på svårigheten i att uppskatta samlade effekter av turkiska och europeiska kontrollåtgärder under det andra halvåret. På sikt kommer människor eventuellt att hitta nya sätt att ta sig till Europa. Det går inte att bedöma i vilken mån Turkiet kommer att kunna förhindra miljon människor på flykt om de vill vidare till Europa. En utveckling, liknande den under 2015, där antalet flyktingar och migranter återigen börjar öka kraftigt via den östra Medelhavsrutten och där EU och dess medlemsländer återigen tappar kontrollen går inte att utesluta.

De svenska ID-kontrollerna har en begränsande effekt på antalet asylsökande. Men troligtvis avtar effekten allteftersom fler anpassar sina tillvägagångssätt – alla asylsökande saknar inte heller ID-handlingar. Det är den samlade effekten av olika länders agerande (gränskontroller) som är avgörande för antalet asylsökande – de svenska kontrollerna är en del av detta.

Migrationsverket bedömer att **boendefrågan** kommer under år 2016 vara central och kritisk.

Mottagningssystemet kommer troligtvis övergå till 200 000 inskrivna vilket innebär att risken finns att verket efter sommaren inte löser boendefrågan. Det krävs nya lösningar för att möta det kommande behovet.

En annan utmaning är **väntetiderna** som nu är längre än någonsin. Migrationsverket ser nu ett snitt på 1,5 års väntan för asyl. De som sökte under hösten 2015 kommer att behöva vänta till 2017 för att få sitt beslut.

Säkerheten påverkas också av brist på boenden och långa väntetider.

Regeringen har föreslagit en rad åtgärder för att skapa ett andrum för svenskt flyktingmottagande. Bland annat ska asylreglerna under tre år anpassas till miniminivån i EU.

- Gränskontroller infördes 12/11 2015.
- Id-kontroller infördes 4/1 2016.
- Alla kommuner ska ta ansvar för mottagandet av nyanlända, 1/3 2016
- Tidsbegränsade tillstånd, våren 2016.
- Asylsökandes dagersättning dras in om inte frivilligt återvändande, 1/6 2016.

Andra aktörers bedömningar:

Socialstyrelsen bedömer att situationen inom främst primärvården, tandvården, psykiatri och elevhälsan kommer att bli ytterligare ansträngd under 2016.

Folkhälsomyndigheten har gjort bedömningen att flyktingsituationen utgör en låg risk för smittspridning av ett antal infektionssjukdomar. Riskbedömningen förutsätter dock att tidiga hälsoundersökningar för asylsökande genomförs.

Färgelanda kommun hösten 2015

Asylboende Dagsholm med cirka 80 platser, ägare Ströms Slott AB, startar sin verksamhet under oktober månad.

Evakueringsboende i kommunal regi startade i december med 25 platser på Tallbacken. Boendet avvecklas under mars månad 2016, enligt Migrationsverkets planering.

Under hösten 2015 anländer ett stort antal ensamkommande barn och därför behövs nya boenden med kort varsel.

Den sammanvägda bedömningen är att skola, socialtjänst/IFO samt överförmyndarverksamheten är de verksamheter som har en mycket ansträngd arbetssituation den senare delen av året.

Omfallsplanering 2016

Om flyktingstömmen tilltar under sommaren och hösten i lika stor omfattning som hösten 2015, vilka sårbarheter ser vi då inom sektorerna skola, socialtjänst/IFO samt överförmyndarverksamhet.

Skola

En bra skolgång för nyanlända elever är viktigt för att komma in i det nya samhället. Skolan kan ge kunskap, trygghet och vänner. På motsvarande sätt är utbildning i svenska för vuxna något som både individen, kommunen och hela samhället tjänar på. Skolans verksamheter i Färgelanda kommun är i dagsläget högt belastade.

Sårbarheter:

- Lokaler
- Lärare, framför allt svenska som andraspråk, svenska för invandrare
- Modersmållärare
- Studiehandedare
- Ökat behov av skolledare och administrativt stöd
- Digitala verktyg

- Skolskjutsar

Socialtjänst/IFO

Sårbarheter:

- Stora svårigheter att kunna göra en rättsäker handläggning i stort sätt inom hela myndighetsutövningen
- Svårighet att kunna utföra för en tillfredställande uppföljning av arbetsrutiner, arkivering mm
- I dagsläget har vi mycket stora svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens, det blir än svårare om trycket ökar
- Svårt nästan omöjligt skapa utrymme till handledning och övrig kompetensutveckling, det blir endast det mest nödvändiga
- Stora risker för överbelastning av befintlig personal som redan idag har mycket hög arbetsbelastning
- Brist på boende för ensamkommande barn

Överförmyndarverksamhet

Färgelanda kommun samverkar med en rad kommuner kring överförmyndarverksamheten, där Uddevalla kommun är värdkommun. I dagsläget bedömer man att ärendehantering ligger i fas. Under våren startas utbildning för nya godemän.

Sårbarheter:

- Boendebrist för ensamkommande barn

Samverkan och stöd i flyktingsituationen

Länsstyrelsen Västra Götaland

- Inbjuder regelbundet in till regional samverkanskonferens kring flyktingsituationen (telefonkonferens). Medverkande aktörer: Migrationsverket Väst, Länsstyrelsen Västra Götaland, Polisregion Väst, Kustbevakningen region Sydväst, Västra Götalands regionen samt länets kommuner.
- Länsstyrelsen är sammankallande när det gäller samverkan kring ökad trygghet på flyktingboenden i Fyrbodals området. Polisen, Migrationsverket och kommuner i Fyrbodal är delaktiga. Syfte är att förebygga incidenter och öka tryggheten.
- Länsstyrelsen förmedlar veckovis en samanställd mediabild kring flyktingsituationen.
- Gemensam regional planering av vissa omfall. (scenarios)

Förberedande åtgärder

Föreberedelser som är särskilt viktiga i dagsläget är att ha en **omvärldsbevakning** kring flyktingsituationen. Vidare behövs en **gemensam planering** i kommunen för att möta upp de behov som kan uppstå vid en förändrad flyktingsituation. Under våren vidtar ett planeringsarbete för att möta upp de sårbarheter och risker som har konstaterats. Bedömning på kort sikt är att det inte sker någon markant ökning av antalet asylsökande.

Kommunledningskontoret
Lars-Göran Berg
0528-56 71 20 / 0766-35 29 58
Lars-goran.berg@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Utredningsdirektiv angående utbyggnad av barnomsorg / förskola i hela kommunen

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att utredningen om framtida struktur för förskolan ska genomföras på ett förutsättningslöst och allsidigt sätt. Fokus ska vara att visa på långsiktiga, alternativa lösningar för att åstadkomma så hög pedagogisk kvalitet som möjligt i verksamheten.

Utredningen ska följas av en referensgrupp bestående av en grupp förtroendevalda representerande samtliga partier i kommunstyrelsen.

Utredningen ska vara klar senast 31 oktober 2016. Delrapport lämnas till kommunstyrelsen i juni alt. augusti 2016.

Ärendebeskrivning

Förändrade förutsättningar, ex. ökat barnantal, ökad nyttjandegrad, ökad inflyttning och utökat pedagogiskt uppdrag samt nya vägledande riktlinjer för barngruppernas storlek har medfört att det finns behov av en genomgripande utredning hur den framtida strukturen för förskolan i Färgelanda kommun ska utformas.

Kommunstyrelsen har 2016-01-20, KS § 12 beslutat att uppdra till förvaltningen att utreda fem olika alternativ för utbyggnad av barnomsorgen i Högsäter för ställningstagande i kommunstyrelsen i maj 2016. Kommunstyrelsen har vidare beslutat att utredningen ska följas av en grupp förtroenevalda representerande samtliga partier i kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen har vidare 2016-02-17, KS § 55 beslutat att utredningen om utbyggnad av barnomsorgen/förskolan utvidgas till att omfatta hela kommunen.

Lars-Göran Berg
kommunchef

Kommunledningskontoret
Lars-Göran Berg
kommunchef
0528-56 71 20
Lars-goran.berg@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Intresseförfrågan om framtida samverkan i Dalsland

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anmäla intresse för en fortsatt samverkan i kommunalförbundets regi med övriga Dalslandskommuner inom följande områden:

Upphandlingssamordning
Miljöprojekt och strategi
Myndighetsarbete miljö
Energi- och klimatrådgivning
Energiprojekt, såsom ”Energieffektiva kommuner”

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beslutade 2015-12-16 § 173 att säga upp medlemskapet och därmed begära utträde ur Dalslandskommunernas kommunalförbund.

Kommunfullmäktige uppdrog också åt kommunstyrelsen att aktivt medverka i den beredningsprocess som ska vidta med övriga ingående kommuner och som ska leda fram till ett beslut om framtida inriktning och former för samverkan i Dalsland kan underställas beslut i kommunfullmäktige under 2016.

Kommunerna i Dalsland har nu fått en förfrågan om att anmäla intresse för fortsatt samverkan. Kommunerna anmodas ange vilka områden man vill arbeta vidare med och i vilken samverkansform detta ska ske.

Beslutet ska delges övriga kommuner senast 2016-03-31

Bilaga: Intresseförfrågan

Lars-Göran Berg
Kommunchef

Datum
2016-02-08

Kommunledningskontoret
Solveig Andersson 0709-377005
solveig.andersson@bengtstors.se

Intresseförfrågan om framtida samverkan i Dalsland

Var och en av kommunerna i Dalsland ska ange vilka områden och samverkansformer som den egna kommunen vill arbeta vidare med. I nästa steg får analyseras vilka konstellationer och former som kan finnas för en fortsatt samverkan i Dalsland.

Ange i matrisen nedan inom vilka områden kommunen vill se en framtida samverkan. Ange prioriteringsordning avseende formen för samverkan - i första hand eller andra hand.

Det är viktigt att ställningstagandet är beslutat i kommunstyrelsen samt förankrat i förvaltningen.

Beslutet ska delges övriga kommuner senast 2016-03-31.

Minikravet är att varje kommun tar ställning till nuvarande samverkans-områden enligt punkt A. Fokus kommer att ligga på att hantera dessa områden inför år 2017. Det kan också redan nu vara värdefullt att fånga upp om det finns andra områden som kan vara aktuella för samverkan för minst två kommuner, punkt B. Detta har dock lägre prioritet att processa vidare under år 2016.

A. Nuvarande samverkansområden inom Dalslandskommunernas kommunalförbund				
Område	Samverkan i kommunalförbund	Samverkan i gemensam nämnd	Samverkan genom avtal	Övriga kommentarer
1. Upphandlingssamordning				
Dalslands Miljökontor:				
2. Miljöprojekt och strategi				
3. Myndighetsarbete miljö				
Energisamverkan Dalsland:				
4. Energi- och klimatrådgivning				
5. Energiprojekt, såsom "Energieffektiva kommuner"				
B. Eventuella övriga samverkansområden				
Område	Samverkan i kommunalförbund	Samverkan i gemensam nämnd	Samverkan genom avtal	Övriga kommentarer

dokument i c:\users\famarmar\desktop\klu 160314 på sammanträde.doc

Bengtstors kommun
E-post kommun@bengtstors.se
Postadress Box 14
666 21 Bengtstors
Besöksadress Majbergsvägen 1
Bengtstors

Telefon 0531-52 60 00
Fax 0531-124 52
Hemsida www.bengtstors.se
Organisationsnr 212000-1470

Kommunledningskontoret
Staben
Marianne Martinsson
0528-56 71 04 / 0766-35 25 89
marianne.martinsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Redovisning av obesvarade motioner mars 2016

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutat att lägga redovisningen till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunfullmäktiges arbetsordning ska obesvarade motioner redovisas två gånger om året, vår och höst.

Nedanstående motioner har inte besvarats. (2016-03-03)
(Inkomna motioner som ännu inte anmälts till kommunfullmäktige redovisas inte.)

Dnr 2015-116

Motion om giftfri skola och andra miljöer m m, kartlägga de giftiga ämnena och ta fram en plan för att fasa ut dessa samt ta fram statistik för ekologiska produkter, vart köps varorna ifrån?

(Elisabeth Örn (C))

Dnr 2015-285

Motion angående förslag till ombyggnad av gymnastiksalen i Högsäter

(Karl-Erik Segersax
(KD))

Dnr 2015-343

Motion om elljusspår i Färgelanda (Linda Jansson (M) och Peter Johansson (KD))

Dnr 2015-395

Motion angående idrottssituationen i Högsäter (Kenneth Carlsson (FP))

Håkan Gusteus (FP)

KF §156/2015 2015-12-16, Ärendet bordläggs till KF:s sammanträde i februari 2016.

Dnr 2015-400

Motion angående servicepunkter i landsbygd (Tobias Bernhardsson (C))

Dnr 2015-413

Motion om arbetskläder till våra anställda i Färgelanda kommun ifrån nya moderaterna - Linda Jansson (M) och Peter Johansson (KD)

Dnr 2015-419

Motion om Elektroniska reklamskyltar längs väg 172 (Patrik Rydström (SD))

Dnr 2015-678

Motion avseende barnomsorg; "nattisavdelning centralt i Färgelanda" (Per Krokström (M))

Handläggare: Helena Kronberg

Dnr 2015-679

Motion ang flexibel barnomsorg i hela kommunen, (Tobias Bernhardsson (C))

Handläggare: Helena Kronberg

Dnr 2015-760

Motion ang. naturnära förskola i Högsäter (Elisabeth Örn (C), Tobias Bernhardsson (C))

Handläggare: Helena Kronberg

Dnr 2016/90

Motion angående utökade öppettider på förskolor i hela Färgelanda kommun (Linda Jansson (M), Peter Johansson (KD))

Handläggare: Helena Kronberg

Dnr 2016-91

Motion om utredning angående vägen till och från skolan inom kommunen (Linda Jansson (M), Per Krokström (M))

Handläggare: Helena Kronberg

Lars-Göran Berg
Kommunchef

Marianne Martinsson
Kommunsekreterare

Firmatecknare för Färgelanda kommun – revidering

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att till firmatecknare (motsvarande) för Färgelanda kommun utse kommunstyrelsens ordförande Ulla Börjesson i första hand och vid förhinder för henne, kommunstyrelsens vice ordförande Kenneth Carlsson med kontrasignation av endera

- Samhällsbyggnadschefen Cecilia Trolin gällande ärenden som handläggs inom sektor Samhällsbyggnad
- Barn- och utbildningschef Helena Kronberg gällande ärenden som handläggs inom sektor Barn och utbildning
- Kultur och fritidschef Thomas Lassehag gällande ärenden som handläggs inom sektor Kultur och fritid
- Socialchef Monica Birgersson gällande ärenden som handläggs inom sektor Omsorg
- Kommunchef Lars Göran Berg i alla ärenden

Detta beslut gäller i de fall där det inte finns särskilda bestämmelser om beslut och ”firmateckning” och i de fall kommunstyrelsen, kommunfullmäktige eller annan nämnd i särskilt beslut utsett ”firmatecknare”, gett fullmakt eller särskilt bemyndigande att teckna Färgelanda kommun.

Detta beslut ersätter kommunstyrelsens beslut 2015-02-25, KS § 198.

Ärendet

Ibland behövs en ”firmatecknares” godkännande. I de flesta fall är behovet knutet till ekonomiska transaktioner och den som har det budgetmässiga ansvaret anses då också ha ett firmateckningsansvar. I samband med beslut i styrelsen/kommunfullmäktige anges i allmänhet vem som bemyndigas att underteckna handlingar.

I arbetsordningar och reglementen finns också bestämmelser om undertecknande av handlingar. Att använda dessa mångsidiga dokument för att styrka behörigheter är emellertid tungrovt och ineffektivt. Med detta beslut förenklas administrationen.

Revideringen är föranledd av personella förändringar

Lars-Göran Berg
Kommunchef

Marianne Martinsson
Kommunsekreterare

Kommunledningskontoret
Lars-Göran Berg
kommunchef
0528-56 71 20
Lars-goran.berg@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar föreslå Sandvalls Gård AB ett hyreskontrakt avseende ridanläggningen på Slätthult under tiden 1 juli 2016 till 30 juni 2018, dvs. under en period av två år efter nuvarande hyreskontrakts utgång.

Ärendebeskrivning

Färgelanda kommun har under de senaste 20 åren hyrt ridanläggningen på Slätthult och i sin tur upplåtit den till Färgelanda ridklubb. Det nuvarande avtalet löper ut vid halvårskiftet 2016. Ridanläggningens ägare och ridklubben har fört dialog i syfte att hitta en lösning för ridklubben, att klubben antingen hyr eller köper anläggningen. I dagsläget har parterna inte kunnat nå en överenskommelse.

För att inte riskera att ridklubben står utan anläggning efter 1 juli föreslås kommunen teckna ett fortsatt hyresavtal avseende ridanläggningen under ytterligare två år för att på så sätt ge möjlighet för parterna att komma fram till en långsiktig lösning.

Lars-Göran Berg
Kommunchef

Kommunledningskontoret
Marianne Martinsson
0528-56 71 04 / 0766-35 25 89
marianne.martinsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Folkhälsobokslut för 2015

Beslutsförslag

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna folkhälsobokslutet för 2015 och lägga det till handlingarna.

Ärendebeskrivning

Folkhälsobokslutet är en uppföljning av folkhälsoaktiviteter som genomförts under 2015 i enlighet med de prioriterade insatsområden som Folkhälsorådet fastställt för verksamhetsåret.

Dessa har varit

- Övervikt och fetma – andelen vuxna med övervikt och fetma ska minska
- Psykisk ohälsa – andelen vuxna med nedsatt psykiskt välbefinnande ska minska
- Barn och ungdom – andelen barn med godkända betyg i årskurs 9 skall öka.

Lars Göran Berg
Kommunchef

Marianne Martinsson
Kommunsekreterare

FOLKHÄLSOBOKSLUT

för

2015

Uppföljning folkhälsa

Uppföljning av folkhälsoavtal 2015

Frågorna i uppföljning 2015 utgår ifrån det gemensamt tecknade folkhälsoavtalet mellan kommunen och hälso- och sjukvårdsnämnden.

Om det finns ytterligare dokumentationer som genomförts inom ramen för det lokala folkhälsoarbetet t.ex. projekt, utvärderingar, verksamhetsberättelse – så är vi tacksamma om ni skickar in det tillsammans med uppföljningen.

Maila in en uppföljning till helena.svernlings@vgregion.se och sänd in en undertecknad version till:

Helena Svernlings
Avdelning folkhälsa, Uddevalla
Regionens hus
405 44 Göteborg

Ert material är en viktig del inför hälso- och sjukvårdsnämndens beställarbokslut och insändes senast den 25 januari år 2015.

Kontaktperson:
Helena Svernlings, Avdelning Folkhälsa
070-082 44 76

Besvara frågorna kortfattat och undvik att hänvisa till annat medsänt material.

Kopiera materialet och skriv därefter in resultatet i uppföljningen. Använd samma typsnitt (Arial 12), normal. Var vänlig att kursivera allt som ni skriver. Detta underlättar då för oss vid genomgången.

1. Utvecklingsområden utifrån Hälso- och sjukvårdsnämndens Mål och inriktningsdokument samt avtalet om gemensamma folkhälsoinsatser.

Vilken roll har folkhälsorådet haft under året, och om det är relevant beskriv den lokala processen avseende:

a) insatser med fokus på livsvillkor och/eller ojämlikhet i hälsa

Samtliga av Folkhälsorådet beviljade projektmedel 2015 har fokus på ett socialt hållbart samhälle och en mer jämlik hälsa hos kommuninvånarna.

b) eventuellt tillskapande av ungdomscentral/ungdomshälsa

Detta är ett utvecklingsområde när det gäller Familjecentralens verksamhet , som dock är helt beroende av Primärvårdens inställning och beslut.

c) synkronisering av folkhälsorådets planeringsprocess med den kommunala planeringen

Detta är ett pågående utvecklingsområde.

d) föräldrastöd

Utvecklingsprocess pågår genom att Familjecentralens verksamhetsområde vidgas till att även omfatta föräldrastöd till tonårsföräldrar.

e) välfärdsredovisning

- **Hur har processen kring förankring och användande av välfärdsredovisningen sett ut, beskriv övergripande?**

Välfärdsredovisningen i Färgelanda kommun innebär att ett årligt Välfärdsindex tas fram och integreras i kommunens årsredovisning.

Denna uppföljning av folkhälsoinsatser/Folkhälsobokslutet enligt folkhälsoavtalet utgör ett kompletterande material.

- **Utvecklings-, förbättringsområden i processen till nästa tillfälle?**

Att respektive sektor i kommunen integrerar en egen Välfärdsredovisning i kommunens årsredovisning med relevanta verksamhetsspecifika folkhälsorelaterade nyckeltal.

f) insatser till personer med varaktig funktionsnedsättning

Avseende insatser som berör denna målgrupp så har Folkhälsorådet under 2015 bidragit bl. a. till projekten;

"En väg in"

"Kulturgarage – kreativ mötesplats"

"Alla barns dag i Färgelanda"

"Friskvårdssatsning ungdomar 12-19 år med astma"

"Hälsoresan"

"Grön rehab".

2. Samarbetsområden med andra kommuner

På vilka områden har gemensamma aktiviteter och insatser genomförts?

Projekten: "Grannsamverkan"
"100% ren hårdträning"
"TÄNK OM".

3. Prioriteringar och mål

a) Beskriv kortfattat utgångspunkterna för arbetet t.ex. planer, prioriteringar m.m.

Med utgångspunkt från bl. a. "Hälsa på lika villkor" m fl statistikrapporter har Folkhälsorådet beslutat att följande insatsområden för en utvecklad folkhälsa skall vara prioriterade även under 2015;

1. Övervikt och fetma
  - Andelen vuxna med övervikt och fetma skall minska
2. Psykisk ohälsa
  - Andelen vuxna med nedsatt psykiskt välbefinnande skall minska
3. Barn och ungdom
  - Andel barn med godkända betyg i årskurs 9 skall öka
  - Andelen barn med nedsatt psykiskt välbefinnande skall minska
  - Andelen barn med normalvikt skall öka
  - Senarelagd debutålder när det gäller alkohol.

b) Beskriv kortfattat rådets insatser under året.

Folkhälsorådet har mot bakgrund av ovanstående prioriterade insatsområden beslutat att under 2015 medfinansiera sammanlagt 22 olika projekt, varav 11 st har startats under året och 11 st har pågått sedan tidigare år.

Insatserna är följande;

Projekt 2015	Prioriterade insatsområden	Budget/ Resultat-konto 2015	Balans-konto 2015	Projekt som fortsätter 2016, enl. beslut i Folkhälsorådet
• En väg in	2,3	x	x	
• Kulturgarage – kreativ mötesplats	2,3	x		
• Förbättring av motionsspår	1,2,3	x	x	
• TÄNK OM/Gemensamma insatser mot langning i VGR 2015	3	x		
• Alla barns dag i Färgelanda 23/5	2,3	x		
• Friskvårdssatsning ungdomar 12-19 år med astma	2,3	x		
• Utomhuspedagogik 1-16 år	1,2,3	x		
• Hälsoresan	1,2	x		x
• Stöd och vägledning till tonårsföräldrar	2,3	x	x	x
• Unga och nätet	2,3	x		
• Vad vill du med ditt liv?	2,3	x		x
• Uppstart Familjecentralen	1,2,3		x	
• Gemensamma kostnader Familjecentralen	1,2,3		x	x
• Vägar till ökat cyklande	1,2,3		x	x
• Sommarjobb för skolungdomar	3		x	
• Grannsamverkan	2,3		x	x
• 100% ren hårdträning	1,2,3		x	x
• Fruktprojektet 2014	3		x	
• (Hälsa) Omfördelat till proj. Stöd o vägledning till tonårsföräldrar samt Grön rehab.	(1,2)		x	
• Ballongflygning för fler	1,2,3		x	x
• Grön rehab	1,2		x	x
• Sunda tråden	1,2,3		x	x
○ Matglädje i skolan	3		x	

Nedan följer en mer detaljerad beskrivning av varje projekt;

- c) **Beskriv kortfattat rådets insatser under året.**
(Kopiera och använd en mall per mål.)

PROJEKT: "EN VÄG IN"

Beskriv kortfattat utgångspunkterna för arbetet t.ex. planer, prioriteringar m.m.
Målsättningen var att verksamheterna i samverkan och nyskapande metoder och hälsofrämjande insatser ska kunna erbjuda de kommuninvånare i yrkesverksamma åldrar som av olika skäl står utanför arbetslivet ett individuellt stöd och ökade möjligheter till sysselsättning, eventuella utbildningsinsatser och ökat arbetsdeltagande.

Mål:

Att genomföra en förstudie med förslag till hälsofrämjande insatser och åtgärder för att i samverkan mellan kommunens berörda verksamheter samt andra berörda samhällsaktörer skapa förutsättningar för ett ökat arbetsdeltagande för kommuninvånare som befinner sig utanför arbetsmarknaden.

Insatser:

Intervjuer med kommunens verksamheter. Intervjuer med andra kommuner. Intervjuer med externa aktörer, t ex Af, Fk och studieförbund. Deltagande på seminarier, föreläsningar och konferenser. Ansökt om projektpengar (som tyvärr fick avslag).

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

*Redovisning för arbetsgruppen en gång i månaden.
Redovisning för KLG och KLU och folkhälsorådet.*

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Samverkan är oerhört viktigt för att optimera resurserna. Att det skapas en plattform inom kommunens verksamheter som man kan samverka utifrån. Arbetet kan inte ligga inom en verksamhet eftersom det skapas stuprör och i arbetet med att öka arbetsdeltagandet och välmåendet för kommuninvånarna måste flera verksamheter samverka och samarbeta.

Flera externa aktörer är mycket intresserade av att samverka med kommunen, t ex Af, studieförbund och folkhögskolan.

Skapa fungerande samverkan med näringslivet och den ideella sektorn.

Arbetet måste ha långsiktighet, ett tydligt mandat i organisationen och ett flexibelt arbetssätt. Från andra kommuner som har tillämpat det här arbetssättet har man poängerat att det behövs engagerad och kompetent personal, en fysisk plats att arbeta från och kontinuerlig uppföljning, anpassning av verksamheten och fokus på individens behov och potential.

Projektets inriktning ligger inom området hållbar utveckling och då främst social hållbarhet. Det finns ett stort mervärde i att påbörja ett övergripande arbete inom hållbar utveckling.

I förstudierapporten finns mer information.

Aktörer:

Som har varit kontaktade i arbetet:

- *Olika berörda verksamheter inom kommunen.*
- *Arbetsförmedlingen*
- *Försäkringskassan*
- *Studieförbund (ABF, Vuxenskolan och SISU Idrottsutbildarna)*
- *Folkhögskolan*
- *Västra Götalandsregionen*
- *FINSAM (Samordningsförbundet väst)*
- *Näringslivet*
- *Kommunalförbundet*
- *Olika högskolor och universitet*
- *Andra kommuner*
- *SKL*
- *Regeringen*

PROJEKT: "KULTURGARAGE – KREATIV MÖTESPLATS "

Prioriteringar och mål:

Kulturgarage har arbetat utifrån ett perspektiv där deltagarna ska vara delaktiga och ha ett inflytande över aktiviteterna. Syftet har varit att mötas genom kreativitet, men också att möta kultur och kreativitet. Prioriterade grupper har varit barn och unga, särskilt de barn och unga som har ett lågt deltagande i övrigt föreningsliv. Kulturgarage har haft en ambition främja integration. Den förändrade situation kring nykomna och asylsökande under senare delen av 2015 har inneburit att Kulturgarage har införlivat denna grupp i den prioriterade målgruppen.

Mål:

Målet för Kulturgarage 2015 har varit att skapa kreativa mötesplatser och skapa möten genom kreativitet för de ovan nämnda målgrupperna. En viktig del av arbete under 2015 har varit att undersöka och ta fram metoder och strukturer för ett fortsatt arbete med Kulturgarage.

Insatser:

Kreativa verkstäder/workshops har ägt rum på olika platser, b.l.a konsthallen, fritidsgården, torget och ute hos olika kulturinstitutioner. De olika workshoppen har ägt rum med jämn basis, men med en intensifiering under påsklov, skolavslutning och under kulturveckan (V.44 som är veckan för skolans höstlov).

Exkursioner/ kreativa möten i samarbete med kulturinstitutioner, skola och Göteborgs internationella konstbiennial (GIBCA). Genom dialog med konstmuseet i Göteborg och Röda Sten har Kulturgarage fått möjligheten att genomföra besök på etablerade kulturinstitutioner. Här har deltagarna erbjudits guidningar, pedagogiska samtal kring kultur och även fått möjlighet att delta i workshops leda av institutionernas egna pedagoger. Dialogen mellan Kulturgarage och de berörda aktörerna har lett till special arrangemang och inbjudningar. Ur ekonomiskt perspektiv har detta samarbete lett till att institutionerna själva stått för en del av kostnaderna i samband med besöken.

Under 2015 års senare del har projektet även genomfört insatser i samarbete med boende på Dagsholms asylboende och med Studieförbundet vuxenskolors språkkafé. Det har arrangerats dels en rundresa i kommunen, där vi besökte olika besöksmål och verksamheter och dels har vi skapat förutsättningar för att kunna delta i Världens jul. Sammankomsterna har inneburit att individer som är intresserad av kultur och varit verksamma inom kultur i sina hemländer bjudits in till verkstäderna. En fortsättning kring detta arbete kan vara att dessa personer själva förbereder och leder workshops inom Kulturgarage.

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

En utvärdering av projektet är under arbete, dock står det redan nu klart att Kultur och fritid kommer att fortsätta att arbeta och utveckla Kulturgarage under 2016. Utifrån samtal med de deltagande aktörerna och ledningsgruppen för Kultur och fritid har det konstaterats att arbetsmetoden har fallit väl ut och att en fortsättning och utveckling bör göras. Inför 2016 kommer även integration att vara ett prioriterat område. Kulturgarage kommer under 2016 att fortsätta med den prioriterade målgruppen barn och unga.

Utvärdering kommer att ligga till grund för en reviderad projektbeskrivning för Kulturgarage 2016. En projektbeskrivning som kommer att presenteras och användas som underlag vid fortsatt extern finansiering av Kulturgarage.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Behov – Möten- Fortsättning

De tre orden sammanfattar erfarenheterna med att arbeta med Kulturgarage.

Behov: Arbetsmetoden tycks fylla ett behov och en funktion för deltagarna. De ges möjlighet att prova på och våga skapa själva. Exkursionerna innebär att deltagarna kan ta del av nya sammanhang och utmana sig själva att ta till sig nya synsätt, men också få uttrycka sina egen tankar och funderingar. 35 barn och unga från Färgelanda följde med på en resa till Göteborgs konstmuseum. Ingen av deltagarna hade varit på ett större konstmuseum innan. Mötet med muséets pedagog gav upphov till spännande samtal och diskussioner som var givande för deltagarna, vi som arbetade och för personalen på konstmuseet.

Möten: De olika insatserna innebär att vi möts och lär känna varandra. För varje tillfälle blir det enklare att nå varandra och att forma aktiviteterna tillsammans. En form av förtroende och trygghet byggs upp under dessa möten. Vilket innebär att det är lättare att kommunicera och föra en dialog med varandra även utanför sammanhanget Kulturgarage.

Fortsättning: Arbete 2015 har öppnat upp och ligger till grund för ett fortsatt arbete med kulturgarage. Under 2016 hyses en förhoppning att på regelbunden basis ha öppen verkstad i konsthallen och att göra särskilda satsningar inom integrations området.

En mycket viktig slutsats och som även var en av förutsättningarna i projektbeskrivningen för Kulturgarage är att deltagandet måste vara avgiftsfritt. Det har varit en av de mest förekommande frågorna och funderingar bland unga och anhöriga om det innebär några kostnader. För att ge alla en möjlighet att delta skall alla kostnader tas av projektet.

Aktörer:

Kultur och fritid har under kulturgarage 2015 samarbetat med följande aktörer: Fritidsgården i Färgelanda kommun, Studieförbundet vuxenskolas Språkkafé, asylboendet på Dagsholm, Valboskolan, Göteborgs konstmuseum, Göteborgs internationella konstbiennial (GIBCA) och Röda Sten konst- och kulturcenter i Göteborg.

PROJEKT: "FÖRBÄTTRING AV MOTIONSSPÅR "

Mål:

Ett väl fungerande motions- och skidspår.

Insatser:

*Består av;
utkörning av 35 ton grus och ca 70 flis
röjning och klippning
jordningställt parkering
byggt bänkar*

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Uppföljning har inte gjorts.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

*Att fler använder spåret.
Lärdomar: Att underhåll är viktigt!*

Aktörer:

Dennis Johansson, Roger Häreskog, Jimmy Johansson.

PROJEKT: "TÄNK OM"

Mål:

Drogförebyggande insats som syftar till senarelagd debutålder när det gäller ungdomar och alkohol samt en generellt minskad alkoholkonsumtion.

Insatser:

Kommunen har medverkat i Länsstyrelsens och CAN:s informationskampanjer "Tänk om" och "Hej då alkoholskador", som båda syftar till att öka allmänhetens medvetenhet om alkoholens skadeverkningar och begränsa ungdomars möjligheter att få tillgång till alkohol. Bl. a. har Valboskolan 7-9 sänt ut ett brev till föräldrarna med information inför skolavslutningen.

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Uppföljning görs via Länsstyrelsen och CAN och är ännu inte slutförd.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Att föräldrar och andra vuxna samt äldre syskon och kompisar blir medvetna om sin viktiga roll när det gäller ungdomar och alkohol.

Aktörer:

Länsstyrelsen, CAN, Länsnykterhetsförbundet, Polisen, Systembolaget, kommunens verksamheter, m. fl.

PROJEKT: "ALLA BARNS DAG I FÄRGELANDA 23/5"

Mål:

Att alla barn i kommunen oavsett ekonomi och allergier etc. skulle få kunna delta i en dag anpassat för dem. Allt denna dag var gratis och allergianpassat i största mån det gick.

Insatser:

Vi var flera som hjälptes åt att ordna aktiviteter för barnen, bl.a. deltog några av kommunens föreningar och butiker. Vi delade bl.a. ut gratis korb (allergianpassat), anordnade olika aktiviteter, ansiktsmålning och caféerna i kommunen delade ut gratis glass och hade gratis fiskdamm.

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Vi hade en sida på facebook där vi efteråt diskuterade hur vi tyckte dagen hade varit, om vi kunde gjort något ännu bättre osv....

Även deltagare kunde lämna in sina synpunkter där, inte bara vi aktörer.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Att en sådan här dag behövs och uppskattas av väldigt många familjer i kommunen, många fler än vi trodde. Vi uppskattar besöks antalet till uppåt 300 pers. (delade ut över 300 korvar denna dag)

Aktörer:

Det var ett projekt skapat av facebookgrupperna "Småbarnsföräldrar i Färgelanda kommun" och "Ett rop på hjälp i Färgelanda Kommun"

Men vilka som helst fick vara med och anordna en aktivitet bl. a. föreningar och butiker i kommunen med villkoret att de ställde upp gratis.

PROJEKT: "FRISKVÅRDSSATSNING UNGDOMAR 12-19 ÅR MED ASTMA "

Mål:

Att erbjuda ungdomar med astma en regelbunden aktivitet efter deras individuella förutsättningar.

Insatser:

Två spinninggrupper har erbjudits för att öka tillgängligheten. Gymnasieelever har företrädesvis valt den sena gruppen och de yngre ungdomarna har valt den tidiga gruppen. Varje grupp har cyklat ca 60 min varav 20 min varit uppvärmning och stretchning.

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Med statistik och närvaroregistrering. Av 78 inbjudna anmälde sig 19 och 14 har varit regelbundet aktiva. Bortfallet på 5 st beror antagligen på att föräldrar anmält och barnet sedan ändrat sig vid start. Efter projektets slut har de aktiva fått svara på 3 frågor; 1 Spontan åsikt om projektet. 2 Hur de värderat sin egen insats. 3 Om astman hindrat dem att motionera.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Svaret på frågorna var: Det var roligare än man trott, upplägget var bra. Bra med olika ledare. Det var jättekul och nyttigt. Alla aktiva deltagare ansåg att de haft kul och kände förbättrad styrka och kondition. De var också nöjda med sin egen insats och hade orkat mer än man trott. Ingen fick besvär under aktiviteten av sin astma. Projektet hade en positiv inverkan på de som deltog enligt de spontana kommentarerna som de lämnade anonymt efter avslutningen.

Aktörer:

Ödeborgs IF Spinningsektionen och Marina Andersson, distriktssköterska Färgelanda Vårdcentral.

PROJEKT: "UTOMHUSPEDAGOGIK 1-16 ÅR "**Mål:**

Vi vill med utbildningsinsatserna öka kunskapen om hur man kan arbeta med utemiljön i det dagliga lärandet.

Vi vill också öka arbetet med daglig fysisk aktivitet i alla åldrar

Det är också en kulturfråga att barn tidigt lär sig att använda våra naturområden för rekreation.

Insatser:

Utbildning i utomhuspedagogik 7,5 hp genom samarbete med Linköpings universitet med fokus kursdeltagare från förskola och fritidshem.

Deltagande i kursdagar anordnade av Linköpings universitet för lärarrepresentanter från samtliga grundskolstadier

Inköp av kläder för utepedagogik till personal

Inköp av material passande för utomhuspedagogik

Upprättande av skolskogar i anslutning till förskolor och skolområden

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Vi har utsett en representant från Barn och utbildnings ledningsgrupp som ska vara kontaktperson till en nyinrättad arbetsgrupp för utomhuspedagogik. Arbetsgruppen har en lärare som samordnare och gruppen består av representanter från förskola, fritidshem och grundskolans olika åldrar.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Insikten har ökat för barns och ungdomars behov av variation i undervisning och behov av konkreta situationer i lärandet. Barn och ungdomar lär på olika sätt och förskola-skola ska tillgodose alla möjligheter.

Aktörer:

Delar av Ledningsgrupp Barn och utbildning

Linköpings universitet genom Anders Szepanski och Britta Brügge

Färgelandas Arbetsmarknadsenhet som upprättat skolskogar.

PROJEKT: "HÄLSORESAN"

a) Beskriv kortfattat utgångspunkterna för arbetet t.ex. planer, prioriteringar, m.m.

Vi gjorde en planering över hösten där vi planerade in saker deltagarna önskat. Vi försökte tänka att deltagarna skulle kunna hitta en aktivitet som de kunde hålla på med på fritiden.

b) Beskriv kortfattat projektinsatserna under året.

Vi har provat på att spela badminton, kubb och krocket, vi har fiskat, plockat svamp och bär. Promenerat med stavar, badat vid stranden, ordnat mini spa, varit på studiebesök på FUB i Vbg och Räddningstjänsten i Högsäter. Vi har läst i boken Promenera mera, bakat tunnbröd och fått information om fiske och båtar. Vi har också provat på gymmet i Färgelanda och Högsäter. På Högsäters gym har vi skaffat företagskort för 2016 som många verksamheter och deltagare inom ESS kan ha nytta av. I bassängen i Bäckefors har vi varit under 7 tisdagar under hösten. För att träna sociala biten har vi ätit på Facklan i Bäckefors efter badet. Onsdagen den 9/12 anordnade vi en julmarknad, till marknaden har deltagarna bakat och tillverkat saker tillsammans, det var även musikunderhållning.

Mål:

Målet med detta projekt är att deltagarna ska få en sundare och mer naturlig inställning till kost och motion genom att prova på olika aktiviteter.

Insatser:

Vi har delat upp deltagarna i olika grupper då vi såg att behovet var olika. En grupp va att gå på gym medans den andra gruppen var mer intresserad av att ha vattengympa.

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Under tiden som vi hållit på med projektet har vi utvärderat och under mellandagarna ska vi följa upp och planera vårens aktiviteter.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Ett resultat av den sociala träningen när vi ätit på Facklan är att storlek på matportionen blivit bättre för en del av deltagarna. Vi har även sett att deltagarna tar mer och mer ansvar för sina ombyteskläder vid de olika aktiviteterna. Deltagarna ser fram emot dagen när aktiviteterna är och ser även fram emot nästa års Hälsoresa.

Aktörer:

Instruktör på gym, föreläsare samt arbetsgruppens personal.

PROJEKT: "STÖD OCH VÄGLEDNING TILL TONÅRSFÖRÄLDRAR "

Mål:

Starta föräldragrupp /diskussionsforum till tonårsföräldrar efter planerad föreläsning Mia Börjesson 2015-09-14.

Insatser:

1 Föräldragrupp/Diskussionsforum 2015-12-01.

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Ja, ansvariga har haft utvärdering, för att se vad som var bra och vad som kan förbättras, hur vi ska nå ut till tonårsföräldrar.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Få deltagare första gruppen/diskussionsforumskvällen, vid utvärdering kom ansvariga fram till att diskussionsforumskvällen ska ligga i tidigt efter skede efter föreläsning. Informera vid föreläsning att diskussionsforum kommer att erbjudas veckan efter där vi diskuterar utifrån tema föreläsning. Ansvariga upplever att det var bra marknadsföring. Ansvariga kommer att vara med på föräldramöte i skolan och presentera vilken service familjecentralen kan erbjuda samt inventera vad tonårsföräldrarna önskar.

Aktörer:

IFO,/familjecentralen, skola, kultur och fritid.

PROJEKT: "UNGA OCH NÄTET"

Mål:

Att föräldrarna ska få kunskap, råd och stöd i hur man som förälder ska hantera att deras barn spelar oönskade spel via nätet och kommunicerar på ett oönskat sätt via sociala medier.

Att stärka föräldrarna i föräldrarollen!

Att eleverna får kunskap om att stå emot allt oönskat beteende via sociala medier.

Insatser:

En föreläsning med Stig-Roland Rask om "unga på nätet" med efterföljande frågestund och diskussion.

Föreläsning för elever under skoldagen och för föräldrar på kvällen.

Alla föräldrar i Färgelandas skolor bjuds in F-åk 9.

Bruksskolan F-6

Valboskolan F-6

Högsätters skola F-6

Samtliga föräldrar bjöds in till en föreläsning i Valboskolans matsal. En enklare fika med kaffe/te och smörgås serverades inom projektpengen..

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Föräldrarna har fått lämna synpunkter på samråden. Elever och lärare i skolan.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Föräldrar blev stärkta i föräldrarollen i att man ska engagera sig i vad deras barn gör på nätet.

Eleverna fick förståelse för vilken effekt önskade kommentarer på nätet kan få. De fick också lära sig hur man undviker önskade kontakter.

Det vi saknade i föreläsningen var elever och föräldrar kan få stöd i dessa frågor. Det kom få föräldrar. De som kom var redan medvetna om risker. Svårt att nå föräldrar vars barn är i riskzonen.

Aktörer:

Föreläsare Stig-Roland Rask.

PROJEKT: "VAD VILL DU MED DITT LIV?"**Mål:**

Högre måluppfyllelse för våra elever när de avslutar år 9 i grundskolan.

Insatser:

Projektplaneringen pågår i samverkan mellan sektorerna Barn och utbildning/skola och Omsorg/Ifo av en pilotstudie avseende kartläggning av nuvarande insatser och resurser, hur de bäst används och vad som behöver förändras och bytas ut mot andra insatser. Riktade föreläsningar och seminarier till ungdomar för att öka deras förståelse av eget ansvar och hur de kan få stöd för positiva livsval, samt utbildning av samtalsledare/handledare i metod för att agera ledare av samtalsgrupper/samtal med individer, med syfte att komma fram till den/de mest framgångsrika metoderna för att nå och förändra ungdomars inställning till skola, arbetsliv och familj samt hur de själva ska vara delaktiga och medskapande i processen.

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Analys och utvärdering kommer att genomföras för att komma fram till en lyckosam metod för fortsatt arbete.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

-

Aktörer:

Sektor Barn och utbildning/skola, Sektor Omsorg/Ifo, samt Familjecentralen.

4. Ekonomisk redovisning (budget, utfall)

Denna redovisning avser uppföljning av utfall i förhållande till budgetunderlag.

	Budget 2015			Utfall 2015		
	HSN	Kommun	Övrigt	HSN	Kommun	Övrigt
Folkhälsosamordnare - lön (inkl. lönebikostnader)	250 500	250 000	-	220 878	220 878	-
- omkostnader (admin., kostnader, resor, kurser etc.)	23 500	23 500	-	8 952	8 952	-
Folkhälsoinsatser enligt folkhälsoplanen:	526 000	134 000	392 000			
Kompetensutveckling Folkhälsorådet	12 500	12 500	-	3 225	3 225	-
Reserverade medel till oförutsedda kostnader	2 500	2 500	-	-	-	-
"En väg in"	39 426	39 425	283 850	39 426	39 425	283 850
"Kulturgarage – kreativ mötesplats"	15 000	15 000	24 000	15 000	15 000	24 000
"Förbättring av motionsspår"	5 000	-	-	5 000	-	-
"TÄNK OM"	5 000	-	7 700	3 000	-	7 700
"Alla barns dag i Färgelanda 23/5"	2 000	-	-	2 000	-	-
"Friskvårdssatsning på ungdomar 12-19 år med astma"	18 000	-	-	12 000	-	-
"Utomhuspedagogik 1-16 år"	55 000	-	85 750	55 000	-	85 750
"Hälsoresan"	30 000	-	68 600	6 594	-	15 100
"Stöd och vägledning till tonårsföräldrar"	13 548	-	21 000	-	-	3 500
"Unga och nätet"	20 000	-	16 800	14 946	-	16 800
"Vad vill du med ditt liv?"	238 500	61 500	140 000	-	-	5 600
<i>S:a reserverade medel 2015 avseende projektet "Språkotek"</i>	69 526	3 075				
<i>S:a kostnader 2015</i>				156 191	57 650	442 300
<i>S:a projektmedel pågående projekt som fortsätter 2016</i>				275 454	61 500	205 400
<i>S:a överskott från avslutade projekt 2015 som reserveras till projektet "Språkotek"</i>				24 829	11 775	

SUMMA	526 000	134 000	647 700	526 000	134 000	442 300
--------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Kommentera utfallet i budget för 2015 och eventuella omprioriteringar:

Avseende projekten "Hälsoresan", "Stöd och vägledning till tonårsföräldrar" samt "Vad vill du med ditt liv?" så har de av Folkhälsorådet beviljats projektmedel med uppstart 2015 och genomförande under 2016, vilket innebär att kvarvarande beviljade projektmedel 2015 skall överföras till balanskontot 2016.

Folkhälsorådet har vidare beslutat att reservera budgetmedel med 72 601,- samt överskott från genomförda projekt 2015 till projektet "Språkotek", och att även dessa medel skall överföras till Balanskontot 2016.

Eventuell återbetalning till Hälso- och sjukvårdsnämnden?

Som framgår ovan skall, enligt beslut i Folkhälsorådet, eventuella kvarvarande folkhälsomedel i budget 2015 överföras till Balanskontot och i avvaktan på beslut om projektbidrag reserveras till projektet "Språkotek", vilket innebär att någon återbetalning av projektmedel till Norra Hälso- och sjukvårdsnämnden ej är aktuell.

5. Avslutande kommentarer om verksamhetsåret:

Om ni har något ytterligare ni vill förmedla som kanske inte passar in under övriga rubriker kan det skrivas här.

De folkhälsoinsatser som har genomförts under 2015 inom ramen för Balanskontot framgår av bilaga 1.

Folkhälsorådet i:

Kenneth Carlsson
Ordf. i Folkhälsorådet

Ulla Börjesson
Kommunalråd

Anita Bergdahl
Folkhälsostrateg

PROJEKT: "UPPSTART FAMILJECENTRALEN"**Mål:**

Utveckla öppna förskolan, nå flera ut till flera föräldrar
 Öka samverkan med andra aktörer i kommunen kring gemensamma insatser på familjecentralen
 Komma i gång med ICDP/föräldragrupper.
 Erbjudna babymassage på familjecentralen
 Komma igång med projektet/stöd till tonårsföräldrar.

Insatser:

Språk café i samverkan med Integration
 Haft ICDP/föräldragrupp 5 tillfällen/ HT
 Babymassage utbildning för att kunna driva egna grupper i familjecentralen
 Föräldragrupper tillsammans med BMM, BVC i familjecentralens regi
 Samordnarmöte (IFO/Familjecentral, skola, Kultur-fritid) för att arbeta fram en planering för kommande insatser i familjecentralen samt inventering av behov kring föräldraskap ifrån kommuninvånaren.
 Föreläsning Mia Börjesson " I huvudet på en tonåring".

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Kontinuerlig uppföljning av mål, insatser i gemensamma mötesforum/ med ansvariga från BVC,BMM, barn och utbildning, kultur och fritid, familjeteamet/IFO
 Planeringsdag, möten med IFO Chef utvärdering av mål, insatser.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Kontinuerlig uppföljning av mål, insatser i gemensamma mötesforum/ med ansvariga från BVC,BMM, barn och utbildning, kultur och fritid, familjeteamet/IFO.
 Planeringsdag, möten med IFO Chef utvärdering av mål, insatser.

Aktörer:

IFO/ familjecentral, barn och utbildning, kultur och fritid, BMM, BVC, Integration.

PROJEKT: "GEMENSAMMA KOSTNADER FAMILJECENTRALEN"**Mål:**

Att bedriva en familjecentralsverksamhet i samverkan mellan Färgelanda kommun och Primärvården i Färgelanda.

Insatser:

Avtal mellan Färgelanda kommun och Primärvården ingicks 2014 som reglerar Samverkan och samarbetet i den Familjecentral som öppnades i december 2014 .
 Avtalet innebär bl. a. att Folkhälsorådet bidrar med 96 000,-/år till gemensamma kostnader till familjecentralsverksamheten under perioden 2015-2018.

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Uppföljning av besöksfrekvens och aktivitetsutbud görs kontinuerligt.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Familjecentralen har utvecklats till en trivsamt mötesplats för föräldrar och barn som erbjuder många varierande aktiviteter som lockar många besökare. Familjecentralen är också en viktig samverkansarena för berörda verksamheter när det gäller bl. a. föräldrastöd.

Aktörer:

Ifo, förskolor, skolor, fritidsgårdsverksamheten, Primärvården, m.fl.

PROJEKT: "VÄGAR TILL ÖKAT CYKLANDE "**Mål:**

Öka välbefinnandet genom mera cykelbundna transporter. Projektet vänder sig till alla åldersgrupper hos såväl kommuninnevånare som besökare.

Insatser:

*4 stycken cykelvägar är inritade på kartmaterial.
Längst med 3 av dessa turer finns ett antal sevärdheter markerade på kartan.
Under 2016 kommer även sevärdheter längst den 4:e sträckan att tas fram.*

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Planen är att färdigställa kartorna under 2016 och publicera dessa på kommunens hemsida.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

"Gräv där du står" De finns ett stort antal möjligheter till attraktiva cykelleder inom kommunen.

Aktörer:

Plan och byggkontoret, Dalshöjens miljökontor, Kommunalförbundet Dalshöj, Kultur och fritid, kulturinventerare.

PROJEKT: "FÖRBÄTTRING AV MOTIONSSPÅR"

- redovisas under Budget 2015

PROJEKT: "SOMMARJOBB FÖR SKOLUNGDOMAR "

Mål:

Att inspirera och underlätta för ungdomar att söka och få sommarjobb. Att skapa viktiga arbetslivskontakter för unga.

Insatser:

Tillsammans med det lokala näringslivet har vi tagit fram en sommarjobbskatalog. Sommarjobben är både de som årligen återkommer och nya som skapats för projektet.

Informationskväll 16/3 för elever och föräldrar i år 9 på Valboskolan. Vi berättade om jobben och hur man söker dessa. John Andersson var inbjuden att informera om kommunens praktikplatser.

17/3 ordnades en eftermiddags utbildning i hur man skriver CV och vad man kan tänka på när man söker jobb.

Trivselkväll 30/11 för arbetsgivare, sommarjobbare och övriga berörda.

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

En uppföljning i maj/juni där kontakt tagits med alla arbetsgivare för att få information om utfall av sökande, planerade sommarjobb och svara på ev. frågor.

Uppföljning av utfallet under hösten samt redovisning på trivselkvällen.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Resultatet blev 19 sommarjobb hos 19 arbetsgivare. Jobbens längd varierade från 1 dag till 6 veckor. Därutöver var det minst 6 st av fjolårets sommarjobbare som även i år fick jobb hos samma arbetsgivare. De flesta arbetsgivare var nöjda eller mycket nöjda med sina sommarjobbare.

Aktörer:

Mötesplats Färgelanda, Valboskolan, SYV, IF Metall, JABA group, Folkhälsorådet.

PROJEKT: "GRANNSAMVERKAN "

Mål:

Projektet Grannsamverkan syftar till att för den enskilde minska förutsättningarna för brott och öka tryggheten och trivseln i kommunerna, och för Dalslandskommunerna att vidareutveckla och ytterligare manifesteras det kommunövergripande samarbetet.

Insatser:

Projekt Grannsamverkan genomförs i samverkan mellan Dalslandskommunerna Dals Ed, Bengtsfors, Färgelanda och Mellerud, med Melleruds kommun som huvudman för både projektet och projektledaren, samt Polisen.

Under året har projektledaren tillsammans med Polisen medverkat i informationsmöten som arrangerats för allmänheten i kommunen i syfte att öka intresset för att bilda Grannsamverkansföreningar i de olika kommundelarna.

Material har anskaffats i form av broschyrer, skyltar, dekal, m.m. som delats ut till de nybildade föreningarna.

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Projektet har ännu ej följts upp annat än registrering av bildade Grannsamverkansföreningar.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

I de bildade Grannsamverkansföreningarna upplevs bl. a. en ökad trygghet och en ökad social samvaro.

Aktörer:

Melleruds kommun, Polisen, BRÅ-gruppen och invånare i Färgelanda kommun.

Projekt: "100% REN TRÄNING"**Mål:**

Dalslandsgemensamt utveckla en metod som kan användas av gymmen i kommunerna för att minska användningen av och tillgången till dopingpreparat vid träningsanläggningarna.

Insatser:

Projekt "100% ren träning" genomförs i samverkan mellan Dalslandskommunerna med Bengtsfors kommun som huvudman för projektet.

Metoden innehåller en utbildning för personal vid träningsanläggningar och andra nyckelpersoner så som personal på skolan, inom socialtjänsten eller polis. Detta för att upprätthålla en samverkan mellan kommun, polis, distriktsidrottsförbund och gymmen. De anslutna gymmen skall ta fram en policy och handlingsplan, samt utse en antidopingansvarig person och kan därefter om kraven uppfylls, bli diplomerade med "100% GYM".

En arbetsgrupp har bildats med representanter från några av gymmen i Dalsland och årliga nätverksträffar planeras.

En utbildningsinsats med tre kurstillfällen har genomförts under året, och under 2016 kommer diplomeringarna att ske.

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Ingen uppföljning har ännu gjorts.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Det är för tidigt att se konkreta effekter, men det upplevs generellt en ökad medvetenhet kring dopningsproblematiken.

Aktörer:

Berörda verksamheter i Dalslandskommunerna, med Bengtsfors som huvudman för projektet, kommunernas träningsanläggningar, distriktsidrottsförbund, Västra Götalandsregionen, det nationella Nätverket "PRODIS" (prevention av dopning i Sverige, ev. Länsstyrelsen samt Polismyndigheten.

PROJEKT: "FRUKTPROJEKTET 2014"

Mål:

Målet från elevrådets sida var att genom en frukt under skoldagen skulle eleverna bli piggare och få ökad energi som hjälper till att bibehålla fokus under skoldagen. Dessutom är frukt både nyttigt och gott, samt är ett hälsosamt mellanmål.

Insatser:

Alla elever på Valboskolan 7-9 fick varje onsdag 1 frukt var med hjälp av dessa projektpengar.

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Elevrådet är eniga i sin utvärdering av detta projekt. Frukten innebar att man fick lite extra energi i slutet av dagen då frukten delades ut. Man kände sig piggare och "frukten smakade ännu bättre när man fick äta den under lektion".

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Resultaten är enbart positiva och elevrådet "målade" upp en önskevision där varje skoldag berikades med 1 frukt per person. Det vore enligt elevrådet en "önskedröm".

Aktörer:

Skolan köpte frukt från Konsum i Färgelanda.

PROJEKT: "EN VÄG IN"

- redovisas under Budget 2015

PROJEKT: "HÄLSA"

Med anledning av att sektor Omsorg tog under 2015 beslutet att inte genomföra projektet "Hälsa" så beslutade Folkhälsorådet att istället omprioritera beviljade medel (94 000,-) till projekten "Stöd och vägledning till tonårsföräldrar" (35 000,-) och "Grön rehab" (59 000,-).

Projekt: "BALLONGFLYGNING FÖR FLER"

Mål:

Att även personer med nedsatt rörelseförmåga ska kunna ges möjlighet att prova på ballongflygning

Insatser:

Bidraget från Folkhälsorådet täcker inte den totala kostnaden för inköp av ballongkorg med dörr, varför ytterligare bidrag söks från annan medfinansier. Besked om kompletterande medfinansiering väntas i början av 2016, varefter ballongkorgen kommer att anskaffas.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

-

Aktörer:

Dalssländs Ballongklubb.

PROJEKT: "STÖD OCH VÄGLEDNING TILL TONÅRSFÖRÄLDRAR"

- redovisas under Budget 2015

PROJEKT: "GRÖN REHAB"**Mål:**

- Att anlägga en trädgård utifrån designprincipen permakultur på Hedekasvägen 20 där dagligsysselsättning och affären "Nytt & Begagnat finns.
- Att vi tillsammans med våra deltagare lär oss principen med permakultur på lika villkor.
- Att vi får ett flöde från trädgården där produkter förädlas och blir till försäljning i affären.

Insatser:

Cirkelledare 1g/mån i permakultur. Kunskap och fakta om permakultur. Cirkelledare varje vecka från studieförbund, med kunskap om trädgård och odling, där vi praktiskt arbetat med att rita karta över trädgården, skal enligt där vi mätt och planerat, tittat på vädersträck och var man kan odla de olika växterna samt haft många diskussioner om vad vi önskar ha för olika "rum" i trädgården, som ska täcka våra deltagares olika behov i sitt mående, fysiskt kroppsarbete som att gräva och plantera samt möjlighet för avslappning och återhämtning.

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Vi har utvärderat arbetet ca 1 g/mån vid de tillfällen då vi haft fakta delen och praktiskt arbete ute i trädgården utifrån den nya kunskapen. Då planeringen i projektet var uppdelad i 6 olika avsnitt har vi utfört 3 av dessa.

- **Planera trädgården** ex ritat karta över trädgården
- **Jorden** ex tagit jordprov för att se vad som är lämpligt att odla på olika platser.
- **Träd och inhägnader** ex behålla träd för att få skugga, beskära och plantera häck.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Att se deltagarnas stora engagemang och alla tankar kring detta stora projekt, med både kunskap och praktiskt arbete, där vi tillsammans lär oss och får ny kunskap. Att vi ser att detta leder till stor delaktighet och medbestämmande hos våra deltagare samt ökad självkänsla hos deltagarna som får prova att göra nya saker samt samverka med varandra.

Aktörer:

Jaras vårdbyrå. Inger Andersson Höglund/Permakultur, Cirkelledare Rune från Vuxenskolan, socialpsykiatrin Färgelanda kommun.

PROJEKT: "SUNDA TRÅDEN "**Mål:**

Skapa goda förutsättningar för sunda levnadsvanor med fokus på barn och unga.

Insatser:

Under 2015 har högskoleutbildningen 7,5 p genomförts i samverkan med Linköpings Universitet för personal inom förskola, skola och fritidsverksamheten. Skolskogar byggs i anslutning till kommunens samtliga förskolor/skolor, och under 2015 har större delen av dem hunnit färdigställas av Arbetsmarknadsenheten. De återstående kommer att vara färdigbyggda under våren 2016. Utrustning till Skolskogarna anskaffas i takt med att de blir färdigställda och kommer även det att vara genomfört fullt ut under våren 2016.

Hur har projektet följts upp/utvärderats?

Se vidare under projekt "Utomhuspedagogik 1-16 år" under Budget 2015.

Vilka är de viktigaste effekterna (resultaten/lärdomarna) av insatserna?

Etableringen av Skolskogarna möjliggör att använda naturen som klassrum, i alla väder och året runt, och är en fantastisk resurs i att utveckla utomhuspedagogiken i kommunens förskolor, skolor och fritidsverksamhet. Skolskogarna är också en tillgång för många andra verksamheter, för föreningslivet och inte minst ur rekreationssynpunkt för allmänheten.

Se vidare under projekt "Utomhuspedagogik 1-16 år" under Budget 2015.

Aktörer:

Bl. a. sektor Barn och utbildning och Arbetsmarknadsenheten.

Ekonomisk redovisning av Balanskontot 2015

Projekt	Balanskonto		Utfall		Omförd. till annat projekt *)	Utg. balans 2015
	Ing. balans 2015	Övrigt	Kostnader	Övrigt		
Avslutade projekt 2015						
Uppstart Familjecentralen	119 734		119 734			0
"Överskott från balans- räkningen 2012" omf. till Uppstart Familjecentralen *)	47 330		47 330			0
"Förbättring av motionsspår"	20 500		20 112		- **)	388
"Sommarjobb för skolungd."	13 142		9 235		- **)	3 907
"Fruktprojektet 2014"	10 025		8 573		*) 1 452	0
"En väg in"	461 149		461 149		-	0
"Hälsa" *)			-		*) 94 000	0
Projekt som fortsätter 2016						
"Gemensamma kostnader Familjecentralen"	384 000		96 000		-	288 000
"Vägar till ökat cyklande"	30 000		0		-	30 000
"Grannsamverkan"	15 000		2 705		-	12 295
"100% ren hårdträning"	4 000		1 744		-	2 256
"Ballongflygning för fler"	10 680		-		-	10 680
"Stöd och vägledning till tonårsföräldrar" *)	35 000		-		-	36 452
"Grön rehab" *)	59 000		31 125		-	27 875
"Sunda Tråden"	149 688		91 919		-	57 769
Summa	1 359 248		889 626		*) 96 452	469 622

*) Enligt beslut i Folkhälsorådet under 2015 har;

*) överskottsmedel (95 452,-) från avslutade och upphörda projekt på Balanskontot omfördelats till projekten "Stöd och vägledning till tonårsföräldrar" och "Grön rehab", samt (47 330,-) från "Överskottsmedel från balansräkningen 2012" till "Uppstart Familjecentral".

***) överskottsmedel (4 295,-) från de avslutade projekten "Förbättring av motionsspår" och "Sommarjobb för skolungdomar" reserverats till projekt "Språkotek".

FÄRGELANDA KOMMUN

Förändringar i policys till Arbetsmiljöhandboken

Per Wahlén

2016-01-29

Dnr:

Version:

Beslutad XX XX XX

Innehåll

Alkohol och Drogpolicy	2
Arbetsmiljöpolicy	2
Rehabiliteringspolicy	2
Anmälan av Tillbud och Olycksfall	2
Diskriminering och kränkande särbehandling	2
Nytt i Arbetsmiljöhandboken	3

Alkohol och Drogpolicy

Tillkommit:

- Att droger och berusningsmedel inte får införas eller användas på arbetsplatsen.
- Att man själv har ett ansvar för att alkohol och drogkonsumtion inte påverkar arbetsinsatserna.
- Rekommendation att i samband med kurser, utbildning och personalfester iaktta måttlig konsumtion av alkohol.
- Erbjudna kamratstöd på arbetstid
- Om man är ordinerad narkotikaklassade läkemedel finns det möjlighet för omplacering tills behandling är avslutad.
- Samtalsmall finns som bilaga i Arbetsmiljöhandboken.

Arbetsmiljöpolicy

Tillkommit:

- Arbetstidens förläggning får aldrig leda till ohälsa för medarbetaren
- Arbetsuppgifter och befogenheter som tilldelas arbetstagarna får inte ge upphov till ohälsosam arbetsbelastning. Resurserna ska anpassas till kraven i arbetet.

Tagit bort:

- Ansvar och uppgiftsfördelningen- tog bort det för det vet cheferna om efter att de skrivit under delegationen.

Rehabiliteringspolicy

Förändring:

- Chef kontaktar sjuk medarbetare senast tredje frånvarodagen istället för andra frånvaroveckan.

Tillkommit:

- Rehabiliteringsutredning

Anmälan av Tillbud och Olycksfall

Förändring:

- Pappersblankett bort och ny policy om KIA systemet

Diskriminering och kränkande särbehandling

- Slagit ihop dessa två eftersom de såg likadana ut.

Tillkommit:

- Anvisningar till chef vid anmälan av diskriminering och kränkande särbehandling

Nytt i Arbetsmiljöhandboken

- När det värsta händer – hur man agerar om en medarbetare blir svårt sjuk, drabbas av ohälsa eller avlider. (ska det med i arbetsmiljöhandboken?)
- Uppdaterad information från MAS om stick-och skärskador.

Kommunledningskontoret
Vikarierande Förvaltningssekreterare
Fredrik Sivula
0528-56 71 15
fredrik.sivula@fargelanda.se

Kommunstyrelse

Förändringar i alkohol- och drogpolicy

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna dokumentet Alkohol- och Drogpolicy för Färgelanda kommun.

Ärendet

Personalavdelningen har ändrat i kommunens alkohol- och drogpolicy. Förändringarna ska förtydliga hur alkohol och droger ska bemötas i arbetsmiljön.

Beslutsunderlag

Förändringar i policys till Arbetsmiljöhandboken (hid)
Alkohol- och drogpolicy för Färgelanda kommun (dnr)
Policydokument Drogpolicy (dnr)

Lars-Göran Berg
Kommunchef

Per Wahlén
Administrativchef

FÄRGELANDA KOMMUN

**Färgelanda
kommun**

Alkohol- och drogpolicy

För Färgelanda kommun

Per Wahlén

2016-01-29

Dnr:

Version:

Beslutad XX XX XX

Innehåll

Alkohol- och drogpolicy vid Färgelanda kommun	2
---	---

Alkohol- och drogpolicy vid Färgelanda kommun

- Alkohol, droger* eller andra berusningsmedel får inte införas eller användas på arbetsplatsen om inte särskilt tillstånd ges från ledningen. Detta gäller även för tillfälligt anställda och konsult- eller entreprenör företag.
- Alla anställda ansvarar för att den egna alkohol- och drogkonsumtionen inte påverkar arbetsinsatserna och arbetsbeteendet.
- I samband med de kurser, utbildningar och personalfester där alkohol tillåts förekomma, rekommenderar vi våra anställda att iaktta måttlighet vid alkoholkonsumtion. Alkohol fria alternativ skall finnas tillgängliga vid sådana tillfällen.
- Arbetsledningen på olika nivåer ska vara observanta på begynnande alkohol- och drogmisbruk och i tidigt skede starta en dialog med vederbörande.
- Kommer man till sin arbetsplats och är påverkad av alkohol eller andra droger, blir man hemskickad. Närmaste chef ser till att det sker på ett betryggande sätt. Lön utgår inte för denna dag. Nästa arbetsdag diskuterar chefen med den berörda och klargör vilka regler som gäller och vad som händer vid upprepning (händelsen dokumenteras, uppföljning inom tre månader). Är man påverkad på arbetsplatsen vid upprepade tillfällen upprättas en handlingsplan.
- En anställd som söker hjälp eller missbrukar alkohol eller andra droger skall erbjudas stöd och rehabilitering, med målsättning att hon/han ska vara kvar i arbete.
- Om en anställd är orolig över sin alkoholkonsumtion eller kring andra droger kan man ringa anonymt till AA (anonyma alkoholister) och få en kostnadsfri rådgivning.
- Är man ordinerad narkotikaklassade läkemedel (lugnande medicin/sömnmedel eller smärtstillande) som kan ha betydelse ur säkerhetssyn, ska det finnas möjlighet för omplacering tills behandlingen är avslutad. Detta sker i samband med förhandlingar om dennes fortsatta arbete/anställning.
- Varje medarbetare skall känna skyldighet att ingripa när någon i tjänsten är påverkad eller medför alkohol eller andra droger till arbetsplatsen. Kontakt ska ske med närmaste chef, som agerar i enlighet med policyn.
- Att arbetskamrater ställer upp och engagerar sig uppmuntras och understöds. För kamratstöd tar vi arbetstid i anspråk om det behövs.
- Alla anställda och entreprenörer ska informeras om vår alkohol- och drogpolicy, och känner till arbetsplatsens handlingsplaner.
- Drogpåverkan på arbetsplatsen utgör grund för disciplinär åtgärd. Innan åtgärd vidtas skall personalavdelningen kontaktas.

*) Som droger definieras alkohol och samtliga narkotiska preparat upptagna i den s k narkotikaförteckningen, anabola steroider samt narkotikaklassade läkemedel. All hantering och konsumtion av narkotika är kriminell och accepteras därför inte i någon form på arbetsplatsen. Langning och innehav av narkotika leder till polisanmälan.
Narkotikaklassade läkemedel är endast tillåtna enligt läkares ordination.

Kommunledningskontoret
Vikarierande Förvaltningssekreterare
Fredrik Sivula
0528-56 71 15
fredrik.sivula@fargelanda.se

Kommunstyrelse

Arbetsmiljöpolicy och mål

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna dokumentet Arbetsmiljöpolicy och mål för Färgelanda kommun.

Ärendet

Personalavdelningen har ändrat i kommunens arbetsmiljöpolicy och mål. Förändringarna ska främja en god arbetsmiljö och förebygga risk för ohälsa.

Beslutsunderlag:

Arbetsmiljöpolicy och mål för Färgelanda kommun (hid: 2016.611)
Förändringar i policys till Arbetsmiljöhandboken (bilaga till hid 2016.611)
Arbetsmiljöpolicy (hid: 2016.612)

Lars-Göran Berg
Kommunchef

Per Wahlén
Administrativ enhetschef

FÄRGELANDA KOMMUN

**Färgelanda
kommun**

Arbetsmiljöpolicy och mål

För Färgelanda kommun 2016

Per Wahlén

2016-01-29

Dnr: 2016/111

Version:

Beslutad XX XX XX

Innehåll

Arbetsmiljöpolicy och mål	2
Mål.....	2
Riktlinjer	2
Bilaga Förändringar i policys för Arbetsmiljöhandboken	4

Arbetsmiljöpolicy och mål

En god och säker arbetsmiljö är en viktig strategisk fråga för Färgelanda kommun.

Målsättningen med kommunens arbetsmiljöarbete är att skapa en fysiskt, psykiskt och socialt sund och utvecklande arbetsplats för alla medarbetare och elever, där risker för arbetsskador och arbetsrelaterad ohälsa förebyggs.

Kommunen utvärderar löpande insatser inom arbetsmiljöområdet för att kunna göra ständiga förbättringar i det dagliga arbetsmiljöarbetet. Arbetets krav skall anpassas till människans förutsättningar i såväl fysiskt som psykiskt avseende. Åtgärder som förbättrar arbetsmiljön ger positiva effekter för såväl den enskilde som kommunen.

Uppgiften att skapa en god arbetsmiljö ställer stora krav på såväl arbetsgivaren som den enskilde. Arbetsmiljöarbetet är för arbetsgivaren och medarbetaren en gemensam angelägenhet. Den skall bedrivas i samverkan där alla har ansvaret att medverka. Åtgärder för att förändra arbetsmiljö skall präglas av en helhetssyn av alla de faktorer som påverkar människan i arbetet.

Bevakning och utveckling av arbetsmiljön skall utgöra en naturlig del i alla verksamheter inom kommunen. Medarbetare och elever skall inte bara veta vilka risker som kan finnas utan också kunna undvika riskerna.

Arbetsmiljöproblem skall i princip lösas på arbetsplatsen genom ett kontinuerligt och nära samarbete.

Mål

Främja en god arbetsmiljö och förebygga risk för ohälsa på grund av fysiska, organisatoriska och sociala förhållanden i arbetsmiljön.

Riktlinjer

För att uppnå en arbetsmiljö som motsvarar målet gäller att:

- Ingen medarbetare eller elev ska utsättas för kränkande särbehandling som t.ex. mobbning, psykiskt våld, fysiskt våld, social utstötning eller trakasserier.
- Arbetsuppgifter och befogenheter som tilldelas arbetstagarna får inte ge upphov till ohälsosam arbetsbelastning. Resurserna ska anpassas till kraven i arbetet.
- Arbetstidens förläggning får aldrig leda till ohälsa hos arbetstagarna.
- Ingen får vara alkohol- eller drogpåverkad under arbetstid. Om någon påträffas påverkad av alkohol eller andra droger skall detta omedelbart meddelas till vederbörandes närmaste chef, som ansvarar för att nödvändiga åtgärder vidtas.
- Arbetsanpassnings- och rehabiliteringsfrågor ska ingå som en viktig del i arbetsmiljöarbetet. Målet är att medarbetare så snart som möjligt ska kunna komma tillbaks till sin arbetsplats. Vid behov ska extern expertkunskap anlitas.

- Alla medarbetare ska ges de kunskaper, färdigheter och praktiska möjligheter som krävs för att aktivt medverka i arbetets utformning.
- Den enskilde erhåller, så långt möjligt, utvecklande och stimulerande arbete där tillfälle till omväxling och variation tas tillvara och ges ansvar efter sina förutsättningar.
- Uppgiftsfördelning och befogenheter är klart formulerade och kända.
- Såväl interna som externa resurser utnyttjas för att spåra och värdera risker samt för att ge förslag till åtgärder.
- Konkreta åtgärdsprogram och projekt för arbetsmiljöarbetet upprättas, genomförs och utvärderas.

Bilaga Förändringar i policys för Arbetsmiljöhandboken

Alkohol och Drogpolicy

Tillkommit:

- Att droger och berusningsmedel inte får införas eller användas på arbetsplatsen.
- Att man själv har ett ansvar för att alkohol och drogkonsumtion inte påverkar arbetsinsatserna.
- Rekommendation att i samband med kurser, utbildning och personalfester iaktta måttlig konsumtion av alkohol.
- Erbjudna kamratstöd på arbetstid
- Om man är ordinerad narkotikaklassade läkemedel finns det möjlighet för omplacering tills behandling är avslutad.
- Samtalsmall finns som bilaga i Arbetsmiljöhandboken.

Arbetsmiljöpolicy

Tillkommit:

- Arbetstidens förläggning får aldrig leda till ohälsa för medarbetaren
- Arbetsuppgifter och befogenheter som tilldelas arbetstagarna får inte ge upphov till ohälsosam arbetsbelastning. Resurserna ska anpassas till kraven i arbetet.

Tagit bort:

- Ansvar och uppgiftsfördelningen- tog bort det för det vet cheferna om efter att de skrivit under delegationen.

Rehabiliteringspolicy

Förändring:

- Chef kontaktar sjuk medarbetare senast tredje frånvarodagen istället för andra frånvaroveckan.

Tillkommit:

- Rehabiliteringsutredning

Anmälan av Tillbud och Olycksfall

Förändring:

- Pappersblankett bort och ny policy om KIA systemet

Diskriminering och kränkande särbehandling

- Slagit ihop dessa två eftersom de såg likadana ut.

Tillkommit:

- Anvisningar till chef vid anmälan av diskriminering och kränkande särbehandling

Nytt i Arbetsmiljöhandboken

- När det värsta händer – hur man agerar om en medarbetare blir svårt sjuk, drabbas av ohälsa eller avlider.
- Uppdaterad information från MAS om stick-och skärskador.

Kommunledningskontoret
Vikarierande Förvaltningssekreterare
Fredrik Sivula
0528-56 71 15
fredrik.sivula@fargelanda.se

Kommunstyrelse

Policydokument diskriminering och kränkande särbehandling

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna dokumentet Policy för diskriminering och kränkande särbehandling för Färgelanda kommun.

Ärendet

Personalavdelningen har slagit ihop dokumenten kränkande särbehandling och diskriminering. Även ett tillägg om hur en chef ska hantera ärenden om diskriminering och kränkande särbehandling har tillkommit.

Beslutsunderlag:

Policy för Diskriminering och kränkande särbehandling för Färgelanda kommun (hid: 2016.607)
Förändringar i policys till Arbetsmiljöhandboken (bilaga till hid: 2016.607)
Policydokument Kränkande särbehandling (hid: 2016.608)
Policydokument Diskriminering (hid: 2016.609)

Lars-Göran Berg
Kommunchef

Per Wahlén
Administrativ enhetschef

Policy för diskriminering och kränkande särbehandling

För Färgelanda kommun

Per Wahlén

2016-01-29

Dnr: 2016/110

Version:

Beslutad XX XX XX

Innehåll

Diskriminering och kränkande särbehandling	2
Vad är diskriminering?	2
Ansvar.....	2
Bilaga Förändringar i policys till Arbetsmiljöhandboken	4

Diskriminering och kränkande särbehandling

Inom Färgelanda Kommun har vi ett gemensamt ansvar för varandras välbefinnande och vi behandlar varandra med ömsesidig respekt och omsorg. Att skyddas mot olika former av diskriminering är en mänsklig rättighet, alla människor är födda fria och är lika i värde och rättigheter. Därför accepterar vi inte diskriminering eller annan kränkande särbehandling och det är vår skyldighet att ingripa omedelbart om vi upptäcker att det förekommer.

Diskrimineringslagens (1 kap. 1 §) ändamål är att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Lagen är tvingande vilket ger alla lika rättigheter som inte går att avtala bort. Lagen gäller i princip samhällets alla områden, alltså även den som söker arbete eller gör praktik.

Vad är diskriminering?

Diskriminering innebär att missgynnas på något sätt och att missgynnandet har ett samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder).

Kränkande särbehandling kan till exempel vara;

- Medvetna förolämpningar, överkritiskt eller negativt bemötande eller förhållningssätt i form av hån, ovänlighet eller förolämpningar.
- Trakasserier, förtal eller svartmålning
- Medvetet undanhållande av arbetsrelaterad information
- Medvetet sabotering eller försvårande av arbetets utförande
- Förföljelse i olika former, hot och skapande av rädsla
- Förnedring
- Sexuella trakasserier

Kränkande särbehandling och trakasserier kan få mycket allvarliga konsekvenser därför att företeelserna så nära berör den personliga integriteten för den drabbade. Konsekvenserna kan visa sig bl.a. på följande sätt:

Ökade svårigheter i samarbete i form av motvilja, irritation eller stark likgiltighet, medvetet brytande av regler eller överdrivet hållande på regler, försämrade prestationer.

Fysisk ohälsa, missbruksproblem eller psykiska reaktioner såsom sömnsvårigheter, försämrad självkänsla, ångest, depression, aggression och trötthet.

Ansvar

Huvudansvaret för denna rutin bär Sektorchefen.

Arbetsgivaren har enligt diskrimineringslagen (2 kap. 3 §) utrednings- och åtgärdsskyldighet; vilket innebär att den arbetsgivare som får kännedom om att en arbetstagar i samband med arbetet anser sig ha blivit utsatt för trakasserier, är skyldig att utreda omständigheterna kring de upplevda trakasserier och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra trakasserier i framtiden.

I ansvaret ligger även att samtlig personal med arbetsledande uppgifter har kunskaper om rutinerna och att de tillämpas inom deras ansvarsområden. All personal har ansvar att rapportera eller meddela närmaste chef/arbetsledare när situationer har uppstått eller att det finns misstanke om att det har uppstått situationer som kan rubriceras som diskriminering eller annan kränkande särbehandling.

Är det chefen som särbehandlar vänder man sig till överordnad chef och/eller skyddsombud, personalavdelningen eller företagshälsovården.

Bilaga Förändringar i policys till Arbetsmiljöhandboken

Alkohol och Drogpolicy

Tillkommit:

- Att droger och berusningsmedel inte får införas eller användas på arbetsplatsen.
- Att man själv har ett ansvar för att alkohol och drogkonsumtion inte påverkar arbetsinsatserna.
- Rekommendation att i samband med kurser, utbildning och personalfester iaktta måttlig konsumtion av alkohol.
- Erbjudna kamratstöd på arbetstid
- Om man är ordinerad narkotikaklassade läkemedel finns det möjlighet för omplacering tills behandling är avslutad.
- Samtalsmall finns som bilaga i Arbetsmiljöhandboken.

Arbetsmiljöpolicy

Tillkommit:

- Arbetstidens förläggning får aldrig leda till ohälsa för medarbetaren
- Arbetsuppgifter och befogenheter som tilldelas arbetstagarna får inte ge upphov till ohälsosam arbetsbelastning. Resurserna ska anpassas till kraven i arbetet.

Tagit bort:

- Ansvar och uppgiftsfördelningen- tog bort det för det vet cheferna om efter att de skrivit under delegationen.

Rehabiliteringspolicy

Förändring:

- Chef kontaktar sjuk medarbetare senast tredje frånvarodagen istället för andra frånvaroveckan.

Tillkommit:

- Rehabiliteringsutredning

Anmälan av Tillbud och Olycksfall

Förändring:

- Pappersblankett bort och ny policy om KIA systemet

Diskriminering och kränkande särbehandling

- Slagit ihop dessa två eftersom de såg likadana ut.

Tillkommit:

- Anvisningar till chef vid anmälan av diskriminering och kränkande särbehandling

Nytt i Arbetsmiljöhandboken

- När det värsta händer – hur man agerar om en medarbetare blir svårt sjuk, drabbas av ohälsa eller avlider.
- Uppdaterad information från MAS om stick-och skärskador.

Kommunledningskontoret
Vikarierande Förvaltningssekreterare
Fredrik Sivula
0528-56 71 15
fredrik.sivula@fargelanda.se

Kommunstyrelse

Rökning på arbetstid för personal i Färgelanda kommun och Valbohem AB

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna dokumentet Rökfri arbetstid för personal i Färgelanda kommun och Valbohem AB.

Ärendet

År 2012 infördes en policy om rökfri arbetstid för personal i Färgelanda kommun och Valbohem AB. En handlingsplan skapades i samband med detta men har varit svår att efterleva.

Därmed ändras policyn angående rökning på arbetstid till att innebära att rökning är förbjuden förutom på angiven plats. Kommunen kommer även erbjuda de som vill sluta röka en ersättning för nikotinläkemedel.

Beslutsunderlag

Rökpolicy för personal i Färgelanda kommun och Valbohem AB (hid: 2016.619)
Rökfri arbetstid för personal och förtroendevalda i Färgelanda kommun och Valbohem AB (hid: 2012.2227)
Handlingsplan för rökfri arbetstid (hid: 2012.2227)

Lars-Göran Berg
Kommunchef

Per Wahlén
Administrativ enhetschef

FÄRGELANDA KOMMUN

Rökpolicy för personal

---

i Färgelanda kommun och Valbohem AB

Per Wahlén

2016-01-29

Dnr: 2016/116

Version:

Beslutad XX XX XX

Innehåll

Policy	2
Bilaga Förändringar i policys för Arbetsmiljöhandboken	3

Policy

Rökpolicy för personal i Färgelanda kommun och Valbohem AB

Färgelanda kommun tillsammans med Valbohem AB fokuserar som arbetsgivare på att samtliga anställda skall uppleva en god och hälsofrämjande arbetsmiljö. Som ett led i detta arbete har kommunstyrelsen fattat beslut om att införa rökförbud i kommunens lokaler och dess omgivningar förutom på angiven plats.

Syftet är att förbättra arbetsmiljön och inte utsätta vare sig anställda, förtroendevalda, brukare, elever, besökare, m.fl. för passiv rökning eller röklukt i kommunens lokaler eller dess omgivningar.

Policyn innebär följande:

- Policyn gäller för all anställd personal i Färgelanda kommun och i Valbohem AB, inklusive tillfälligt anställda och praktikanter.
- Policyn gäller även för all upphandlad verksamhet som utförs i kommunens lokaler och/eller i avgränsade områden.
- Det innebär att;
  - Rökning är ej tillåten i kommunens lokaler eller dess omgivningar, och ej heller i kommunens pool- och tjänstebilar.
  - Rökning får endast ske på angiven plats.
  - Rökning får ej ske i kommunens kläder.
- För att uppmuntra och stödja medarbetare som vill sluta röka erbjuder kommunen anställda stöd genom vårdcentralen.
- Kommunen erbjuder även att ersätta medarbetare som vill sluta röka en ersättning på 500 kronor i månaden upp till tre månader för nikotinläkemedel.

Bilaga Förändringar i policys för Arbetsmiljöhandboken

Alkohol och Drogpolicy

Tillkommit:

- Att droger och berusningsmedel inte får införas eller användas på arbetsplatsen.
- Att man själv har ett ansvar för att alkohol och drogkonsumtion inte påverkar arbetsinsatserna.
- Rekommendation att i samband med kurser, utbildning och personalfester iaktta måttlig konsumtion av alkohol.
- Erbjuder kamratstöd på arbetstid
- Om man är ordinerad narkotikaklassade läkemedel finns det möjlighet för omplacering tills behandling är avslutad.
- Samtalsmall finns som bilaga i Arbetsmiljöhandboken.

Arbetsmiljöpolicy

Tillkommit:

- Arbetstidens förläggning får aldrig leda till ohälsa för medarbetaren
- Arbetsuppgifter och befogenheter som tilldelas arbetstagarna får inte ge upphov till ohälsosam arbetsbelastning. Resurserna ska anpassas till kraven i arbetet.

Tagit bort:

- Ansvar och uppgiftsfördelningen- tog bort det för det vet cheferna om efter att de skrivit under delegationen.

Rehabiliteringspolicy

Förändring:

- Chef kontaktar sjuk medarbetare senast tredje frånvarodagen istället för andra frånvaroveckan.

Tillkommit:

- Rehabiliteringsutredning

Anmälan av Tillbud och Olycksfall

Förändring:

- Pappersblankett bort och ny policy om KIA systemet

Diskriminering och kränkande särbehandling

- Slagit ihop dessa två eftersom de såg likadana ut.

Tillkommit:

- Anvisningar till chef vid anmälan av diskriminering och kränkande särbehandling

Nytt i Arbetsmiljöhandboken

- När det värsta händer – hur man agerar om en medarbetare blir svårt sjuk, drabbas av ohälsa eller avlider.
- Uppdaterad information från MAS om stick-och skärskador.

Kommunledningskontoret
Vikarierande Förvaltningssekreterare
Fredrik Sivula
0528-56 71 15
fredrik.sivula@fargelanda.se

Kommunstyrelse

Rehabiliteringspolicy för Färgelanda kommun

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna dokumentet Rehabiliteringspolicy för Färgelanda kommun.

Ärendet

Personalavdelningen har skapat en policy för rehabilitering. Policydokumentet är till för att skapa tydliga riktlinjer angående hur Färgelanda kommun ska hantera en långvarig sjukskrivning.

Beslutsunderlag

Rehabiliteringspolicy för Färgelanda kommun (hid: 2016.600)
Förändringar i policys till Arbetsmiljöhandboken (bilaga till hid: 2016.600)

Lars-Göran Berg
Kommunchef

Per Wahlén
Administrativ enhetschef

FÄRGELANDA KOMMUN

**Färgelanda
kommun**

Rehabiliteringspolicy

För Färgelanda kommun

Per Wahlén

2016-01-29

Dnr: 2016/108

Version:

Beslutad XX XX XX

Innehållsförteckning

1 Rehabilitering	2
Sekretess	2
2 Arbetsgivarens rehabiliteringsansvar enligt lagar och föreskrifter	2
3 Vad innebär rehabilitering	2
4 Rehabilitering i Färgelanda kommun	3
5 Vem ansvarar för vad.....	3
6 Rehabiliteringsskyldigheten enligt lagstiftningen.....	4
7 Rehabiliteringsbehov föreligger inte	4
8 Rehabiliteringsbehov föreligger	4
9 Rutin för arbetsgivarens rehabilitering	4
Dag 1-90	4
Dag 91-180	4
Dag 181-365	5
10 Rehabiliteringsmöte.....	5
11 Rehabiliteringsutredning och handlingsplan.....	5
12 Medarbetaren medverkar inte i sin rehabilitering.....	5
13 Rehabiliteringsutredningen avslutas	5
14 Återgång i arbete via arbetsträning eller arbetsprövning.....	6
Återgång ej möjligt	6
Uppsägning och omplacering	6
15 Rätt till ledighet för att på grund av sjukdom prova annat arbete (Prop.2007/08:151)	6
Villkor.....	7
Omfattning.....	7
Anmälan om ledighet.....	7
Avbruten ledighet	7
Anställningsskydd.....	7
Arbetsprövning	8
Arbetsträning	8
Bilaga 1 Förändringar i policys för Arbetsmiljöhandboken	9
Bilaga 2 Rehabiliteringsutredning	11

1 Rehabilitering

Alla kan vi drabbas utav sjukdom, skada eller andra situationer i livet då vi behöver vara sjukskrivna från vårt arbete under kortare eller längre period. I vissa fall kan vi vara i behov av någon form av behandling, rehabilitering eller anpassning av/i arbetet för att kunna återgå i arbete. Gällande rehabilitering och anpassning har arbetsgivaren ett särskilt ansvar för sina anställda.

Sekretess

För den som deltar i rehabiliteringsverksamhet gäller tystnadsplikt enligt offentlighet och sekretesslagen. För att den som deltar i en sådan verksamhet ska kunna göra det på ett meningsfullt sätt bör personen få all information som behövs för uppgiften. Mottagandet av adekvat information sker med ansvar som följer av tystnadsplikten. Det är viktigt att informationsutbytet som gäller den enskildes personliga förhållanden bara avser uppgifter som har betydelse för det problem som ska lösas.

2 Arbetsgivarens rehabiliteringsansvar enligt lagar och föreskrifter

Arbetsgivaren (chefen) har enligt arbetsmiljölagen (AML) och Socialförsäkringsbalken 29-31 kap. ansvar för att en medarbetare som drabbats utav sjukdom eller skada får del av de rehabiliterings – anpassningsåtgärder som behövs för att medarbetaren ska kunna fortsätta arbeta.

Ytterligare bestämmelser om arbetsgivarens skyldighet att anpassa arbetsplatsen finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter 2001:1 och 1994:1 samt lagen om förbud mot diskriminering av personer med funktionshinder.

Lagen om anställningsskydd (LAS) anger arbetsgivares arbetsrättsliga ansvar för en medarbetare vars arbetsförmåga är nedsatt. Den som är sjuk ska skyddas maximalt i sin anställning och att sjukdom i sig inte är ”saklig grund” för uppsägning av personaliga skäl.

Målet med arbetsgivarens rehabilitering är att medarbetaren ska återgå i ordinarie tjänst enligt anställningsavtalet. Arbetsgivaren har ingen skyldighet att utvidga verksamheten för att på så sätt skapa nya arbetsuppgifter eller tjänster.

3 Vad innebär rehabilitering

Med rehabilitering avses åtgärder av medicinsk, social och arbetslivsinriktad art som vidtas för att hjälpa sjuka och skadade att återvinna bästa möjliga funktionsförmåga och förutsättningar för ett normalt liv. Arbetslivsinriktad rehabilitering är de insatser som behövs för att den som har drabbats av sjukdom eller skada ska få tillbaka sin arbetsförmåga och skapa förutsättningar för att försörja sig genom förvärvsarbete (Socialförsäkringsbalken 29-31 kap). Arbetsmiljöanpassning innebär att arbetsförhållanden ska anpassas till människors olika förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende. Det kan exempelvis vara ändringar av arbetsorganisation, arbetsfördelning och arbetstider. Dessa förändringar får inte innebära högre arbetsbelastning för övriga medarbetare. Hänsyn ska tas till medarbetarens särskilda förutsättningar för arbetet (AML 3kap).

4 Rehabilitering i Färgelanda kommun

Färgelanda kommun inklusive de kommunala bolagen har som arbetsgivare ett stort ansvar för att förebygga sjukdom och skador hos personalen och att hjälpa sjukskrivna tillbaka i arbete.

Kommunens rehabiliteringsinsatser ska fokuseras kring åtgärder för att snabbt få tillbaka anställda i arbete efter sjukdom eller skada. Det handlar också om hur vi snabbt ska försöka upptäcka signaler som på sikt kan ge sjukfrånvaro.

Rehabilitering innebär att den anställda ska kunna återgå till sitt tidigare arbete eller annat ledigt arbete i kommunen. För anställd med tillfällig eller varaktig nedsatt arbetsförmåga sker återgång med stöd och om möjligt genom anpassning av arbetsplatsen/arbetsuppgifterna.

Höga krav ställs på arbetsgivaren att vidta åtgärder för att förebygga arbetsskador och att arbeta för en låg sjukfrånvaro.

De behov av rehabilitering och anpassning som uppstår ska i första hand lösas på arbetsplatsen och inom förvaltningen, i andra hand inom Färgelanda kommun eller de kommunala bolagen. Här styr anställningsbeslutet tillhörigheten.

Det innebär att närmaste chefen har ansvaret för rehabilitering i varje enskilt ärende. Chefen ska se till att den som är sjukskriven inte tappar kontakten med arbetsplatsen. Förloras kontakten innebär det att möjligheten minskar för den anställda att återgå till arbetslivet efter en längre tids sjukskrivning. Chefen ska bjuda in långtidssjukskrivna medarbetare till arbetsplatsträffar.

5 Vem ansvarar för vad

Arbetsgivare har ett lagstadgat ansvar för rehabiliteringen av sina medarbetare. För arbetsgivaren ligger ansvaret att rehabilitera medarbetaren tillbaka till ordinarie tjänst och ansvarar för att ta initiativ till rehabiliteringsprocessen genom att undersöka behov av rehabilitering och anpassningsåtgärder samt ansvarar för genomförandet tillsammans med medarbetaren. Chefer inom Färgelanda kommun ansvarar för att kontakt med en frånvarande medarbetare tas snarast, dock senast tredje frånvarodagen samt att en regelbunden och kontinuerlig kontakt upprätthålls under medarbetarens frånvaro.

Medarbetare ska alltid överväga om hon/han kan arbeta efter sin förmåga, exempelvis deltid under sjukskrivningen. Som medarbetare har man alltid ett ansvar att aktivt jobba med att återfå sin arbetsförmåga. Medarbetare ska kontakta arbetsgivaren första sjukdagen, lämna medicinskt underlag/läkarintyg, efter 7 dagar om inte arbetsgivaren kräver intyg tidigare och hjälpa till att få fram den informationen som behövs för att behovet av rehabilitering ska kunna fastställas. Det är medarbetaren som ska intyga arbetsförmågans nedsättning. Medarbetaren ska vara delaktig i planeringen och delta i rehabiliteringsåtgärderna.

Försäkringskassan är en samrådspartner så att arbetsgivarens förebyggande ohälsorbetet utvecklas. De stödjer arbetsgivaren i informations- och utbildningssammanhang avseende övergripande sjukförsäkringsfrågor med fokus på att förebygga sjukskrivning och rehabilitering. Tar initiativ och kallar till avstämningsmöten när behov finns av samarbete i enskilda sjukförsäkringsärenden.

Företagshälsovården är en resurs som arbetsgivaren kopplar in vid behov. Där finns tillgång till beteendevetare, psykolog, läkare och sjuksköterska med flera för rådgivning eller aktiv involvering i ett sjukskrivningsärende. Det är chefen som gör beställningen hos företagshälsovården i samråd med medarbetaren.

Personalenheten har en rådande roll, vilket innebär ett stöd i rehabiliteringsarbetet. Det kan vara rådgivning vid bidragsansökningar, ansvarar för utbildning av chefer och skyddsombud i rehabiliteringsarbetet samt hjälper till att förmedla externa kontakter.

6 Rehabiliteringsskyldigheten enligt lagstiftningen

Om en eller flera av punkterna nedan är uppfyllda inträder Färgelanda kommuns rehabiliteringsskyldighet enligt Socialförsäkringsbalken.

Sjuk, helt eller delvis- påbörjas senast tre veckor efter insjuknande

Upprepad korttidsfrånvaro- tre gånger under en sexmånadersperiod

Den anställde begär det själv

När någon utav orsakerna ovan föreligger kallar arbetsgivaren arbetstagaren till ett samtal för att undersöka om behov av speciella insatser föreligger. Arbetsgivaren ska upplysa om att rehabiliteringsutredningen i och med detta samtal påbörjas. Det är i detta samtal lämpligt att belysa processen för rehabiliteringen och arbetsgivarens riktlinjer för den anställde så att bägge parter vet vad man kan förvänta sig.

7 Rehabiliteringsbehov föreligger inte

Ifall chef och medarbetare vid rehabiliteringssamtalet kommer fram till att det inte finns något behov av speciella insatser kan medarbetaren återgå till arbetet och arbetsgivarens rehabiliteringsplan avslutas. Observera vikten av dokumentation vilken förvaras hos chefen.

8 Rehabiliteringsbehov föreligger

Ifall chef och medarbetaren vid samtalet kommer fram till att det finns behov av att rehabiliteringsinsatser föreligger ska berörd facklig organisation informeras. Medarbetaren ska i samtalet uppmärksammas om att det kan vara lämpligt att en facklig representant deltar i den fortsatta processen. Medarbetaren kan dock avsäga sig facklig medverkan, vilket då ska dokumenteras. Chefens ska alltid utgå från medarbetarens arbetsförmåga och bedöma möjligheterna för arbete.

9 Rutin för arbetsgivarens rehabilitering

Dag 1-90

Rehabilitering tillbaks till ordinarie arbete. Under de första 90 dagarna ska Försäkringskassan bedöma om den försäkrade har förmågan att klara sitt ordinarie arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder.

Dag 91-180

Rehabilitering tillbaks till hela Färgelanda kommun. Från och med 91:a dagen i en sjukperiod innebär prövningen av rätten till sjukpenning att det ska beaktas om den sjukskrivne kan utföra något annat arbete hos arbetsgivaren. Efter 90 dagars sjukskrivning måste arbetsgivaren pröva omplaceringsmöjlighet. Den som varit sjuk i 90 dagar har rätt att vara ledig för att

pröva annat arbete hos annan arbetsgivare (se bilaga 1). Om Försäkringskassan begär det, ska den sjukskrivne lämna ett utlåtande från sin arbetsgivare.

Dag 181-365

Rehabilitering tillbaka till hela arbetsmarknaden. När någon varit sjuk i 180 dagar ska personens arbetsförmåga prövas i förhållande till allt reguljärt arbete på arbetsmarknaden och med Arbetsförmedlingens hjälp få stöd att söka nytt arbete. Efter ett års sjukskrivning tar som regel sjukpenningen slut.

10 Rehabiliteringsmöte

När medicinska och/eller andra bedömningar gjorts kallar arbetsgivaren till ett rehabiliteringsmöte. Vilka som närvarar är olika från fall till fall, men kan förutom medarbetare och chef vara representant från personalavdelningen, läkare, företagshälsovård, facklig organisation och Försäkringskassa. Man bestämmer utifrån de underlag man har vilka rehabiliteringsåtgärder som ska vidtas för återgång till arbete.

11 Rehabiliteringsutredning och handlingsplan

Rehabiliteringsutredningen ska vara ett aktivt dokument som tillförs uppgifter succesivt under processen genom separata anteckningar mm. Utredningen med eventuella tillhörande anteckningar förvaras av den berörda medarbetarens chef skyddat av sekretess. Kopia till medarbetaren. Om medarbetaren byter arbetsställe under tiden som rehabiliteringsutredningen är aktiv bör utredningen följa med medarbetaren till den nya arbetsplatsen.

Vilka åtgärder som ska vidtas dokumenteras i handlingsplanen. De ska vara tydligt angivna och tidsbestämda samt uppföljningsmöten anges. Arbetsgivaren och medarbetaren ska underteckna handlingsplanen som därigenom överenskommes. Åtgärderna ska i första hand vara inriktade på återgång i ordinarie arbete, men om det finns stöd för att återgång med anpassning inte är möjlig ska inriktningen vara åtgärder för återgång i arbete hos hela arbetsgivaren. Om arbetstagaren har egna förslag på rehabiliteringsåtgärder som är realistiska utifrån verksamhetens behov och arbetstagarens förmåga/kompetens ska dessa antecknas och analyseras. Går det inte att komma överens så beslutar arbetsgivaren.

12 Medarbetaren medverkar inte i sin rehabilitering

Ifall medarbetaren utan godtagbart skäl inte medverkar eller avbryter sin rehabilitering i förtid anses rehabiliteringen vara avslutad. Exempel på att medarbetaren inte medverkar kan vara att han/hon inte kommer till möten, vägrar gå till företagshälsovården eller avbryter arbetsträning. Arbetsgivaren kan ställa krav på medarbetarens medverkan från och med det första samtalet eftersom arbetsgivarens rehabiliteringsutredning påbörjas vid detta tillfälle. Medverkar inte medarbetaren kan det vara grund för uppsägning.

13 Rehabiliteringsutredningen avslutas

Arbetsgivarens rehabiliteringsutredning ska avslutas på ett formellt sätt. Detta görs genom att chefen kallar samtliga berörda parter till ett möte där samtliga åtgärder och dess utfall redogörs. Redogörelsen utmynnar i ett ställningstagande huruvida medarbetaren har arbetsförmåga av betydelse eller inte. Därefter förklarar chefen utredningen avslutad. Detta ska dokumenteras i form av minnesanteckningar/protokoll tillsammans med beskrivning utav

vilka åtgärder som vidtagits. Handlingsplanen kan användas som underlag. Att avsluta rehabiliteringen är viktigt för att kunna ta ställning till eventuellt nästa steg.

14 Återgång i arbete via arbetsträning eller arbetsprövning

Har medarbetaren arbetsförmåga ska medarbetaren återgå i arbete. Vid återgång kan arbetsträning eller arbetsprövning bli aktuellt (se bilaga 2). Det handlar om att under en begränsad period ge medarbetaren möjlighet att pröva och känna sig för i arbetet för att komma fram till vilken arbetsförmåga han/hon har eller för att succesivt återgå i arbete. Under arbetsprövning får medarbetaren ersättning utav Försäkringskassan. Planering för arbetsträning/arbetsprövning sker i samverkan mellan berörda parter. Arbetsprövning är en utredning som visar vad den anställde kan göra/inte göra och kan pågå högst två veckor. Arbetsträning innebär att medarbetaren tränar på sitt vanliga arbete i högst tre månader. Tränar medarbetaren på ett nytt arbete kan arbetsträningen pågå under tre månader men högst i ett år.

Återgång ej möjligt

Saknar medarbetaren arbetsförmåga av betydelse och återgång i arbete därmed inte möjligt, kan arbetsgivaren överväga uppsägning av personliga skäl enligt LAS § 7.

I detta fall ska medarbetaren och facklig organisation varslas skriftligen om uppsägning.

Uppsägning och omplacering

Innan arbetsgivaren säger upp medarbetaren av personliga skäl måste arbetsgivaren först undersöka om det finns omplaceringsmöjlighet inom hela organisationen enligt 7§ andra stycket i LAS. Förvaltningarna gör omplaceringsutredning inom kommunens verksamheter. Bolagen gör omplaceringsutredning var för sig inom respektive organisation. Sådan omplaceringsutredning och resultat av den samma ska dokumenteras. Arbetsgivaren är skyldig att erbjuda de tjänster som vid det aktuella tillfället finns lediga och som är överensstämmande med medarbetarens erfarenhet och kompetens. Omplaceringsskyldigheten i 7§ LAS innebär i princip inte någon rätt för arbetstagaren att behålla samma slags befattning eller anställningsvillkor som tidigare. Erbjudandet om tjänster ska vara skriftligt och ställas både till medarbetaren och till berörd facklig organisation. Även medarbetarens ställningstagande till erbjuden tjänst ska vara skriftlig. Sektorchefen ansvarar för omplaceringsutredning. Personalavdelningen och berörd facklig organisation ska ta del av hela uppsägnings- och omplaceringsprocessen innan fattade beslut gäller.

Om ingen omplaceringsutredning gjorts föreligger heller ingen saklig grund för uppsägning.

Det är viktigt att inte blanda ihop rehabilitering och omplacering, dessa processer ska vara skilda från varandra. En person kan vara under rehabilitering under en kortare eller längre period och först när rehabiliteringen avslutas kan en omplacering bli aktuell. Omplacering är därför inte en del i rehabiliteringsprocessen utan något som inträffar efter denna.

15 Rätt till ledighet för att på grund av sjukdom prova annat arbete (Prop.2007/08:151)

I oktober 2008 trädde en ny lagstiftning i kraft. Lagen ger en arbetstagare rätt att vara ledig från sitt arbete för att pröva ett annat arbete i samband med en längre sjukskrivning. Syftet

med lagen är att underlätta för arbetstagaren att prova ett nytt arbete utan att först säga upp sig från sitt vanliga arbete.

Villkor

För rätt till ledighet fordras att arbetstagaren haft nedsatt arbetsförmåga hos sin ordinarie arbetsgivare under en period om minst 90 dagar. Den nedsatta arbetsförmågan kan avse både det ordinarie arbetet och andra arbeten som arbetsgivare tillfälligt erbjudit. När sjukperioden beräknas ska man lägga ihop olika sjukperioder om medarbetaren inte arbetat i minst 90 dagar mellan dessa perioder.

Omfattning

Arbetstagaren ansöker om ledigheten inom perioden 90-180 dagar av sjukperioden. Ledigheten kan tillsammans med sjukskrivningsperiod som ger rätt till ledigheten uppgå till högst 12 månader. Detta innebär att om arbetstagaren påbörjar sin ledighet dag 91 i sjukskrivningsperioden kan ledigheten uppgå till högst 9 månader, och om ledigheten påbörjas vid 6 månaders sjukskrivning kan ledigheten pågå under högst 6 månader. Det räcker om ansökan om ledighet görs före dag 180 även om ledigheten påbörjas först därefter. Ledigheten ska vara mot det arbetstidsmätt som det nya arbetet har. Rätten om ledighet är absolut och ett avtal mellan arbetsgivare och arbetstagare som inskränker arbetstagarens rättigheter enligt lagen är ogiltig.

Anmälan om ledighet

Arbetstagaren behöver inte fråga arbetsgivaren om lov innan han/hon tar det nya arbetet. Det nya jobbet kan vara en tillsvidareanställning eller en tidsbegränsad anställning. Anmälan om att arbetstagaren vill utnyttja sin rätt till ledighet ska göras senast två veckor före ledighetens början. Arbetstagaren ska också ange hur länge ledigheten beräknas pågå. Hur ledigheten ska förläggas ska arbetstagaren samråda med arbetsgivaren om. Om överenskommelse inte kan ske är det arbetstagaren som bestämmer förläggningsen. Det är arbetstagaren som tar initiativ till samråd.

I lagen finns inget förbud mot att den nya anställningen är hos en konkurrent till arbetsgivaren. Om den nya anställningen innebär ett brott mot arbetstagarens lojalitetsplikt mot sin ordinarie arbetsgivare så kan arbetstagaren ådra sig skadeståndsskyldighet. Det innebär att ett sådant arbete inte går att ta utan ett samtycke hos ordinarie arbetsgivare.

Avbruten ledighet

En arbetstagare har rätt att avbryta sin ledighet och återgå i arbete hos ordinarie arbetsgivare. Detta anmäls snarast till arbetsgivaren. Om ledigheten avsett att vara mer än en månad får arbetsgivaren skjuta upp återgången i arbete högst en månad från den dag då arbetsgivaren mottagit underrättelsen om att arbetstagaren vill återgå till arbete. Varar ledigheten mindre än en månad har arbetstagaren rätt att omedelbart avbryta ledigheten. Om arbetstagaren vill återgå till ordinarie arbete efter ledigheten ska detta anmälas till arbetsgivaren en månad före återgången i arbete. I praktiken kan detta innebära att arbetstagaren återgår i sjukskrivning i förhållande till sitt vanliga arbete och att rehabiliteringen fortsätter.

Anställningsskydd

Lagen innehåller regler som ska skydda den som utnyttjar sin möjlighet att vara ledig mot att diskrimineras. Arbetstagaren får inte avskedas, sägas upp eller ges försämrade anställningsförmåner eller anställningsvillkor på grund av ledigheten. Arbetsgivare som bryter

mot lagen ska betala ekonomiskt och allmänt skadestånd till arbetstagaren. En arbetstagare kan inte bli skadeståndsskyldig för brott mot överläggningskyldigheten eller underrättelseskyldigheten.

Arbetsprövning

Arbetsprövning är en utredning som visar vad den anställde kan och inte kan göra. Den anställde får arbeta med olika arbetsuppgifter för att pröva hur hon/han till exempel kan lyfta, arbeta med armarna höjda, sitta, koncentrera sig eller lära sig nytt.

Försäkringskassan bestämmer om den anställde ska arbetspröva eller inte. Vilka arbetsuppgifter den anställde får beror på vilken sjukdom eller skada han/hon har.

Den anställde får sjukpenning från Försäkringskassan under tiden arbetsprövningen pågår. Arbetsprövning pågår i högst två veckor.

Arbetsträning

En anställd som varit sjuk en längre period kanske behöver arbeta lite långsammare och träna på att utföra sitt gamla arbete, för att kunna arbeta som vanligt igen. Det kallas för arbetsträning.

En anställd som arbetstränar på sitt ordinarie arbete kan arbetsträna i tre månader. Den anställde får då rehabiliteringsersättning från Försäkringskassan. En anställd som tränar på ett nytt arbete på samma- eller på annat företag kan arbetsträna längre tid än tre månader men inte längre än ett år.

Försäkringskassan, arbetsgivaren, medarbetaren och läkaren bestämmer tillsammans hur lång tid arbetsträningen ska vara, hur många timmar per dag den anställde ska börja arbetsträna och när den anställde ska arbeta mer tid.

Arbetsgivaren ska betala om rehabiliteringen kostar något, men i vissa fall kan Försäkringskassan betala.

Bilaga 1 Förändringar i policys för Arbetsmiljöhandboken

Alkohol och Drogpolicy

Tillkommit:

- Att droger och berusningsmedel inte får införas eller användas på arbetsplatsen.
- Att man själv har ett ansvar för att alkohol och drogkonsumtion inte påverkar arbetsinsatserna.
- Rekommendation att i samband med kurser, utbildning och personalfester iaktta måttlig konsumtion av alkohol.
- Erbjuder kamratstöd på arbetstid
- Om man är ordinerad narkotikaklassade läkemedel finns det möjlighet för omplacering tills behandling är avslutad.
- Samtalsmall finns som bilaga i Arbetsmiljöhandboken.

Arbetsmiljöpolicy

Tillkommit:

- Arbetstidens förläggning får aldrig leda till ohälsa för medarbetaren
- Arbetsuppgifter och befogenheter som tilldelas arbetstagarna får inte ge upphov till ohälsosam arbetsbelastning. Resurserna ska anpassas till kraven i arbetet.

Tagits bort:

- Ansvar och uppgiftsfördelningen- tog bort det för det vet cheferna om efter att de skrivit under delegationen.

Rehabiliteringspolicy

Förändring:

- Chef kontaktar sjuk medarbetare senast tredje frånvarodagen istället för andra frånvaroveckan.

Tillkommit:

- Rehabiliteringsutredning

Anmälan av Tillbud och Olycksfall

Förändring:

- Pappersblankett bort och ny policy om KIA systemet

Diskriminering och kränkande särbehandling

- Slagit ihop dessa två eftersom de såg likadana ut.

Tillkommit:

- Anvisningar till chef vid anmälan av diskriminering och kränkande särbehandling

Nytt i Arbetsmiljöhandboken

- När det värsta händer – hur man agerar om en medarbetare blir svårt sjuk, drabbas av ohälsa eller avlider.
- Uppdaterad information från MAS om stick-och skärskador.

Bilaga 2 Rehabiliteringsutredning

1. Medarbetare

Förnamn och efternamn		Personnummer
Adress		
Telefonnummer	E-postadress	
Yrke	Anställd sedan år	
Ordinarie tjänstgöringsgrad ☐ Heltid ☐ Deltid _____%	☐ Dagtid ☐ Skiftarbete ☐ Annan _____	
Anställningsform ☐ Tillsviadare ☐ Tidsbegränsad t.o.m. _____ ☐ Annan form _____		

2. Arbetsgivare

Arbetsgivare	Arbetsplats	
Adress		
Rehabiliteringsansvar		
Telefonnummer	E-postadress	
Har din medarbetare redan återgått i arbete i ordinarie tjänstgöringsgrad, eller beräknas medarbetaren göra det inom kort? ☐ Ja (fortsätt vid punkt 9.) ☐ Nej (fortsätt nedan)		
Deltar för företagshälsövården i utredningen? ☐ Ja ☐ Nej	Kontaktperson, företagshälsövård	Telefonnummer
På vilket sätt håller ni kontakt med medarbetaren under sjukskrivningen?		

3. Orsak till utredning

☐ Sjukskriven längre än 3 veckor	☐ Upprepad korttidsfrånvaro	☐ Medarbetarens begäran
☐ Annan anledning: _____		
När började nuvarandesjukskrivningsperiod?		
Sjukskrivande läkare		
Behandlande läkare		
Antal tidigare tillfällen med sjukfrånvaro, under de senaste 12 månaderna:		

4. Orsak till arbetsoförmåga

Är nuvarande besvär anmälda som arbetsskada?	☐ Ja	☐ Nej
Om ja, är besvären godkända som arbetsskada?	☐ Ja	☐ Nej

5. Arbetsförhållanden

Beskriv nuvarande arbetsuppgifter
Vilka besvär kan medarbetaren utföra trots besvären, på hel- eller deltid?
Vilka är medarbetarens egna förslag till anpassning och/eller till rehabiliteringsåtgärder?
Utbildning och tidigare yrkeserfarenhet som kan ha betydelse för arbetsanpassning och rehabilitering
På vilket sätt kan nuvarande arbetsuppgifter förändras så att medarbetaren kan vara kvar i arbete helt eller delvis trots besvären?
Har ni tidigare förändrat/erbjudit förändringar av medarbetarens arbetsuppgifter?
☐ Ja ☐ Nej
Om ja, när?

Arbetsförhållanden, forts.

Om ja, vilka förändringar genomfördes?
Vad blev resultatet?

6. Sociala förhållanden

Familjesituation, fritidsintressen och/eller bisysslor som kan ha betydelse för utredningen

7. Rehabiliteringsåtgärder

Aktivitet	
Tidpunkt för genomförande	Ansvarig för genomförande
Aktivitet	
Tidpunkt för genomförande	Ansvarig för genomförande
Aktivitet	
Tidpunkt för genomförande	Ansvarig för genomförande
Aktivitet	
Tidpunkt för genomförande	Ansvarig för genomförande

(Om utrymmet inte räcker till fortsätt vid punkt 10. Övriga upplysningar.)

8. Uppföljning

Ansvarig för uppföljning	Tidpunkt för uppföljning
--------------------------	--------------------------

9. Förebyggande åtgärder

Vilka ytterligare åtgärder behöver genomföras för att förhindra eventuell framtida ohälsa för medarbetaren?

10. Övriga upplysningar

11. Underskrift

_____	_____
Arbetsgivarens underskrift	Medarbetarens underskrift
_____	_____
Datum	Datum
_____	Uppgifterna som kommer fram i denna utredning bör hanteras varsamt.
Facklig representant eller annan	
_____	
Datum	

2016-03-09

Kommunledningskontoret
HR avdelningen
Josefine Saksgaard
0528-56 71 05
Josefine.saksgaard@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Hälsobokslut för Färgelanda kommun 2015

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna dokumentet Hälsobokslut för Färgelanda kommun 2015, samt föreslår att det fortsättningsvis inkorporeras i ordinarie ekonomiska bokslut.

Ärendet

Våra medarbetare är vår mest viktiga resurs. Välmående personal som trivs i sitt arbete är den mest bidragande faktorn till att kunna uppnå kommunens vision; **Färgelanda – en attraktiv kommun att bo och leva i.**

Hälsobokslutet ska enligt vår förhoppning bidra till en tydligare överblick över personalens hälsa i de olika sektorer och arbetsplatser i kommunen.

Beslutsunderlag

Hälsobokslut för Färgelanda kommun för 2015.

Lars-Göran Berg
Kommunchef

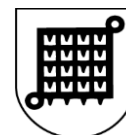
Per Wahlén
Administrativchef

2016-03-09

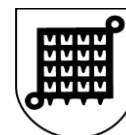
**Färgelanda
kommun**

HÄLSOBOKSLUT 2015

Innehållsförteckning

Inledning.....	2
Tillvägagångssätt och upplägg	2
Färgelanda kommun	3
Nulägesanalys.....	3
Sjuktal fördelat på ålder och kön.....	3
Kortfattad förklaring.....	4
Nyckeltal	4
<i>Sjukprocess och arbetsmiljöarbete</i>	5
Friskvård.....	5
Förslagsåtgärder	6
Sektor barn och utbildning	6
Nulägesanalys.....	6
Nyckeltal jämfört med personalens reflektioner	7
Förslagsåtgärder	7
Sektor Omsorg.....	7
Nulägesanalys.....	8
Nyckeltal jämfört med personalens reflektioner	8
Förslagsåtgärder	9
Övriga enheter	9
Nulägesanalys.....	9
Nyckeltal jämfört med personalens reflektioner	10
Förslagsåtgärder	10

Inledning

Våra medarbetare är vår mest viktiga resurs. Välmående personal som trivs i sitt arbete är den mest bidragande faktorn till att kunna uppnå kommunens vision; **Färgelanda – en attraktiv kommun att bo och leva i**. För att kunna kartlägga personalhälsan och arbetsmiljön i kommunen har vi bestämt oss för att utveckla ett hälsobokslut. Hälsobokslutet ska enligt vår förhoppning bidra till en tydligare överblick över personalens hälsa i de olika sektorer och arbetsplatser i kommunen.

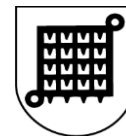
Syftet med att införa ett hälsobokslut är att det skall fungera som ett styrmedel, likt det ekonomiska bokslutet. Syftet är även att det skall medföra kunskap och utveckling inom personalekonomi, hälsa och arbetsmiljö. Delaktighet är en viktig faktor för att få en fungerande demokrati, därför väljer vi att inkludera personalen i framtagandet av hälsobokslutet. Det är också personalen som har den största kunskapen i verksamheten. Deras kunskap kompletteras sedan med statistik i form av nyckeltal.

Tillvägagångssätt och upplägg

Med HR-plus som hjälpmedel så har statistik tagits fram för att kunna visa nyckeltal. Vi har tagit fram de nyckeltal som vi anser vara relevanta för vår kommun men också beroende på vad som med enkelhet kan beräknas via HR-plus. Nyckeltalen är ett enkelt sätt för oss att jämföra mellan både olika sektorer, avdelningar och mellan olika år. Att jämföra årsvis kommer inte att bli aktuellt 2015 då detta är första utgåvan.

Personalen är som tidigare nämnt de som har den största kunskapen om verksamheten. Därför har varje enhetschef fått som ansvar att genomföra ett reflektionsmöte tillsammans med personalen. På dessa möten har det reflekterats kring hälsa, delaktighet, trivsel och gemenskap samt sjukfrånvaron utifrån ett färdigt diskussionsmaterial. Personalen har sedan sammanställt sina åsikter, vilket ligger som bilaga i det interna hälsobokslutet. Sammanställningarna har även legat till grund för analys av statistiken och de mest centrala punkterna lyfts fram i hälsobokslutet, externt som internt.

Först presenteras kommunens hälsa i helhet följt av en mer ingående analys av sektor barn & utbildning, sektor omsorg samt övriga enheter.

Färgelanda kommun

Här presenteras först en kortfattad förklaring till nyckeltalen som kommer att presenteras. Orsaken till att 3 och 4 multipliceras med 10 000 är för att talet skall bli hanterbart men även för att följa den sedvänja som finns inom hälsobokslut, då en jämförelse är önskvärd. Samtlig statistik är baserad på hela året, 2015, och baseras på tillsvidareanställda samt månadsanställda. Totalt antal anställda i kommunen var i genomsnitt 457 st.

Nyckeltal	Definition
1.Hälsa	1 år utan sjukfrånvaro (antal hälsa/antal anställda*100)
2.Sjuktal	Enligt den obligatoriska redovisningen av sjuktal. (antal sjukfrånvarotim/budgeterade tim.*100)
3.Sjukfall	Antal påbörjade sjukfall/arbetade tim.*10000
4.Personalomsättning	Antal externa avgångar/budgeterade tim.*10000

Nulägesanalys

Nyckeltal	2015
1.Hälsa	76
2.Sjuktal	8,3
3.Sjukfall	19,1
4.Personalomsättning	0,6

Sjuktal fördelat på ålder och kön

	> 29år	30 - 49år	< 50år	Totalt
Kvinnor	10,5	6,7	8,2	7,7
Män	1,5	6,2	8	6,9
Totalt	6,8	6,6	8,2	

Kortfattad förklaring

1. Hälsa

76 % av kommunens anställda har inte haft en enda sjukdag under 2015. Detta motsvarar 347,3 personer som innehar nyckeltalet hälsa. Vid en jämförelse med en annan kommun har Färgelanda kommun en hög frisknärvaro, men en iakttagelse bör göras av att kommunens personalomfattning är lägre än den jämförda.

2. Sjuktal

Medelvärdet i Sveriges kommuner 2014 är 6 %. Något medeltal för 2015 finns ännu inte tillgängligt men 2014 låg Färgelanda kommuns sjuktal på 7,2 %. Detta visar på en ökning av 1,1 procentenheter till de 8,3 % som är sjuktalet, 2015. 67,7 % av sjuktalet består utav långtidsfrånvaro. Sjuktal fördelat på ålder och kön är obligatoriskt att redovisa vid mer än 10 anställda, men ger inget rättvist resultat pga. ojämn personalfördelning inom kategorierna.

3. Sjukfall

Sjukfall i Färgelanda kommun ligger på 19,1, vilket är 1151 påbörjade sjukfall under 2015. Detta betyder att kommunens anställda har ca 2,5 sjuktillfällen vardera.

4. Personalomsättning

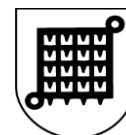
Personalomsättningen på 0,6 består utav 10 avgångar pga. ålderspension samt 35 avgångar på egen begäran. Orsak till avgång på egen begäran är okänt, men ett arbete pågår för att förbättra rutiner kring avgångssamtal som förhoppningsvis kan visa på orsaker i framtida hälsobokslut.

Nyckeltal

Som statistiken visar är långtidsfrånvaron den största orsaken till kommunens höga sjukutveckling och i övrigt är hälsan hög. Den höga hälsan skall dock inte misstolkas som tillståndet hälsa, då detta endast är en benämning av nyckeltalet. Hög hälsa kan vara ett resultat av en hög grad av dold sjukfrånvaro, vilket innefattar sjuknärvaro och sjukledighet genom semester etc. Denna ohälsa vill vi gärna undvika för att kunna uppnå en god samt effektiv arbetsmiljö. Forskning visar också att sjuknärvaro ofta leder till en ökad ohälsa och på sikt en ökad sjukutveckling. Den dolda sjuknärvaron analyseras närmare sektorsvis utefter reflektionsmötena.

Viktigt att tänka på vad gäller sjuktal enligt den obligatoriska redovisningen är att den beräknas på budgeterade timmar och inte de timmar som faktiskt utförts. Detta resulterar i en viss missvisning då den övriga frånvaron påverkar utfallet. Finns det en hög grad av övrig frånvaro, t.ex. tjänstledighet, ger detta ett lägre sjuktal. Dock är detta den mest förekommande

redovisningen och en mer riktig redovisning blir svår att jämföra. Beräknat på arbetad tid har Färgelanda Kommun ett högre sjuktal på 10,4 %.

En hög långtidsfrånvaro betyder vanligtvis inte att problemen består i en försämrad arbetsmiljö i nuläget, utan ev. arbetsorsaker härstammar troligtvis längre tillbaka i tiden. En försämrad arbetsmiljö resulterar vanligtvis i en ökad sjukutveckling efter flera år, därför är det av vikt att strategiskt arbeta för en bra arbetsmiljö och uppmärksamma risker, oavsett sjuktalets nivå.

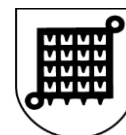
Sjukprocess och arbetsmiljöarbete

I dagsläget har rutinerna för sjukfrånvaroprocessen justerats med förhoppning om att kunna minska sjukfrånvaron. Processen innefattar en närmare kontakt med chefen vid sjukskrivning, vilket ska underlätta vid eventuellt rehabiliteringsbehov. Rehabiliteringsbehov skall undersökas av chef och medarbetare efter 3 veckors sjukfrånvaro, om behov finns beror på hur sjukdomsbilden ser ut. Stöd finns även att få om man haft fler än 3 sjuktillfällen under 6 månader. Chefen tar då kontakt med medarbetaren och kontakter eventuellt företagshälsovården, Previa. Detta är ett sätt att förebygga framtida långtidssjukskrivningar, vilket även efterfrågades vid vissa reflektionsmöten.

För nuvarande arbetas det med nya, förenklade rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet. I ett datasystem (KIA) kan chefer och skyddsombud enkelt genomföra riskanalyser och medarbetare kan själva rapportera eventuella arbetsskador och tillbud. Det kommer även att ge en ökad översikt och underlätta för uppföljning av kommunens arbetsmiljö.

Friskvård

Friskvårdsbidraget är något som de flesta medarbetare ansåg som positivt under reflektionsmötena. Dock ansågs summan vara för låg, 500 kr. Därför har nu en ökning skett till 750 kr. Vissa gav förslag på en högre summa, därför ges här en förklaring. För att friskvårdsbidraget skall vara skattefritt, till fördel för både personal och arbetsgivare, ska summan anpassas till arbetsgivararten. Med andra ord ska bidraget stämma överens med vad ett gymkort kostar i Färgelanda kommun. Detta är orsaken till att friskvårdsbidrag ofta skiljer sig åt mellan olika orter. Funderingar fanns även hos personalen varför man inte kan köpa vad man vill för friskvårdsbidraget, detta har också med skatteskal att göra, återigen till fördel för både personal och arbetsgivare. Hälsofrämjande aktiviteter är något som efterfrågas inom nästintill samtliga enheter, likaså de hälsoombud och hälsoprofiler som funnits en gång i tiden.

Förslagsåtgärder

- Rehabiliteringsarbetet behöver granskas ytterligare med återkoppling från både chefer och medarbetare. Behövs det mer kunskap hos chefer? Detta är också något som behöver ses över.
- Större fokus på hälsa och friskvård.
- Starta upp arbetet med hälsoombud igen.

Sektor barn och utbildning

Här ingår; kost & städenheten, vuxenutbildning, central funktion (kommunkontor), grundskolor samt förskolor. Totalt antal anställda i denna sektor var i genomsnitt 184 st.

Nyckeltal	2015
1.Hälsa	75
2.Sjuktal	7,1
3.Sjukfall	16
4.Personalomsättning	0,7

Nulägesanalys

1. Hälsa

75 % av personerna har inte haft en sjukdag under 2015, det vill säga 138,5 individer. Detta får anses som en väldigt hög frisknärvaro av de totalt 184 anställda.

2. Sjuktal

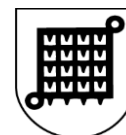
Sjuktalet är 7,1 och 68,4% av totalt sjuktal består av långtidsfrånvaro (beräknat från dag 15 i sjukperioden). Sjuktal baserat på arbetad tid är 9,0 %.

3. Sjukfall

Antal påbörjade sjukfall under 2015 är 12,8, det vill säga 380 sjukfall totalt och ca 2 sjukfall per anställd.

4. Personalomsättning

Personalomsättning på 0,7 består utav 7 ålderspensioner och 14 som avgått på egen begäran.

Nyckeltal jämfört med personalens reflektioner

Hälsan är väldigt hög i denna sektor och den största orsaken till sjukfrånvaro är långtidsfrånvaro. Detta indikerar på en hög sjuknärvaro vilket även stämmer överens med vad som framkommit på reflektionsmöten. Den höga långtidsfrånvaron tyder vanligtvis på att problem inte finns i den nuvarande arbetsmiljön men här instämmer inte personalen. Nästintill samtliga arbetsgrupper som deltagit vid reflektionsmöte nämner; stress, för hög arbetsbelastning, för lite personal och för lite delaktighet samt uppskattning. Detta gäller främst grundskolor och förskolor. Framtidsutsikterna är troligen en ökad sjukutveckling alt. behov av nyrekrytering. Trivsamma arbetsgrupper och undervisning verkar dock vara gemensamma faktorer för motivation. För att bevara arbetsgruppen som motivationsfaktor rekommenderas en kontinuerlig förstärkning av gemenskap i form av friskvårdssatsningar på gruppnivå.

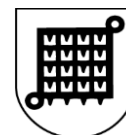
Förslagsåtgärder

- En större grad av delaktighet och återkoppling från politik och ledning
- Minskad arbetsbelastning/ökad bemanning
- Större personalgrupper alt. minskad arbetsbelastning
- Förebyggande rehabiliterings - och friskvårdsåtgärder
- Arbetsplatsriktade åtgärder på gruppnivå

Sektor Omsorg

Här ingår; omsorgskontor, integration/HVB, IFO, LSS, äldreboenden samt hemtjänst. Totalt antal anställda i denna sektor var i genomsnitt 215 st.

Nyckeltal	2015
1.Hälsa	76
2.Sjuktal	9,7
3.Sjukfall	23,2
4.Personalomsättning	0,6

Nulägesanalys

1. Hälsa

76 % av personalen har inte haft en sjukdag under 2015, vilket resulterar i snitt 163 friska personer.

2. Sjuktal

Sjuktalet på 9,7 % är det högsta bland kommunens sektorer. 68 % av detta består av långtidsfrånvaro. Sjuktal baserat på arbetad tid är 12,5 %.

3. Sjukfall

Sjukfallen på 18 är ett resultat av 639 sjuktilfällen, vilket är ca 3 sjuktilfällen per anställd.

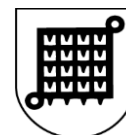
4. Personalomsättning

Personalomsättningen på 0,6 består utav 3 ålderspensioner och 18 som avgått på egen begäran.

Nyckeltal jämfört med personalens reflektioner

Hälsan är relativt hög även i denna sektor även om sjuktalet påvisar annat. 3 sjuktilfällen under ett år får dock anses som normalt och den största delen av frånvaron består av långtidsfrånvaro. Detta stämmer även med personalens egna åsikter då de anser sig som friska mestadels. Hög smittorisk och arbetsbelastning är några faktorer som nämns höja statistiken. Vissa arbetsplatser har en arbetsdag om 24 timmar istället för det mest förekommande, 8. Detta kan påverka sjukstatistiken avsevärt då en enda sjukdag kan resultera i 24 timmars sjukfrånvaro. Att räkna om sjuktalet utifrån den vetskapen ger inget exakt resultat, så detta är istället något vi får ta hänsyn till. Stress och för lite personal är något som benämns även i denna sektor, även om arbetsbelastningen inte verkar upplevas lika hög som på barn och utbildning. Gemenskap i arbetsgrupperna är något som uppskattas även i omsorg.

En enkätundersökning har genomförts i denna sektor och visar att de flesta medarbetare vill förbättra sin hälsa samt känner ett eget ansvar för detta. Hälsotillståndet skiljer sig åt men de flesta har ofta under det senaste året lidit av någon form av fysiska besvär. Någon form av hälsoinsats kan därför vara en god idé då både motivation och behov finns. Enkätresultatet visar på, till skillnad från reflektionssammanställningarna, att en viss motsättning finns bland kollegor. En mindre andel har även känt sig utfrusna och kränkt/trakasserad det senaste året, om detta beror på arbetskamrater går dock inte att visa på. Detta är dock något som borde arbetas med, då det kan skapa allvarliga komplikationer. De allra flesta verkar dock känna ett trivsamt och öppet klimat i arbetsgruppen där deras insatser uppskattas. Relationen med närmsta chefen upplevs också på olika sätt, men mestadels positivt.

Förslagsåtgärder

- Arbetsplatsriktade åtgärder på gruppnivå
- Förebyggande rehabiliterings - och friskvårdsåtgärder
- Granska långtidsfrånvaro och rehabiliteringsarbetet
- Arbeta efter handlingsplanen för kränkande särbehandling

Övriga sektorer och enheter

Här ingår; sektor kultur & fritid, sektor samhällsbyggnad, kommunledning samt administrativ enhet. Dessa har förts samman p.g.a. för få anställda i de olika sektorerna som annars hade ansetts oetiskt att redovisa. Totalt antal anställda i dessa enheter var i genomsnitt 58,2 st. vilket gör att statistik från övriga enheter inte kan jämföras med övriga sektorer på ett rättvisande sätt.

Nyckeltal	2015
1.Hälsa	78,7
2.Sjuktal	6,6
3.Sjukfall	14,4
4.Personalomsättning	0,5

Nulägesanalys

1. Hälsa

78,7 % av personalen har inte haft en sjukdag under 2015, vilket resulterar i ca 45,8 friska medarbetare.

2. Sjuktal

Sjuktalet på 6,6 % består av 62,3 % långtidsfrånvaro. Sjuktal baserat på arbetad tid är 7,4 %.

3. Sjukfall

Sjukfallen på 12,8 består av totalt 132 sjukfall och ca 2,3 sjuktillfällen per anställd.

4. Personalomsättning

Personalomsättningen på 0,5 består utav 1 ålderspension och 4 som avgått på egen begäran.

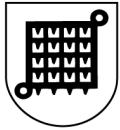

Nyckeltal jämfört med personalens reflektioner

Även i dessa sektorer och enheter består sjukfrånvaron mestadels av långtidsfrånvaro och 2,3 sjukdagar per anställd är att anses som normalt. Som nämndes tidigare är de anställda betydligt färre och en jämförelse blir därför svår. I dessa enheter har färre reflektionsmöten genomförts och en jämförelse med personalens åsikter blir därför svår. Troligtvis beror detta på den höga andelen chefer i enheterna. De sammanställningar som utförts visar dock på en god trivsel och gemenskap på arbetet. Sjukfrånvaron anses inte heller som hög även om det ofta verkar bero på sjuknärvaro. Möjligtvis att dessa arbetsplatser inte anses lika fysiskt betungande och att sjuknärvaro därför accepteras. Ett ökat förebyggande arbete för en god personalthälsa är något som efterfrågas, likt de andra sektorerna.

Förslagsåtgärder

- Arbetsplatsriktade åtgärder på gruppnivå
- Förebyggande rehabiliterings - och friskvårdsåtgärder

Sektor Omsorg
Christina Olsson
MAS
Tel:0528-567629
E-post:christina.olsson@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Patientsäkerhetsberättelse

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta ”Patientsäkerhetsberättelse 2015” och hålla den tillgänglig för den som önskar ta del av den.

Ärendet

MAS har i sektorns kvalitetsledningssystem STRATSYS, sammanställt Patientsäkerhetsberättelse 2015 för Färgelanda kommun, Sektor Omsorg.

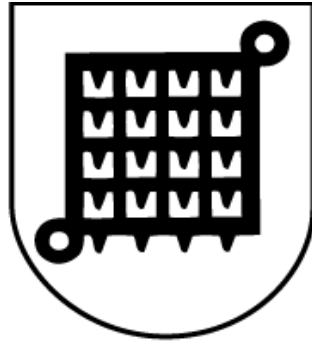
Enligt 3 Kap. §10 i Patientsäkerhetslagen är Vårdgivaren (kommunen som juridisk person) skyldig att senast den 1/3 varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse av vilken ska framgå;

1. Hur patientsäkerhetsarbetet har bedrivits under föregående kalenderår
2. Vilka åtgärder som har vidtagits för att öka patientsäkerheten, och
3. Vilka resultat som har uppnåtts.

Patientsäkerhetsberättelsen ska hållas tillgänglig för den som önskar ta del av den. Färgelanda kommuns patientsäkerhetsberättelser finns sedan 2011 tillgängliga på kommunens hemsida.

Christina Olsson
Medicinsk ansvarig sjuksköterska

Patientsäkerhetsberättelse

Sektor Omsorg

Sammanställd av Medicinskt Ansvarig Sjuksköterska Christina Olsson

2015

Enligt patientsäkerhetslagen(2010:659) ska vårdgivaren senast den 1 mars varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. Den ska innehålla uppgifter om hur man under det gångna året arbetat med patientsäkerhetsarbetet och hur man samverkat för att förebygga risker och vilka egenkontroller man gjort för att mäta vårdkvalitén.

I berättelsen ska vårdgivaren redovisa avvikelser, inkomna klagomål och synpunkter samt om händelser utretts enligt patientsäkerhetslagen och hur många vårdskador som bedömts som allvarliga.

Patientsäkerhetsberättelsen ska ha en sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma hur det systematiska patientsäkerhetsarbetet har bedrivits i verksamhetens olika delar, och att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Övergripande mål och strategier	5
Organisatoriskt ansvar för patientsäkerhetsarbetet	6
Struktur för uppföljning/utvärdering	7
Uppföljning genom egenkontroll.....	8
Hur patientsäkerhetsarbete har bedrivits samt vilka åtgärder som genomförts för ökad patientsäkerhet.....	9
Samverkan för att förebygga vårdskador	10
Risکاناليس.....	11
Hälso- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet	12
Klagomål och synpunkter	13
Sammanställning och analys	14
Samverkan med patienter och närstående	15
Resultat.....	16
Övergripande mål och strategier från föregående år	24
Övergripande mål och strategier för kommande år.....	25

Sammanfattning

Patientsäkerhetsarbetet inom den kommunala hemsjukvården har inte inneburit några stora förändringar under 2015. De nationella kvalitetsregistren Senior Alert, BPSD och Palliativregistret ger bra underlag för vad vi ska jobba med.

Vi når det nationella målet att 90% av de boende på SÄBO skall ha en aktuell riskbedömning. Vi ser att trycksåren har minskat och andelen vårdtagare med BMI <22 har blivit något färre.

Ett mål som visat sig svårt att nå är att minska nattfastan till max 11h. En ny satsning på detta måste ske under 2016.

Antalet fall har ökat ganska kraftigt men registrerade skador i samband med fall minskar! Vi har t.ex. färre registrerade höftfrakturer under 2015. Vår satsning med att erbjuda höftskyddsbyxor till vårdtagare som uppvisar fallrisk vid riskbedömningar fortsätter. Vi har också i slutet av året köpt in fler och i andra modeller. Fallrapporterna visar att många faller på natten på väg till/från toaletten. Ofta glömmer man då tofflor och halkar lätt på golvet. Vi kommer under 2016 att erbjuda halksockor för att se om det kan minska dessa typer av fall.

Under 2015 ser vi däremot något försämrade resultat i Palliativ registret jämfört med året innan. Det blir därför ett av målen för 2016 att förbättra dessa. Ett lokalt vårdprogram för palliativ vård är utarbetat utifrån de nationella och regionala riktlinjerna. Det lokala programmet skall implementeras under 2016.

Statistik från Kvalitetsportalen visar att behandling med olämpliga läkemedel, antipsykotiska läkemedel och antiinflammatoriska läkemedel minskar. Dessa siffror gäller alla som är 75 år och äldre i kommunen. Inte endast de som är inskrivna i kommunal hemsjukvård. Rutinen för läkemedelshantering har uppdaterats och större krav på kontroll av dosetter ställs innan de lämnas ut till patient. Under året har kvalitetsgranskning av läkemedelshanteringen inom den kommunala hälso- och sjukvården utförts av leg. apotekare. Alla delar av hanteringen godkändes. Kommentarer med förbättringsåtgärder lämnades.

Under året erbjöd Folkhälsomyndigheten vårdgivare att delta i en punktprevalensmätning av vårdrelaterade infektioner och antibiotikabehandling. (HALT) Tidigare har liknande mätningar enbart gjorts på sjukhus men man ser nu att problemen medvårdrelaterade infektioner även finns i den kommunala vården. Vi deltog och resultatet visade en infektions och antibiotikabehandlingsfrekvens på samma nivå som övriga äldreboenden i landet. Mätningarna ska bli återkommande en gång per år.

Övergripande mål och strategier

Sektor Omsorgs mål är att skapa trygghet och självständighet för den enskilde genom

- att arbetet utgår från en gemensam värdegrund
- att förutsättningar skapas för god hälsa och livskvalitet
- att insatserna ska förebygga ohälsa
- att den enskilde ska vara delaktig och ha inflytande över insatsernas utformning
- att vård och omsorg ges av kompetent personal

Äldreomsorgen har även under 2015 arbetat med effektmålen som sattes 2013.. Målen överensstämmer med regeringens satsning för de mest sjuka äldre.

- samtliga vårdtagare på SÄBO ska erbjudas riskbedömning enl. Senior Alert.
- hemsjukvården ska registrera i Palliativregistret
- samtliga vårdtagare på demensboende ska erbjudas skattning enl. BPSD-registret
- Under 2016 ska en översyn av mål och nyckeltal göras.

Organisatoriskt ansvar för patientsäkerhetsarbetet

Kommunstyrelsen ansvarar för att;

- den hälso- och sjukvård som kommunen erbjuder uppfyller hälso- och sjukvårdslagens krav på god vård
- kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras
- det finns ett kvalitetsledningssystem inom sektor omsorg i Färgelanda kommun samt att sätta övergripande mål för verksamheten.

Socialchef/Verksamhetschef för hälso- och sjukvård ansvarar för att;

- verksamheten tillgodoser hög patientsäkerhet och god kvalitet
- rutiner för riskanalys, avvikelshantering, klagomålshantering, samverkan och egenkontroller finns

MAS ansvarar för att;

- rutiner för hälso- och sjukvårdsarbete finns och är kända av personalen
- behovet av läkarkontakt tillgodoses
- att delegeringar utförs så att patientsäkerheten bibehålls
- rutiner finns för säker läkemedelshantering
- anmälningar till IVO enl. Lex Maria görs vid vårdskada eller risk för vårdskada
- kontrollera så att krav och mål uppnås

Enhetschefer ansvarar för att;

- se de olika processerna i verksamheten
- att personalen känner till och arbetar efter kommunens policy, riktlinjer och rutiner samt deltar i egenkontroll av verksamhetens kvalitet

Övrig personal inom sektor omsorg ansvarar för att;

- jobba efter kommunens policy, riktlinjer och rutiner
- medverka vid egenkontroller och kvalitetsutveckling av verksamheten

Struktur för uppföljning/utvärdering

Resultat av egenkontroller sammanställs fortlöpande och läggs in i kvalitetsledningssystemet. Resultaten presenteras på ledningsgrupp och äldrechefsmöten. Enhetscheferna ansvarar för att föra ut informationen till vård- och omsorgspersonalen.

Vid dessa möten på både lednings- och verksamhetsnivå, utvärderas resultaten och man tar ställning till hur det fortsatta arbetet skall bedrivas, om insatser behövs och vilka delar man ska satsa på. Åtgärder planeras och läggs in i kvalitetsledningssystemet där tidsplan och resultat visas.

En övergripande presentation av patientsäkerhetsberättelsen görs för kommunstyrelsen. Då redovisas det viktigaste och ev. nytt innehåll

Uppföljning genom egenkontroll

Egenkontroller i kommunal hälso- och sjukvård.

Regelbundna loggkontroller i verksamhetens dokumentationssystem Magna Cura.

Riskbedömningar i Senior Alert (nationellt kvalitetsregister) av fall-trycksår-nutrition-munhälsa och blåsdysfunktion

Mätning av nattfasta på SÄBO

Månadsvis uppföljning av fallrapporter/statistik i vårt dokumentationssystem Magna Cura.

Registrering i Palliativregistret (nationellt kvalitetsregister)

PPM-trycksår 2ggr/år. Punktprevalensmätning av trycksårsfrekvens på SÄBO. Dokumenteras i Senior Alert.

Uppföljning av läkemedelsavvikelser/statistik i vårt dokumentationssystem Magna Cura.

Kvalitetsgranskning av KAF (kommunalt akutläkemedelsförråd) utförs av regionen. (ingen granskning under 2015.)

Årlig kvalitetsgranskning av läkemedelshanteringen. Utförs av leg. apotekare.

"Egenkontroll - vårdhygienisk standard inom kommunal vård och omsorg" planerad till 2016. Utarbetad av Vårdhygien, NU-sjukvården.

Deltar i Folkhälsomyndighetens mätning av VRI (vårdrelaterade infektioner) och antibiotika behandlingar. 1g/år.

Journalgranskning (planerad)

Hur patientsäkerhetsarbete har bedrivits samt vilka åtgärder som genomförts för ökad patientsäkerhet

Stratsys

- I kvalitetsledningssystemet Stratsys finns den kommunala hälso- och sjukvårdens rutiner och andra dokument. Även egenkontroller, uppföljningar, åtgärder och resultat redovisas i detta system.

Dokumentation

- Ett arbete för att utveckla/uppdatera systemet för hälso- och sjukvårdsdokumentation har startats. Förberedelser för att börja använda NPÖ (Nationell patientöversikt) har gjorts. Båda dessa system planeras att tas i bruk under 2016.

BPSD (beteendemässiga och psykiska symtom vid demens)

- Arbetsverktyget används inom demensvården. Syftet är att hitta omvårdnadsinsatser som lindrar beteendemässiga och psykiska symtom vid demens och minska behovet av läkemedelsbehandling vid t.ex. oro.

Fallprevention

- Höftskyddsbyxor erbjudits till vårdtagare som visat risk för fall vid riskbedömning i Senior Alert. Fler modeller av höftskyddsbyxor samt halksockar har köpts in för prestationsersättningspengar från staten.

Trycksårsprevention

- Inför punktprevalensmätningen v.40 2015 utbildades omsorgspersonal från alla boendeenheter för att öka kunskapen om trycksårsbedömning.

Digital trygghetstelefoni

- Övergången till digitaltrygghetstelefoni är klar. Samtliga brukare får sina trygghetstelefoner utbytta under februari 2016.

Läkemedelshantering

- Extern granskning av kommunens läkemedelshantering har genomförts av leg. apotekare.
- Skärpta rutiner för dosettindelning har införts.
- En ny kontrollista för att minska risken för bortglömda läkemedelsdoser har tagits fram.

Samverkan för att förebygga vårdskador

Lokalt

- Gruppmöten på enheterna där omsorgspersonal och legitimerad personal deltar i uppföljning, utvärdering och planering
- MAS-möten med legitimerad personal
- Möte med Vårdcentralen - hemsjukvården 1g/termin
- Avtal med primärvården om läkarinsatser för patienter i hemsjukvården och boende på SÄBO. Dessutom viss handledning och utbildning för personalen.
- Möten med hälso- och sjukvårdsnämnden (inga möten under 2015)

Regionalt

- Närsjukvårdsgrupp, Vårdsamverkan mellan kommun - primärvård och länssjukvård
- Nätverk för;

- legitimerad personal

- MAS:ar i Fyrbodal och VG-regionen

- enhetschefer för legitimerad personal

- socialchefer och verksamhetschefer för hälso- och sjukvård

- Avtal med regionen för upphandling av SÄRNÄR-produkter samt tillgång till dietist för specialistkunskap (SÄRNÄR= särskild näring)
- Förband- och sjukvårdsmaterial upphandlat i samverkan Dalslands kommunalförbund
- Regionen tillhandahåller specialistkunskap inom vårdhygien i form av hygiensköterska (utbildning, rutiner och rådgivning)
- Vård & Omsorgscollege i Fyrbodal. Dess syfte är att kvalitetssäkra vård- och omsorgsutbildningar samt att öka intresset för att jobba inom vård- och omsorg.

Risikanalys

Vår rutin följer rekommendationerna i Socialstyrelsens Handbok för patientsäkerhetsarbete; Risk& händelseanalys. Rutinen är en kort beskrivning av hur riskanalys skall utföras. Handboken används som stöd vid genomförande av riskanalyser.

Syftet med en riskanalys är att identifiera och värdera risker, identifiera orsaker till dessa och ta fram åtgärder som eliminerar eller minskar riskerna, eller mildrar konsekvenserna av negativa händelser. Att analysera risker är ett framåtsyftande arbete, som ska leda till att förebyggande åtgärder vidtas innan något har hänt.

Risikanalys är en kraftfull metod att använda i ett systematiskt förbättringsarbete. En riskanalys resulterar i ett flertal förbättringsförslag som syftar till att höja säkerheten i den processen som analyseras.

Det är önskvärt att arbetet med riskanalyser påbörjas i samband med planering eller utveckling av en process, finns med under hela processens livscykel och justeras successivt när ny kunskap eller avvikelser kommer fram.

Alla processer i verksamheten som är kritiska för vårdtagarens/brukarens/klientens säkerhet bör analyseras och det visionära målet är att alla dessa processer ska genomgå grundläggande riskanalys.

En riskanalys kan utföras både på lokal verksamhetsnivå och på övergripande organisatorisk nivå. Den kan avse en befintlig arbetsprocess eller göras inför en förändring.

En analys på lokal nivå utförs på enhetens egna processer eller i samarbete med närliggande enheter på gemensamma processer. Lättast att påverka är de egna, lokala processerna.

En analys på övergripande organisatorisk nivå kan göras inför större förändringar som påverkar flera verksamheter. Riskanalys på övergripande nivå är ofta mer komplex och tidskrävande än en analys på lokal nivå.

Hälsa- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet

Risker för vårdskador samt händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada rapporteras i avvikelsemodulen i Magna Cura.

I rapporten beskrivs hur händelsen tas om hand, omedelbart samt på lång sikt.

Samtliga rapporter skall kvitteras av leg.personal, enhetschef samt MAS i nämnd ordning. Vid allvarliga händelser informeras MAS direkt som utreder och tar ställning till om en Lex Maria anmälan skall göras.

Avvikelse med medicintekniska produkter kan även bli aktuella för anmälan till Läkemedelsverket och tillverkare.

MAS gör varje månad en sammanställning av rapporterade hälso- och sjukvårdsavvikelseavvikelse som mailas ut till leg.personal och enhetschefer och redovisas i kvalitetsledningssystemet.

Enhetscheferna skall vid varje APT diskutera de rapporter som varit, hur de tagits om hand och vad man ev. skall åtgärda för att det inte skall inträffa igen.

Klagomål och synpunkter

Rutin för hantering av klagomål och synpunkter finns. Dessa kan mottas både skriftligt och muntligt. Även anonymt, med då kan man inte få någon återkoppling. Blankett för klagomålshantering finns på kommunens hemsida, på medborgarkontoret, i kommunens entré/växel samt ute på boendeenheterna. Ärenden kan även inkomma via patientnämnden.

Inkomna ärenden, klagomål och synpunkter diarieförs och tas om hand av respektive enhetschef som utreder, vidtar ev. åtgärder och återkopplar till den som lämnat klagomål eller synpunkt.

Ärendena tas upp på APT och ev. ledningsgrupp eller äldrechefsmöten om de berör flera enheter eller hela verksamheten. Vid behov revideras rutiner och/eller arbetssätt som en del i verksamhetens förbättringsarbete.

Under 2015 har inga klagomål inkommit som berör kommunal hälso- och sjukvård.

Sammanställning och analys

Inga ärenden har inkommit från Patientnämnden.

En Lex Maria anmälan har gjorts till IVO. Ingen allvarlig patientskada inträffade.

En anmälan om negativ händelse med medicinteknisk produkt har gjorts till IVO.

Inga ärenden från IVO har varit relaterade till hälso- och sjukvård.

Inga inkomna klagomål har varit relaterade till kommunal hälso- och sjukvård.

I vårt eget system för avvikelshantering finns;

315 fallrapporter (5 allvarliga, alla frakturer 1,6%) (jämfört med 2,9% 2014)

162 läkemedelsavvikelser (60% är bortglömda doser =97st)

13 avvikelser med medicintekniska produkter (sticksäker kanyl, medicinskåp, rollator, lyftselar mm)

Vi har skickat

- två avvikelser till dosleverantör

- 15 avvikelser till NU-sjukvården (avvikelser i samband med att vårdtagare kommer hem från sjukhus)

Vi har mottagit

1 avvikelse från NU-sjukvården.

Analys

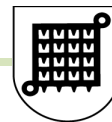
Antalet avvikelser ökar. Framförallt beror detta på att personalen numer ser avvikelserrapporter som en viktig del i förbättringsarbete. Både inom den egna verksamheten och i samverkan med vårdgrannar.

Trots ett stort antal fall har antalet skador minskat! 5 allvarliga skador under 2015 jämfört med 8 året innan.

97 bortglömda doser skall ses ur perspektivet av hur många doser personalen ansvarar för under ett år. Om man t.ex. ser till våra 79 platser på Särskilt boende så har de flesta som bor där hjälp med sin läkemedelshantering. De flesta har också minst två medicineringstillfällen per dygn.

*Räkneexempel; 79 personer med två doser /dygn= 158 doser per dygn som personalen hanterar på SÄBO. 158 dygnsdoser blir under ett år 57 670 st.!! På SÄBO finns 108 läkemedelsavvikelser dokumenterade. Om 60% av detta skulle vara bortglömda doser = 65 doser. 65 av 57 670= **0,001%***

Antalet avvikelser som vi skickar till NU-sjukvården ökar. Det beror på brister i t.ex. informationsöverföring, dokument saknas, t.ex. läkemedelslistor, epikriser, patienten har inte fått med sig läkemedel och/eller hjälpmedel som behövs vid hemkomsten.

Samverkan med patienter och närstående

Kommunens pensionärsråd ställer frågor och informeras om kommunal hälso- och sjukvård..

Enhetschefer anordnar närståendeträffar där även sjuksköterskor deltar med information och svarar på frågor.

Vårdtagare får upprepade erbjudande om riskbedömningar och förebyggande insatser i form av bl.a. besök av tandhygienist, riskbedömningar av fall, undernäring, trycksår, munhälsa och blåsdysfunktion enligt Senior Alert.

Inom demensvården används vårdtagarens och närståendes kunskap och erfarenhet som ett komplement i vårdplaneringen.

Vid läkemedelsgenomgång skall vårdtagarens och ev. närståendes synpunkter och önskemål efterfrågas.

Vård- och omsorgspersonal upprättar vård- rehab- och genomförandeplaner tillsammans med vårdtagare, och om vårdtagaren så önskar, även med närståendes deltagande. Här fångas resurser och behov upp och man tar beslut om insatser som på bästa sätt skall bidra till vårdtagarens välbefinnande.

Möjlighet finns alltid att både skriftligt och muntlig framföra ris och ros för att bidra till kvalitetsutveckling av verksamheten.

Anhörigstödjare finns som kan hjälpa till med kontakter och information så att vårdtagare och närstående hittar rätt och känner sig trygga.

Resultat

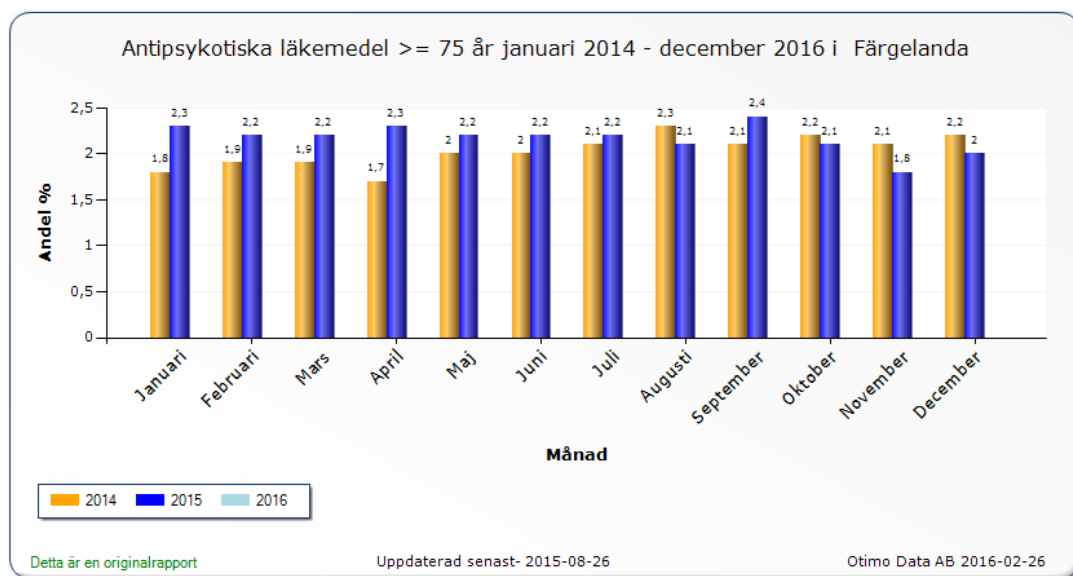
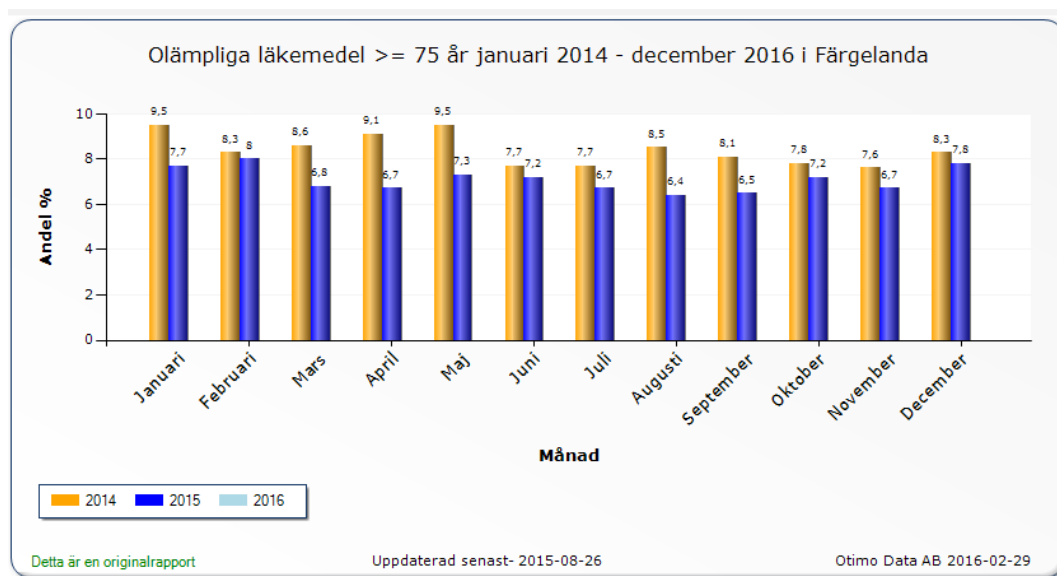
Redovisning av kvalitetsarbete

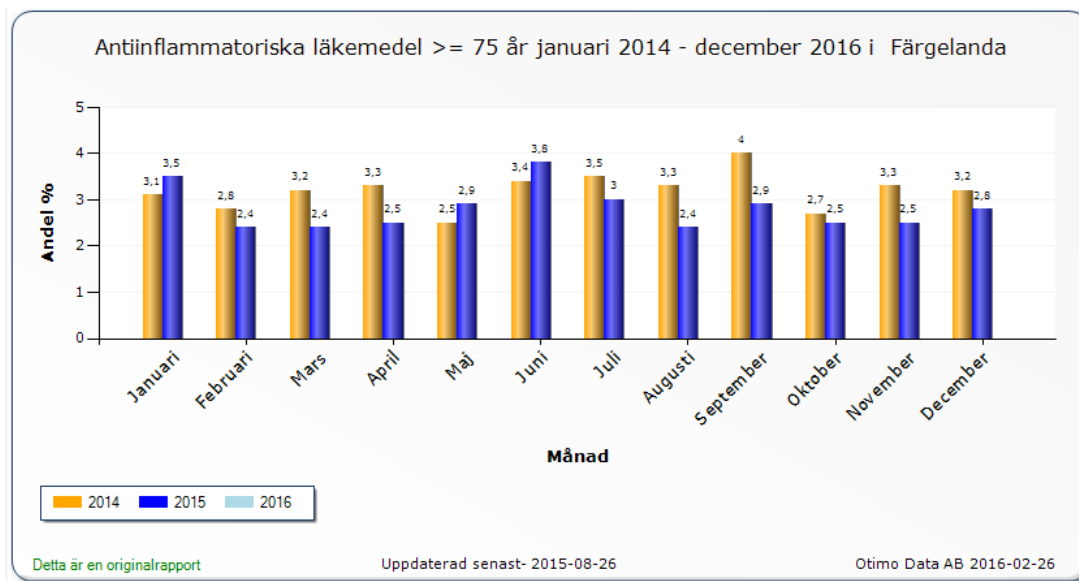
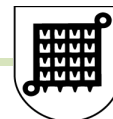
Läkemedel och äldre

Statistik från Kvalitetsportalen

Receptbelagda läkemedel som förskrivs och också hämtas ut på apotek rapporteras fortlöpande till Läkemedelsregistret på Socialstyrelsen. Aktuell månad jämförs med samma månad föregående år.
Källa: Kvalitetsportalen.se

OBS! Resultatet gäller för alla = 75 år och äldre i Färgelanda kommun. Den kommunala hälso- och sjukvården kan bara påverka de som vi har ett övertageläkemedelsansvar för. Övriga sköts via primärvården.

Redovisning av genomförda egenkontroller

Avvikelsehantering

Egenkontroll	Periodicitet	Bedömning av egenkontrollen	Kommentar
Omhändertagande av avvikelserapporter i Magna Cura	Halvår	Legitimerad personal, enhetschefer och MAS skall läsa, vb kommentera och alltid kvittera alla avvikelser. Avvikelseerna skall användas som underlag för förbättringsarbete.	De senaste två månaderna finns 108 avvikelser registrerade i Magna Cura. Av dem är 36 st. kvitterade av leg.personal och 7 st. är kvitterade av chefer.

Teoretisk utbildning

Egenkontroll	Periodicitet	Bedömning av egenkontrollen	Kommentar
Kunskapstest	År		Sjuksköterskeenheten har utsett några sköterskor som håller i teoretisk utbildning inför delegering. Sjuksköterskor med förskrivningsrätt för diabetes håller i utbildning inför delegering av insulingivning. Utbildningsmaterialet är uppdaterat.

Demensvård

Egenkontroll	Periodicitet	Bedömning av egenkontrollen	Kommentar
Registrerade skattningar i BPSD-registret	År	Målet är att samtliga boende ska erbjudas en skattning var 6:e mån.	Vid årets slut finns 39 aktuella vårdtagare registrerade och man har under året utfört 82 skattningar av beteendemässiga och psykiska symtom vid demens. = 91% av de boende på demsenhet har erbjudits minst en skattning under året.

Loggkontroll Magna Cura

Egenkontroll	Periodicitet	Bedömning av egenkontrollen	Kommentar
Loggkontroll i Magna Cura	Kvartal	Kontroll görs så att ingen personal tar del av information som man inte behöver i sitt yrkesutövande.	Loggkontroll av personal inom hemtjänsten. 14 personer loggades. Period 23/11 2015 -23/2 2016. Inga överträdelse eller obehörig läsning hittades. Ny kontroll om ca 3 mån.

Hälsa- och sjukvårdsdokumentation

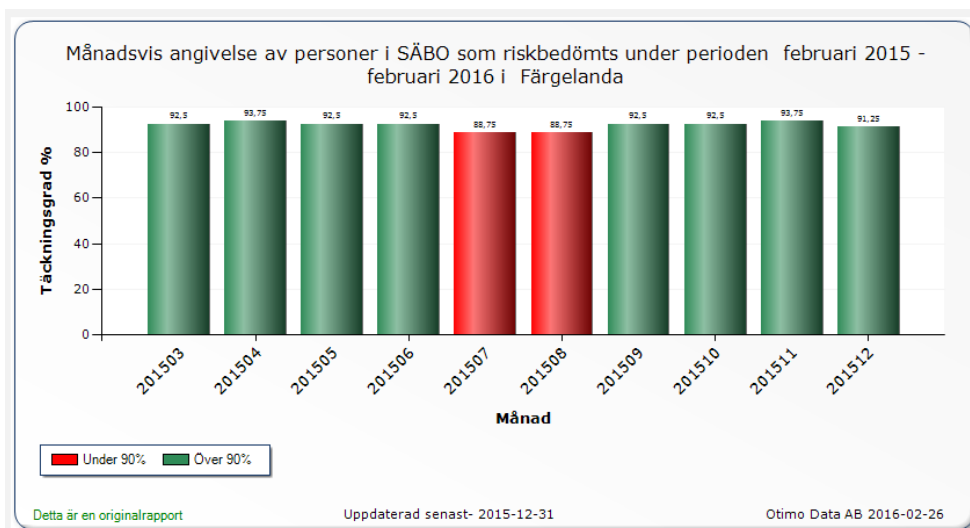
Egenkontroll	Periodicitet	Bedömning av egenkontrollen	Kommentar
Journalgranskning	År	Resultatet sammanställs av MAS och presenteras på t.ex. MAS-möte/utvecklingsdag. Resultatet skall ligga till grund för information/utveckling och förbättringsåtgärder.	Journalgranskning har inte hunnits med under 2015. Planeras för 2016.

Senior Alert

Egenkontroll	Periodicitet	Bedömning av egenkontrollen	Kommentar
Utförda riskbedömning i Senior Alert	År	Målet är att minst 90% av boende på SÄBO ska ha fått en riskbedömning med åtföljande åtgärder och uppföljning under året.	Under 2015 har 181 riskbedömningar registrerats i Senior Alert. Det blir ca 2,3 riskbedömningar per boendeplats/år på SÄBO.
Mätning av nattfasta	Halvår	Målet är att nattfastan inte ska överstiga 11h.	Sedan mätningen i våras har inga stora förändringar skett. Tyvärr uppvisas ett resultat som totalt sett är någon sämre än tidigare. Knappt 20% av vårdtagarna når målet med en nattfasta som inte överstiger 11h.
Uppföljning av fallrapporter/statistik	År	Målet är att antalet fall skall minska	Antalet fall har under 2015 ökat med 14% jämfört med 2014. Däremot har antalet allvarliga skador i samband med fall minskat med 60%. 2 fall resulterade i höftfrakturer = 0,6%, en liten minskning. (0,7% 2014) De flesta fall sker fortfarande nattetid och i närheten av sängen.
Trycksårsmätning (PPM trycksår och fall, Senior Alert)	Halvår	Antalet och allvarlighetsgraden av trycksår skall minska.	Trycksårsmätningen v.40 visade på en halvering av antalet vårdtagare med trycksår! Mycket av detta kan vara resultatet av en utbildningsinsats för utvalda personer som sedan genomförde bedömningarna på enheterna. Inköp 2014 av tryckavlastande madrasser kan också ha bidragit till det bättre resultatet. V.40 hade 10,9% av de som bedömdes trycksår, jämfört med 20,9% vid förra mätningen v.11.
Uppföljning av nutritionsbedömning i Senior Alert	Halvår	Senior Alert ger information om antalet vårdtagare med BMI <22 och vikt nedgång med >5% sedan senaste mätning. Resultaten ska följas upp regelbundet och vara en del av utvärderingen av kvalitetsarbetet inom området nutrition.	Vid PPM-mätningen v. 40 hade 25% av vårdtagarna i mätningen ett BMI <22. En liten förbättring jämfört med mätningen v.11.
Uppföljning av munhälsobedömningar i Senior Alert	År	Har alla på SÄBO erbjudits munhälsobedömning? Visar resultatet att förbättringsåtgärder behövs?	Under 2015 har 179 munhälsobedömningar gjorts. 83 stycken visade ingen risk för ohälsa i munnen. 64 riskbedömningar ledde till att åtgärder sattes in.
Uppföljning av bedömd blåsdysfunktion	År	Egenkontrollen ska vara ett underlag för bedömning av om utredning och utprovning sker i tillräcklig omfattning.	96 riskbedömningar är utförda under 2015. 17 st ledde till en basal utredning. 61 st fick minst en planerad åtgärd insatt.

Andel patienter på SÄBO med aktuell riskbedömning i Senior Alert.

Mätning av nattfasta under 2015

Maj-15	Totalt antal brukare	Kvällsmat ca kl.	Frukost ca kl.	Brukare m nattfasta <11h	Brukare m nattfasta > 11h	Kortaste nattfastan	Längsta nattfastan	Brukare som fått sömntablett	Brukare m nattfasta > 11h som tackat nej
Medel	73	17,30	8,30	29%	71%	7h	>16h	-----	13%

Nov-15	Totalt antal brukare	Kvällsmat ca kl.	Frukost ca kl.	Brukare m nattfasta <11h	Brukare m nattfasta > 11h	Kortaste nattfastan	Längsta nattfastan	Brukare som fått sömntablett	Brukare m nattfasta > 11h som tackat nej
Medel	76	17,30	8,30	↓ 20%	↑ 80%	6h	17h	-----	↑ 17%

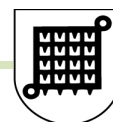
Dokumenterade fallrapporter under 2015

Enhet	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	Tot
Håvestensgården	19	16	14	14	24	13	12	8	7	7	17	14	165
Lillågården	8	7	10	5	3	4	3	2	0	3	6	2	53
Solgården	7	3	3	5	1	2	9	2	2	4	3	2	43
HT söder	2	5	0	2	6	3	4	1	3	4	3	4	37
HT norr	0	0	2	0	0	3	3	1	2	2	4	0	17
Oasen/Kärnan													
LSS													
Totalt	36	31/67	29/96	26/122	34/156	25/181	31/212	14/226	14/240	20/260	33/293	22/315	315
Allvarlig	0	1/1	1/2	0/2	2/4	0/4	0/4	1/5	0/5	0/5	0/5	0/5	5
Höftskydd totalt	11%	23%	17%	31%	35%	44%	19%	36%	50%	25%	12%	0%	25%
Höftskydd Hävest	21%	44%	21%	50%	46%	69%	33%	50%	100%	14%	12%	57%	43%
Höftskydd Solgår			33%	20%	100%	100%	22%	50%	0%	75%	66%	36%	41%

Plats	Tidpunkt					Totalt
	Morg 6-9	Fm 9-12	Em 12-18	Kväll 18-22	Natt 22-06	
säng/sovrum	24	2	24	27	72	149
Toalett vid/till/från	11	8	12	19	33	83
kök	1	7	13	4	3	28
Tv/dagrum	2	2	11	10	2	27
hall/korridor	2	7	8	3	4	24
utomhus		1	3			4
annan plats						
Antal/totalt	40	27	71	63	114	315

FALLSTATISTIK 2015

- 2 höftfrakturer (med byxa)
- 1 symptom på höftfraktur och stroke, avlider samma dag på sjh
- 1 orbitafraktur
- 1 bäckenfraktur

Trycksårsmätningar och nutritionsbedömningar 2015

PPM Fall och Trycksårsrapport Punktprevalensmätning v 11 2015

	Sammanlagt antal personer på enheten	Antal registreringar	Antal personer med trycksår	Antal trycksår	Antal Kategori 1	Antal Kategori 2	Antal Kategori 3	Antal Kategori 4	Antal personer med fall	Antal fall	Antal personer med BMI < 22
Enhet											
Färgelanda kommun	79	78	16	32	31	1	0	0	7	7	22

v.11 16 vårdtagare hade trycksår = 20,5%

31 av 32 trycksår är grad 1 (kvarstående rodnad)

22 av 78 vårdtagare hade ett BMI<22 = 28,2%

PPM Fall och Trycksårsrapport Punktprevalensmätning v 40 2015

	Sammanlagt antal personer på enheten	Antal registreringar	Antal personer med trycksår	Antal trycksår	Antal Kategori 1	Antal Kategori 2	Antal Kategori 3	Antal Kategori 4	Antal personer med fall	Antal fall	Antal personer med BMI < 22
Enhet											
Färgelanda kommun	72	64	7	8	6	1	1	0	1	1	16

v. 40 7 vårdtagare hade trycksår = 11%

6 av 8 trycksår är grad 1 (kvarstående rodnad)

16 av 64 vårdtagare hade ett BMI <22 =25%

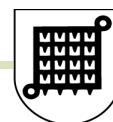
Ang. trycksårsfrekvens. Minskningen från vår till höst beror sannolikt på en utbildningsinsats där man lärde sig skillnaden på rodnad och trycksår grad 1.

Dessutom gjordes bedömningarna av en och samma person på varje enhet.

Munhälsobedömningar i Senior Alert

Månad	JAN15	FEB15	MAR15	APR15	MAJ15	JUN15	JUL15	AUG15	SEP15	OKT15	NOV15	DEC15	JAN16	FEB16	Total
Färgelanda kommun															
Antal riskbedömningar totalt av munhälsa	12	20	46	1	2	.	.	13	62	8	9	6	1	1	181

Under 2015 genomfördes 181 munhälsobedömningar på SÄBO. 63 st av dessa ledde till minst en planerad åtgärd.

Blåsdysfunktion

Månad	JAN15	FEB15	MAR15	APR15	MAJ15	JUN15	JUL15	AUG15	SEP15	OKT15	NOV15	DEC15	JAN16	Total
Färgelanda kommun	Antal riskbedömningar blåsdysfunktion	2	3	4	.	2	.	12	56	6	7	4	.	96
	Antal med riskbedömningar där blåsdysfunktion konstaterats	0	3	2	.	2	.	12	41	6	5	2	.	73
	Antal bedömningar med minst en planerad åtgärd	1	2	0	.	2	.	11	35	6	4	0	.	61
	Antal basala utredningar enligt nikola	1	0	.	.	0	.	6	8	0	2	.	.	17
	Antal bedömningar med planerad individuell utprovning av inkontinenshjälpmedel	1	2	.	.	2	.	11	21	5	1	.	.	43

Under 2015 genomfördes 96 st. riskbedömningar för blåsdysfunktion.

I 73 fall konstaterades blåsdysfunktion = 76%

43 st. fick individuellt utprovade inkontinenshjälpmedel

VG-regionens munhälsobedömning

Egenkontroll	Periodicitet	Bedömning av egenkontrollen	Kommentar
Tanvårdens munhälsobedömningar och personalutbildningar	År	Utifrån rapporten bedöma om åtgärder behövs, t.ex. fler utbildningstillfällen.	Under 2015 tackade 110 brukare/patienter/klienter JA till en munhälsobedömning i hemmet av tandhygienist. 43 tillfrågade tackade nej. Tandhygienist utförde 92 st munhälsobedömningar. 23 personal fick en 3h utbildning i munhålsvård.

Uppföljning av extern utförare

Egenkontroll	Periodicitet	Bedömning av egenkontrollen	Kommentar
Avstämning av beviljade insatser och utförd tid	År	Godkänd om avstämningar har skett månadsvis	Inga externa utförare under 2015.

Läkemedelshantering, från ordination till kassation

Egenkontroll	Periodicitet	Bedömning av egenkontrollen	Kommentar
Läkemedelsavvikelser	Kvartal	MAS sammanställer läkemedelsavvikelserna i Magna Cura månadsvis. Resultatet redovisas här som egenkontroll.	Antalet dokumenterade läkemedelsavvikelser har ökat jämfört med förra året. En orsak är att fler delar av läkemedelshanteringen uppmärksammas t.ex. otydliga/felaktiga signeringslistor eller ordinationshandlingar.

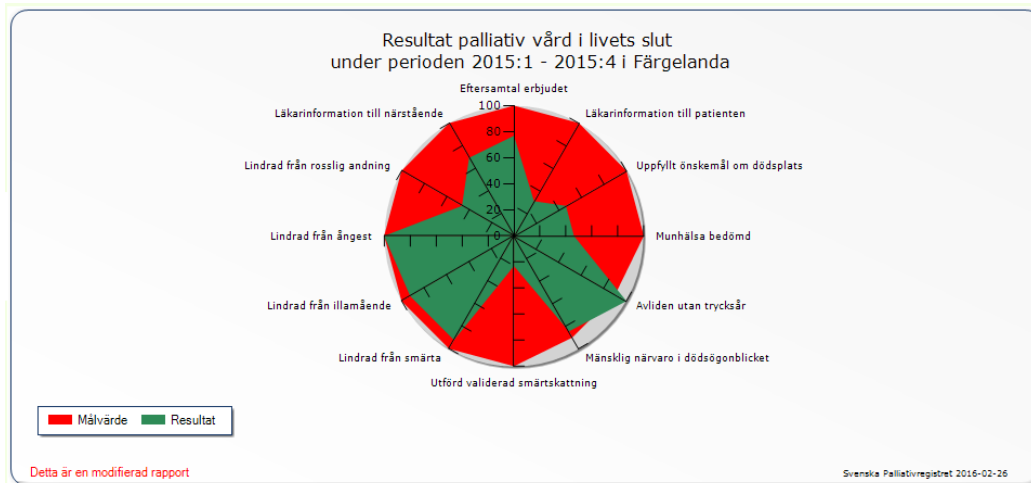
KAF - Kommunala Akutläkemedels Förrådet

Egenkontroll	Periodicitet	Bedömning av egenkontrollen	Kommentar
Kvalitetskontroll av KAF	År	Svaren som mailas in bedöms av apotekare och MAS får kommentarer om vad som behöver förbättras.	VG-regionen har inte utfört någon kontroll under 2015.

Palliativ vård och Palliativregistret

Egenkontroll	Periodicitet	Bedömning av egenkontrollen	Kommentar
■ Resultat i palliativregistret	År	Resultaten skall förbättras vid varje mätning. Målet är 100% på alla parametrar som redovisas i "spindelnätet".	Åtta av tio indikatorer på god palliativ vård är sämre än året innan. Även täckningsgrad är lägre. Åtgärder behöver planeras.

2014

Kvalitetsindikator	Målvärde	Resultat
Eftersamtal erbjudet	100	86,2
Läkarinformation till patienten	100	62,1
Uppfyllt önskemål om dödsplats	100	31,0
Munhälsa bedömd	100	62,1
Trycksår vid dödsfallet	90	93,1
Mänsklig närvaro i dödsögonblicket	90	96,6
Utförd validerad smärtskattning	100	44,8
Lindrad från smärta	100	89,7
Lindrad från illamående	100	93,1
Lindrad från ångest	100	86,2
Lindrad från rosslig andning	100	69,0
Läkarinformation till närtstående	100	79,3
Antal vårdtillfällen i urvalet: 29		

2015

Kvalitetsindikator	Målvärde	Resultat
Eftersamtal erbjudet	100	76,5
Läkarinformation till patienten	100	47,1
Uppfyllt önskemål om dödsplats	100	58,8
Munhälsa bedömd	100	52,9
Trycksår vid dödsfallet	90	100,0
Mänsklig närvaro i dödsögonblicket	90	88,2
Utförd validerad smärtskattning	100	29,4
Lindrad från smärta	100	88,2
Lindrad från illamående	100	94,1
Lindrad från ångest	100	100,0
Lindrad från rosslig andning	100	58,8
Läkarinformation till närtstående	100	64,7
Antal vårdtillfällen i urvalet: 17		

Rutin för riskanalys

Egenkontroll	Periodicitet	Bedömning av egenkontrollen	Kommentar
● Riskanalys: Omfördelning av chefsansvar inom äldreomsorgen och den kommunala hälso- och sjukvården	År	Målet är att omorganisationen skall ske utan att berörd personal upplever osäkerhet kring chefskapet eller kvalitetssänkningar i vård- och omsorgsarbetet.	Risikanalys avslutad. Slutrapport skriven. Planerade insatser enl. analys pågår. Uppföljning i september- oktober. Omfördelningen av chefsansvaret har fungerat bra. Ny enhetschef tillträdde i dec 2015
● Riskanalys gällande läkemedelshanering Lillågården 2014	År	MAS redovisar varje månad en sammanställning av läkemedelsavvikelser per enhet och utifrån denna kan man mäta om antalet bortglömda doser minskar efter insatta åtgärder.	Uppföljningen av läkemedelsavvikelser visade att antalet inte hade minskat. Vid utvärderingen av resultatet valde man att pröva en annan typ av checklista som användes på andra enheter.

Kommunala riktlinjer för vårdhygien

Egenkontroll	Periodicitet	Bedömning av egenkontrollen	Kommentar
■ Självskattning av basala hygienrutiner i hemtjänsten och ESS	År	MAS sammanställer resultaten och målet är 100% följsamhet till de basala hygienrutinerna.	Ingen självskattning dokumenterad under 2015.
● "Svenska HALT", mätning av VRI och antibiotikabehandling på SÄBO	År	Infektionsförekomst och antibiotikabehandling på SÄBO i Färgelanda ska ligga på samma, eller bättre frekvens än riket.	Mätningen av vårdrelaterade infektioner och antibiotikabehandling är för första gången gjord på SÄBO. Resultatet visar på en frekvens som överensstämmer med jämförbara enheter i Sverige. 4 % av vårdtagarna på SÄBO hade antibiotikabehandling vid tiden för mätningen. (3% i Sverige)

Övergripande mål och strategier från föregående år

- att skapa mall för och genomföra journalgranskningar
- att jobba vidare med palliativregistrets kvalitetsparametrar och skapa lokala rutiner för palliativ vård
- att minska nattfastan och jobba med nutrition för att förebygga viktninskning minska antalet vårdtagare med lågt BMI
- att öka kunskapen om trycksårsprevention och minska frekvensen av trycksår
- att satsa på fallprevention i form av styrke- och balansträning

Måluppfyllelse under 2015

- Mall för journalgranskning är framtagen
- Lokal rutin för palliativvård är utarbetad
- Andelen vårdtagare med BMI <22 har minskat något
- Omsorgspersonal har fått utbildning för att bedöma trycksår. Dokumenterat antal trycksår halverades då bedömningen blev rätt!
- Styrke- och balansträning. P.g.a. låg bemanning på rehab-enheten har detta mål fått stå tillbaka

Övergripande mål och strategier för kommande år

- att genomföra journalgranskningar enl. mall
  - att förbättra resultaten i palliativ registret
  - att starta upp styrke- och balansträning för vårdtagare med fallrisk
  - att implementera det nya lokala vårdprogrammet för palliativ vård
  - att utbilda vård- och omsorgspersonal i säker kommunikationsstruktur. SBAR.
  - att minska nattfastan
  - att inom området vårdhygien jobba med;
- självskattning av basala hygienrutiner
- egenkontroll av vårdhygienisk standard
- införa system för hantering av personaltvätt

Sektor
Enheten för stöd och service
Malene Hjalmar
0528-56 76 90 076 6352503
Malene. Hjalmar fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna redovisningen av personligt ombud 2015 samt godkänna ny ansökan för 2016.

Bakgrund

Redovisning av verksamheten med personligt ombud ska årligen skickas in till Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Kommunstyrelsen skall besluta om godkännande av redovisningen.

Samtidigt görs en ansökan om bidrag om 302 400 kr för 2016 i samband med redovisningen för 2015.

Mål med verksamheten

Personligt ombud är en kostnadsfri tjänst för personer över 18 år med psykisk funktionsnedsättning samt bosatt i Färgelanda kommun. Det som skiljer personligt ombud från andra kommunala verksamheter är att utgångspunkten för uppdragen bestäms tillsammans med klienten. Det som genomsyrar verksamheten är att det personliga ombudet alltid ställer sig frågan om det som kan göras gynnar klienten på lång sikt och om denne genom uppdraget kommer att kunna leva ett mer självständigt liv. Detta innebär att insatserna som utförs åt individerna är personliga, efter mål, förutsättningar och önskemål. Personligt ombud arbetar efter principen att göra så mycket som möjligt "tillsammans" med istället för "åt" klienten

Det kan vara exempelvis att:

- tillsammans med den enskilde se till att de olika huvudmännens insatser planeras, samordnas och genomförs
- tillsammans med den enskilde identifiera och formulera dennes behov av vård, stöd och service.
- tillsammans med den enskilde se till att de olika huvudmännens insatser planeras, samordnas och genomförs.
- bistå – och om medgivande finns företräda den enskilde i myndighetskontakter.

- stötta den enskilde till ett självständigare liv och öka upplevelsen av livskvalitet.

Ekonomi

Färgelanda kommun har arbetsgivaransvaret för det personliga ombudet och ansöker varje år om statsbidrag. Övriga kostnader såsom bil, drivmedel, lokaler, telefoner med mera står Färgelanda kommun för.

Monica Birgersson

Socialchef

Malene Hjalmar

Chef enheten för stöd och service

Kultur och fritid
Thomas Lassehag
0528-567 295 / 0766-35 25 11
thomas.lassehag@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Utredning om byggnation av anläggning för inomhusidrott i Högsäter för skola och föreningsliv i Högsäter. Redovisning av uppdrag.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar godkänna utredningen som underlag för vidare hantering av ärendet.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har 2015-06-17, KS § 91, beslutat att utreda byggnation av anläggning för inomhusidrott för skola och föreningsliv i Högsäter.

Arbetet har skett sektorsövergripande med följande ansvarsfördelning,

- **Samhällsbyggnad** - byggnation och projektering
- **Barn och utbildning** - verksamhetsbehov grundskolan
- **Kultur och fritid** - verksamhetsbehov föreningslivet

Medborgardialog har genomförts utifrån följande alternativ:

- 1. Renovering av nuvarande byggnad**
- 2. Utbyggnad av nuvarande byggnad**
- 3. Bollhall** (ej handbollsplan)
- 4. Idrottshall** (handbollsplan)

Lars Göran Berg
Kommunchef

Thomas Lassehag
Sektorschef

Kultur och fritid

Utredning om byggnation av anläggning för inomhusidrott för skola och föreningsliv i Högsäter

---

Beskrivning

I kommunen finns Färgelanda sporthall med intilliggande mindre bollhall därutöver gymnastiksal i anslutning till skolorna.

Hallarna används dagtid av skolorna och kvällstid av föreningarna. Förutom träningsverksamhet bedrivs tävlingsverksamhet samt att hallarna vid enstaka tillfällen används vid kulturarrangemang som Världens Barn galan. Nyttjandegraden är hög och konkurrens råder vid bokning av lokalerna.

Administration

Kultur och fritid ansvarar för bokning av hallar, vissa gymnastiksal och sammanställer fakturaunderlag.

Planering, styrning och underhåll

Kommunens fastighetsbestånd kartläggs för närvarande av sektor Samhällsbyggnad gällande underhålls och investeringsbehov som påbörjats i och med kommunens underhållsplan. Syftet är att identifiera och tydliggöra behoven.

Vem är hallarna till för och på vilket sätt?

Byggnaderna för inomhusidrott är en grundförutsättning för skolans och idrottsföreningars verksamhet. I ett större perspektiv en resurs som mötesplats för kultur och föreningsliv. Behoven behöver identifieras som underlag för den politiska processen beträffande ambitionsnivå.

Folkhälsa

Sambandet mellan fysisk aktivitet och hälsa är vedertaget och används i hälsofrämjande och rehabiliterande syfte.

Mötesplatser

Trots ökad användning av internet finns behov av fysiska mötesplatser. Sporthallarna fyller en samhällsfunktion som aktivitetshus och mötesplats.

Omvärldsanalys Sveriges kommuner och landsting (SKL)

Arbetet med sporthallar med renoveringsbehov delas med många andra kommuner i landet. Ofta är hallarna byggda under 60-talet och med eftersatt underhåll.

De traditionella sporthallarna renoveras främst och de som byggs nya följer i stort sett traditionella mönster.

Förändringarna är främst utveckling av sidoutrymmen, profilering mot vissa idrotter och energisparande åtgärder.

Tydligt är att fler idrotter efterfrågar möjligheter till utövande året om och förlängning av säsonger vilket ställer stora krav på anläggningsägarna.

Arbetsmiljöverket

Den fysiska arbetsmiljön

I skolan finns det lokaler som används till olika saker, till exempel klassrum, korridorer, toaletter, slöjdsalar, gymnastiksal och matsal. Den fysiska arbetsmiljön handlar om hur det ser ut i dessa lokaler och på skolgården. Till exempel ska toaletter vara fräscha, ha tvål och toapapper och ha låsbara dörrar.

Den fysiska arbetsmiljön handlar också om ventilation, belysning och buller. I klassrum är det särskilt viktigt med goda förhållanden när det gäller ljus, ljud och luft. Arbetsmiljöverket har regler för hur skolans lokaler ska vara utformade för att få en bra luftkvalitet, god belysning och lämplig akustik som bidrar till att dämpa buller. Reglerna gäller för personal och elever.

Skolan ska vara tillgänglig för alla

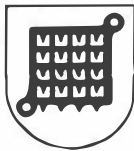
Tillgänglighet handlar om att kunna ta sig fram och att kunna delta i olika verksamheter. Den som har en tillfällig eller mer varaktig funktionsnedsättning ska också kunna ta del av skolans verksamhet.

Ibland har lokaler problem med fukt som kan ge fukt och mögelskador. Det kan ge svåra allergiska symtom och skolan har ett viktigt ansvar att kontrollera lokalerna. Även allergiker har rätt till en bra arbetsmiljö i skolan.

Arbetsmiljölagen gäller i skolan och på alla andra arbetsplatser

I skolan gäller arbetsmiljölagen för både elever och skolpersonal i grund- och gymnasieskolan, från och med förskoleklass.

För att kontrollera att reglerna följs finns arbetsmiljöinspektörer som besöker skolor. Om inspektörerna ser brister i arbetsmiljön ställer de krav på skolans huvudman eller skolans rektor att göra förbättringar.

Verksamhetsbehovet Högsäter skola Bilaga 1

Undervisningslokal för ämnet Idrott och hälsa på Högsäter skola

Salen är trång

och uppfyller inte de mått som krävs för bollsporter som Futsal och innebandyspel. Ger sämre förutsättning till att hinna med de olika momenten i undervisningen vilket leder till stresspåslag.

Låg takhöjd

Ger bristande förutsättningar att utöva badminton och volleyboll. Gymnastikredskap placerade i taket som påverkar ytterligare.

Trångt redskapsrum

Kräver omstuvning av redskap och som ibland placeras vid nödgångar, något som påpekats i brandskyddsarbetet. Bordtennisbord får ibland placeras i flickornas omklädningsrum samt i pojkarnas hall. Gymnastikmattor är placerade utmed väggen i salen vilket ger mindre golvyta.

Materialförråd

Delas med en förening och innebär att hänsyn måste tas och att en viss osäkerhet råder när verksamheter delar redskapen.

Förändrad metodik

Arbetsättet är förändrat i grunden för ämnet Idrott & hälsa i jämförelse med dåtidens metodik för tiden då gymnastiksalen uppfördes. Idag skall eleverna bl.a. ges möjlighet till egna val s.k. individualisering.

Ökad skaderisk

Eftersom begränsad golvyta ger tät placering av redskapen och står i motsatsförhållande till antalet utövande elever.

Hög ljudnivå

Risk för hörselskador på grund av bristfällig akustik.

Bristande ventilation

Omfattande ljusgenomsläpp leder till inomhustemperatur som periodvis är näst intill olidlig.

Avsaknad av bi-ytor

Gruppindelning ger effektivare arbetsätt med varierade aktiviteter. Ingångshallar och omklädningsrum används i nuläget vilket är olämpligt med hänsyn till dammallergiker. Trångboddheten är på bekostnad av elever med behov av individuell träning.

Handikapsanpassning

In och utpassering för rullstolsbundna sker idag via pojkarnas omklädningsrum. I övrigt finns en gemensam handikaptolett dock inte i respektive omklädningsrum.

Duschutrymme

Behöver utrustas för ökad avskildhet.

Separat bås i omklädningsrum

Behovet tillgodoses inte.

Läroplan

- Utbildningen skall vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas.
- Hänsyn skall tas till elevernas olika förutsättningar och behov.
- Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen.

Hälsoperspektiv

- Rapporter om att ungdomar blir alltmer fysiskt inaktiva.
- Ökande fetma och övervikt bland ungdomar.
- Framtida problem med övervikt i Sverige.

Notering om bristfälligt underhåll

- Väggarna bär spår av fuktgenomträngning.
- Murkna brädor.
- Misstankar om mögel i vägg och golv.
- Vattenånga på fönster som vintertid fryser till is.
- Dörrar som inte sluter tätt mot dörrkarmar leder till drag och kyla i omklädningsrummen.
- Slitna våtrumstapeter.

Verksamhetsbehov föreningslivet Bilaga 2

Medborgardialog genomförd utifrån frågeställningen

Vilken inverkan har följande alternativ för er verksamhet?

1. Renovering av nuvarande byggnad

HGF Fotboll

Renovering är inte att förorda.

- Salen är för liten för inomhusfotboll.
- Låg takhöjd hindrar spel av Futsal (variant av inomhusfotboll - mindre yta med färre spelare).

Friskis och svettis

Antalet motionärer i Högsäter har minskat. Svårt att säga om minskningen av motionärer hade undvikits med tillräckligt utrymme.

- Ger inte större träningsytor.
- Sämre förutsättning till gruppträning och dess positiva effekter.
- Ingen träning under renoveringen.
- Ingen cirkelträning med redskap pga att förvaringsutrymme för redskap saknas.
- Dåliga förutsättningar för medel och intensivpass eftersom träningsalternativen kräver mer utrymme.

2. Utbyggnad av nuvarande byggnad

HGF Fotboll

- Förordar inte en utbyggnad.
- Beror i så fall på hur stor utbyggnaden görs.
- Handbollsmått och höjning av taket behövs för Futsal.

Friskis och Svettis

- Tveksamt alternativ. Tak läcker, fönster ur funktion, fasad i eftersatt skick.
- En dubbling av nuvarande träningsyta behövs för gympaträning.
- Golvet hårt och inte träningsvänligt.

3. Bollhall (mindre golvyta än handbollsplan)

HGF Fotboll

- HGF Fotboll förordar inte en bollhall med mindre golvyta än en fullskalig handbollsplan eftersom ytan blir för liten för att spela funktionell Futsal.

Högsäters Tennisklubb

- Handbollsmått är en förutsättning för inomhustennis.

Friskis och Svettis

- Näst bästa alternativet.

4. Idrottshall (fullskalig handbollsplan)

Högsäters Tennisklubb

- Handbollsmått en förutsättning för inomhustennis.
- Väderoberoende - tennis är till stor del en inomhussport och utomhussäsongen kort. Vid regn och kraftig blåst ställs träningen in.
- Träning under vintersäsongen till fördel för de som väljer individuell sport istället för lagsporter.
- Ökat antal träningstider (svårt med fasta tider i Färgelanda sporthall, speciellt söndagar p.g.a. andra tävlingar).
- Träning och matcher på hemmaplan i stället för Assarebyhallen, Bäckefors Bollhall, Vänersborgs Tennishall och Uddevalla tennishall.

HGF Fotboll

- En Idrottshall med fullskalig handbollsplan är bästa lösningen på projektet.
- Ger rätt yta och takhöjd så att Futsal kan bedrivas.
- Behov av 4 st. omklädningsrum.
- Behov av läktare.
- Mindre konkurrens om träningstider.
- Mindre avbokningar vid övriga arrangemang.
- Fler träningstillfällen än en gång i veckan.
- Gynnar andra inomhusidrotter.
- Gynnar alla föreningar i kommunen.
- Färre resor Högsäter-Fla för nyanlända samt ungdomarna i norra delen.
- Främjar integration.

Friskis och Svettis

- Bästa alternativet.
- En idrottshall kan delas av och ge två föreningar träningstid samtidigt.
- Möjlighet att kunna spela bollsporter inomhus saknas norr om Färgelanda.
- Hallen kan användas av föreningar norr om Högsäter.
- En naturlig samlingspunkt.
- Stärker föreningssamarbetet.
- Ger ungdomar, unga vuxna och äldre ett gemensamhetsutrymme.
- Mässor och kulturarrangemang kan genomföras.

5. Övriga synpunkter

Högsäters Tennisklubb

- 129 tennismedlemmar varav 25 ungdomar under sommarens utesäsong.
- Asylsökande har besökt tennisbanorna utomhus och lånat utrustning för att spela. Självklart bra även för denna målgrupp att utöva tennis i Högsäter under vintersäsong.
- Nästan alltid avbokade tider i Färgelanda sporthall p.g.a. andra evenemang vilket resulterat i att vi aldrig bokar hallen.

Ödeborgs IF

- Nuvarande hall är tillräcklig för vår Zumba - verksamhet.

Privatperson 1 (att fundera kring)

- Internationella mått vid bygge av ny hall detta för att kunna arrangera matcher och tävlingar i framtiden.

Privatperson 2 (förslag)

- Vid nybyggnation görs nuvarande gymnastiksal om till lokaler/resursrum för förberedelseklasser i Högsäter skola såvida lokalen inte är mögelskadad.

Konsekvensbeskrivning

Föreningslivet i Högsäter

- Nuvarande situation komplicerar idrottsföreningarnas verksamhet.
- Behov av fullskalighet för ökad funktion, tillgänglighet, och flexibilitet.
- Nybyggnation främjar utveckling och ger framtidstro.

Undervisningslokal för ämnet Idrott och hälsa på Högsäter skola

- Nuvarande situation begränsar undervisningen och möjlighet till måluppfyllelse.
- Eftersatt underhåll påverkar arbetsmiljön negativt för elever och personal.
- Behov av närliggande verksamhetsanpassad lokal med sidoutrymmen.

Geografisk placering och kostnadsberäkning

Beräkning utförd av sektor Samhällsbyggnad

Geografisk placering vid nybyggnation Bilaga 3
Solbergsområdet i Högsäter.

Alternativ 1. Renovering av nuvarande byggnad Bilaga 4
1 635 000 kr enligt underhållsplan.

Alternativ 2. Utbyggnad av nuvarande byggnad
Bedöms ej möjlig.

Alternativ 3. Byggnation av bollhall (ej handbollsmått)
Exempel från annan kommun med liknande byggnad uppförd i närtid.
Standard som i Färgelanda sporthall beträffande omklädningsrum, dusch m.m.
Uppskattat kostnad 20 mkr.

Alternativ 4. Byggnation av idrottshall (handbollsmått och läktare) Bilaga 3
Standard som i Färgelanda sporthall beträffande omklädningsrum, dusch m.m.
Uppskattat kostnad 25 mkr.

Enligt uppdrag,
Thomas Lassehag
Kultur och fritid
Färgelanda kommun

Behovsanalys av Högsäters Gymnastiksal

Beskrivning av befintlig gymnastiksal:

- Storleken på salen är 18 x 9m
- Taket är lutande med höjden 6m åt norr och 4,5 mot söder!
- Mot söder så finns det 19 fönster!
- Redskapsrum med ingångshall: ca. 10kvm
- Två mindre materialförråd. Det ena delas med Friskis och Svettis. Det andra förrådet har byggts av nuvarande idrottslärare och föräldrar för ett antal år sedan.

Gymnastiksalens och dess biators arbetsmiljömässiga funktionsduglighet!

1. För ett antal år sedan **regnade det kontinuerligt in i lokalen** med mycket vatten på golvet och utefter väggarna. Resultatet av detta syns fortfarande tydligt utefter väggarna på den östra kortsidan samt vid tak/vägg vid den sydvästra delen av södra långsidan där brädorna har murknat. Åtgärderna den gången var att omedelbart lägga på papp på taket för att få stopp på vattnet vilket lyckades. Det måste dock ha kommit in mycket vatten för att väggar och tak skall se ut som de gör nu. Frågan kan ju ställas om man har kollat upp mögelangrepp på mellanväggar och mellan inner- och yttertak när en papp bara lades på för att stoppa vattenflödet med resultatet att man satte "locket" på fukten.
2. **Ventilationen** skall fungera enligt lapp på väggen men vi som jobbar här upplever tyvärr ändå att det inte fungerar. Med **19 fönster i söderläge** kan inomhusklimatet vara oerhört varmt i lokalen emellanåt. Nuvarande idrottslärare satte för många, många år sedan, på eget initiativ, upp ett solskydd i form av pappskivor mot ljusstrålningen. Det var i vissa perioder näst in på olidligt att vara i lokalen och det hjälpte lite med detta skydd. Ventilationsdonen som sitter på väggarna har vid vissa tillfällena varken sugit ut eller blåst in! Det har funnits gånger då varmluft har blåst in men det har inte varit något utsug. När det körs riktigt "hårt" på lektioner och kvällar så kan bli det oerhört mycket vattenånga på glasdörren (som under kalla perioder fryser till is)! En ventilation bör fungera under hela året och inte bara när någon kollar av systemet.
3. Dörrarna in till båda omklädningsrummens hallar är så slitna så det uppstår drag och kylan tränger in på vintern. Man kan helt enkelt se ut i dörrspringan och det kan vara väldigt kallt i hallarna.
4. Golvet i toaletten i pojkarnas omklädningsrum är oerhört mjukt. Det är så att man kan stå och gunga på det och så det har varit i ett antal år. Frågan är vad som döljer sig under!
5. Våtrumstapeterna är oerhört slitna och skulle behöva bytas.
6. Akustiken är dålig i salen och tidigare undersökningar, för ett tio-tal år sedan, visade på hög risk för hörselskador. Inga ljudabsorbenter har dock satts upp.

7. I och med att redskapsrummet är så litet så står redskapen i nödutgångar. Detta har påpekats vid tidigare brandöversyner men dock inte vid översynen 2015.

Gymnastiksalens funktionsduglighet utifrån vissa idrotter samt lektioner.

1. Storleken av salen uppfyller inte de mått som krävs för olika bollsporter. Planytan är för liten för t.ex. Futsal och Innebandyspel.
2. Den **lutande takkonstruktionen** (höjdskillnad på 2,5m!) gör det mycket svårt att utföra vissa idrotter som t.ex. volleyboll och badminton där det krävs yta i luften för att kunna spela. Och i och med att bomsystemet och de romerska ringarna stjälar ännu mera yta så är det omöjligt att genomföra spel på rätt sätt. Två bommar har tyvärr behövt tas bort för att spel skall vara möjligt över huvudtaget.
3. Redskapsrummet är alldeles för litet och för trångt. Om man skall ha fram vissa redskap så måste man ändå ta ut hälften av redskapen för att få ut dem. Det är viktig lektionstid som försvinner och det är ett oerhört slöseri när lektionerna redan är så korta som 40 minuter.
I och med att förrådet är fullt så måste alla gymnastikmattor stå fastsatta mot väggen i salen vilket leder till ännu mindre planyta. Och när det gäller bordtennisbord som inte får plats i redskapsförrådet så placeras de i flickornas omklädningsrum samt i pojkarnas hall och det är inte den ultimata lösningen.
4. Det finns två små materialförråd varav det ena delas med Friskis & Svettis. Det är inte riktigt bra att dela materialrum för material kan användas av andra samt att man inte vet hur mycket man skall kunna ställa in utan att störa den andra parten.
5. Arbetssättet i Idrott & Hälsa är helt förändrat i förhållande till när salen byggdes. Nu för tiden så skall eleverna t.ex. till viss del kunna välja själva vad de vill utvecklas i (individualisering). Om man tar redskapsmomentet så gör salens storlek att det är oerhört stor skaderisk när redskapen måste placeras så nära varandra och många elever måste röra sig intill dessa.
6. Det saknas biytor för att dela upp elevgrupperna när de jobbar. Om man t.ex. har ett bollspel så kan man under tiden sysselsätta de som vilar genom t.ex. styrketräning för att utnyttja lektionstiden till fullo. Denna aktivitet får dock förläggas i ingångshallar eller i omklädningsrum och det är inte riktigt ultimatum med allt vad det kan innebära för dammallergiker.
En biyta skulle också kunna gynna planeringen för de elever som behöver individuell träning av något slag istället för vanlig lektion.

Nedan följer ett exempel på en lektion i ett bollspel och en jämförelse mellan salar med olika storlekar:

40 minuters lektion –ca 5-10min uppstart/uppöv/avslut =30min.

Liten gymnastiksal(18 x9m):

- ❖ 19 elever i klassen= 4 lag
- ❖ Varje lag spelar 3 matcher – totalt hinner man spela 6 matcher x 5min.
- ❖ 3 elever spelar på plan och 2 avbytare i 3 av lagen samt 1 avbytare i 4:e laget.
*3 elever på plan annars blir det för trångt!
- ❖ Varje elev får spela 2,5min x 3 matcher = **totalt 7,5min.**
- ❖ 1 elev kan spela "dubbelt"= +2.5min(**totalt 10min**)
- ❖ 4 elever kan spela ca. 1.15 extra =(b**totalt 8.45min**)
- ❖ Mycket vila/elev; laget sitter i 3 x 5 minuter=15 minuter + tid som är avbyttartid
- ❖ Maximala speltiden är 10 minuter för vissa elever och minimala speltiden är 8.45 minuter för vissa elever. Denna tid är under förutsättning att allt fungerar i spelet och att inga skador uppstår.

Stor idrottshall(20 x 40):

- ❖ Man delar av salen i 2 delar. 2 matcher samtidigt.
- ❖ 19 elever i klassen= 4 lag
- ❖ Alla 4 lagen spelar samtidigt.
- ❖ Lagen har 1 avbytare var utom 1 lag där alla spelar.
- ❖ Varje match är 10 minuter.
- ❖ Det ena lagets alla elever spelar i 10min x 3matcher = **totalt 30 minuter.**
- ❖ 3 lags elever(lag med avbytare) spelar i 8 min/match x 3= **totalt 24min**
- ❖ Minimal vila/elev
- ❖ Maximala speltiden är 30 minuter för vissa elever och minimala speltiden är 24 minuter för vissa elever.

Denna jämförelse visar på att man med större ytor kan ge eleverna mer rörelsetid!

Som lärare lever man under en högre stressituation under en bollspelslektion eller redskapslektion i en liten sal där kravet på att hinna med gör att man måste ha ett högt tempo.

Ur Läroplanssynpunkt;

- I Skollagen 1 kap. 2§ föreskrivs att utbildningen skall vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas.
- I Läroplanen står att hänsyn skall tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen.

Ur ett Hälsoperspektiv;

- Larmrapporter kommer allt tätare om att svensk ungdom blir allt mer fysiskt inaktiva.
- Fetma och övervikten ökar allt mer i Sverige bland ungdomar. Om några år så är larmrapporten att mer än hälften av svenska befolkningen kommer att lida av övervikt.

Utifrån vad allt underlag visar på ovan så tycker jag att det är en självklarhet att man tar ett beslut om att bygga nytt!

Conny Hansson
Idrottslärare

”Finns det vilja för att skapa förutsättningar så kan det skapas mycket utifrån de förutsättningarna!”

Kultur och fritid

Medborgardialog

Information och kartläggning beträffande utredningen av byggnation av anläggning för inomhusidrott för grundskola och föreningsliv i Högsäter.

Information

På uppdrag av Kommunstyrelsen i Färgelanda ansvarar Sektor Kultur och fritid för utredningen "Byggnation av anläggning för inomhusidrott för grundskola och föreningsliv i Högsäter".

Arbetet sker sektorsövergripande med följande ansvarsfördelning,

- **Samhällsbyggnad** - byggnation och projektering
- **Barn och utbildning** - verksamhetsbehov grundskolan
- **Kultur och fritid** - verksamhetsbehov föreningslivet

Dialog och avstämning sker fortlöpande med kommunens ledningsutskott.

Frågeformuläret nedan syftar till att kartlägga verksamhetsbehovet i respektive förening, som en del i förvaltningens arbete i färdigställandet av beslutsunderlag för vidare politisk hantering.

Obs! Föreningsverksamhet med annan inriktning än i drott kan vara berörd.

Oss tillhanda senast 20160131.

Välkommen med frågor och/eller synpunkter.

Vänligen,

Thomas Lassehag
Kultur och fritidschef

Frågeformulär

Vilken påverkan har följande alternativ för ert föreningsarbete? Tänk stort som smått!

1. **Renovering av nuvarande byggnad**
2. **Utbyggnad av nuvarande byggnad**
3. **Bollhall** (mindre golvyta än fullskalig handbollsplan)
4. **Idrottshall** (fullskalig handbollsplan)

Svar Medborgardialog

Svar från privatpersoner samt föreningarna Ödeborgs IF, Friskis och Svettis, Högsäters Tennisklubb, Högsäters GF Fotboll

---

Hej

Har bara en punkt som skall tas med om det blir en helt ny hall.
Att man kollar upp alla internationella mått.
Detta för att vi skall kunna arrangera matcher/tävlingar i framtiden mm.

Med vänlig hälsning

Ove Aronsson
Privat person

Hej!

I och med att det börjat pratas om ny gymnastiksal/idrottshall så har jag ett litet förslag till dig i och med allt som händer runt omkring oss i världen. Varför inte bygga ny gymnastiksal/idrottshall där det en gång projekterades om att bygga en hall(väster om skolan).
Och så kanske man kan behålla befintlig sal och inne i den bygga klassrum etc., om den inte är så skadad när det gäller mögel, och helt plötsligt har du fixat lokaler/resursrum för förberedelseklasser etc.

MVH!

Conny
Privat person

Hej

Här kommer det från Ödeborgs IF.
Vi har bara zumba verksamhet i Högsäter'.
För våran del så räcker dagens hall till.

Med vänlig hälsning

Ove Aronsson
Ödeborgs IF

Friskis och svettis

Vilken påverkan har följande alternativ för ert föreningsarbete? Tänk stort som smått!

5. Renovering av nuvarande byggnad

Antalet motionärer på våra pass i Högsäter har minskat under senare år. Innan minskningen tvingades vi dubbelköra 2 pass efter varandra för att det var för trångt. Svårt att säga om minskningen av motionärer hade undvikits om vi haft tillräckligt utrymme. Effekten av många som tränar samtidigt ger en kick av energi för alla som är med. Det är ju en del av gruppträningens idé.

Renovering innebär att vi inte alls kan köra träning under de veckor renoveringen sker.

Renovering ger inte större träningsytor.

Vi kan idag inte erbjuda cirkelträning med redskap pga att förvaringsutrymme för redskap saknas. Vi har svårt att leda medel och intensivpass då de träningsalternativen kräver mer utrymme än nuvarande sal.

6. Utbyggnad av nuvarande byggnad

En dubbling av nuvarande träningsyta skulle ge jympaträningen tillräckligt med utrymme. Det är dock tveksamt om utbyggnad är ett klokt val. En renovering av övriga delar är ändå ett måste med tanke på taket

som läcker in vid kraftigt regn. Fönster som inte går att öppna, de är slut i karmen och en del fönster går knappt går att stänga. Yttre träfasad är i bedrövligt skick. Golvet i salen är hårt och inte träningsvänligt.

7. Bollhall (mindre golvyta än handbollsplan)

Som vi ser det är detta det näst bästa alternativet.

8. Idrottshall (fullskalig handbollsplan)

Helt klart det bästa alternativet pga. En idrottshall kan delas av och ge två föreningar träningstid samtidigt.

Möjlighet att kunna spela bollsporter inomhus saknas norr om Färgelanda. Hallen kommer även att nyttjas av föreningar norr om Högsäter.

En naturlig samlingspunkt som kan stärka samarbete föreningar emellan samt ge ungdomar, unga vuxna och äldre ett gemensamhetsutrymme.

Stor hall kan nyttjas även vid icke sports-evenemang så som mässor och kulturarrangemang.

Högsäters Tennisklubb

SYNPUNKTER ANG BYGGNATION AV IDROTTSHALL I HÖGSÄTER

Högsäters Tennisklubb bildades för 25 år sedan under namnet HGF Tennis som en sektion i Högsäters Gymnastikförening.

Då byggdes 2 utomhus tennisbanor på Genevi i Högsäter.

1.jan 2016 gick sektionen ur HGF och bildade i stället Högsäters Tennisklubb.

Vi har i dag 129 medlemmar. Vi bedriver tennisverksamhet under sommaren med dam- och herrtennis samt ungdomsträning där vi de senaste 4 åren haft ca 25 ungdomar som har tränat aktivt.

Tränaren har vi hyrt via Vänersborgs tennisklubb med träning en dag i veckan i ca 11 veckor under sommaren. Vid regn och kraftig blåst har träningen fått ställas in. Med en inomhushall hade vi kunnat gå in utan att behöva ställa in träningen samt självklart också kunnat ha träning under hela vintersäsongen. Vårt damlag som i år vann inomhusserien i regionen Tennis Väst får spela alla sina hemmamatcher i Vänersborgs Tennishall.

Damträning inomhus sker i dag i Uddevalla Tennishall.

Tennis är i dag till största del en inomhussport och utomhussäsongen är ganska kort och helt och hållet väderberoende.

Vi har under alla år fått hyra tider i de inomhushaller som finns i närområdet: Assarebyhallen, Vänersborgs Tennishall, Bäckefors Bollhall.

När Färgelanda Idrottshall byggdes försökte vi få fasta tider där men gav snart upp då de tider vi fick (söndagar) mycket ofta fick ställas in pga. andra idrottstävlingar.

Vi har mycket svårt att hålla igång en verksamhet på vintern då vi inte har någon hall i Högsäter.

Många ungdomar väljer det individuella tennisspelet framför olika lagsporter och därför är det viktigt att vi också kan erbjuda dem träning under vintern.

Vi har sett att flera asylsökande har besökt våra utomhusbanor och vi har lånat ut racket och bollar så de har kunnat spela tennis. Självklart vore det också bra för dem att kunna spela inomhus i Högsäter under vintersäsongen.

För vår del är det mycket viktigt att den hall som ska byggas i Högsäter har handbollsmått, då någon tennisverksamhet inte är möjlig på mindre yta.

För Högsäters Tennisklubbs styrelse:

Lisbeth och Bo Jacobsson

Idrottshall i Högsäter

1. Renovering av nuvarande byggnad

En renovering av Högsäters gymnastiksal är inte att förorda för Högsäters GF Fotbolls skull. Detta på grund av att salen är alldeles för liten för den aktivitet i form av inomhusfotboll som vi vill utföra. Den speciella byggnaden med lågt till tak hindrar också att utföra Futsal(inomhusfotboll; se förklaring nedan) på rätt sätt.

2. Utbyggnad av nuvarande byggnad

En utbyggnad av Högsäters gymnastiksal beror ju på hur tanken är och hur stor utbyggnaden i så fall är tänkt att göras. Blir det fulla handbollsmaat och höjning av taket så börjar det bli godkänt för att spela Futsal(inomhusfotboll; se förklaring nedan) på en sådan yta.

Från föreningens sida så hoppas vi att om man startar upp detta projekt i form av utbyggnad så byggs det större och fler omklädningsrum också. Vi förordar dock inte en utbyggnad utan det behöver byggas nytt.

3. Bollhall (mindre golvyta än fullskalig handbollsplan)

Vi förordar inte en bollhall med mindre golvyta än en fullskalig handbollsplan på grund av att måtten blir för små för att spela funktionell Futsal!

4. Idrottshall (fullskalig handbollsplan)

En Idrottshall med fullskalig handbollsplan är det förslag som vi ser som den bästa lösningen på detta projekt. Då blir det rätt yta och det blir rätt takhöjd så att Futsal kan bedrivas.

Övriga synpunkter

- Vi har en förhoppning från Högsäter GF Fotbolls sida att detta byggnadsprojekt kommer att genomföras en gång för alla. Och att det tas hänsyn till att det **redan finns plats bestämd**(i alla fall ett tydligt förslag) var den skall kunna ligga.
- I och med att byggnationen den här gången blir av, för det är ju egentligen redan bestämt en gång att den skulle byggas, så hoppas vi att det till hallen ingår **fyra stycken omklädningsrum i bra storlek**. (detta så att man kan möta stora skaror samtidigt)
- Vi hoppas också att det inses från beslutshåll att det till en sådan här hall bör finnas en **läktare** för att kunna tillgodose behovet vid vissa arrangemang.
- När det gäller vår verksamhet i form av Futsal så är det **svårt att få tider** som passar i de befintliga hallarna i kommunen. Vi får ofta rätta oss efter de tider som "blir över" när traditionella inomhusidrotter har fått sina tider. Klubbens tider är ej heller fasta till 100% utan vi får lämna tiden om det planeras in ett arrangemang eller att tex. handbollsmatch skall spelas.

- Ungdomarna i norra delen åker först långa vägar med skolskjutsarna efter skolan för att sedan få åka iväg till samma ort igen och **mycket senare på kvällen för att kunna utöva sin sport**. Det är **oerhört tröttande** och tyvärr så kan man nog förstå att ungdomarnas skolarbete kan bli lidande pga trötthet etc. dagen efter.
- Ibland finns det endast tider på helgerna och vissa lag får bara träna en gång per vecka med sin idrott. Skall vi **fostra bra idrottsungdomar** som utvecklas både fysiskt och psykiskt så **bör de få chansen att träna sin idrott mer än en gång i veckan**. Och absolut inte på sena tider.
- En ny Idrottshall med ökade tider skulle kunna ses som en positiv dominoeffekt vad det gäller tider som skulle **gynna alla kommunens föreningar!**
- Slutligen vill vi också ta fram att Högsäters GF Fotboll på ett mycket **positivt sätt** har lyckats i vårt mål att **integrera ensamkommande och nyanlända ungdomar**. Ett problem som vi ser det är återigen detta att det måste resas iväg för att vi skall kunna utöva idrott/ integration samt att det även blir få tillfällen för ungdomarna att träffas i detta samspel mellan kulturer.

Vad är Futsal!

I vår utvecklande värld så växer det hela tiden fram nya idrotter. En gång i tiden så växte t.ex. innebandyn fram ur bandy och hockey. Det finns många, många exempel på nya idrotter som växer fram.

Futsal har växt fram ur fotbollens utomhusverksamhet och för några år sedan så tog Svenska Fotbollsförbundet sporten under "sina vingar". Det innebär att det nu för tiden spelas serier i denna sport och det finns även landslag. Sporten är oerhört stor ute i världen. Den här sporten är oerhört växande och på stor frammarsch även i Sverige. Tyvärr så betraktas inte Futsal som den inomhusidrott den är i allas ögon. Det innebär att när det läggs tider i hallar så kommer alltid handbolls-, badminton- och annan inomhusverksamhet i första hand. Detta görs bland annat i Färgelanda kommun och det är helt fel att utestänga en idrott!

Futsal skall enligt Riksidrottsförbundet och Sv. Fotbollsförbundet klassificeras som en helt vanlig inomhusidrott och ha samma värde som mer traditionsbundna inomhusidrotter.

För att tillgodose kommunens alla inomhusidrotter så tycker Högsäters GF Fotboll att det är hög tid för att bygga en ny hall i Högsäter!

Högsäter 20160129

Styrelsen i Högsäters GF Fotboll

.....
Stefan Dahl, ordförande

Färgelanda
kommun

FÄRGELANDA KOMMUN
Kommunstyrelsen

2016-03-03

Dnr 2015/442

Hid 2016.899

Samrådshandling
PLANPROGRAM

Detaljplan för del av
Solberg 1:173, Högsäter
Dnr 2007. F0121

Plan- och byggkontoret
Färgelanda kommun oktober 2008

BAKGRUND

I Högsäters tätort har kommunen under en följd av år satsat på utomhusidrotter. Här finns bl.a. fotbollsplaner, tennisplaner & elljusspår till nytta för alla kommuninnevånare. Strax söder om samhället finns också en ridanläggning. För inomhussport finns endast skolans gymnastiksal. I Färgelanda tätort har inriktningen varit inomhusaktiviteter och här byggdes en fullstor bollhall år 1993. Skolans behov och avsaknad av en idrottshall har föranlett diskussioner om att låta bygga en sådan även i Högsäter. Kommunfullmäktige har i verksamhetsplanen för 2007 - 2009 uppdragit åt beredningarna att planera för en idrottshall i Högsäter i samråd med föreningslivet. Detta arbete har nu lett fram till ett beslut om att ta fram en detaljplan som medger byggnation av en idrottshall (Kommunfullmäktige 2007-09-19 § 102).

PLANERINGENS SYFTE

Det primära syftet med planprogrammet är att belysa och utreda förutsättningarna för en idrottshall i Solbergsområdet i Högsäter. Programmet ska utreda alternativa placeringar väster om Ånnerudsvägen, norr eller söder om Saturnusvägen eller i anslutning till skolan. Programmet ska förorda det förslag som sammantaget bedöms vara mest lämpligt. Efter samråd med berörda sakägare, myndigheter och organisationer kommer därefter ett förslag till detaljplan att tas fram.

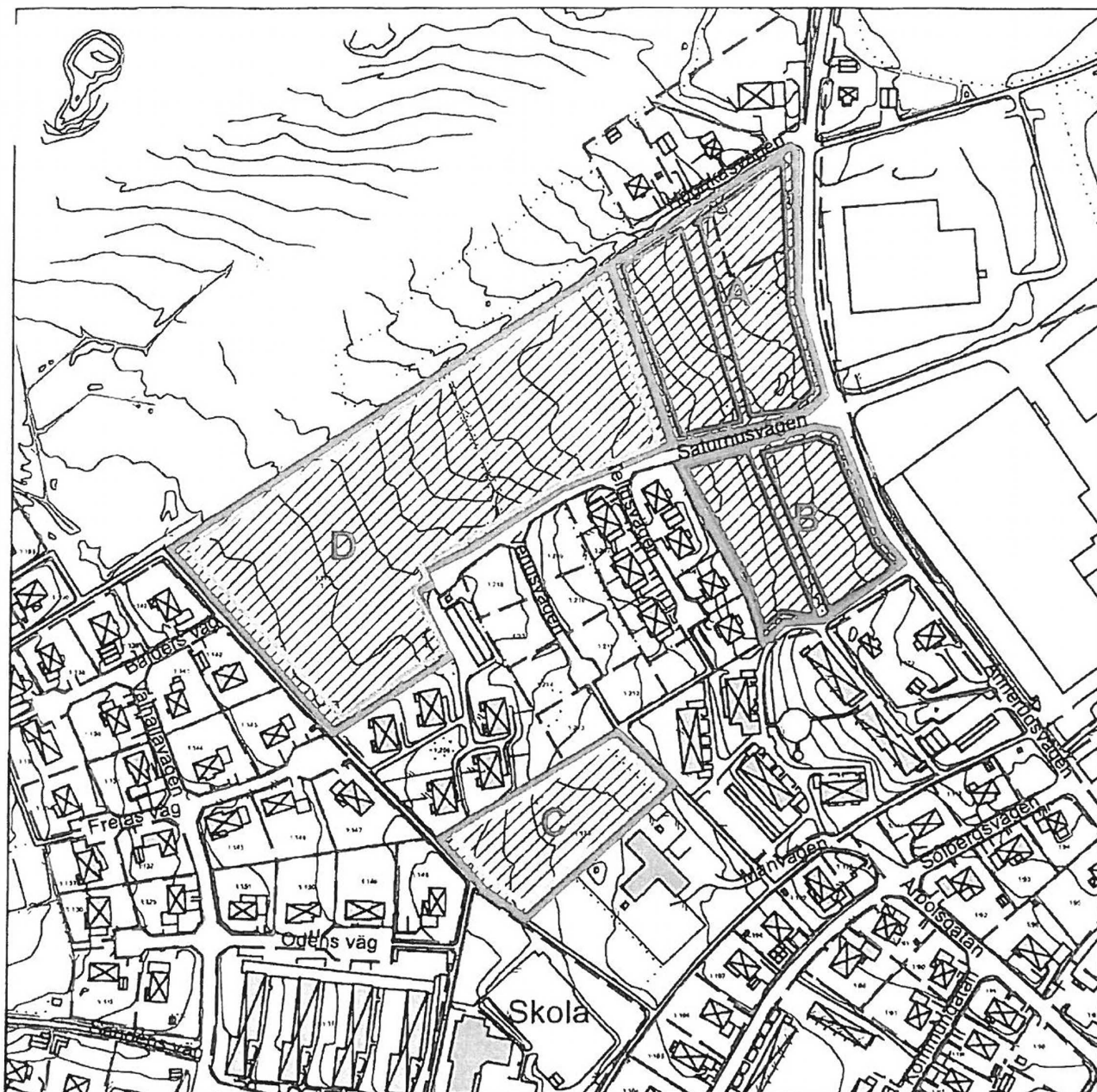
UTREDNINGSSOMRÅDEN

Utredningen omfattar fyra olika delområden. Område A väster om Ånnerudsvägen och söder om Saturnusvägen (ca 11 000 m²), område B väster om Ånnerudsvägen och norr om Saturnusvägen (ca 7400 m²), område C mellan skolan och förskolan är ca (5000 m²) och slutligen område D nordöst om Saturnusvägen (ca 25 000 m²).

PLANARBETET

Under arbetet med att ta fram planprogrammet har samråd skett med representanter för idrottsföreningar, företag och skolan i Högsäter. Det är kommunstyrelsen som slutligen har godkänt programmet.

Detta planprogram kommer nu att samrådats med skolan och föreningslivet i Högsäter, berörda sakägare och länsstyrelsen. De synpunkter som lämnas kommer att redovisas i en samrådsredogörelse och den, tillsammans med detta program, kommer att ligga till grund för det fortsatta planarbetet. Om inga avgörande invändningar finns kommer ett förslag till detaljplan att tas fram och samrådats precis som detta program. Efter samrådet kan förslaget komma att revideras. Därefter ställs det ut och kan så småningom antas av kommunfullmäktige.

Teckenförklaring

Utredningsområden för idrottshall
 område A ca 11 000 kvm
 område B ca 7 500 kvm
 område C ca 5 200 kvm
 område D ca 25 000 kvm

R1 Utbyggnadsområde för bostäder i ÖP

Planlagt för småhusbebyggelse 1978

Planlagt för park/kvarterslekplats 1978

Planlagt för naturmark (område B & C) 2004

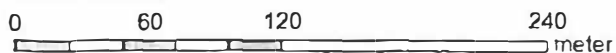

Planlagt för kontor och handel 2004

3(18)

Skala: 1:3 000

Copyright Lantmäteriverket och Färgelanda kommun

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

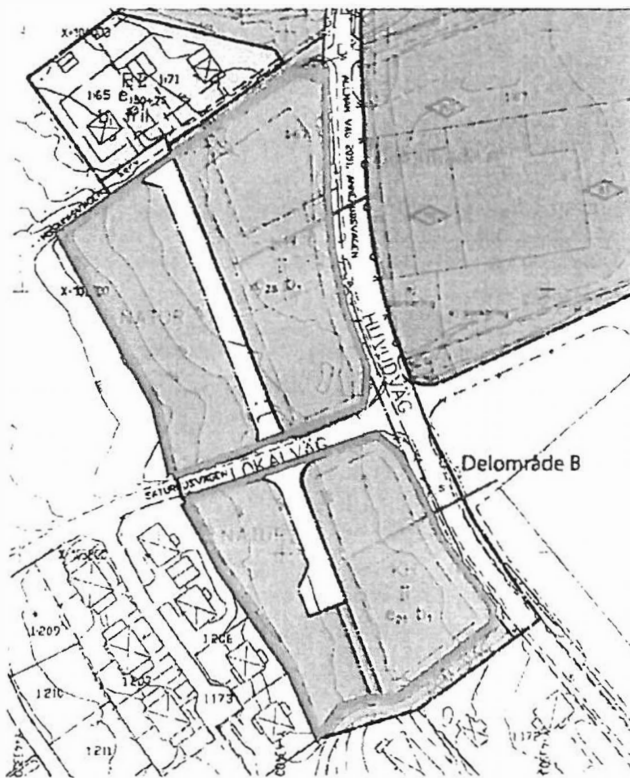
GÄLLANDE PLANER

ÖP06

Den redovisade markanvändningen inom planområdet anges till handel och kontor, bostäder och allmänt ändamål. Nordväst om område D är en del av Solbergsskogen utpekad som ett möjligt framtida bostadsområde.

Detaljplan för Industri- och verksamhetsområde Högsäter, Solberg 1:87, del av Solberg 1:173 m.fl.

Detaljplanen antogs år 2004 gäller för marken i anslutning till Ånnerudsvägen. Hela delområde B och den östra delen av delområde C omfattas av denna plan som föreskriver att marken ska användas dels för kontor och handel, dels som naturmark som en skyddszon mellan verksamheter och villabebyggelsen. Till detta kommer att en del mark är tänkt till gator. Detaljplanen vann laga kraft 2005-03-29 och genomförandetiden går ut 2020-03-29. Så länge genomförandetiden pågår kan planen ej ändras eller upphävas utan att alla som berörs av planen accepterar det.

Utdrag ur Detaljplan för Industri- och verksamhetsområde Högsäter

Byggnadsplan för Högsälers tätort Solbergsområdet II

Byggnadsplanen som antogs i november 1978 gäller för område C och D. Den gällande planbestämmelsen för marken vid förskolan och skolan, delområde C, är allmän platsmark med avsikten att det ska vara park eller plantering. På plankartan är det angivet "kvarterslekplats". I planbeskrivning står det så här: "Intill förskoletomten föreslås ett 5000 m² grönområde med kvarterslekplats. Dessutom föreslås skolans idrottsområde bli något utökat nordost om befintlig bollplan. I praktiken kommer troligen föreslaget grönområde, expansionsyta för förskolan och skolans idrottsområde att bli ett stort sammanhängande grön-fritidsområde under längre tid." För område D gäller att marken ska användas till friliggande bostäder och gator. Genomförandetiden för planen har gått ut.

Utdrag ur Byggnadsplan för Högsälers tätort Solbergsområdet II

RIKSINTRESSEN OCH FÖRORDNANDEN

Riksintresse

Hela Högsätters samhälle ligger inom ett utpekade riksintresse för kulturmiljövården. Kommunens ställningstagande i ÖP06 är följande:

”Landskapet, bebyggelsemiljön samt enstaka fornlämningar, byggnader och anläggningar är en viktig del i kommuninnevånarnas identitet och representerar samtidigt stora värden för besökande i kommunen. Det är därför angeläget för kommunens utveckling att värdefulla kulturlämningar bevaras.

- Inom område av riksintresse för kulturmiljövården och område upptaget i kommunens kulturmiljöprogram bör kompletteringar och förändringar av bebyggelse ske under sådana former att helhetsintrycket och kulturmiljövårderna bibehålls. Ny bebyggelse bör, både vad gäller lokalisering och utformning, ges en karaktär som ansluter till den befintliga.
- Vid prövning av ny bebyggelse, förändringar i bebyggelse eller förändrad användning av mark och vatten skall kommunens kulturmiljöprogram utgöra ett underlag.
- Det är angeläget att en levande landsbygd, ett aktivt jordbruk och ett öppet odlingslandskap kan bibehållas. Detta är avgörande faktorer för att kulturlandskapet och kulturmiljön bevaras.
- Kulturmiljövården i kulturhistoriskt värdefulla enskilda fastigheter och broar bör beaktas inför förändringar i bebyggelsemiljön.”

FRÅGA OM MILJÖBEDÖMNING

Alla planer som kan antas ha en betydande miljöpåverkan skall enligt Miljöbalken kap 6 § 11 miljöbedömas. Det innebär bl.a. att en miljökonsekvensbeskrivning enligt Miljöbalkens kap 6 §§ 12 – 13 ska tas fram. Som underlag för ett ställningstagande i frågan görs en s.k. behovsbedömning. Den detaljplan som ska tas fram för att bygga en idrottshall bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan. Skälet är att en idrottshall inte medför aktiviteter som kan påverka människors liv och hälsa negativt. En miljöbedömning behöver inte göras utan planens påverkan på miljön kan redovisas i den kommande planbeskrivningen.

MARKÄGOFÖRHÅLLANDEN

Solberg 1:173 ägs av Färgelanda kommun. Solberg 1:67 är privatägd och berörs om byggnation kommer att ske inom delområde A.

NULÄGESBESKRIVNING

OMRÅDE A

Markanvändning

Marken är avsatt för kontor, handel, naturmark, bostäder och gator. Den är idag en stor, delvis kraftigt kuperad outnyttjad gräsyta med en del sly och träd.

Natur- och kulturvärden

Inga särskilda natur- eller kulturvärden finns.

Geoteknik

En geoteknisk utredning gjordes av BohusGeo 2004 (rapport 2004-02-22). Syftet med utredningen var att för detaljplanen klarlägga jordlagerförhållandena och slänt-sämbiliteten samt redovisa preliminära bedömningar av lämplig grundkäggningsmetod för industribyggnader. I området finns lera under vegetationsjordlagret. Därunder torrskorples 2-3 meter och därunder lera som till stora delar är kvick. I den beräknade sektionen bedöms stabiliteten vara tillfredsställande. Detta område bedöms möjligt att bebygga, men ytterligare utredningar behövs för att välja rätt grundläggningsmetod.

Radon

Den östra delen av området utgörs av normal eller högradonmark och byggnader bör göras radonskyddande eller radonsäkra. Sannolikt gäller även detta den västra delen.

Miljö, hälsa och säkerhet

Vatten och avlopp

Kommunalt vatten finns och avloppsvatten tas om hand i reningsverket i Högsäter.

Buller

Områdets östra del är stört av buller från industrierna på östra sidan Ånnerudsvägen. Den gällande planens utformning syftade till att skapa skyddande byggnation (kontor/handel) och naturmark, så att bostadsbebyggelsen väster om området får mindre störning. Den västra delen är ej störd av buller.

Förorenad mark

Marken som varit åkermark bedöms ej vara förorenad.

Trafiksäkerhet

Området nås med bil via Saturnusvägen. Inga gång- och cykelvägar leder till området.

OMRÅDE B

Markanvändning

Marken är outnyttjad ängsmark som planlagts för naturmark, handel/kontor och gata. Den är idag en stor, sluttande gräsyta utan träd.

Natur- och kulturvärden

Inga naturvärden finns. Inga särskilda kulturvärden finns.

Geoteknik

En geoteknisk undersökning och utredning har utförts av BohusGeo (samma utredning som för område A). Syftet med utredningen var att för detaljplanen klarlägga jordlagerförhållandena och släntstabiliteten samt redovisa preliminära bedömningar av lämplig grundkäggningsmetod för industribyggnader. I området finns lera under vegetationsjordlagret. Därunder torrskorpora 2-3 meter och därunder lera som till stora delar är kvick. Släntstabiliteten i område B har beräknats och bedömts vara tillfredsställande. Området bedöms möjligt att bebygga. Vid byggnation behövs dock kompletterande undersökningar för att kontrollera grundläggningsförhållandena för hela byggnaden.

Radon

Området bedöms utgöras av normal och högradonmark och byggnader bör göras radonskyddande eller radonsäkra.

Miljö, hälsa och säkerhet

Vatten och avlopp

Kommunalt vatten finns och avloppsvatten tas om hand i reningsverket i Högsäter.

Buller

Område B är stört av buller från industrierna på östra sidan Ånnerudsvägen. Den gällande planens utformning syftade till att skapa skyddande byggnation (kontor/handel) och naturmark, så att bostadsbebyggelsen väster om området får mindre störning.

Förorenad mark

Marken som varit åkermark bedöms ej vara förorenad.

Trafiksäkerhet

Området ligger i direkt anslutning till Ånnerudsvägen och Saturnusvägen. Ingen gång- eller cykelväg når området.

OMRÅDE C

Markanvändning

Marken är avsatt som kvarterslekplats. Den är idag en stor, något kuperad gräsyta utan träd.

Natur- och kulturvärden

Inga naturvärden finns. Platsen har ett värde som friyta i anslutning till skolan och förskolan och skulle kunna gestaltas som en vacker park med träd- och buskplanteringar.

Geoteknik

En översiktlig geoteknisk undersökning utfördes av K-konsult 1974. Syftet med utredningen var att klarlägga förutsättningarna för grundläggning av småhusbebyggelse. Två av borrhålen (16 & 17) ligger inom område C. De utförda sonderingarna bedöms huvudsakligen visa lera med lös till fast lagring. Lokalt finns sandig silt i ytlagren. I punkt 16 har borrhningen drivits till fast botten av berg eller fast friktionsmaterial. Frågan om risk för skred är ej berörd i utredningen. En kompletterande geoteknisk undersökning bedöms behövas för att reda ut skredrisken och förutsättningarna för byggnation av en idrottshall. Vid byggnation behövs dessutom kompletterande undersökningar för att kontrollera grundläggningsförhållandena för hela byggnaden.

Radon

Med hänsyn till senare geotekniska utredningar (se delområde A & B) bedöms området utgöras av normal eller högradonmark och byggnader bör göras radonskyddande eller radonsäkra.

Miljö, hälsa och säkerhet

Vatten och avlopp

Kommunalt vatten finns och avloppsvatten tas om hand i reningsverket i Högsäter.

Buller

Området är inte stört av buller.

Förorenad mark

Marken som varit åkermark bedöms ej vara förorenad.

Trafiksäkerhet

Området ligger i direkt anslutning till skolan och förskolan. Inga bilvägar når idag till området.

OMRÅDE D

Markanvändning

Marken är avsatt för bostäder och gator. Den är idag en stor något sluttande outnyttjad gräsyta med en del sly och träd.

Natur- och kulturvärden

Inga särskilda natur- eller kulturvärden finns.

Geoteknik

En översiktlig geoteknisk undersökning utfördes av K-konsult 1974. Syftet med utredningen var att klarlägga förutsättningarna för grundläggning av småhusbebyggelse. Sex av borrhålen (5 - 10) ligger inom delområde D. De utförda sonderingarna bedöms huvudsakligen visa lera med lös till fast lagring. Betydande halvfasta till lösa jordlager finns vid hål 5 & 6. Vid punkt 8 finns sandig silt ner till 1,6 meters djup där halvfast lera tar vid. Känsligheten för belastning är stor och leran bedöms vara kvick. Frågan om risk för skred är ej berörd i utredningen.

Område D bedöms ej vara tillräckligt utrett. En kompletterande geoteknisk undersökning bedöms behövas för att reda ut skredrisken och förutsättningarna för byggnation av en idrottshall. Vid byggnation behövs dessutom kompletterande undersökningar för att kontrollera grundläggningsförhållandena för hela byggnaden.

Radon

Angränsande områden utgörs av normal eller högradonmark och byggnader bör göras radonskyddande eller radonsäkra. Sannolikt gäller även detta även område D.

Miljö, hälsa och säkerhet

Vatten och avlopp

Kommunalt vatten går att ansluta och avloppsvatten tas om hand i reningsverket i Högsäter.

Buller

Området är ej stört av buller.

Förorenad mark

Marken som varit åkermark bedöms ej vara förorenad.

Trafiksäkerhet

Området nås med bil från Ånnerudsvägen via Saturnusvägen eller Högakasvägen. En gång- och cykelväg som passerar skolan och förskolan leder till området.

FÖRESLAGNA FÖRÄNDRINGAR

MARKBEHOV

Kommunfullmäktige har beslutat att detaljplanen ska medge byggande för en idrotts-hall med därtill hörande faciliteter med internationella mått. I sitt beslut har man pekat på vikten av vändslinga och handikapparkering i anslutning till entrén, övriga parkeringsplatser för såväl personbilar som bussar och att barnen i skolan ska ha en säker väg till hallen. Sammanlagt beräknas en yta om ca 7 500 m² åtgå. Ytor för gång och cykelvägar inom området tillkommer. Beroende på val av plats kan också tillfartsvägar tillkomma. Till detta kommer att en viss överyta behövs för att kunna skapa en funktionell och tilltalande struktur och utformning av det område som väljs.

Idrottshall

En idrottshall av full storlek för att klara av tävlingsverksamhet i bl.a. handboll, volleyboll, badminton och tennis föreslås. Den fria golvytan måste vara 22 x 43 meter och fri takhöjd 8 meter. Hallen ska dessutom svara mot skolans behov av utformning och utrustning. Rejåla förråd måste finnas i anslutning till hallen. Till detta kommer ytor för omklädning, förvaring, domar- och personalutrymmen, publik och kanske ett mindre kafé/samlingslokal. Den totala byggnadsytan bedöms behöva vara ca 1600 m² i ett plan. Genom att utnyttja utrymme under läktare och ev. bygga delvis i två plan kan denna yta minskas.

Beräknat behov av byggnadsyta	kvm
Hall 22 x 43 meter, 8 meters takhöjd	946
Läktare 5 rader x 1 meter x 33 meter (drygt 300 platser)	165
Omklädning, aktiva 4 rum à 30 m ² m dusch och WC	120
Omklädning, domare/ lärare 1 rum à 20 m ² m dusch o wc	20
Entré	20
Mindre sal för kafé, möten, yoga osv	100
Kök, enkelt	10
Förråd	150
WC, 1 hkv, 3 vanliga	10
Lärarrum	10
Korridor (1,3 bred)	60
Summa	1 611

Vägar och parkeringar

Oavsett val av läge bedöms att befintliga vägar ligger kvar. Dessa kan användas för angöring till hallen och till de parkeringsytor som behövs. Vid motsvarande anläggning i Färgelanda finns ca 60 parkeringsplatser i direkt anslutning till hallen. Dessa och infarter till parkering upptar en yta om ca 1600 m². Ytterligare ca 100 bilplatser och ett antal bussplatser bedöms behövas vid arrangemang. Gång- och cykelväg ska nå idrottshallen och leda vidare till skolan. Beroende på vilket läge som väljs kan det bli behov av att bygga ut dessa. Parkering för cyklar bedöms behöva ca 70 m².

Till detta kommer plats för bussar och mer bilar vid större evenemang. En väg med vändslinga vid entrén beräknas ta ca 500 m² i anspråk.

Beräknat behov av parkeringar	kvm
<i>Bilparkering, 58 vanliga, 2 bk</i>	1 600
<i>Extra bilparkeringar</i>	2 400
<i>Bussparkering, 4 platser</i>	320
<i>Cykelparkering, 60 platser</i>	70
<i>Väg och vändslinga</i>	500
<i>Summa</i>	4 890

Friytor

I anslutning till byggnaden skapas plats för en aktivitetsplan av grus för utomhusträning om ca 2 400 m². Denna kan också fungera som komplement till parkeringen och rymma ca 90 bilar. En entréplats och plats för utemöbler i anslutning till kafé/samlingslokal beräknas till ca 200 m². Till detta kommer att ett stycke mark bör avsättas runt huset till planteringar och gräsytor. En zon runt hela byggnaden om 5 meter bör hållas fri från parkeringar. Detta innebär ca 800 m².

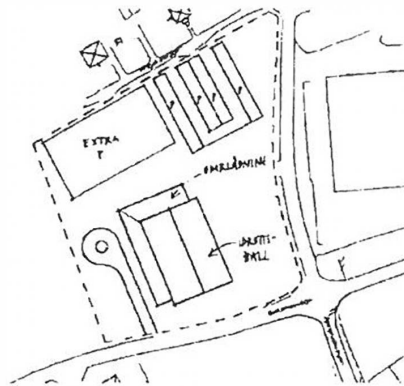
Beräknat behov av friytor	kvm
<i>Aktivitetsplan (och ca 100 parkeringsplatser)</i>	2 400
<i>Entré och uteplats</i>	200
<i>Friyta runt byggand</i>	800
<i>Summa</i>	3 400

ANALYS AV OMRÅDENAS LÄMPLIGHET

SKISSER PÅ DE OLIKA OMRÅDENA

Med utgångspunkt från det utredda markbehovet ovan har enkla skisser gjorts för att illustrera möjligheterna att använda de olika områdena. En byggnad med en hög volym som innehåller själva idrottshallen kompletteras med lägre byggnadsdelar för entré, omklädning, café och förråd.

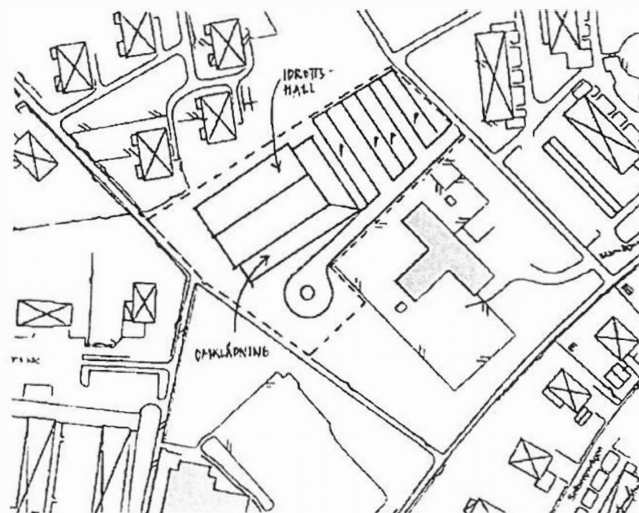
Område A

Område A (ca 11 000 m²) sluttar relativt kraftigt mot väster. En idrottshall kan med fördel byggas i ett suterrängläge där själva hallen delvis ligger under mark. Infart från Saturnusvägen med vändslinga och entré kan ordnas på västra sidan om byggnaden. Denna ligger ca 3 meter lägre än parkeringsplatsen som har sin infart via Högakavägen. Området rymmer extra parkeringsplatser i form av en terrasserad parkering. Även buss- och cykeparkeirng får plats. En grusplan ryms inte. Uteplats i anslutning till cafélokal kan ordnas.

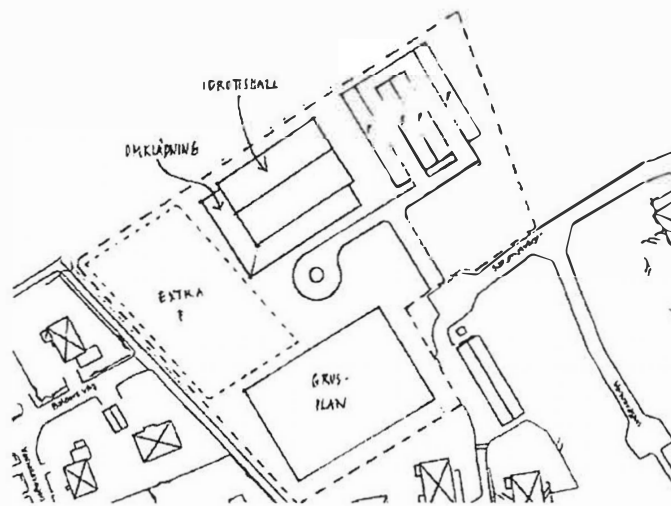
Område B

Även område B (ca 7 500 m²) sluttar relativt kraftigt mot väster, vilket gör det lämpligt att bygga en idrottshall i suterrängläge. Infart görs lämpligen från Saturnusvägen med vändslinga och entré på västra sidan om byggnaden. Området rymmer en parkeringsplats för bilar och även en cykelparkering och uteplats i anslutning till cafélokal kan ordnas.

Område C

På område C (ca 5200 m²) kan en idrottshall placeras med entré vänd åt sydost. Infart måste ordnas från nuvarande gång- och cykelvägen nordväst om förskolan. Parkeringsplats för bilar och vändslinga och cykelparkeringar får plats. Det är trångt att få plats med en uteplats vid cafélokalen.

Område D

Område D (ca 25 000 m²) är relativt flackt och har här begränsats av den bäck som rinner i nord-sydlig riktning i den östra delen. Infarten sker från Saturnusvägen och entrén ligger på fasadens sydostliga sida. Området rymmer både extra parkeringsplatser och en grusplan.

JÄMFÖRELSE MELLAN DE OLIKA OMRÅDENA

Ett antal kriterier har ställts upp för att beskriva de olika lokaliseringalternativen. Kriterierna beskriver markbehovet, trafiksäkerhet/tillgänglighet, risken för olägenhet för grannar samt byggbarhet.

	A	B	C	D
MARKBEHOV				
- stor hall med kringytor	ja	ja	ja	ja
- 60 parkeringsplatser	ja	ja	ja	ja
- extra parkering tillika grusplan	nej	nej	nej	ja
- bussparkering	ja	ja	nej	ja
- vändslinga vid entré	ja	ja	ja	ja
TILLGÄNGLIGHET/SÄKERHET				
- nära skolan med GC väg emellan	nej	nej	ja	ja
- tillfartsväg för bil, buss, lastbil finns	ja	ja	nej	ja
- inlastning till hall från lastbil	ja	ja	nej	ja
OLÄGENHET FÖR GRANNAR				
- besvärande skuggor	någon villa vid vintersolstånd	någon villa vid vintersolstånd	förskola och flera villor vid alla årstider	nej
- trafik rörelse och ljud	ja	ja	ja	ja
- detaljplan med pågående genomförandetid	ja	ja	nej	nej
BYGGBARHET				
- kända geotekniska förhållanden	ja	ja	nej	nej
- plant	nej	nej	ja	ja
- kommunal mark	ja, delvis	ja	ja	ja

SLUTSATS - OMRÅDE D FÖRORDAS

Sammantaget bedöms område D ha de bästa förutsättningarna att rymma en fullstor idrottshall med tillhörande faciliteter. Markområdet är stort och kan disponeras på olika sätt får att få en bra helhetslösning. Området har idag tillfart för bilar, bussar och lastbilar från Ånnerudsvägen via Saturnusvägen. Mellan område D och skolan finns en befintlig gång- och cykelväg. Med en välstuderad placering inom område D kommer inga besvärande skuggor att uppstå för kringboende. Störningar i från en ökad trafik är ofrånkomligt, men det är möjligt att ordna biltillfart via en förlängning av Högakavägen norr om området, vilket skulle kunna minska olägenheten för boende längs Saturnusvägen.

Område D är relativt plant och således lätt att bebygga. Kunskapen om de geotekniska förhållandena är begränsad, men indikerar att det kan finnas stabilitetsproblem. Område D har även förordats av Högsäters skola och föreningar med verksamhet i Högsäter vid de samrådsmöten som hållits under arbetet med planprogrammet.

YTTERLIGARE UTREDNINGSBEHOV

Innan ett detaljplaneförslag tas fram måste trafikföringen till och från område D studeras ytterligare. En geoteknisk utredning behöver också göras för att klargöra markens byggbarhet. Noggranna skuggstudier behöver också göras för att kunna låsa fast var det är lämpligt att bygga den stora och höga hallen. Planområdets gräns behöver bestämmas i samband med att en värdering görs av om och i så fall i vilken omfattning delar den gällande detaljplanens byggrätter för bostäder fortsatt ska gälla.

LÄMPLIGHETSBEDÖMNING

LAGKRAV

Miljöbalken

Enligt MB 3 kap 1 § och PBL 2 kap 1 § skall mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Förslaget att bebygga område D med en idrottshall bedöms vara förenligt med dessa krav.

Plan- och bygglagen

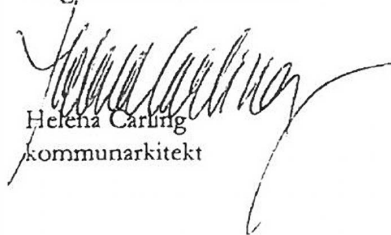
Enligt PBL 2 kap 3 § skall bebyggelse förläggas till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till:

- de boendes och övrigas hälsa,
- jord-, berg- och vattenförhållanden,
- möjligheterna att ordna trafik, vattenförsörjning och avlopp samt annan samhällsservice,
- möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar.

Enligt PBL 3 kap 1 § skall byggnader placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Byggnader skall ha en yttre form och färg som är estetiskt tilltalande, lämplig för byggnaderna som sådana och som ger en god helhetsverkan. Markens användning och idrottshallens placering kommer att regleras i planbestämmelser så att en god anpassning uppnås. Detaljutformning hänskjuts till bygglovprövningen.

Sammantaget bedöms det vara möjligt att utforma av planförslaget så att planen blir väl förenligt med kraven i plan- och bygglagen.

Färgelanda oktober 2008

Helena Carling
kommunarkitekt

COWI

Antal sidor: 14

FÄRGELANDA KOMMUN

RAPPORT

- Upprättande av underhållsplan för Högsäter gymnastikbyggnad

COWI AB

Skärgårdsgatan 1, Göteborg

Postadress: Box 12076, 402 41 GÖTEBORG

Telefon 010 850 10 00

Telefax 010 850 10 10

Dokumenttyp / Type of document

RAPPORT

Kapitel / Chapter

Sida nr / Page No

1(6)

Projekt / Uppdrag / Ärende / Project, Assignment / Subject

Dokumentnr / Document No

Rev

Fackområde / Avd / Discipline Dept

Förvaltningsstöd**Färgelanda kommun**
- Upprättande av underhållsplan för
Högsäter gymnastikbyggnad

Utfärdare / Issuer

toma

Datum / Date

2016-02-04

Rev dat / Date of rev

RAPPORTFAKTA**TITEL:** Upprättande av underhållsplan för Högsäter
gymnastikbyggnad**REVISION NR:** -**DATUM:** 2016-02-04**BESTÄLLARE (B):** Färgelanda kommun**COWI:s UPPDRAGSNUMMER:** Tillägg till A078519

INNEHÅLL

1	INLEDNING/OMFATTNING	3
2	OMFATTNING	3
3	AVGRÄNSNINGAR	3
4	GENOMFÖRANDE	3
5	ANALYS/RESULTAT	4
6	SAMMANFATTNING KOMMENTARER	5
7	REKOMMENDATIONER FÖR FORTSATT ARBETE	6

Bilagor:

Bilaga A - Fotobilaga

Digital Bilaga 1 – Underhållsplan, (Excelfil)

COWI	Dokumenttyp / Type of document RAPPORT	Kapitel / Chapter	Sida nr / Page No 3(6)
	Projektl. Uppdrag. Ärende / Project, Assignment, Subject Färgelanda kommun - Upprättande av underhållsplan för Högsäter gymnastikbyggnad	Dokumentnr / Document No	Rev
Fackområde, Avd / Discipline Dept Förvaltningsstöd		Utfärdare / Issuer toma	
		Datum / Date 2016-02-04	Rev dat / Date of rev

1 INLEDNING/OMFATTNING

COWI AB har fått i uppdrag av B att som konsultstöd medverka vid upprättande av underhållsplan för Högsäter gymnastikbyggnad.

2 OMFATTNING

Basinfo

- Byggår 1969
- 1-plan, torpargrund
- Träfasad (stående och panel)
- Papptak
- Träfönster
- Bergvärmepump med oljepanna som spetsvärme
- Ventilation, TF (vattenburet värmebatteri)
- Uppvärmad yta, ca 355 m²

I underhållsplanen ingår uppskattade kostnader för dokumenterat eftersatt och planerat underhållsbehov. Planerat underhållsbehov avser de underhållsåtgärder som bör utföras för att bibehålla en funktion. Eftersatt underhåll syftar till åtgärder som borde varit utförda men som ej blivit det av olika anledningar.

Uppdraget dokumenteras i enlighet med Aff-strukturen (Aff = Avtal för fastighetsförvaltning) där så är lämpligt.

3 AVGRÄNSNINGAR

I överenskommelse med B har uppdraget avgränsats till att ej omfatta kostnader för utemiljö.

4 GENOMFÖRANDE

COWI har genom platsbesök dokumenterat underlag för upprättande av underhållsplan. I samband med platsbesöken genomfördes intervjuer med personal hos B för att erhålla bakgrundsinformation som underlag för vidare arbete.

Mängdning som underlag till bedömning av kostnad för underhåll har gjorts dels genom inventering på plats, dels genom inhämtning av uppgifter från det ritningsunderlag (plan- och fasadritningar) som tillhandahållits av B.

Kalkyl för planerat underhåll har upprättats med hjälp av COWI's Excelprogram för underhållsplanering och visar åtgärder över tid. Summeringar redovisas även per år (max kommande 30-årsperiod). Underhållsåtgärderna är kopplade till Aff-strukturen och samtliga parametrar är sök- och filterbara vilket underlättar planering och samordning av underhållsåtgärder. Kostnader baseras på dagens kostnadsnivå och penningvärde exkl. moms. De bedömningar som gjorts avseende underhållskostnader omfattar enbart material, arbete och ställningskostnader (ställningshyra). Kostnadsökningar inom andra områden som exempelvis skatter och energikostnader inkluderas inte. Priserna är ungefärliga och ska ses som en vägledning i underhållsplaneringen och hämtas från

riktvärden och enhetstider från branschen och i förekommande fall COWI's egna nyckeltal.

Detaljkostnader för underhåll redovisas i digital bilaga till denna rapport.

5 ANALYS/RESULTAT

Intervjuer

Vid intervjuer med fastighetschef och fastighetsskötare framgår att

- Takpapp är omlagd 2009
- Utvändig ommålning gjordes 2013.
- Ventilationsaggregat (inkl. styr) samt fönster är i behov av byte till energieffektivare lösningar.
- Oljepanna, tankar och bergvärmepump installerades 2009.
- Våtrumsmattor golv och vägg byttes i duschar ca 1990.

Platsbesök

Vid platsbesök konstateras i huvudsak följande större åtgärdsbehov för kommande 5-årsperiod.

- Fönster i behov av bättringsmålning, framförallt mot parkering.
- Begynnande rötskador i karmbottenstycken samt bågsidostycke
- Byte av steg till skorsten
- Ålderstigna ventilationsaggregat
- Ålderstigna belysningsarmaturer
- Ålderstigna ytskikt
- Slitna innerdörrar

Underhåll, prioritering av genomförande kommande 5-årsperiod

I byggnaden pågår idag verksamhet, det finns därför inget underhåll som måste eller bör göras i det hänseende att det underlättar vid genomförande utan pågående verksamhet. Däremot finns ett underhållsbehov som kan hänföras till slitage/ålder (förväntad teknisk livslängd) som bör utföras enligt nedanstående prioriteringsordning.

Prioriteringsordning

Prio	Underhåll/åtgärd	Uppskattad kostnad	Anm.	Rek. utförandeår
1	Fönster (bättringsmålning och åtgärd begynnande rötskador)	15 000 kr	Bör utföras inom kommande 5-årsperiod	2016
2	Pelare till skärmtak mot skola (justering grundläggning/marknivå)	4 000 kr	Bör utföras inom kommande 5-årsperiod	2016

3	Skorstensstege (byte)	20 000 kr	Bör utföras inom kommande 5-årsperiod	2016
4	Invändiga ytskikt och dörrar (byte/målning)	197 000 kr	Bör utföras inom kommande 5-årsperiod	2017
5	Fönster (byte samtliga alternativt byte delvis och igensättning av vissa fönster i söderläge)	652 000 kr	Bör utföras inom kommande 5-årsperiod (Investering)	2018
6	Ventilationssystem inkl. styr (byte)	500 000 kr	Bör utföras inom kommande 5-årsperiod (Investering)	2019
7	Yttertak (rengöring)	48 000 kr	Bör utföras inom kommande 5-årsperiod	2020
8	Belysningsarmaturer (byte)	150 000 kr	Bör utföras inom kommande 5-årsperiod (Investering)	2020
9	Bastu renovering	48 000 kr	Bör utföras inom kommande 5-årsperiod	2020
Totalt kommande 5-årsperiod		1 635 000 kr <i>(327 000 kr/år)</i>	4 606 kr/m² <i>(921 kr/m²/år)</i>	

För kostnader i detalj, se digital bilaga – **Underhållsplan**.

6 SAMMANFATTNING KOMMENTARER

Av statuskontroll och upprättande av underhållsplan framgår att det föreligger ett stort underhållsbehov. Åtgärder som bör utföras omgående för att undvika följdskador är

1. Fönster, bättringsmålning och begynnande rötskador.
2. Grundläggning/justering marknivå för stolpar till skärmtak mot skolan

Det stora underhållsbehovet utgörs i övrigt av ålderstigna installationer och invändiga ytskikt.

Bedömda kostnader för underhåll kommande 5-årsperiod uppskattas till ca 1 635 000 kr vilket ger 921 kr/m²/år.

Nyckeltal från branschen visar att det krävs en avsättning om ca 180 kr/m²/år vilket påvisar det stora underhållsbehovet. Åtgärder bör därför vidtagas omgående för att inte riskera att kostnader för underhållsbehovet ökar ytterligare. Uteblivna åtgärder för klimatskal kan komma att resultera i följdskador medan uteblivna åtgärder för tekniska installationer och fönster ger onödigt höga energikostnader.

COWI	Dokumenttyp / Type of document RAPPORT	Kapitel / Chapter	Sida nr / Page No 6(6)
	Projekt Uppdrag, Ärende / Project Assignment Subject Färgelanda kommun - Upprättande av underhållsplan för Högsäter gymnastikbyggnad	Dokumentnr / Document No	Rev
Fackområde, Avd / Discipline Dept Förvaltningsstöd		Utfärdare / Issuer toma	
		Datum/ Date 2016-02-04	Rev. dat. / Date of rev

7 REKOMMENDATIONER FÖR FORTSATT ARBETE

Som fortsättning rekommenderas B följande moment.

- Omgående påbörja arbete med prioritering och planering för genomförande av dokumenterat underhåll.
- Genomföra investeringsanalyser avseende energibesparande åtgärder.
- Genomföra underhållsbesiktningar med återkommande intervall (1-2 år) som underlag för uppdatering av upprättad underhållsplan.
- Digitala bilagor som överlämnas kan användas av B vid sin fortsatta analys av dokumenterad byggnad. Vid komplettering rekommenderas att COWI rådfrågas för hantering p.g.a. funktionsbegränsning.
- I digital bilaga **Underhållsplan** är nyckeltal i vissa fall av sådan karaktär att de anges per kvadratmeter golvyta. Mängder är i vissa fall uppskattade för att ge grund för kalkylvärde. Inför en entreprenadupphandling måste därför mängder kontrolleras i varje enskilt fall. Underhållsplanen får endast ses som ett verktyg för planering och prioritering inför genomförande av uppkomna underhållsåtgärder.

COWI

Fackområde, Avd / Discipline Dept

Förvaltningsstöd

Dokumenttyp / Type of document

RAPPORT

Projekt, Uppdrag, Ärende / Project, Assignment, Subject

Färgelanda kommun
- Upprättande av underhållsplan för
Högsäter gymnastikbyggnad

Kapitel / Chapter

Sida nr / Page No

1(7)

Dokumentnr / Document No

Rev

Utfärdare / Issuer

toma

Datum / Date

2016-02-04

Rev dat / Date of rev

BILAGA A

Fotobilaga

Dokumenttyp / Type of document	Kapitel / Chapter	Sida nr / Page No
RAPPORT		2(7)
Projekt, Uppdrag Ärende / Project Assignment Subject	Dokumentnr / Document No	Rev
Färgelanda kommun - Upprättande av underhållsplan för Högsäter gymnastikbyggnad	Utfärdare / Issuer	
	toma	
	Datum / Date	Rev dat / Date of rev
	2016-02-04	

Fackområde Avd / Discipline Dept
Förvaltningsstöd

FOTOBILAGA

I samband med statuskontroll har viss fotodokumentation gjorts. Foto har dokumenterats med tillhörande kommentar och kategoriserats enligt Aff-strukturen (Aff-koder). Aff-strukturen har tagits fram av branschen och används bl.a. för dokumentation av tjänster och uppdrag inom förvaltning av fastigheter. Strukturen används i stor utsträckning bland både stora och små fastighetsägare och har därför tillämpats i detta uppdrag där så varit möjligt. Huvudgrupperna i Aff-strukturen har en naturlig koppling till kommande krav gällande komponentavskrivningar varför underhållsplanen i en förlängning kan ses som underlag för upprättande av komponentavskrivningsplaner. Huvudgrupperna i Aff-strukturen för beskrivning av tekniska arbetsuppgifter är:

<i>Aff-kod (huvudgrupp)</i>	<i>Benämning</i>
SC	Fastighetsteknik
SC1	Styr- och övervakningssystem
SC2	Byggnad utvändigt
SC3	Byggnad invändigt
SC4	VA-, VVS-, kyl- och processmediesystem
SC5	Elsystem
SC6	Tele- och datasystem
SC7	Transportsystem
SD	Utemiljö

I anslutning till respektive foto anges även prioritering enligt 1-3 nedan. Prioriteringar har beaktats vid upprättande av underhållsplan som överlämnas till B i detta uppdrag.

1. ALLVARLIGA AKUTA RISKER

Akut risk för skada på människor eller att allvarliga driftsstörningar kan uppstå som medför stora olägenheter för verksamheten eller fastigheten.

Exempel:

- Rasrisk av föremål eller av konstruktioner (tak, fasader, balkonger)
- Fara vid service eller annat åtgärdande. (Aggregat, maskiner)
- Akut risk för följdskada
- Värme, ventilation eller vatten distribution till eller inom fastigheten är ej tillförlitlig.

2. RISK FÖR FÖLJDSKADOR

Om ej åtgärder utförs så finns risk för att andra konstruktionsdelar kan skadas och omfattningen av åtgärderna blir då större.

Exempel:

- Omläggning av tak.
- Målning av fasader, fönster m.m.
- Skador i våtrum.

COWI	Dokumenttyp / Type of document	Kapitel / Chapter	Sida nr / Page No
	RAPPORT		3(7)
Fackområde Avd / Discipline Dept	Projekt Uppdrag, Ärende / Project, Assignment Subject	Dokumentnr / Document No	Rev
Förvaltningsstöd	Färgelanda kommun - Upprättande av underhållsplan för Högsäter gymnastikbyggnad	Utfärdare / Issuer	
		toma	
		Datum / Date	Rev dat / Date of rev
		2016-02-04	

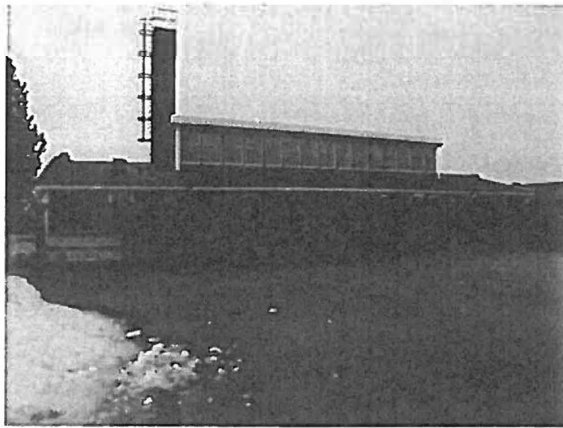
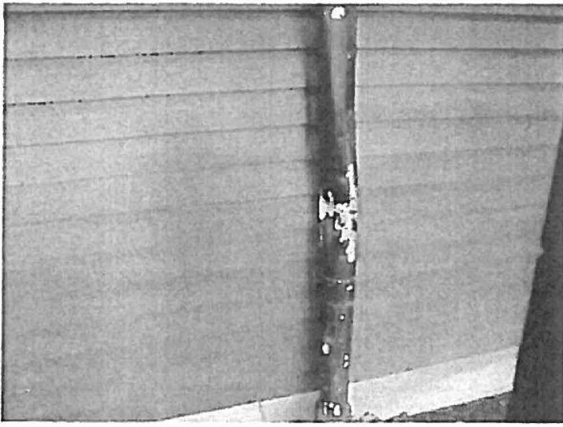

3. ÖVRIGT

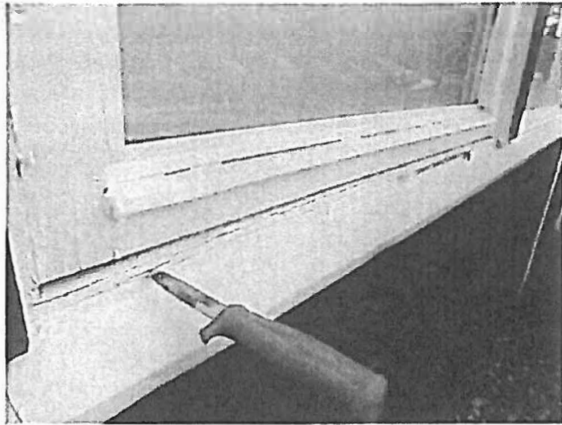
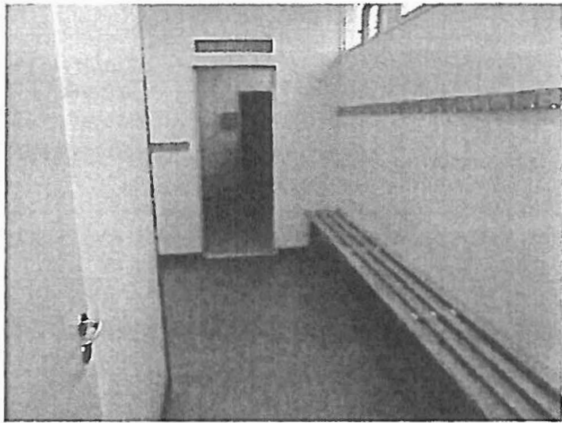
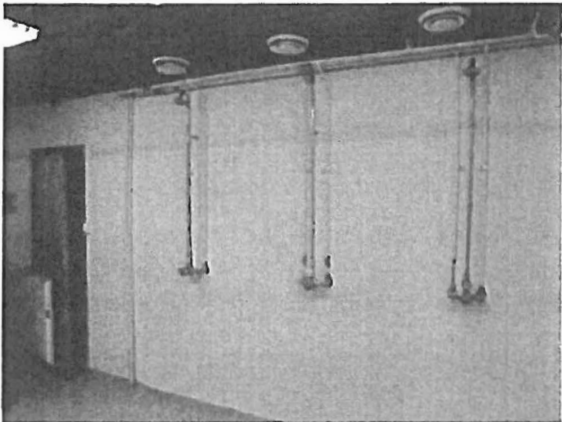
Övriga inventerade åtgärder.

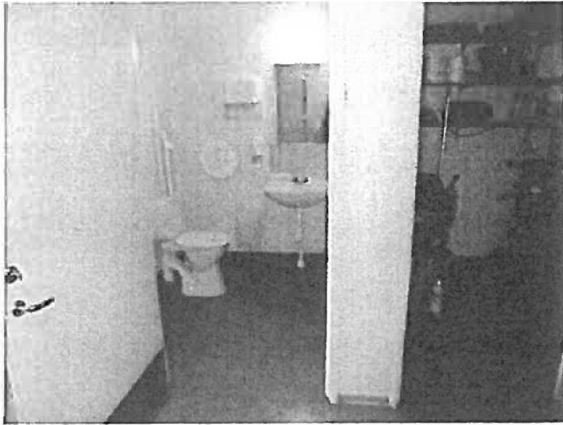
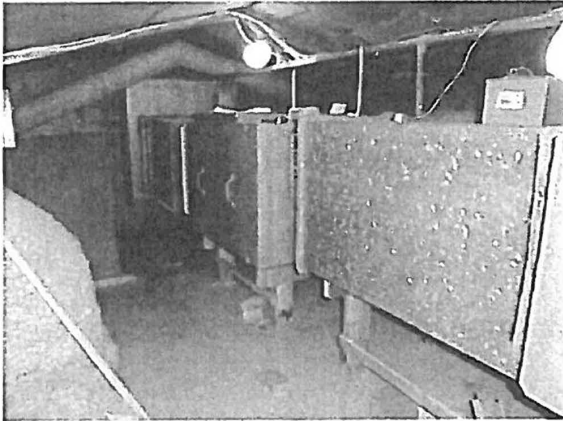

Exempel:

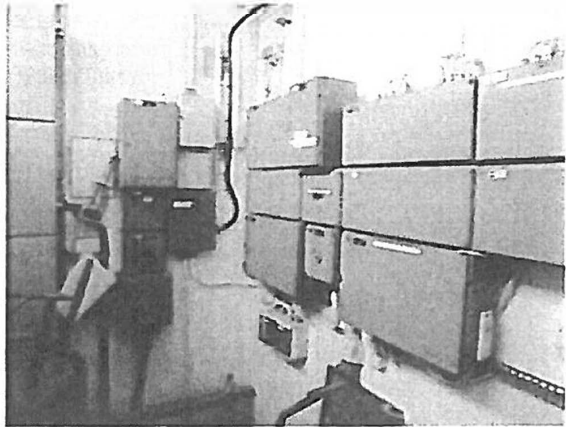
- Kosmetiskt (invändig målning, tapetsering, mattbyte).
- Byte av armaturer (om ej risk för personskada finns).
- Byte av vitvaror.

Löpnr	Bild	Bildtext	Affkod	Prio
1		Översiktspild	-	-
2		Stuprör – Diverse påkörningsskador, ej noterat i UH-plan (skadegörelse)	SC2	3
3		Skärmtak – Kvarstående vatten i anslutning till stolpe	SC2	1

Löpnr	Bild	Bildtext	Aff-kod	Prio
4		Fönster – Diverse begynnande rötskador	SC2	1
5		Omklädningsrum – Ålderstigna ytskikt	SC3	3
6		Dusch – Ålderstigna ytskikt och blandare	SC3, SC4	3

Löpnr	Bild	Bildtext	Aff-kod	Prio
7		WC – Alderstigna sanitetsenheter, gamla ytskikt	SC3, SC4	3
8		Fläktrum – Alderstiget ventilationsaggregat	SC4	3
9		Gymnastikhall – Alderstigna belysningsarmaturer	SC5	3

Löpnr	Bild	Bildtext	Affkod	Prio
10		Elrum – Alderstigna elcentraler	SC5	3

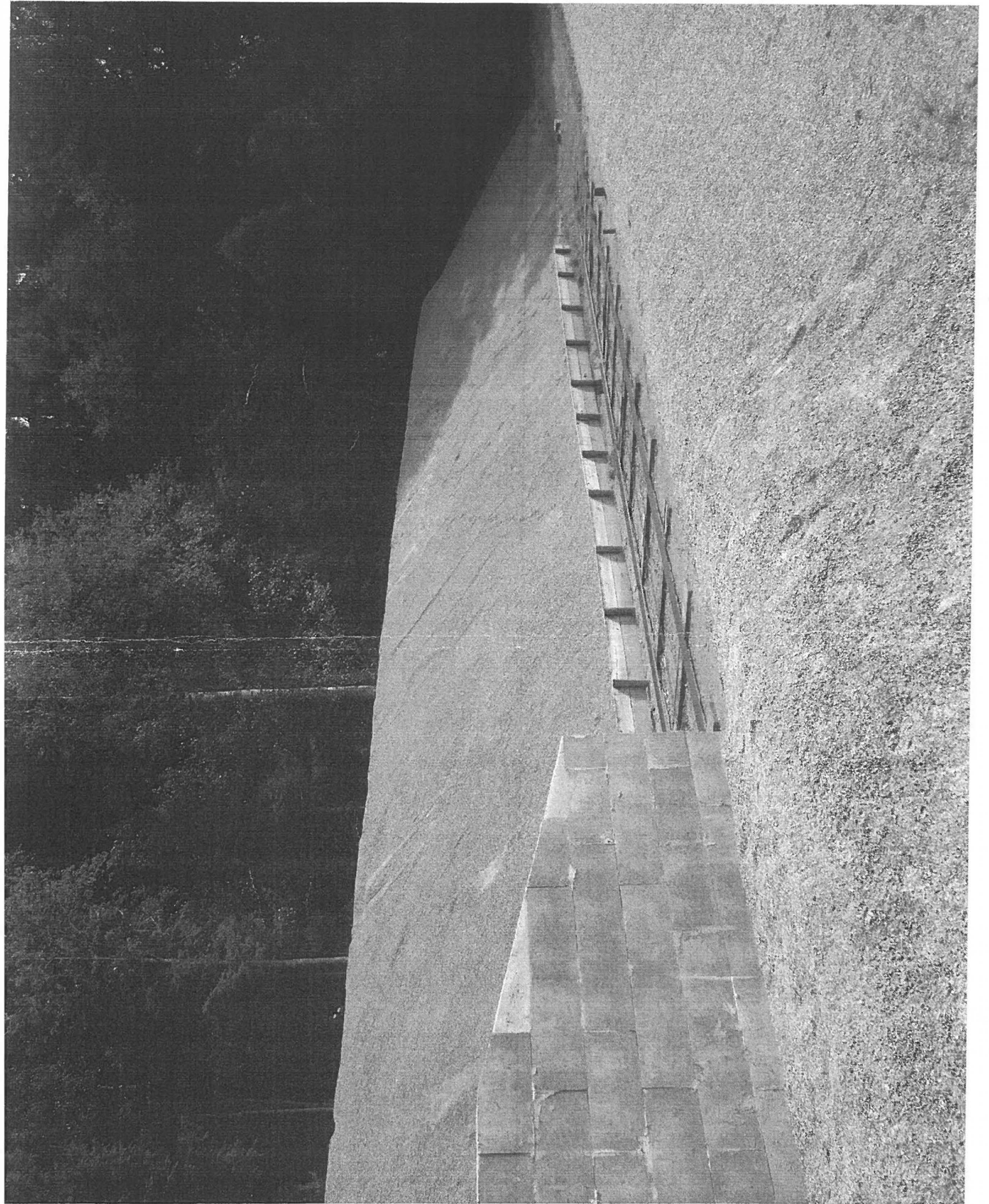

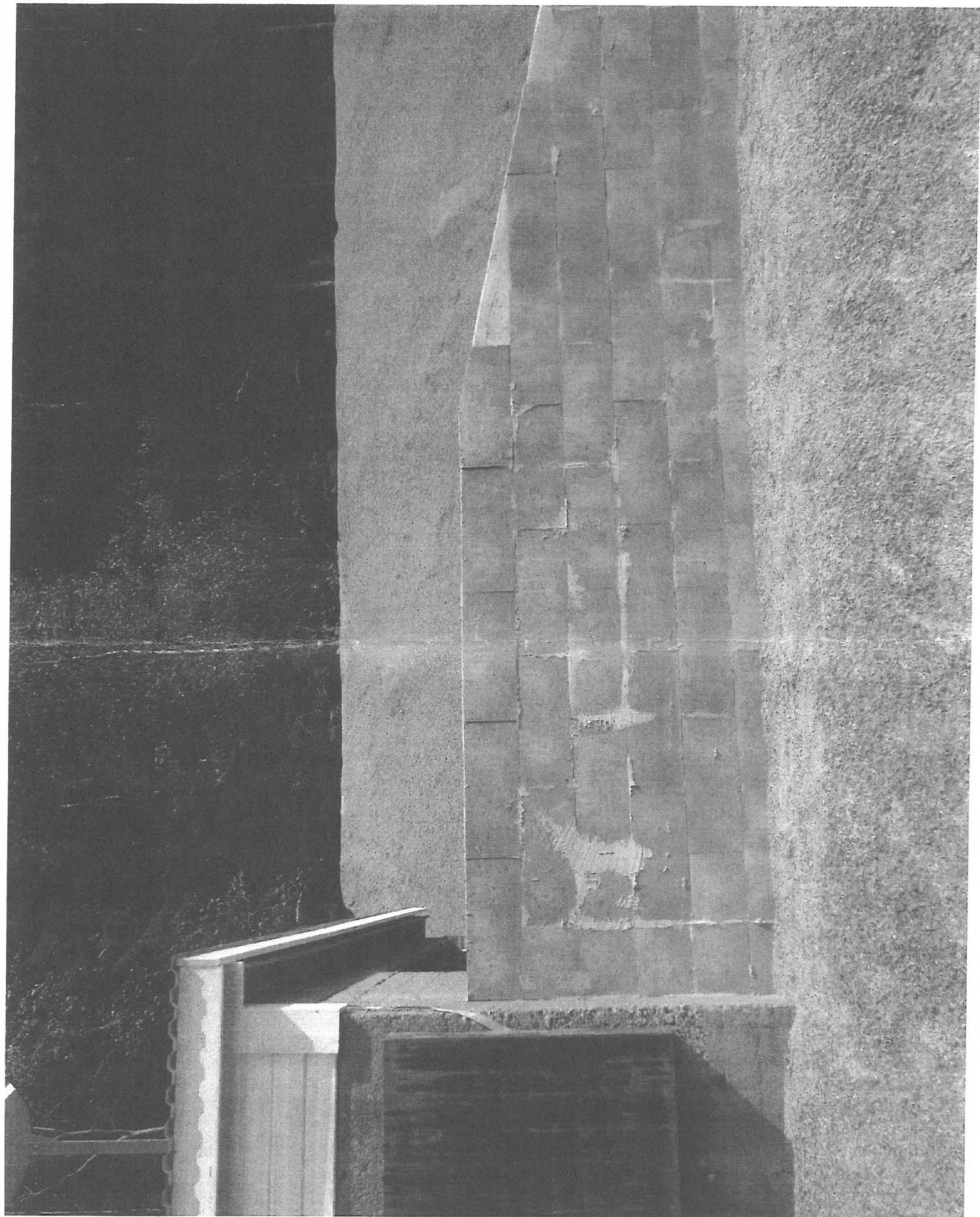
Lerdal den 12/1 2016

Lerdals Jaktvårdsförening vill ansöka om upprustningsbidrag till Lerdals älgskyttebana. Nya strängare regler från Polisen på älgskyttebanor har gjort att vi har upprustat banan till en kostnad på ca. 40 000:-. Vi har höjt skjutvallen, kört på 154 ton 0-8. Gjutit en vägg i början på banan lagt nytt tak satt ut ca 45 varningsskyltar runt banan mm. Det mesta har utförts med ideellt arbete, men kostnaden i redan pengar är ca 40 000:-. Älgbanan är den enda i Färgelanda kommun. Vår ekonomi har blivit ansträngd p.g.a detta. Så vi ansöker om upprustningsbidrag på 50 procent ca 20 000:-. I år kommer inte skjutningen igång förrän i början av september. Då arbetet var avslutat och tillståndet från Polisen kommit. Under 2015 var vi 43 st medlemmar.

Lerdal den 12/1 2016

Kassör John Theodorsson
Höghult 5
458 96 Högsäter
0528/600 95
Föreningskonto: 8234-7,33 701 397-3

Kultur och fritid
Thomas Lassehag
0528-567 295 / 0766-35 25 11
Thomas.lassehag@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Bidrag till Lerdals jaktvårdsförening - upprustning av älgskyttebanan.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att avslå Lerdals jaktvårdsförenings ansökan om upprustningsbidrag för föreningens älgskyttebana.

Ärendebeskrivning

Lerdals Jaktvårdsförening har i skrivelse till kommunen meddelat att föreningen har rustat upp sin älgskyttebana till den standard som polisen numera kräver för att medge tillstånd. Totalkostnaden uppgår enligt föreningen till 40 000 kronor och bidrag söks för halva kostnaden, dvs 20 000 kronor.

Kommunfullmäktige har antagit nya regler för föreningsbidrag. Enligt normerna utgår bidrag till föreningsägda/hyrda anläggningar enligt nedan:

"ANLÄGGNINGSBIDRAG 1: Aktivitetsanläggningar

Bidrag utgår till förening som äger eller stadigvarande hyr en anläggning inom kommunen och bedriver bidragsberättigade aktiviteter minst 10 ggr/år med aktivitetsbidrag enligt reglerna för aktivitetsbidrag.

Bidrag till aktivitetsanläggningar utgör ett fast belopp per förening."

Bestämmelserna innehåller inga andra regler för upprustning av en anläggning.

Lars Göran Berg
Kommunchef

Thomas Lassehag
Sektorschef

Lerdals Jaktvårdsförening vill ansöka om
upprustningsbidrag till
Lerdals älgskyttebana. Nya strängare regler från Polisen på
älgskyttebanor har gjort att vi har upprustat banan till en
kostnad
på ca. 40 000:-. Vi har höjt skjutvallen , kört på 154 ton 0-
8.
Gjutit en vägg I början på banan lagt nytt tak satt ut ca 45
varningsskyltar runt banan mm. Det mesta har utförts med
ideelt
arbete, men kostnaden I reda pengar är ca 40 000 :-.
Älgbanan är den enda I Färgelanda komun.
Vår ekonomi har blivit ansträngd p.g.a detta .Så vi ansöker
om
upprustningsbidrag på 50 procent ca 20 000:-
I år kom inte skjutningen igång förän I början av
September
Då arbetet var avslutat och tillståndet från Polisen kommit
.
Under 2015 var vi 43 st medlemmar.

Kultur och fritid
Thomas Lassehag
0528-567 295 / 0766-35 25 11
Thomas.lassehag@fargelanda.se

Kommunstyrelsen

Ansökan om organisationsbidrag till SISU Idrottsutbildarna Väst.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen beslutar att bifalla ansökan om organisationsbidrag till SISU Idrottsutbildarna Väst på 25 000 kr årligen för perioden 1 januari 2016 - 31 december 2018.

Ärendebeskrivning

SISU Idrottsutbildarna Väst ansöker om verksamhetsbidrag beträffande utvecklings, studie och utbildningsinsatser för idrottsföreningarna i Färgelanda kommun.

Färgelanda kommun och SISU är överens om ett fördjupat och utvecklat samarbete som bygger på flerårig samverkan med inriktning att stödja folkrörelseidrottens ideologiska, demokratiska, hälsofrämjande och sociala funktion i idrottsföreningarnas verksamhet i kommunen.

Finansiering inom budgetram för sektor Kultur och fritid.

Lars Göran Berg
Kommunchef

Thomas Lassehag
Sektorschef

Idrottsutbildarna

Överenskommelse mellan Färgelanda kommun och SISU Idrottsutbildarna Väst

Följande överenskommelse beträffande utvecklings-, studie-, bildnings- och utbildningsinsatser för idrottsföreningarna i kommunen har träffats mellan Färgelanda kommun, nedan kallad kommunen och SISU Idrottsutbildarna Väst, nedan kallad SISU.

1. Aktuell verksamhet

Enl. statistik framtagen från riksidsrottsförbundet så finns det 19 st idrottsföreningar i Färgelanda kommun vara SISU samverkade med 14 st under 2015, när det gäller utvecklings-, studie-, bildnings- och utbildningsinsatser.

2. Framtida samverkan - syfte

Parterna är överens om ett fördjupat och utvecklat samarbete inom SISU olika verksamhetsdelar. Överenskommelsen bygger på en långsiktig flerårig samverkan. Som grund för det fördjupade samarbetet kommer årligen beslutade mål- och riktlinjer finnas för båda parterna. Inriktningen är att SISU ska stödja folkrörelseidrottens ideologiska, demokratiska, hälsofrämjande och sociala funktion inom föreningar i kommunen.

SISU Idrottsutbildarna ska erbjuda ledarutbildning för organisations- och aktivitetsledare, samt medlemsbildning för aktiva och föräldrar. Särskilda utvecklingsområden är:

- föreningskunskap och demokrati
- jämställdhet
- internationell förståelse och mångfald
- värderingsfrågor

3. Målsättning

Den långsiktiga målsättningen är fler och bättre utbildade ledare och övrig medlemsbildande insatser inom idrottsföreningarna i kommunen. SISU skall under 2016-2018 öka samarbetet med ytterligare två föreningar i Färgelanda kommun.

4. Metod

SISU Idrottsutbildarna arbetar med uppsökande verksamhet, direkta kontakter och föreningsbesök för att undersöka behov och vara bollplank i utbildnings-/utvecklingsfrågor. Konsulenterna har ett brett uppdrag då man även verkar som förlängd arm för Västsvenska Idrottsförbundet. Den uppsökande verksamheten kompletteras med anordnandet av kurser, temakvällar och olika mötesplatser.

5. Uppföljning/utvärdering

Uppföljning och utvärdering av SISU insatser sker genom att vi på följande sätt:

Kvantitativ uppföljning

Antal föreningar som SISU genomfört verksamhet i.

Antal deltagare som har deltagit i olika utbildningsinsatser inom föreningarna.

Avstämning

Avstämning av överenskommelsen sker genom dialog årligen under första kvartalet. Parterna är överens om att det gångna årets måluppfyllelse jämte redovisning av uppkomna behov från idrottsföreningarna, kommunen och SISU ska ligga till grund för förnyelsen av överenskommelsen.

6. Organisationsbidrag

För år 2016 tilldelas SISU ett organisationsbidrag på 25.000:- vilket baseras på en 3-årig verksamhetsinriktning enl. överenskommelsen.

Utbetalning av stödet sker under första kvartalet enl. fakturering från SISU.

7. Giltighet och uppsägning

Denna överenskommelse kring verksamhetsinriktning gäller

fr o m 1 januari 2016–31 december 2018, med en årlig ekonomisk förhandling.

2016-02-08

SISU Idrottsutbildarna Väst

.....

Färgelanda kommun